

LPR/1617/10.02.03.00/2025

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 18.11.2025, muutettu 5.5.2026

Kaupunginlahden asemakaavan muutos

Asemakaava, 7 Kimpinen, osa tilasta 405-438-1-1

Asemakaavan muutos: 2 Keskus, katu-, tori-, puisto-, pysäköinti- ja vesialueita. 3 Kylpylä, kortteli 14, tontit 1 ja 2, katu-, puisto- ja vesialueita. 7 Kimpinen, katu-, puisto-, pysäköinti- ja vesialueita.

Suunnittelun tausta ja tavoitteet

Aloite

Ainonkadun asemakaavamuutos on Lappeenrannan kaupungin kaavoitusohjelman 2026–2028 kohde nro 13; Kaupunginlahden ranta-alueen kehittäminen (Ainonkatu ja Halkosaari, Kylpylaitos ja Kasino). Kaavoitusohjelma on hyväksytty kaupunkikehitys-lautakunnassa 26.11.2025 ja kaupunginhallituksessa 1.12.2025.

Kuva 1 Suunnittelualue rajattu punaisella värillä opaskartalle. Rajaus voi muuttua suunnittelun edetessä

(6)

Suunnittelualue

Asemakaavamuutosalue sijoittuu Keskuksen, Kylpylän ja Kimpisen kaupunginosiin. Kaavamuutos koskee Ainonkatua ja sen rannan puoleisia osia, Kaupunginlahden vesialueita, Kipparinkatua, Satamatoria, Rantapuistoa, kylpylää ja kasinoa, Halkosaarta sekä Neulasepänpuistoa. Kaavamuutosalueen pinta-ala on noin 23,1 hehtaaria. Kaavamuutosalueen pituus katua pitkin on noin 1300 metriä ja se sijaitsee mittauskohdasta riippuen noin 300–1000 metrin päässä Lappeenrannan ydinkeskustasta.

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on Kaupunginlahden kehittymismahdollisuuksien turvaaminen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvot huomioiden. Asemakaavalla mahdollistetaan Ainonkadun, siihen rajautuvien viheralueiden ja kylpylän korttelin sekä pysäköinti- ja oleskelualueiden kehittäminen. Asemakaava päivitetään myös Halkosaaren alueelta.

Kuva 2 Viistoilmakuva Kaupunginlahdelta.

(6)

Kaavan vaikutukset

Kaavan toteuttamisella on vaikutuksia muun muassa kaupunkikuvaan sekä liikennejärjestelyihin. Kaavan toteuttamisen vaikutuksia arvioidaan kaavaprosessin aikana jäljempänä esitetyn jaottelun pohjalta. Osa vaikutuksista ulottuu varsinaista suunnittelualueetta laajemmalle. Vaikutusalue määritellään kunkin vaikutuksen kohdalla yksilöllisesti, sillä arvioitavat vaikutukset ovat luonteeltaan erilaisia.

Ekologiset vaikutukset

- Maisema
- Maa- ja kallioperä
- Pinta- ja pohjavesi
- Luonnonympäristö
- Luontokohteet
- Ilmasto

Taloudelliset vaikutukset

- Aluetaloudelliset vaikutukset
- Infraverkon toteutuskustannukset

Liikenteelliset vaikutukset

- Liikenneverkko
- Liikennemäärät, liikenteen toimivuus ja liikenneturvallisuus
- Liikennemelu
- Joukkoliikenne ja kevyen liikenteen yhteydet

- Pysäköinti

Sosiaaliset vaikutukset

- Palvelujen saatavuus
- Ihmisten elinolot ja elinympäristö
- Virkistysalueet ja virkistysyhteydet

Kulttuuriset vaikutukset

- Yhdyskuntarakenne
- Rakennukset ja rakenteet sekä yhdyskuntateknisen huollon verkostot
- Kaupunkikuva
- Rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö
- Seudullisten suunnitelmien ja yleiskaavan toteutuminen

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen

Lisäksi selvitetään mahdollisten haittojen lieventämismahdollisuudet.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Osalliset

Suunnittelussa ovat osallisia ainakin seuraavat viranomaistahot ja sidosryhmät:

Viranomaiset

Lupa- ja valvontavirasto (ent. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus)

Etelä-Karjalan liitto

Etelä-Karjalan museo

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

Väylävirasto (vesiliikenne)

Lappeenrannan kaupunki

Kaupunkikehitys (maaomaisuuden hallinta, kadut ja ympäristö, rakennusvalvonta)

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala

- o Liikuntatoimi

Matkailu- ja tapahtumapalvelut

Lappeenrannan Toimitilat Oy (Lato)

- o Williparkki Oy
- o Lappeenrannan Yritystila O
- Satamatoimisto Freezone Oy
Ltd

Lappeenrannan Energiaverkot Oy

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi

(ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto)

Alueen asukkaat, yrittäjät ja yhdistykset

Alue- ja asukasneuvosto

Vammaisneuvosto

Vanhusneuvosto

Kimpisen asukasyhdistys

Maanomistajat, vuokralaiset ja naapurit

Hotelli Lähde

Ravintola Kasino

Etelä-Karjalan Osuuskauppa (Kasinoterrassi)

Armpa Oy (Laivaravintola Prinsessa Armaada)

Karelia Lines (s/s Suvi-Saimaa)

Bistro & Café Veera

Satama-Sanni/Cafe-Sanni

Sataman Pitsi Oy

Muut

Auris Energia

Telia Finland Oyj

Elisa Oyj

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
mahdolliset muut osalliset

Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen

Kaavoituksen vireille tulosta ilmoitettiin lehtikuulutuksella kaupungin virallisessa ilmoituslehdessä Etelä-Saimaassa. Kaikista merkittävistä kuulemis- ja päätöksentekovaiheista ilmoitetaan kaupungin ilmoitustaululla sekä Etelä-Saimaassa. Lähialueen asukkaita ja maanomistajia informoidaan henkilökohtaisilla kirjeillä asemakaavaluonnoksen nähtävillä olosta.

Asemakaavaluonnoksesta järjestettiin asukastilaisuus 26.11.2025 klo 17–18.30 Lappeenrannan kaupungintalolla (Villimiehenkatu 1).

Kaava-aineistot pidettiin nähtävillä 20.11.-12.12.2025 Lappeenrannan kaupungintalolla osoitteessa Villimiehenkatu 1, 1. kerros, asiakaspalvelukeskus Winkissä (Winkin muuton aikana kaupungintalon pääsisäänkäynnin lähellä aulatilassa) ja kaupungin internet-sivulla www.lappeenranta.fi > Asuminen ja rakentaminen > kaavoitus > nähtävillä olevat kaavat.

Mahdolliset luonnosvaiheessa annettavat mielipiteet ja ehdotusvaiheen muistutukset toimitetaan kirjallisina Lappeenrannan kaupungin kirjaamoon osoitteella PL 11, 53101 Lappeenranta tai kirjaamo@lappeenranta.fi.

Kaavaprosessi

Työn käynnistäminen

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) laatiminen (AKL 63 §).
- Alustavien luonnosvaihtoehtojen laadinta.
- Asemakaavaluonnoksen laadinta ja ympäristövaikutusten yleispiirteinen selvittäminen.

Asemakaavaluonnos

- Nähtävillä olo ja valmisteluvaiheen kuuleminen (AKL 62 §, MRA 30 §).
- Asemakaavaluonnoksen, OAS:n ja kaavan valmisteluaineiston asettaminen nähtäville 20.11.-12.12.2025. Lausunnot viranomaisilta ja kaupungin hallintokunnilta.
- Asukastilaisuus 26.11.2025
- Osallisilla on mahdollisuus antaa kirjallinen mielipide kaavaluonnoksesta.
- Asemakaavaluonnoksen tarkistaminen saadun palautteen pohjalta. Kaavanlaatijan vastineet annettuihin mielipiteisiin ja lausuntoihin.

Asemakaavaehdotus

- Kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville (MRA 27 §)
- Kaupunkikehityslautakunnan ja kaupunginhallituksen käsittely. Kaupunginhallitus asettaa kaavaehdotuksen nähtäville 30 päiväksi (MRA 27 §). Nähtäville asettamisesta tiedotetaan lehtikuulutuksella.
- Tarvittaessa lausunnot viranomaisilta (MRA 28 §). Tarvittaessa viranomaisneuvottelu (MRA 26 §) lausuntojen saavuttua.
- Arvioitu aikataulu: Kaavaehdotus pyritään asettamaan nähtäville kesäkuussa 2026.
- **Osallisilla on mahdollisuus tehdä kirjallinen muistutus kaavaehdotuksesta**
- Kaavanlaatijan vastineet mahdollisiin muistutuksiin ja lausuntoihin.
- Asemakaavaehdotuksen mahdollinen tarkistaminen ja kaavaehdotuksen asettaminen tarvittaessa uudelleen nähtäville tai niiden kuuleminen erikseen, joita muutokset koskevat (MRA 32 §).
- Tarvittaessa ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu.

Kaavan hyväksyminen

- Kaupunginhallituksen käsittely (tarvittaessa) ja kaupunginvaltuuston käsittely (AKL 52 §). Tiedottaminen hyväksymispäätöksestä (AKL 67 §).

Muutoksenhaku kaavan hyväksymisestä

- Kaupunginvaltuuston päätöksestä voi valittaa Itä-Suomen Hallinto-oikeuteen (AKL 188 §) ja edelleen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos Korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kaavan laatijan yhteystiedot

Kaavasuunnittelija Niina Seppäläinen puh. 040 668 4499

Asemakaava-arkkitehti Matti Veijovuori puh. 040 660 5662

Sähköpostit ovat muotoa: etunimi.sukunimi@lappeenranta.fi

Kaupunkikehitys | Kaupunkisuunnittelu

PL 11, 53101 Lappeenranta | Villimiehenkatu 1 | puh. (05) 6161

kirjaamo@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa voidaan suunnittelun kuluessa muuttaa ja täydentää.

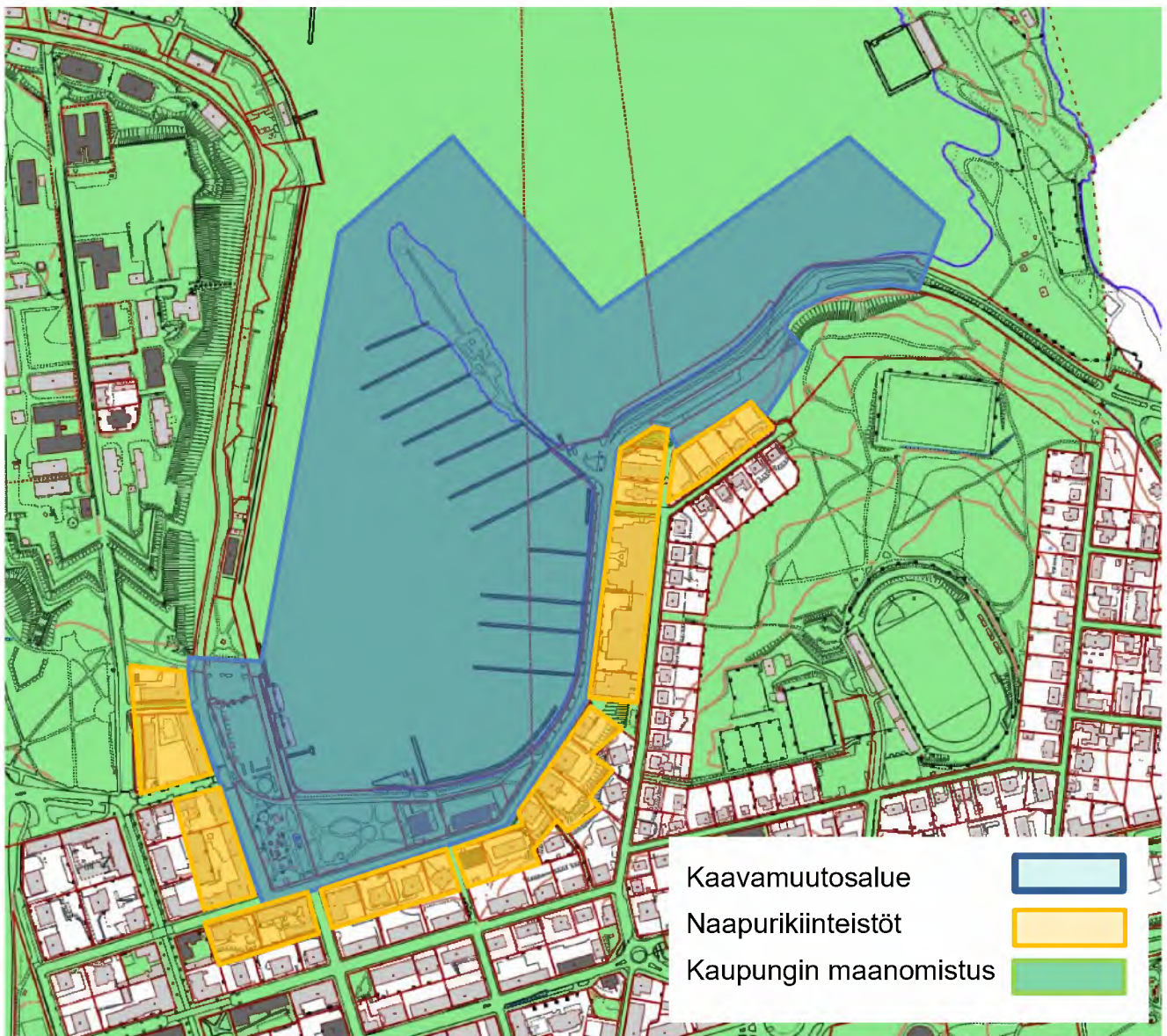
KAUPUNGINLAHDEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

Asemakaava, 7 KIMPINEN, osa tilasta 405-438-1-1. Asemakaavan muutos: 2 KESKUS, katu-, tori-, puisto-, pysäköinti- ja vesialueita. 3 KYLPPYLÄ, kortteli 14, tontit 1 ja 2, katu-, puisto- ja vesialueita. 7 KIMPINEN, katu-, puisto-, pysäköinti- ja vesialueita.

Liite osallisista, joita on kuultu kirjeitse tai sähköpostitse

MIELIPITEET:

Kartta kiinteistöistä, joiden maanomistajia ja vuokralaisia on kuultu kirjeitse:

LAUSUNNOT:

Viranomaiset

- Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
  - o Ympäristö ja luonnonvarat
- Väylävirasto
- Etelä-Karjalan liitto
- Etelä-Karjalan museo
- Etelä-Karjalan pelastuslaitos
- Väylävirasto (vesiliikenne)

Lappeenrannan kaupunki

- Kaupunkikehityksen toimiala (maaomaisuuden hallinta, kadut ja ympäristö, rakennusvalvonta)
- Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala
  - Liikuntatoimi
- Matkailu- ja tapahtumapalvelut
- Lappeenrannan Toimitilat Oy (Lato)
  - Williparkki Oy
  - Tilakeskus
  - Lappeenrannan Yritystila Oy
    - Satamatoimisto Freezone Oy Ltd
- Lappeenrannan seudun ympäristötoimi:
  - Ympäristönsuojelu
  - Ympäristöterveydenhuolto
- Alue- ja asukasneuvosto
- Vammaisneuvosto
- Vanhusneuvosto

Alueen asukkaat, yrittäjät ja yhdistykset

- Kimpisen asukasyhdistys
- Lappeenrannan Kilta ry

Maanomistajat, vuokralaiset ja naapurit

- Hotelli Lähde
- Ravintola Kasino
- Etelä-Karjalan Osuuskauppa (Kasinoterassi)
- Armpa Oy (Laivaravintola Prinsessa Armaada)
- Karelia Lines (s/s Suvi-Saimaa)
- Bistro & Café Veera
- Satama-Sanni/Cafe-Sanni
- Sataman Pitsi Oy

Muut

- Auris Energia
- Telia Finland Oyj
- Elisa Oyj
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Lappeenrannan kaupunki
PL 11
53101 LAPPEENRANTA

Lausuntopyyntö 20.11.2025 (LPR/1617/10.02.03.00/2025)

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ennakkolausunto kaavan valmisteluaineistosta, Kaupunginlahden asemakaavan muutos, Keskus, Kylpylä ja Kimpinen, Lappeenranta

Lausuntopyyntö

Lappeenrannan kaupunki valmistelee asemakaavan muutosta Keskuksen, Kylpylän ja Kimpisen kaupunginosiin. Kaavamuutoksen tavoitteena on Kaupunginlahden ympäristön kehittämismahdollisuuksien turvaaminen kulttuuriympäristön arvot huomioiden. Asemakaavalla mahdollistetaan Ainonkadun ja siihen rajautuvien viheralueiden kehittäminen.

Luontoarvot

Suunnittelualueen luontoarvot on selvitetty vuonna 2025 tehdyssä luontoselvityksessä sekä vuonna 2020 tehdyssä lepakkoselvityksessä. Selvityksissä on vähäisiä puutteita.

Asemakaava-alue on suurimmilta osin jo rakennettua aluetta, jossa huomioon otavia luontoarvoja on melko vähän. Suurimmat luontoarvot liittyvät puistojen vanhaan puustoon ja näiden ekologisiin merkityksiin.

Luontoselvityksessä mainitaan, että Rantapuistolla voi olla merkitystä läheisten liito-oravareviirien kulkuyhteytenä sekä mahdollisena tilapäisenä levähdyspaikkana, mutta lajin esiintymistä alueella ei ole selvitetty. Laji tulee kuitenkin huomioida kaavan suunnittelussa.

Vuoden 2020 lepakkoinventoinnissa selvitettiin Rantapuiston ja kylpylä- ja kasinoalueen merkitystä lepakoille. Koko selvitysalue määritettiin luokan 3 lepakkoalueeksi ja lepakkohavaintoja tehtiin runsaasti myös selvitysalueen rajoilla. Varovaisuusperiaatteen mukaan koko kaava-alue tulee tulkita lepakoille merkitykselliseksi alueeksi. Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittäminen ei ole tarpeellista, sillä kaava-alueen ainoat rakennukset, joissa lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat saattaneet jäädä huomaamatta, ovat suojeltavia eikä niitä saa purkaa.

Yleisissä määräyksissä luontoa voisi huomioida esimerkiksi näin:

Alueen kehittämisessä tulee huomioida alueen merkitys liito-oravien kulkuyhteytenä ja lepakoiden lisääntymisen aikaisena ruokailualueena säilyttämällä kolopuita, pystyttämällä lepakkopönttöjä ja istuttamalla

12.12.2025

liitopuita tarpeen mukaan sekä suunnittelemalla puistojen valaistus lepakoille soveltuvaksi.

Pohjavedet

Kaavaselostuksessa ja kaavassa pohjavedet on riittävästi huomioitu, samoin pohjavesialueeseen liittyvään kaavamääräyksestä ei ole huomautettavaa.

Kulttuuriympäristö

Kaava-alue sijoittuu lähes kokonaan valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön, Lappeenrannan linnoitus- ja varuskuntakaupunki. Ranta-alueelle osoitettu lisärakentaminen ottaa huomioon alueen arvot. Kaavamuutoksen vaikutuksia kulttuuriympäristöön on kaavaselostuksessa tutkittu laajasti.

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen lausunto

Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueella ei ole huomautettavaa asemakaavamuutoksesta. Kaavan muutokset eivät vaikuta valtion maantieverkoston liikenteen sujuvuuteen tai sen liikenneturvallisuuteen.

Lopuksi

Asemakaavaluonnos on asiantuntevasti laadittu. Kaavaselostus antaa laajan ja monipuolisen kuvan alueen nykytilasta ja historiasta. Ranta-alueiden kehittäminen asukkaiden ja vierailijoidenkin liikkuminen ja oleskelu huomioiden lisää kaupunkikeskustan vetovoimaisuutta entisestään.

Asemakaavaluonnos on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen ja siinä on huomioitu asemakaavan sisältövaatimukset. Luonnos muodostaa hyvän pohjan kaavaehdotuksen laadinnalle.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt arkkitehti Tuija Mustonen ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Perttola.

Tiedoksi

Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Karjalan museo
Lappeenrannan seudun ympäristötoimi

8.12.2025

192/07.00.01/2025

Lappeenrannan kaupunki, kaupunkikehitys, kirjaamo
kirjaamo@lappeenranta.fi

Viite: LPR/1617/10.02.03.00/2025

Lausunto: Lappeenranta – Kaupunginlahden asemakaavan muutos - kaavaluonnos

Suunnittelualue:

Suunnittelualue sijaitsee Lappeenrannan ydinkeskustan pohjoispuolella, Kaupunginlahden ja Halkosaaren alueella. Suunnittelualue rajoittuu Ainonkadun pohjoispuolelle. Suunnittelualueen koko on n. 23 ha.

Kaavan tavoite:

Asemakaavan muutoksen tavoitteena on Kaupunginlahden kehittymismahdollisuuksien turvaaminen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvot huomioiden. Asemakaavalla mahdollistetaan Ainonkadun, siihen rajautuvien viheralueiden ja kylpylän korttelin sekä pysäköinti- ja oleskelualueiden kehittäminen.

Kaavoitustilanne:

Maakuntakaavassa Satamatorin alue ja Halkosaari on merkitty taajamatoimintojen alueena (A). Suunnittelualueen eteläosa on osoitettu keskustatoimintojen alueena (C). Vesistö on osoitettu kehitettävänä vesialueena (W-1). Kaupunginlahden ja linnoituksen alue on osoitettu valtakunnallisesti merkittävänä kulttuurihistoriallisena ympäristönä (ma/kv). Suunnittelualueen itäosa on osoitettu virkistys- ja ulkoilualueena (VR). Ainonkatu on osoitettu kevyenliikenteen laaturaittina. Maakuntakaavassa suunnittelualue kuuluu kaupunkirakenteen kehittämisen kohdealueeseen (kk) ja matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen, sekä kasvukeskusalueen laatukäytävä – vyöhykkeeseen (lk).

Yleiskaavassa Satamatori on osoitettu katuaukiona/torina. Rantapuisto ja Ainonkadun ympäristö on osoitettu puistoalueena, jolla ympäristön ja maiseman erityispiirteet säilytetään (VP/s). Halkosaari ja Kaupunginlahden vesistö on osoitettu satama-alueena (LS-1). Kaupunginlahden itärannalle ja Kimpiseniemeen on osoitettu kehitettävä ranta-alue-merkintä. Suunnittelualueelle sijoittuu kolme suojeltavaa rakennusta tai rakennusryhmää (sr-1): Kylpylä ja Kasino, Kasinonpuisto sekä Halkosaaren paviljonki.

Voimassa olevassa asemakaavassa Satamatori on osoitettu torialueena ja sen pohjoispuolelle on osoitettu pysäköintialue. Rantapuisto on osoitettu puistona, jossa ympäristö säilytetään (VP/s). Kasino on osoitettu liike- ja toimistorakennusten korttelialueena (K) ja Kylpylä palvelurakennusten korttelialueena (P). Nämä molemmat rakennukset on osoitettu suojeltavina rakennuksina (sr-1). Ainonkatu ja Kipparinkatu on osoitettu asemakaavassa katualueena. Halkosaari on osoitettu puisto, istutus, metsä ja viljelyalueena. Vesialueelle Satamatorin läheisyyteen on osoitettu rakennusala ravintolalaivoille (rl) sekä kasinon edustalle rakennusala laituriravintolalle (rv).

8.12.2025

192/07.00.01/2025

Asemakaavan sisältö:

Suunnittelualueen koillisosaan on osoitettu uusi Kimpisenniemenpuisto, joka rakennettaisiin uudelle täyttömaalle. Yhteytenä Halkosaareen on osoitettu Halkosaaren aukio, joka rakennettaisiin osittain uudelle täyttömaalle. Kaupunginlahden itärannan rantaviivaa siirrettäisiin täyttömaalla länteenpäin. Kaupunginlahden etelärannalle on osoitettu terassialuetta, venelaitureita, palvelurakennusten korttelialue (60 k-m²) ja saunan rakennusala (50 k-m²). Kylpylä ja Kasino, muuntamorakennus sekä Halkosaaren paviljonki on osoitettu suojeltavina rakennuksina.

Maakuntakaavan huomioiminen:

Kaavaratkaisu mahdollistaa Meijän Rannat-suunnitelman toteuttamisen ja luo jatkumoa Satamatorilta aina Myllysaareen asti. Täyttämällä vesialuetta saadaan lisää tilaa kevyelle liikenteelle ja uusia taukopaikkoja Halkosaaren aukiona ja uutena Kimpisenniemenpuistona. Kaavaratkaisu edistää maakuntakaavan matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueen toteutumista. Kaavaratkaisussa on huomioitu kulttuurihistoriallinen ympäristö ja suojeltavat rakennukset.

Lausunto kaavaluonnoksesta:

Kaavaratkaisu on maakuntakaavan mukainen.

Etelä-Karjalan liitolla ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksesta.

Mikäli nyt lausuttavana olevan asemakaavaluonnoksen aineistoon ei kaavaprosessin aikana tehdä merkittäviä muutoksia, Etelä-Karjalan liitolta ei ole tarvetta pyytää lausuntoa kaavaehdotusvaiheessa.

Kirsi Vainio
elinvoimajohtaja

Topi Suomalainen
aluesuunnittelupäällikkö

From: asianhallinta@vayla.fi
Sent: Fri, 12 Dec 2025 09:59:47 +0200 (EET)
To: YP LPR Kirjaamo Lappeenrannan kaupunki
Subject: Kaupunginlahden asemakaavan muutoksen asemakaavaluonnos

Tämä viesti on lähetetty Väyläviraston asianhallintajärjestelmästä, älä vastaa tähän viestiin.
Detta meddelande har skickats från Trafikledsverkets ärendehanteringssystem, vänligen svara inte på detta.

Asia/Ärende: Lappeenranta, Kaupunginlahden asemakaavan muutos
Asianumero/Ärendenummer: VÄYLÄ/8534/Vv-08.06.02/2025
Lähetyspäivämäärä/Utskicksdatum: 12.12.2025

Hei!

Väylävirasto on tutustunut asemakaavaluonnokseen vesiväylien näkökulmasta. Kaava-alueella ei sijaitse Väyläviraston ylläpitämiä vesiväyliä.

Väylävirastolla ole huomauttamista asiaan.

Ystävällisin terveisin,

Henna Uronen

Asiantuntija, vesiväylänpito

Sisävesiväyläyksikkö

Väylävirasto

Villimiehenkatu 2

53100 Lappeenranta

p. 029 534 3623

henna.uronen(at)vayla.fi

www.vayla.fi

Päiväys 12.12.2025 Dnro LPR/1617/10.02.03.00/2025

Lappeenrannan kaupunki
Kaupunkikehitys
PL 11
53101 Lappeenranta

Viite: lausuntopyyntö 20.11.2025

LAPPEENRANTA, Kaupunginlahden asemakaavamuutosluonnos

Lappeenrannan kaupunki on pyytänyt Etelä-Karjalan alueellisen vastuumuseon lausuntoa Kaupunginlahden asemakaavamuutosluonnoksesta.

Asemakaavamuutosalue sijoittuu Keskuksen, Kylpylän ja Kimpisen kaupunginosiin. Kaavamuutos koskee Ainonkatua ja sen rannan puoleisia osia, Kipparinkatua, Satamatoria, Rantapuistoa, kylpylää ja kasinoa, Halkosaarta sekä Neulasepänpuistoa. Kaavamuutosalueen pinta-ala on noin 23,1 hehtaaria.

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on Kaupunginlahden alueen kehittymismahdollisuuksien turvaaminen valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvot huomioiden. Asemakaavalla mahdollistetaan Ainonkadun ja siihen rajautuvien viheralueiden kehittäminen. Asemakaava päivitetään myös Halkosaaren alueelta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueen vesialueella sijaitseva aluksen hylyn jäännös (Lappeenranta Ainonkadun hylky / 1000036715), joka on Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä osoitettu mahdollisena muinaisjäännöksenä, on huomioitu kaavassa aluemerkin W-5 yhteydessä määräyksellä:

Vesialue. Alueella voi olla muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia vedenalaisia muinaisjäännöksiä. Ennen alueella tehtäviä vesirakennustöitä on selvitettävä, vaikuttaako työ vedenalaisiin muinaisjäännöksiin. Aluetta koskevasta suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Kaavamerkintä mahdollistaa jäännösten luonteen selvittämisen ja suojelun, mikäli alueelle tulisi sellaisia vesirakennustöitä, joilla on

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut | Museotoimi

PL 239, 53101 Lappeenranta | Kristiinankatu 9 | puh. 05 6161

museot@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

vaikutusta jäännösten säilymiseen. Jäännösten luonnetta ja selvitystilannetta on avattu hyvin kaavaselostuksessa. Museolla ei ole huomautettavaa asemakaavan muutoksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueesta yli puolet kuuluu valtakunnallisesti merkittävään Lappeenrannan linnoitus- ja varuskuntakaupunkialueeseen (RKY).

Suunnittelualueelle sijoittuu asemakaavalla suojellut maakunnallisesti merkittävät Kylpylä ja Kasino -rakennukset (sr-1), maakunnallisesti merkittävä Kasinopuisto/Rantapuisto (VP/s-4) ja puistossa paikallisesti merkittävä, suojeltu muuntamokoppi (sr-1).

Alueen arvokkaasta rakennetusta kulttuuriympäristöstä on laadittu rakennushistoria- ja maisemaselvitys Lappeenrannan Kylpylä, Kasino ja rantapuisto (Sitowise 2021).

Asemakaavaluonnoksessa on huomioitu valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, sen suojelukohteet sekä arvokas puistoalue asiaankuuluvien suojelumerkinnöiden ja määräyksien. Lisäksi Halkosaressa sijaitsevalle paviljongille on osoitettu suojelumerkintä sr-26. Asemakaavamuutoksella ei katsota olevan alueen arvoja heikentävää vaikutusta, eikä museolla ole huomautettavaa esitetyistä suunnitelmista rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

ETELÄ-KARJALAN MUSEO

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet rakennustutkija Anna-Maija Tapani, arkeologi Esa Hertell ja museotoimenjohtaja Pia Paukku

Tiedoksi

Museovirasto / kirjaamo

Kaakkois-Suomen ELY-keskus / kirjaamo, Tuija Mustonen, Pertti Perttola

12.12.2025 LPR/1617/10.02.03.00/2025

Lappeenrannan kaupunki
Elinvoima ja kaupunkikehitys/kaupunkisuunnittelu

Viite: Lausuntopyyntö 19.11.2025

LAUSUNTO KAUPUNGINLAHDEN ASEMAKAAVAN MUUTOSLUONNOS

Lappeenrannan kaupunki valmistelelee asemakaavan muutosta Keskuksen, Kylpylän ja Kimpisen kaupunginosaan. Kaavamuutos koskee Aionkatua ja sen rannan puoleisia osia, Kaupunginlahden vesialueita, Kipparinkatua, Satamatoria, Rantapuistoa, kylpylää ja kasinoa, Halkosaarta sekä Neulasepänpuistoa. Kaavamuutoksen tavoitteena on Kaupunginlahden ympäristön kehittymismahdollisuuksien turvaaminen kulttuuriympäristön arvot huomioiden.

Alueelle on laadittu Aionkadun yleissuunnitelma. Suunnitelmassa on esitetty alueen toimintojen sijoittuminen suhteessa Aionkatuun ja Saimaan vedenpintaan.

Lausunto:

Ympäristönsuojelupäällikkö Lappeenrannan ympäristönsuojeluviranomaisena ilmoittaa lausuntonaan seuraavaa:

Vesilain mukainen lupatarvearviointi tulee tehdä pohjaveden laatuun ja määrään vaikuttavien toimenpiteiden lisäksi tehdä myös silloin, jos rakentaminen ulottuu vesialueen puolelle.

Alueen pohjasedimentin haitta-ainepitoisuuksia ei ole selvitetty, mikä voi edellyttää haitta-ainetutkimusten tekemistä vesialueen jatkosuunnitelmia laadittaessa. Pohjasedimentin laatuun on voinut vaikuttaa alueelle johdetut hulevedet ja läheisyydessä oleva teollinen toiminta.

Sara Piutunen
ympäristönsuojelupäällikkö

Tämä asiakirja on allekirjoitettu digitaalisesti, allekirjoituksen voit tarkistaa Lappeenrannan seudun ympäristötoimen kirjaamosta.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ympäristötarkastaja Päivi Uski.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi

PL 302, 53101 Lappeenranta | Pohjolankatu 14 | puh. (05) 6161 |

ymparistotoimi.kirjaamo@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

9.12.2025

LPR/1617/10.02.03.00/2025

Lappeenrannan kaupunki
Kaupunkikehityksen toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Viite: Lausuntopyyntö 19.11.2025

YMPÄRISTÖTERVEYDEN LAUSUNTO KAUPUNGINLAHDEN ASEMAKAAVAN MUUTOKSESTA

Lappeenrannan kaupunki valmistelee asemakaavan muutosta Keskuksen, Kylpylän ja Kimpisen kaupunginosaan. Kaavamuutos koskee Ainonkatua ja sen rannan puoleisia osia, Kaupunginlahden vesialueita, Kipparinkatua, Satamatori, Rantapuistoa, kylpylää ja kasino, Halkosaarta sekä Neulasepänpuistoa. Kaavamuutoksen tavoitteena on Kaupunginlahden ympäristön kehittämismahdollisuuksien turvaaminen kulttuuriympäristön arvot huomioiden. Kaava-alueelle sijoittuu liike- ja toimistorakennusten korttelialue K-15, satamatori, vesialueita, puistoja sekä pysäköintialueita. Kaava mahdollistaa kelluvan saunan ja siihen liittyvän laiturialueen rakentamisen kylpylän edustalle.

Kaavamääräyksiä on annettu pohjaveden suojelemiseksi, hulevesien käsittelystä, tulvakorkeuksien huomioimisesta sekä radonhaittojen torjunnasta.

Lausunto:

Lappeenrannan seudun ympäristötoimen ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö kunnan terveydensuojeluviranomaisena on tutustunut asemakaavaluonnokseen sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja toteaa seuraavaa:

Suunnittelualueella ei sijaitse asuntoja. Majoitustoimintaa on mahdollista sijoittaa kaavan mukaan K-15 korttelialueelle Ainonkadun varressa. Koko suunnittelualueelta ei ole mallinnettu melutasoja. Kipparinkadun ja Kirkkokadun melutasot on mallinnettu, ja ne ovat katujen välittömässä läheisyydessä noin 55-60 dB päiväaikaan ja yöaikaan 50-55 dB. Selostuksen mukaan alueen liikennemäärät ovat kohtuullisen pieniä, ajonopeudet alhaisia eikä alueella ole merkittävässä määrin raskasta liikennettä. Voidaan olettaa, että Ainonkadun varrella melutasot ovat näin ollen samansuuntaisia kuin Kipparinkadun varrella. Tavanomaisilla rakennusten ääneneristävyyksillä melutaso alenee sisätiloissa noin 30 dB, ja tällöin sisätiloissa majoitushuoneistoissa eivät asumisterveysasetuksen (545/2015) mukaiset toimenpiderajat ylittyne. Tarvittaessa majoitustilojen sijoittamisen mahdollistavan korttelialueen melutasot tulee arvioida tarkemmin.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi

Mahdollisen saunan yhteyteen sijoitettavan uimapaikan osalta tulee huomioida hulevesien ja venepaikkoihin liittyvien toimintojen vaikutukset järviveden laatuun. Uimapaikan sijoittaminen kylpylän edustalle voi edellyttää erillistä allasta ja veden käsittelyä tai veden johtamista muualta.

Päivi Roine
terveysvalvonnan johtaja

Lausunnon on valmistellut terveystarkastaja Taina Rajala.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu digitaalisesti, allekirjoituksen voit tarkistaa Lappeenrannan seudun ympäristötoimen kirjaamosta.

Päiväys

Dnro

LPR/1617/10.02.03.00/2025

Kaupunkikehityksen toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Viite

Ennakkolausunto rakennusvalvonnalta Ainonkatu vaihe 1 asemakaavan muutoksen asemakaavaluonnoksesta

Rakennusvalvonta lausuu otsikkoasiassa seuraavaa.

Kaavamääräyksistä:

sr-18 Suojeltava rakennus

*"Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa voidaan tehdä toiminnan vaatimia muutoksia. Kojaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti arvokas ja ympäristön kannalta merkittävä luonne säilyy. Kojaus- ja muutostöissä tulee käyttää alkuperäisiä rakennusosia vastaavia materiaaleja. **Rakennuksessa tehtävistä kojaus- ja muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.***

sr-26 Suojeltava rakennus

*"Rakennusta ei saa purkaa. Rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus. Rakennuksessa suoritettavien kojaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti, historiallisesti arvokas ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Erityisesti julkisivukojauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. **Rakennuksessa tehtävistä kojaus- ja muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.**"*

'Alue kuuluu rky-merkinnällä rajatulta osin valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Rakentamisessa sekä muissa alueelle kohdistuvissa toimenpiteissä on erityisesti otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset arvot.

Tämän asemakaavan alueelle myönnettävistä pysyvistä luvanvaraisista toimenpiteistä sekä katujen ja yleisten alueiden

Kaupunkikehitys | Rakennusvalvonta

PL 38, 53101 Lappeenranta | Villimiehenkatu 1 | puh. (05) 6161

kirjaamo@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

suunnitelmista on pyydetty lausunto museoviranomaiselta ja kaupunkikuvatyöryhmältä.”

Asemakaavoissa, joiden laatimisesta säädetään Alueidenkäyttölaissa ei voida määrätä mitä lausuntoja Rakentamislain mukaisessa rakentamislupaprosessista tulee pyytää. Museoviranomaiselta pyydetty lausunnon tarpeesta, on säädetty Rakentamislain 66 §.

Kaupunkikuvatyöryhmän lausunnon tarpeen arvioinnista ja työryhmässä käsiteltävistä asioista on määrätty kaupunginhallituksen päätöksessä 23.10.2023, § 416 Kaupunkikuvatyöryhmän toiminta, LPR/939/00.01.01 01/2023. Rakennusvalvonta ei näe lausunnotarvetta kuin kaupunkikuvaa muuttavissa toimenpiteissä. Esim. rakennuksen vaipan sisäpuolisissa luvanvaraisissa toimenpiteissä kaupunkikuvatyöryhmällä ei voi olla mitään lausuttavaa. Kategorinen määräys on ongelmallinen ja antaa helposti valitusperusteen rakentamisluvan yhteydessä.

*”Kaava-alue kuuluu 1 E-luokan pohjavesialueeseen. Alueella on kielletty sellainen rakentaminen ja muut toimenpiteet, joista voi aiheutua ympäristönsuojelu lain (pohjaveden pilaamiskiello ja maaperän pilaamiskiello) tarkoittamia seuraamuksia. **Toimenpiteet, joista voi aiheutua vesilain 3 luvun mukaisia seurauksia, kuten vaikutuksia pohjaveden laatuun tai määrään, ovat kiellettyjä ilman vesilain mukaista lupaa.** Tehtäessä rakennustöitä pohjavesialueella on kiinnitettävä erityistä huomiota pohjaveden pilaantumisen estämiseksi.”*

lueidenkäyttölailla ja Vesilailla ei ole keskinäistä viittaussuhdetta. Vesilain mukaisen luvan tarpeesta ei voida asemakaavassa määrätä. Kunta ei liioin ole vesilain mukaisissa lupa-asioissa toimivaltainen taho.

”Rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää selvitys hulevesien hallinnasta ja johtamisesta. Selvityksen pohjalta laadittava hulevesien hallintasuunnitelma ja toteutus tulee laatia Lappeenrannan kaupungin hulevesien hallintaohjelman periaatteiden mukaisesti. Ensisijaisesti tulee hulevedet imeyttää alueella. Selvityksessä tulee huomioida hulevesien hallinta tulvatilanteessa.”

”Kaava-alueen maaperästä purkautuu radonkaasua, joka on huomioitava rakennussuunnittelussa. Asuntien ja muiden oleskelutilojen sekä työpaikkojen sisäilman vuosikeskiarvo! eivät saa ylittää STM:n antamia kulloinkin voimassa olevia ohjeita.”

Rakentamisesta radon-alueilla on säädetty muualla ja määräyksiä tulee joka tapauksessa noudattaa.
Asia on asemakaavamääräyksenä tarpeeton.

”Kaava-alue on ympäristöriskejä aiheuttavan laitoksen konsultointivöhykkeellä. Rakennusten rakentamislupaa haettaessa tulee esittää suunnitelma pelastustoimenpiteistä huomioiden alueen turvallisuusriskit ja pyytää Tukes:n ja aluepelastuslaitoksen lausunto.”

Asemakaavassa ei voida määrätä rakentamislupaprosessista. Konsultointivöhykkeellä asemakaavan mukaisesta rakentamisesta ei ole tarpeen pyytää TUKES:n lausuntoa, eikä se myöskään lausu. TUKES ohjaa konsultointivöhykkeiden kaavoitusta ja laadintavaiheessa kaavoituksen tullee lausunto pyytää.

Lisäksi teksteissä on joitain kirjoitusvirheitä.

Rakennusvalvonnan johtaja
Sampo Sälevara

Lausunto

9.12.2025

Dnro

LPR/1617/10.02.03.00/2025

Kaupunkisuunnittelu

Lausuntopyyntö 19.11.2025

Kaupunginlahden asemakaavan muutos

Lappeenrannan kaupungin kaupunkikehityksen toimiala kadut ja ympäristö -vastuualueella ei ole huomautettavaa otsikon mukaiseen asemakaavan muutosluonnokseen liittyen.

Olli Hirvonen
Kaupungininsinööri

Tämä asiakirja on allekirjoitettu digitaalisesti, allekirjoituksen voit tarkistaa Lappeenrannan kaupungin kirjaamosta.

Päiväys
20.11.2025

Lappeenrannan kaupunki
Kaupunkikehitys
Kirjaamo
PL 11
53101 Lappeenranta

LPR/1617/10.02.03.00/2025
Lausuntopyyntö 19.11.2025

LPR/1617/10.02.03.00/2025 Kaupunginlahden asemakaavan muutos, 2 Keskus, 3 Kylpylä, 7 Kimpinen

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on Kaupunginlahden ympäristön kehittymismahdollisuuksien turvaaminen kulttuuriympäristön arvot huomioiden.

Kaavamuutosalue on kaupungin omistuksessa. Vesialueelle rakentamiseen tarvitaan erilliset vesilain mukaiset luvat.

Maaomaisuuden hallinnalla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavamuutosluonnokseen.

Lappeenrannassa 20.11.2025

Riitta Ruutiainen
kaupungingeodeetti

Tämä asiakirja on allekirjoitettu digitaalisesti. Allekirjoituksen aitouden voit tarkistaa Lappeenrannan kaupungin kirjaamosta.

Liikuntatoimi

Lappeenrannan kaupunki

LAUSUNTO

25.11.2025

LAUSUNTO AINONKADUN KAAVASTA

Liikuntatoimella ei ole kaavaluonnoksesta lausuttavaa.

Pasi Koistinen

Liikuntajohtaja

27.11.2025 LPR/1617/10.02.03.00/2025

Kaupunkikehityksen toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Viite Lausuntopyyntö 20.11.2025

ENNAKKOLAUSUNTOPYYNTÖ ASEMAKAAVALUONNOKSESTA AINONKADUN OSALTA

Matkailu- ja tapahtumapalvelut pitää suunnitelmaa erinomaisena viihtyisyyden, viiptymän lisäämisen ja tapahtumajärjestämisen kannalta. Luonnoksen mukaan ranta satamatorilta Myllysaareen asti houkuttelee oleskelemaan, pysähtelemään ja käyttämään palvelutarjontaa.

Tapahtumajärjestämisen kannalta monipuoliseksi suunniteltu alue houkuttelee toteuttamaan erilaisia, yhteisöllisiä tapahtumia, puistokonsertteja, taide-elämyksiä ja liikunnallisia tapahtumia.

Tapahtumajärjestämisen kannalta on toivottavaa huomioida riittävä sähkön saanti erityisesti leveämmässä oleskelukohtissa: Kylpylältä Myllysaareen päin mentäessä heti kylpylän jälkeen, Halkosaaren kohdalla, ulkokuntoilupaikan kohdalla ja tulipaikan alueella, toki myös Myllysaaren ison nurmialueen luona.

Viihtyisyyden osalta muutama juomavesipiste rannan varrella olisi hyvä lisä samaan tapaan kuin Veera-patsaan luona ja Katariinan torilla.

Matkailu- ja tapahtumapalveluilla ei ole muuta lausuttavaa.

Riikka Hjelt
tapahtumatoiminnan koordinaattori, va. matkailu- ja
tapahtumapäällikkö
Matkailu- ja tapahtumapalvelut

Matkailu- ja tapahtumapalvelut

12.12.2025

Lappeenrannan kaupunki
Elinvoiman ja kaupunkikehityksen toimiala
Kirjaamo
PL 11
53101 LAPPEENRANTA

Lausuntopyyntö 19.11.2025
LPR/1617/10.02.03.00/2025

KAUPUNGINLAHDEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

Lappeenrannan Energiaverkot Oy:llä ei ole huomautettavaa asemakaavan muutoksesta.

LAPPEENRANNAN ENERGIAPERKOT OY

Petri Tikka
Verkostopäällikkö

Lappeenrannan kaupunki, kaupunkikehitys
Kirjaamo PL 11 53101

Kaavasuunnittelija
Niina Seppänen

Viite Lausuntopyyntönne 19.11.2025

Asia KAUPUNGINLAHDEN ASEMAKAAVA MUUTOS.

Auris Kaasunjakelu Oy:ssä on tutustuttu ko. kohteeseen. Verkostomme sijaitsee katualueella sekä rannan viheralueella. Verkosto syöttää meidän kriittisiksi määrittelemiämme kahta kohdetta. Näiden kaasunsaanti on turvattu mahdollisimman hyvin. Mahdolliset kaasukatkot on rajattava niin, että ne tiedetään etukäteen ja ne jäävät mahdollisimman lyhyiksi. Suunnittelu ja Rakennus vaiheessa on oltava yhteydessä verkostonvalvojan, jonka kanssa katsotaan tarvittavat rakentamisen aikaiset suojaus tarpeet. Toiminta ohjeet tulevat verkostonvalvojalta.

Muovisen maakaasuputken mini etäisyys rakennuksiin on 1 m. Rakennusten ja rakenteiden suojaetäisyyksistä sekä muista maakaasun turvalliseen käyttöön liittyvissä asioissa säädetään maakaasun käsittelyn turvallisuudesta annetussa asetuksessa 551/2009.

Kunnallistekniikkaa sekä muuta infrastruktuuria suunniteltaessa ja rakentaessa on huomioitava ja toteutettava maakaasuputkiston edellyttämät suoja-toimet. Kaivuutyöt on tehtävä Auris Kaasunjakelu Oy:n antamien ohjeiden mukaisesti.

Maankaivu ja muu rakentaminen maakaasuputkiston läheisyydessä edellyttää maakaasuputken omistajan lupaa. Yhdyshenkilö jakeluputkistolle on kyseisellä alueella verkostonvalvoja Marko Koivuniemi 044 717 1637. etunimi.sukunimi@aurisenergia.fi

Auris Kaasunjakelu Oy

Sami Vilenius

Vastaanottaja

Lappeenrannan kaupunki
Elinvoima ja kaupunkikehitys
PL 11
53101 LAPPEENRANTA

Kohde

Keskus, Kylpylä, Kimpinen
Kaupunginlahden asemakaavamuutos

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen lausunto Kaupunginlahden asemakaavamuutoksen luonnoksesta

Lappeenrannan kaupunki on pyytänyt Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen lausuntoa Kaupunginlahden asemakaavamuutoksen luonnoksesta. Kaavamuutos koskee Aionkatua ja sen rannan puoleisia osia, Kaupunginlahden vesialueita, Kipparinkatua, Satamatoria, Rantapuistoa, kylpylää ja kasinoa, Halkosaarta sekä Neulasepänpuistoa. Kaavamuutoksen tavoitteena on Kaupunginlahden ympäristön kehittymismahdollisuuksien turvaaminen kulttuuriympäristön arvot huomioiden. Kaavamuutosalueen pinta-ala on noin 23,1 hehtaaria.

Lausunto

Pelastuslaitos on tutustunut 4.12.2025 mennessä saatavilla oleviin materiaaleihin koskien asemakaavamuutosta.

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa Kaupunginlahden asemakaavamuutoksen luonnoksesta.

---

paloinsinööri
Marc Marjotie

Kaupunginlahden aluetta koskeva kaavaehdotus 'Meijän rannat'

Lappeenrannan Kilta ry:n lausunto

Kokonaisuutena suunnitelma on maltillinen ja pietteetillä tehty.

Kilta arvostaa suuresti ajallista syvyyttä säilyttävien maisemaelementtien, kuten leikkipuiston läheisyydessä olevan vanhan muuntajarakennuksen ja Halkosaaren kärjen paviljongin säilyttämistä sekä Halkosaaren säilyttämistä pääosin luonnontilaisena. Puistoalueiden nykyisen ilmeen vaaliminen on sekä kulttuurisesti että ekologisesti oikea ratkaisu. Satamatorin uudehkojen kahvilaym. rakennusten suhteen esitetyt mahdolliset uudelleenjärjestelyt sopivat alueen kokonaisuuteen. Aikoinaan puretun ns. Jaakkolan kirkon uudelleen pystytystä voisi ehkä harkita?

Ainonkadun erilliset pyöräily- ja jalankulkukaistat mahdollistava kevyen liikenteen väylän leventäminen on turvallisuuden kannalta tervetullut ratkaisu, vaikka se hieman syö kaupunginlahden vesialuetta. Myös venelaiturit kuuluvat kesäisen satamalahden maisemaan.

Historiallinen Kasino ja Kylpylaitos muodostavat elegantin ja tunnelmallisen – suorastaan romanttisen – urbaanin kokonaisuuden. Kylpylaitos saunoineen ja muine fasiliteetteineen tarjoaa perinteisiä kylpylähoitoja. Rantasauna järvimaisemassa on tyypillisemmin oman mökkirannan rauhassa sijaitseva laitos.

Ajatusta kelluvasta saunasta ja uimapaikasta on harkittava tarkasti. Mikäli Kylpylaitoksen edustan hiekkakentällä aiemmin ollut, Suomi-filmeihinkin ikuistettu urbaani ulkoilmakahvila saadaan jälleen toimintaan, ruraali saunatoiminto vaikuttaa vielä enemmän päälle liimatulta, vaikka se matalana ja kelluvana ei peittäisikään rakennuksen julkisivua lännen ja pohjoisen suunnasta katsottuna.

Ainonkadun pinnassa vanhan oluttehtaan suoralla olevan, nykyisin metalliverkolla kiinnitetyn irtokivisen rantapengerryksen leventäminen järvelle päin on hyvin perusteltua. Sen sijaan puiston, Kasinon ja Kylpylaitoksen rantaa kiertävä rakennettu kiveys tulee säilyttää tai, jos käytävää aluetta levennetään, rakentaa uudestaan. Halkosaaren tyvellä olevien hulevesiviemärien tuoman veden alkuperä ja laatu tulee selvittää: onko vesi puhdasta sadevettä, onko seassa viemäriverettä tai tuleeko vesi osittain parkkipaikoilta, jolloin seassa voi olla öljyä tai muita haitallisia kemikaaleja.

LPR/1617/10.02.03.00/2025

Kaupunginlahden asemakaavan muutos

5.5.2026

Lyhennelmät MRA 30 §:n kuulemisessa saaduista lausunnoista ja mielipiteestä sekä kaavantaatijan vastineet niihin

Asemakaavaluonnos on pidetty nähtävillä 20.11. – 12.12.2025.

Lausunnot:

1 Kaakkois-Suomen ELY-keskus (12.12.2025)

- a) Suunnittelualan luontoarvot on selvitetty vuonna 2025 tehdyssä luontoselvityksessä sekä vuonna 2020 tehdyssä lepakkoselvityksessä. Selvityksissä on vähäisiä puutteita.

Asemakaava-alue on suurimmilta osin jo rakennettua aluetta, jossa huomioitavia luontoarvoja on melko vähän. Suurimmat luontoarvot liittyvät puistojen vanhaan puustoon ja näiden ekologisiin merkityksiin.

Luontoselvityksessä mainitaan, että Rantapuistolla voi olla merkitystä läheisten liito-oravareviirien kulkuyhteytenä sekä mahdollisena tilapäisenä levähdyspaikkana, mutta lajin esiintymistä alueella ei ole selvitetty. Laji tulee kuitenkin huomioida kaavan suunnittelussa.

Vuoden 2020 lepakkoinventoinnissa selvitettiin Rantapuiston ja kylpylä- ja kasinoalueen merkitystä lepakoille. Koko selvitysalue määritettiin luokan 3 lepakkoalueeksi ja lepakkohavaintoja tehtiin runsaasti myös selvitysalueen rajoilla. Varovaisuusperiaatteen mukaan koko kaava-alue tulee tulkita lepakoille merkitykselliseksi alueeksi. Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittäminen ei ole tarpeellista, sillä kaava-alueen ainoat rakennukset, joissa lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat saattaneet jäädä huomaamatta, ovat suojeltavia eikä niitä saa purkaa.

Yleisissä määräyksissä luontoa voisi huomioida esimerkiksi näin: Alueen kehittämisessä tulee huomioida alueen merkitys liito-oravien kulkuyhteytenä ja lepakoiden lisääntymisen aikaisena ruokailualueena säilyttämällä kolopuita, pystyttämällä lepakopönttöjä ja istuttamalla liitopuita tarpeen mukaan sekä suunnittelemalla puistojen valaistus lepakoille soveltuvaksi.

- b) Kaavaselostuksessa ja kaavassa pohjavedet on riittävästi huomioitu, samoin pohjavesialueeseen liittyvään kaavamääräyksestä ei ole huomautettavaa.

- c) Kaava-alue sijoittuu lähes kokonaan valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön, Lappeenrannan linnoitus- ja varuskuntakaupunki [alueelle]. Ranta-alueelle osoitettu lisärakentaminen ottaa huomioon alueen arvot. Kaavamuutoksen vaikutuksia kulttuuriympäristöön on kaavaselostuksessa tutkittu laajasti.
- d) Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueella ei ole huomautettavaa asemakaavamuutoksesta. Kaavan muutokset eivät vaikuta valtion maantieverkoston liikenteen sujuvuuteen tai sen liikenneturvallisuuteen.
- e) Asemakaavaluonnos on asiantuntevasti laadittu. Kaavaselostus antaa laajan ja monipuolisen kuvan alueen nykytilasta ja historiasta. Ranta-alueiden kehittäminen asukkaiden ja vierailijoidenkin liikkuminen ja oleskelu huomioiden lisää kaupunkikeskustan vetovoimaisuutta entisestään.
- f) Asemakaavaluonnos on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen ja siinä on huomioitu asemakaavan sisältövaatimukset. Luonnos muodostaa hyvän pohjan kaavaehdotuksen laadinnalle.

Vastine:

- a) Asemakaava huomioi alueen kehittämisessä luontoarvot, vaikka varsinaista kaavamääräystä ei liito-oravista tai lepakoista olekaan merkitty. Kasinonpuisto on osoitettu puistona, jossa ympäristö säilytetään (VP/s-9). Alueen olemassa oleva puusto on säilytettävä siten, että sallitaan vain maiseman hoidon ja turvallisuuden kannalta tarpeelliset toimenpiteet. Lisäksi alueelle on osoitettu säilytettäviä ja istutettavia puuriivejä, jotka osaltaan turvaavat liito-oravien liikkumisyhteydet. Kaavasta aiheutuvat muutokset liito-oravan ja lepakoiden elinoloihin ovat kokonaisuutena vähäisiä. Lepakkohavaintojen perusteella kaavaan ei ole tarpeen sisällyttää suojelumerkintöjä. Luonnonsuojelulain mukaiset EU:n tiukkaa suojelua edellyttäviin eliölajeihin liittyvät veloitteet ovat kuitenkin voimassa ilman, että niitä on tarpeen erikseen kirjata kaavan määräyksiin.
- b) - f) Merkitään tiedoksi

2 Etelä-Karjalan liitto (8.12.2025)

Kaavaratkaisu on maakuntakaavan mukainen. Etelä-Karjalan liitolla ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksesta.

Mikäli nyt lausuttavana olevan asemakaavaluonnoksen aineistoon ei kaavaprosessin aikana tehdä merkittäviä muutoksia, Etelä-Karjalan liitolta ei ole tarvetta pyytää lausuntoa kaavaehdotusvaiheessa.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

3 Väylävirasto (12.12.2025)

Kaava-alueella ei sijaitse Väyläviraston ylläpitämiä vesiväyliä. Väylävirastolla ei ole huomauttamista asiaan.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

4 Etelä-Karjalan museo (12.12.2025)

a) Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualan vesialueella sijaitseva aluksen hyllyn jäännös (Lappeenranta Aionkadun hylky / 1000036715), joka on Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä osoitettu mahdollisena muinaisjäännöksenä, on huomioitu kaavassa aluemerkin W-5 yhteydessä määräyksellä: *Vesialue. Alueella voi olla muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia vedenalaisia muinaisjäännöksiä. Ennen alueella tehtäviä vesirakennustöitä on selvitettävä, vaikuttaako työ vedenalaisiin muinaisjäännöksiin. Aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydetty museoviranomaisen lausunto.* Kaavamerkintä mahdollistaa jäännösten luonteen selvittämisen ja suojelun, mikäli alueelle tulisi sellaisia vesirakennustöitä, joilla on vaikutusta jäännösten säilymiseen. Jäännösten luonnetta ja selvitystilannetta on avattu hyvin kaavaseloituksessa. Museolla ei ole huomautettavaa asemakaavan muutoksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

b) Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueesta yli puolet kuuluu valtakunnallisesti merkittävään Lappeenrannan linnoitus- ja varuskunta-alueeseen (RKY). Suunnittelualueelle sijoittuu asemakaavalla suojellut maakunnallisesti merkittävät Kylpylä ja Kasino -rakennukset (sr-1), maakunnallisesti merkittävä Kasinopuisto/Rantapuisto (VP/s-4) ja puistossa paikallisesti merkittävä, suojeltu muuntamokoppi (sr-1).

Alueen arvokkaasta rakennetusta kulttuuriympäristöstä on laadittu rakennushistoria- ja maisemaselvitys Lappeenrannan Kylpylä, Kasino ja rantapuisto (Sitowise 2021).

Asemakaavaluonnoksessa on huomioitu valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, sen suojelukohteet sekä arvokas puistoalue asiaankuuluvien suojelumerkin ja määräyksin. Lisäksi Halkosaareen sijaitsevalle paviljongille on osoitettu suojelumerkintä sr-26. Asemakaavamuutoksella ei katsota olevan alueen arvoja heikentävää vaikutusta, eikä museolla ole huomautettavaa esitetyistä suunnitelmista rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

Vastine: Merkitään tiedoksi

5 Lappeenrannan seudun ympäristötoimi, Ympäristönsuojelu (12.12.2025)

Vesilain mukainen lupatarvearviointi tulee tehdä pohjaveden laatuun ja määrään vaikuttavien toimenpiteiden lisäksi tehdä myös silloin, jos rakentaminen ulottuu vesialueen puolelle. Alueen pohjasedimentin haitta-ainepitoisuuksia ei ole selvitetty, mikä voi edellyttää haitta-ainetutkimusten tekemistä vesialueen jatkosuunnitelmia laadittaessa. Pohjasedimentin laatuun on voinut vaikuttaa alueelle johdetut hulevedet ja läheisyydessä oleva teollinen toiminta.

Vastine: Merkitään tiedoksi. Lausunnossa esitetyt näkökohdat huomioidaan alueen jatkosuunnittelussa.

6 Lappeenrannan seudun ympäristötoimi, Ympäristöterveys (5.12.2025)

- a) Suunnittelualueella ei sijaitse asuntoja. Majoitustoimintaa on mahdollista sijoittaa kaavan mukaan K-15 korttelialueelle Aionkadun varressa. Koko suunnittelualueelta ei ole mallinnettu melutasoja. Kipparinkadun ja Kirkkokadun melutasot on mallinnettu, ja ne ovat katujen välittömässä läheisyydessä noin 55–60 dB päiväaikaan ja yöaikaan 50–55 dB. Selostuksen mukaan alueen liikennemäärät ovat kohtuullisen pieniä, ajonopeudet alhaisia eikä alueella ole merkittävässä määrin raskasta liikennettä. Voidaan olettaa, että Aionkadun varrella melutasot ovat näin ollen samansuuntaisia kuin Kipparinkadun varrella. Tavanomaisilla rakennusten ääneneristävyyksillä melutaso alenee sisätiloissa noin 30 dB ja tällöin sisätiloissa (majoitushuoneistoissa) eivät asumisterveysasetuksen mukaiset toimenpiderajat ylittyne. Tarvittaessa majoitustilojen sijoittamisen mahdollistavan korttelialueen melutasot tulee arvioida tarkemmin.
- b) Mahdollisen saunan yhteyteen sijoitettavan uimapaikan osalta tulee huomioida hulevesien ja venepaikkoihin liittyvien toimintojen vaikutukset järveden laatuun. Uimapaikan sijoittaminen kylpylän edustalle voi edellyttää erillistä allasta ja veden käsitelyä tai veden johtamista muualta.

Vastine:

- a) Asemakaavaselostuksen kohta 6.5.3 Vaikutukset liikennemeluun on täydennetty majoitustilojen sisämelun osalta: *Tavanomaisilla rakennusten ääneneristävyyksillä melutaso alenee sisätiloissa noin 30 dB, ja tällöin sisätiloissa majoitushuoneistoissa eivät asumisterveysasetuksen (545/2015) mukaiset toimenpiderajat todennäköisesti ylity.*
- b) Asemakaavaehdotukseen on lisätty ohjeellinen aluevaraus uima-**altaalle**, jolloin uimavesi on erillään järvedestä.

7 Rakennusvalvonta (2.12.2025)

- a) Asemakaavoissa, joiden laatimisesta säädetään Alueidenkäyttölaissa ei voida määrätä mitä lausuntoja Rakentamislain mukaisesta rakentamislupaprosessista tulee pyytää. Museoviranomaiselta pyydettävän lausunnon tarpeesta on säädetty Rakentamislain 66 §.

Kaupunkikuvatyöryhmän lausunnon tarpeen arvioinnista ja työryhmässä käsiteltävistä asioista on määrätty kaupunginhallituksen päätöksessä 23.10.2023, § 416 Kaupunkikuvatyöryhmän toiminta, LPR/939/00.01.01 01/2023.

Rakennusvalvonta ei näe lausunnotarvetta kuin kaupunkikuvaa muuttavissa toimenpiteissä. Esim. rakennuksen vaipan sisäpuolisissa luvanvaraisissa toimenpiteissä kaupunkikuvatyöryhmällä ei voi olla mitään lausuttavaa. Kategorinen määräys on ongelmallinen ja antaa helposti valitusperusteen rakentamisluvan yhteydessä.

Kommentit koskevat seuraavia määräyksiä:

- sr-18 (Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa voidaan tehdä toiminnan vaatimia muutoksia. Korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti arvokas ja ympäristön kannalta merkittävä luonne säilyy. Korjaus- ja muutostöissä tulee käyttää alkuperäisiä rakennusosia vastaavia materiaaleja. Rakennuksessa tehtävistä korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto)
  - sr-26 (Rakennusta ei saa purkaa. Rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti, historiallisesti arvokas ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Rakennuksessa tehtävistä korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.)
  - Yleismääräys: Alue kuuluu rky-merkinnällä rajatulta osin valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Rakentamisessa sekä muissa alueelle kohdistuvissa toimenpiteissä on erityisesti otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset arvot.
  - Yleismääräys: Tämän asemakaavan alueelle myönnettävistä pysyvistä luvanvaraista toimenpiteistä sekä katujen ja yleisten alueiden suunnitelmista on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta ja kaupunkikuvatyöryhmältä.”
- b) Alueidenkäyttölailla ja Vesilailla ei ole keskinäistä viittaussuhdetta. Vesilain mukaisen luvan tarpeesta ei voida asemakaavassa määrätä. Kunta ei liioin ole vesilain mukaisissa lupa-asioissa toimivaltainen taho.

Kommentti koskee seuraavaa määräystä:

- Yleismääräys: Kaava-alue kuuluu 1 E-luokan pohjavesialueeseen. Alueella on kielletty sellainen rakentaminen ja muut toimenpiteet, joista voi aiheutua ympäristönsuojelu lain (pohjaveden pilaamiskielto ja maaperän pilaamiskielto) tarkoittamia seuraamuksia. Toimenpiteet, joista voi aiheutua vesilain 3 luvun mukaisia seurauksia, kuten vaikutuksia pohjaveden laatuun tai määrään, ovat kiellettyjä ilman vesilain mukaista lupaa. Tehtäessä rakennustöitä pohjavesialueella on kiinnitettävä erityistä huomiota pohjaveden pilaantumisen estämiseksi.”
- c) Rakentamisesta radon-alueilla on säädetty muualla ja määräyksiä tulee joka tapauksessa noudattaa. Asia on asemakaavamääräyksenä tarpeeton.

Kommentit koskevat seuraavia määräyksiä:

- Yleismääräys: Rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää selvitys hulevesien hallinnasta ja johtamisesta. Selvityksen pohjalta laadittava hulevesien hallintasuunnitelma ja toteutus tulee laatia Lappeenrannan kaupungin hulevesien hallintaohjelman periaatteiden mukaisesti. Ensisijaisesti tulee hulevedet imeyttää alueella. Selvityksessä tulee huomioida hulevesien hallinta tulvatilanteessa.”

- Yleismääräys: Kaava-alueen maaperästä purkautuu radonkaasua, joka on huomioitava rakennussuunnittelussa. Asuntojen ja muiden oleskelutilojen sekä työpaikkojen sisäilman vuosikeskiarvo! eivät saa ylittää STM:n antamia kulloinkin voimassa olevia ohjearvoja.
- d) Asemakaavassa ei voida määrätä rakentamislupaprosessista. Konsultointivyöhykkeellä asemakaavan mukaisesta rakentamisesta ei ole tarpeen pyytää TUKES:n lausuntoa, eikä se myöskään lausu. TUKES ohjaa konsultointivyöhykkeiden kaavoitusta ja laadintavaiheessa kaavoituksen tullee lausunto pyytää.

Kommentti koskee seuraavaa määräystä:

- Yleismääräys: Kaava-alue on ympäristöriskejä aiheuttavan laitoksen konsultointivyöhykkeellä. Rakennusten rakentamislupaa haettaessa tulee esittää suunnitelma pelastustoimenpiteistä huomioiden alueen turvallisuusriskit ja pyytää TUKES:n ja aluepelastuslaitoksen lausunto.

Vastine:

- a) RakL 66 §:n mukaan museoviranomaisen lausuntoa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä koskevasta luvasta ei tarvitse pyytää, jos alueella on asemakaava [...] ja kaavassa on otettu huomioon maisema-alueeseen, rakennettuun kulttuuriympäristöön tai arkeologiseen kohteeseen liittyvät arvot. Tässä tapauksessa lausunnon pyytäminen museoviranomaiselta on kuitenkin perusteltua, koska rakentamisella on kaupunkikuvallista ja maisemallista vaikutusta valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (rky) myös suunnittelualueen niissä osissa, jotka jäävät rky-rajauksen ulkopuolelle.

Rakentamislain 66 §:ssä on määritelty vähimmäisvaatimukset sille, milloin Lupa- ja valvontavirastolta (entiseltä ELY-keskukselta) ja museoviranomaiselta on pyydetävä lausunnot rakentamisluvasta. Kunta voi kuitenkin asemakaavamääräyksellä edellyttää, että rakentamisluvan yhteydessä pyydetään lausuntoja myös RakL 66 §:ssä säädettyä laajemmin. Lausuntopyyntövelvoite museoviranomaiselta on perusteltu erityisesti silloin, kun asemakaavassa ei ole tarkkoja määräyksiä esim. ikkunarakenteista ja materiaaleista. Lausunto tuo museoviranomaisen asiantuntemusta paremmin rakennuslupaviranomaisen käyttöön, vaikka lausunto ei olekaan lupaviranomaista sellaisenaan sitova. Se, että lausunnon pyytäminen voi seurata myös suoraan kaavamääräyksestä, on todettu myös rakentamislain esitöissä (HE 139/2022 vp.)

Kaupunginhallituksen päätöksen 23.10.2023 mukaan kaupunkikuvatyöryhmässä tulee käsitellä valmisteluvaiheessa mm. seuraavia asioita: - kohteet, jotka sijaitsevat maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä - kaupunkikuvallisesti arvokkaita ja muutokselle herkkiä alueita koskevat suunnitelmat ja luvat. Lausunnon pyytämismenettelyn kirjaaminen asemakaavamääräykseen on tarpeen alueen kaupunkikuvallisen ja maisemallisen luonteen takia. Kyseinen määräys on linjassa kaupunginhallituksen 23.10.2023 tekemän päätöksen kanssa.

- b) Asemakaavassa on mahdollista antaa informatiivisia yleismääräyksiä. Määräys ei siten ole lainvastainen. Alueidenkäyttölain 57 §:n mukaan kaavassa annettavat asemakaavamääräykset voivat koskea myös haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista. Asemakaavassa annetun määräyksen pohjavesistä voidaan siten katsoa olevan AKL:n 57 § mukainen.
- c) Kuten edellä on todettu, asemakaavamääräykset voivat koskea myös haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista. (AKL 57 §). Ympäristöministeriön määräysoppaan (Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000. Opas 12) kohdassa 12.7.1. todetaan ”Suomen maaperässä esiintyy radonia, joka muun muassa asuintiloihin päästessään voi aiheuttaa terveydellisiä haittoja. Kaavassa asiaan voidaan kiinnittää huomiota ja tarvittaessa antaa määräys, jossa rakenteellisin toimenpitein pyritään estämään aiheutuva haitta.” Määräys on siis YM:n ohjeistuksen mukainen ja se on syytä säilyttää kaavassa.

Lappeenrannan kaupungin hulevesiohjelman mukaan hulevesien hallinnan kaupungin sisäisessä vastuujaoissa kaupunkisuunnittelun vastuulla on laatia kaavavaiheessa riittävät hulevesiselvitykset sekä määrittää tarvittavat tilavaraukset ja kaavamääräykset yhteistyössä muun kaupunkiorganisaation kanssa. Ohjelman liitteeseen 5 on koottu esimerkkejä Lappeenrannan alueelle soveltuvista kaavamääräyksistä ja asemakaavavaiheen yleisistä määräyksistä, joiden perusteella tähänkin kaavakarttaan on laadittu suunnittelualueelle sopivat määräykset.

- d) Asemakaavaehdotuksesta on poistettu konsultointivöhykettä koskeva määräys ja velvoite pyytää rakentamisluvasta Tukesin lausunto. Suunnittelualueelle ei sijoitu ympäristöriskien kannalta herkkiä kohteita, kuten hoitolaitoksia. Alueelle ei sijoitu myöskään suuria kokoontumistiloja eikä muuta merkittävää uudisrakentamista.

8 Kadut ja ympäristö (9.12.2025)

Ei huomautettavaa.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

9 Maaomaisuuden hallinta (20.11.2025)

- a) Kaavamuutosalue on kaupungin omistuksessa. Vesialueelle rakentamiseen tarvitaan erilliset vesilain mukaiset luvat.

Vastine: Vesilupaa on jo haettu, ja sen käsittely etenee omana prosessinaan erillään kaavahankkeesta.

10 Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala, Liikuntatoimi (25.11.2025)

Ei lausuttavaa.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

11 Matkailu- ja tapahtumapalvelut (27.11.2025)

- a) Matkailu- ja tapahtumapalvelut pitää suunnitelmaa erinomaisena viihtyisyyden, viiptymän lisäämisen ja tapahtumajärjestämisen kannalta. Luonnoksen mukaan ranta satamatorilta Myllysaareen asti houkuttelee oleskelemaan, pysähtelemään ja käyttämään palvelutarjontaa.
- b) Tapahtumajärjestämisen kannalta monipuoliseksi suunniteltu alue houkuttelee toteuttamaan erilaisia, yhteisöllisiä tapahtumia, puistokonsertteja, taide-elämyksiä ja liikunnallisia tapahtumia.
- c) Tapahtumajärjestämisen kannalta on toivottavaa huomioida riittävä sähkön saanti erityisesti leveämmissä oleskelukohtissa: Kylpylältä Myllysaareen päin mentäessä heti kylpylän jälkeen, Halkosaaren kohdalla, ulkukuntoilupaikan kohdalla ja tulipaikan alueella, toki myös Myllysaaren ison nurmialueen luona.
- d) Viihtyisyyden osalta muutama juomavesipiste rannan varrella olisi hyvä lisä samaan tapaan kuin Veera-patsaan luona ja Katariinan torilla.

Vastine:

- a) – b Merkitään tiedoksi.
- c) Kyseiset alueet on mahdollista liittää sähkönjakeluverkkoon ilman kaavassa esitettäviä varauksia.
- d) Vesipisteen toteuttaminen rantareitin varrelle on mahdollista, eikä kaavassa ole tarpeen esittää sille erillistä varausta.

12 Lappeenrannan Energiaverkot Oy (12.12.2025)

Ei huomautettavaa.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

13 Auris Kaasunjakelu Oy (21.11.2025)

- a) Verkostomme sijaitsee katualueella sekä rannan viheralueella. Verkosto syöttää meidän kriittisiksi määrittelemiämme kahta kohdetta. Näiden kaasunsaanti on turvattava mahdollisimman hyvin. Mahdolliset kaasukatkot on rajattava niin, että ne tiedetään etukäteen ja ne jäävät mahdollisimman lyhyiksi.
- b) Suunnittelu- ja rakennusvaiheessa on oltava yhteydessä verkostonvalvojaan, jonka kanssa katsotaan tarvittavat rakentamisen aikaiset suojaus tarpeet. Toiminta ohjeet tulevat verkostonvalvojalta.

Muovisen maakaasuputken minimietäisyys rakennuksiin on 1 m. Rakennusten ja rakenteiden suojaetäisyyksistä sekä muista maakaasun turvalliseen käyttöön liittyvissä asioissa säädetään maakaasun käsittelyn turvallisuudesta annetussa asetuksessa 551/2009.

Kunnallistekniikkaa sekä muuta infrastruktuuria suunniteltaessa ja rakentaessa on huomioitava ja toteutettava maakaasuputkiston edellyttämät suojoitoimet. Kaivuutyöt on tehtävä Auris Kaasunjakelu Oy:n antamien ohjeiden mukaisesti.

- c) Maankaivu ja muu rakentaminen maakaasuputkiston läheisyydessä edellyttää maakaasuputken omistajan lupaa.

Vastine:

- a) Rakentamisaikataulu suunnitellaan etukäteen, jolloin mahdolliset katkot pystytään ennakoimaan.
- b) Asemakaavassa on osoitettu johtovaraukset kaasuputkille ja näissä on varauduttu siihen, että maakaasuputkesta on riittävät etäisyydet rakennuksiin ja rakenteisiin.
- c) Lupaa haetaan ennen maankaivua rakentamisvaiheen yhteydessä.

14 Etelä-Karjalan pelastuslaitos (4.12.2025)

Ei huomautettavaa.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

15 Lappeenrannan Kilta (11.12.2025)

- a) Kokonaisuutena suunnitelma on maltillinen ja pieteetillä tehty.
- b) Kilta arvostaa suuresti ajallista syvyyttä säilyttävien maisemaelementtien, kuten leikkipuiston läheisyydessä olevan vanhan muuntajarakennuksen ja Halkosaaren kärjen paviljongin säilyttämisestä sekä Halkosaaren säilyttämistä pääosin luonnontilaisena. Puistoalueiden nykyisen ilmeen vaaliminen on sekä kulttuurisesti että ekologisesti oikea ratkaisu. Satamatorin uudehkojen kahvila ym rakennusten suhteen esitetyt mahdolliset uudelleenjärjestelyt sopivat alueen kokonaisuuteen. Aikoinaan puretun ns. Jaakkolan kirkon uudelleen pystytystä voisi ehkä harkita?
- c) Aionkadun erilliset pyöräily- ja jalankulkukaistat mahdollistava kevyen liikenteen väylän leventäminen on turvallisuuden kannalta tervetullut ratkaisu, vaikka se hie- man syö kaupunginlahden vesialuetta. Myös venelaiturit kuuluvat kesäisen satama- lahden maisemaan. Historiallinen Kasino ja Kylpylaitos muodostavat elegantin ja tunnelmallisen – suorastaan romanttisen – urbaanin kokonaisuuden. Kylpylaitos saunoineen ja muine fasiliteetteineen tarjoaa perinteisiä kylpylähoitoja. Rantasauna järvimaisemassa on tyyppillisemmin oman mökkirannan rauhassa sijaitseva laitos.
- d) Ajatusta kelluvasta saunasta ja uimapaikasta on harkittava tarkasti. Mikäli Kylpylai- toksen edustan hiekkakentällä aiemmin ollut, Suomi-filmeihinkin ikuistettu urbaani ulkoilmakahvila saadaan jälleen toimintaan, ruraali saunatoiminto vaikuttaa vielä enemmän päälle liimatulta, vaikka se matalana ja kelluvana ei peittäisikään raken- nuksen julkisivua lännen ja pohjoisen suunnasta katsottuna.

- e) Aionkadun pinnassa vanhan oluttehtaan suoralla olevan, nykyisin metalliverkolla kiinnitetyn irtokivisen rantapengerryksen leventäminen järvelle päin on hyvin perusteltua. Sen sijaan puiston, Kasinon ja Kylpylaitoksen rantaa kiertävä rakennettu kiveys tulee säilyttää tai, jos käytäväaluetta levennetään, rakentaa uudestaan.
- f) Halkosaaren tyvellä olevien hulevesiviemärien tuoman veden alkuperä ja laatu tulee selvittää: onko vesi puhdasta sadevettä, onko seassa viemäriverettä tai tuleeko vesi osittain parkkipaikoilta, jolloin seassa voi olla öljyä tai muita haitallisia kemikaaleja.

Vastine:

- a) Merkitään tiedoksi.
- b) Jaakkolan kirkon uudelleen rakentamista on käsitelty Meijän Rannat hankkeessa vuonna 2024. Selvittelyn perusteella katsottiin, että uudisrakennus, joka julkisivuiltaan on vanhan rakennuksen kopio, ei ole nykyisessä aukiokokonaisuudessa luonteva ratkaisu eikä Satamatorilla myöskään ole sellaisia tilatarpeita, jotka edellyttäisivät uusien tilojen rakentamista.
- c) Merkitään tiedoksi.
- d) Mahdollisen kelluvan saunarakennuksen ulkoasua ja kokoa (maksimikerrosala 50 krs-m²) on ohjattu tarkoin kaavamääräyksillä. Lisäksi suunnitelmista on pyydetty kaupunkikuvatyöryhmän ja museoviranomaisen lausunto. Tarkoilla kaavamääräyksillä ja lausuntomenettelyillä on turvattu rakennuksen sopivuus valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön.
- e) Kaupunginlahden pohjukassa rannan vanha kiveys säilyy ennallaan, sillä käytäväalue ei sillä kohtaa levene. Kylpylaitokselta itään ja pohjoiseen päin on mahdollista täyttää rantaa ja rakentaa uusi Kaupunginlahdenpuisto rannan tuntumaan.
- f) Kyseiseen hulevesiviemäriin kulkeutuu ydinkeskustasta ja Kimpisen alueelta hulevesiä. Hulevedet ovat pääasiassa katualueilta tulevia hulevesiä, jotka voivat olla osittain nuhraantuneita eli niiden seassa voi olla moottoriöljyä, kiintoaineita tai eläinten ulosteita. Jätevedet eivät ympäristötoimen mukaan purkaudu Saimaaseen. Kaupunginlahdella voi katualueiden hulevesien lisäksi olla mm. veneistä vuotavia öljyjä ja bensiinejä sekä muita kemikaaleja esim. pesuaineista.

Lausunto pyydettiin myös:

Asukas- ja alueneuvosto

Vammaisneuvosto

Vanhusneuvosto

Telia Finland Oyj

Elisa Oyj

Lappeenrannan toimitilat

Tilakeskus

Lappeenrannan yritystila Oy

Williparkki Oy

Hotelli Lähde

Armpa Oy

Karelia Lines

Etelä-Karjalan Osuuskauppa

Kimpisen asukasyhdistys

Satamatoimisto Freezone Oy Ltd

Tukes

MIELIPITEET:

1 Mielipide 1 (27.11.2025)

Erittäin vilkkaan autoliikenteen takia Hyväntuulentien portaiden kohdalla olevan suojatien yhteyteen on ehdottomasti saatava koroke/hidaste. Kyseisen suojatien ylittäjiä on paljon ympäri vuoden. Todellisia vaaratilanteita esiintyy lähes päivittäin autoilijoiden ylinopeuksien sekä täydellisen piittaamattomuuden takia. Eli koroke/hidaste Ainonkatu 23:n kohdalle suojatielle.

Vastine: Kaava mahdollistaa hidasteen tai korotetun suojatien rakentamisen Ainonkatu 23:n kohdalle. Ainonkadun yleissuunnitelmassa kyseiseen kohtaan on osoitettu ajoradan kavennus suojatien kohdalle. Hidasteet ja niiden paikat ratkaistaan lopullisesti katusuunnitelmassa.

2 Mielipide 2 (1.12.2025)

- a) Ainonkadun Kylpylän ja Halkosaaren välinen katuosuus on vaarallinen ylinopeuksien vuoksi, ja liikennejärjestelyjä tulisi muuttaa merkittävästi ajonopeuksia hillitseviksi. Suunnitellut kavennukset eivät riitä, vaan tarvitaan selkeämpiä ratkaisuja, kuten kaistan kaventaminen, hidasteet tai yksisuuntaisuus.
- b) Kaupunginlahden itärannan maisema on ainutlaatuinen, ja kävely- ja pyöräteiden laajennus on välttämätön turvallisuuden vuoksi. Itärannan kehittäminen palveluilla ja autoliikenteen rajoittaminen lisääisi alueen vetovoimaa ja hyödyttäisi matkailua.
- c) Uudet puistoalueet, erityisesti Kimpisenniemen puisto, ovat tärkeitä viihtyvyydelle, eikä sen korvaaminen parkkipaikalla ole hyväksyttävää. Riittävä pysäköintialue tulisi sijoittaa Neulasepänkadun ja Ainonkadun väliin.

Vastine:

- a) Alueelle on laadittu yleissuunnitelma, jonka toteuttamisen kaava mahdollistaa. Yleissuunnitelma on yleispiirteinen katualueen suunnitelma, jonka pohjalta Ainonkadulle laaditaan vielä katusuunnitelma, jossa suunnitellaan yksityiskohtaiset rakenteet katualueelle. Yleissuunnitelma sisältää kyseisellä katuosuudella jo useita kavennuksia ja korotettuja suojateitä, joita voidaan kokonaisuutena pitää erittäin tehokkaina nopeuksien hillitsijöinä.
- b) Kaava mahdollistaa jalankulun ja pyöräilyn väylien leventämisen.
- c) Neulasepänpuiston edustalla olevaa pysäköintialuetta (LP-2) on kaavassa laajennettu siten, että sen molemmille sivuille voidaan sijoittaa vinopaikoitus (ns. kalanruotomalli). Lisäksi Ainonkadun yleissuunnitelmassa Myllysaaren pysäköintialuetta on suunniteltu laajennettavan.

3 Mieliopide 3 (2.12.2025)

- a) Asemakaavan tavoitteena on sovittaa yhteen eri näkökulmat ja tarpeet vuorovaikutuksessa osallisten kanssa. Kaupunginlahden alueella keskeisiä osallisia ovat veneilijät ja veneilyseurat sekä matkailun kannalta vierasveneilijät, joiden olosuhteita kaupunki on jo parantanut ja ylläpitänyt merkittävin investoinnein. Näiden olosuhteiden turvaaminen tulisi varmistaa myös asemakaavamuutoksessa.
- b) Vaikka Meijän Rannat -suunnitelmassa veneilyä on huomioitu, Kaupunginlahden asemakaavaluonnoksessa veneilyn näkökulma on jäänyt vähälle huomiolle. Veneilyseurojen lausuntoja ei ole mainittu lähtötiedoissa, eikä kaavaselostuksessa ole määräksiä veneilyn palveluiden, venelaituripaikkojen tai olosuhteiden turvaamisesta.
- c) Kaavaluonnoksen havainnekuvien perusteella neljä venelaituria ja 240 venepaikkaa itärannalla saattaisivat poistua, vaikka aiemmissa lausunnoissa niiden säilyttämistä ja siirtämistä keskemälle lahtea oli esitetty. Epäselväksi jää, voidaanko laiturit säilyttää, siirtää vai poistuvatko ne kokonaan.

Koska veneily on historiallisesti ja toiminnallisesti olennainen osa Kaupunginlahtea, asemakaavassa tulisi yksiselitteisesti osoittaa, miten venelaitureiden ja veneilyn olosuhteiden turvaaminen varmistetaan mahdollisten muutosten yhteydessä. Nykyinen luonnos ei tätä tee, mikä on merkittävä puute.

Vastine:

- a) Kaavan yhteydessä ei erikseen mainittu veneseuroja osallisissa. Lausunto kuitenkin pyydettiin Freezezone Oy:lta, joka vastaa venepaikoista. Asemakaavan laatimisen yhteydessä on myös pidetty työpalavereja satamalaitoksen kanssa. Kaavan yhtenä tärkeimpänä taustaselvityksenä on pidetty Meijän Rannat -hanketta, jossa veneilystä on laadittu oma kehittämiskortti. Näin veneilijät on huomioitu kaavan taustaselvityksissä.
- b) Kaavaselostusta on täydennetty veneilyn osalta muun muassa kohtaan 6.6.2 *Vaikutukset ihmisen elinoloihin ja elinympäristöön*. Mieliopiteen jättäneen seuran kanssa on lisäksi pidetty 30.3.2026 työpalaveri, jossa on käsitelty veneilyyn liittyviä näkökohtia.
- c) Havainnekuvassa kyseisten venelaitureiden kohdalle oli piirretty oleskelulaituri. Kaava kuitenkin mahdollistaa myös laitureiden säilymisen Aionkadun varressa (kaavamääräykset: W-6: Vesialue, jolle saa rakentaa kiinteitä ja kelluvia aallonmurtajia ja laitureita. Alueelle saa sijoittaa, portaita, käyntisilloja ja kiinnitysjärjestelyjä sekä lv: Ohjeellinen vesialueen osa, jolle saa sijoittaa venelaitureita). Vesialueen tarkempi käyttö ratkaistaan jatkosuunnittelun yhteydessä. Luonnosvaiheen jälkeen asemakaavaa on muutettu siten, että venelaitureiden sijoittaminen on mahdollista myös Halkosaaren koillispuoliselle vesialueelle. Venelaitureiden tulevasta sijaintipaikasta riippumatta kaupunki on sitoutunut siihen, että mahdolliset venesatamiin kohdistuvat muutokset toteutetaan siten, että poistuville venepaikoille osoitetaan korvaavat, entisiä paikkoja laadullisesti vastaavat paikat.

4 Mieli pide 4 (4.12.2025)

Kipparinkadun itäpuolelle (Rantapuiston puoli) jatkuva, esteetön ja valaistu kevyen liikenteen väylä Satamatien ja Aionkadun välillä. Liikenneturvallisuus: Kipparinkatu toimii keskustan ja satama-alueen välisenä yhteytenä, jolla jalankulun ja pyöräilyn määrä on erityisesti kesäkaudella suuri. Erottelu ajoradasta vähentää ajoneuvojen ja jalankulkijoiden/pyöräilijöiden konfliktipisteitä ja parantaa ennakoitavuutta sekä autoilijoille että haavoittuville tienkäyttäjille.

Asukasturvallisuus ja esteettömyys: Rantapuisto, Satamatori ja Linnoituksen suunta muodostavat luontevan asiointi- ja virkistysyhteyden iäkkäille, lapsiperheille ja matkailijoille. Johdonmukainen, esteetön ja hyvin valaistu väylä parantaa koettua turvallisuutta (CPTED periaatteet: näkemät, jatkuvuus, valaistus) ja mahdollistaa turvallisen liikkumisen apuvälineiden kanssa.

Ylitysten vähentäminen: Väylä itäpuolella poistaa tarpeen ylittää Kipparinkatu kahdesti Rantapuiston ja keskustan/sataman välillä. Se vähentää vaarallisia tienylityksiä ja liittymäkonflikteja erityisesti Satamatien ja Aionkadun solmukohtissa.

Liikkumisen sujuvuus ja kaupungin tavoitteet: Turvallinen ja suora kävely–pyöräilyyhteys sataman, Rantapuiston, keskustan ja Linnoituksen välillä lisää kestävästä liikkumisesta, tukee keskustan elinvoimaa ja kaupungin ilmasto- ja matkailutavoitteita.

Toteutettavuus: Itäpuolella on puistoalue, joka mahdollistaa vähintään 3,5–4,0 m leveään yhdistetyn jalankulku–pyöräilyn väylän sijoittamisen ilman merkittäviä tilavaurauksen tai pysäköinnin menetyksiä. Väylä tulee erottaa ajoradasta 0,5–1,5 m viher-/kiveyskaistalla, liittymäkohtissa toteuttaa korotetut ja suojatut ylitykset sekä varmistaa talvihoidon korkea laatuluokka.

Vastine: Asemakaavassa ei ole osoitettu kevyen liikenteen väylää esitettyyn kohtaan, koska Rantapuiston puolella kulkevat jo nykyisin kevyen liikenteen yhteydet, joita parannetaan asemakaavaehdotuksen mukaisesti. Kaavassa esitetyt muutokset Rantapuistossa kulkeviin väyliin parantavat niiden turvallisuutta ja sujuvuutta. Tarvetta rinnakkaiselle jalankulku- ja pyöräilyväylälle viereiselle katualueelle ei ole.

5 Mieli pide 5 (8.12.2025)

- a) Halkosaaren vesillelaskupaikka sekä viereinen laituri nykyisellä kohdalla tulisi säilyttää. Samoin Halkosaaren venepaikkojen käyttäjien lastaus/purku parkkipaikat tulisi säilyttää. Nyt Halkosaaren alkupäässä on 14 parkkipaikkaa ja kaikki aktiivisessa käytössä niin kesällä kuin talvellakin, mm. hiihtäjien, Karhusaaren retkeilijöiden yms. Itse Halkosaareissa olevien parkkipaikkojen määrä on mielestäni riittävä.
- b) Halkosaareen tulisi rakentaa oleskelulaituri vanhan mattolaiturin paikalle. Tämä palvelisi niin uuden kahvilan pitäjiä kuin rannalla rauhaisaa lepopaikkaa etsiviä matkailijoita. Se olisi matkailuvaltti. Keidas keskellä kävelybulevardia, jossa voi hiljentyä omiin ajatuksiin katsellen Saimaalle, eikä vastarannan lämpövoimalan punainen tornikaan häiritse siihen suuntaan.

- c) Uusi Kimpisenniemen puisto ei ole tarpeellinen. Mikä sen hyöty olisi? Siinä on jo toimiva bulevardi ja istumapaikkoja löytyy Myllysaaresta, Kaljatehtaan suoralta ja Kasinon Puistosta. Toki voi kävelytien reunaan, puun katveeseen, laittaa penkkejä. Rantaviiva on erittäin hyvä jo nyt maiseman ihailulle sekä rauhalliselle kävelylle. Kun vielä pyörätie suunnitelmien mukaisesti erotetaan jalankulkijoista, niin se rauhoittaa jokaisen kulkemista. Säilytettävät puut tekevät tästä suorasta vielä erityisen onnistuneen, sillä polttava aurinko karkottaa nopeasti paikallaolijat.
- d) Myllysaaren kaaren parkkipaikat tulisi ehdottomasti säilyttää. Se on kaupungin vetonaula niin matkailijoille kuin meille paikallisille asukkaille. Siellä voi autossa istuen ihaila kaikessa rauhassa ympäri vuoden, vuorokauden ympäri, kaunista maisemaa säällä kuin säällä. Laitetaan vain paremmat roskikset, etteivät linnut saa roskaa noutuksi sieltä pois. Parkkipaikoista hyötyvät myös uimarannalle menevät liikuntarajoitteiset, lapsiperheet, vanhukset ym., joita on paljon.

Tiedän, että Aionkadun sairaalan puoleisia parkkipaikkoja lisätään, samoin Neulasepänpuiston, mutta houkuttelevan ja jouhevan sekä monipuolisen parkkeerauksen järjestäminen on nykyihmiselle, turistille ja liikenteelle se paras ratkaisu sekä saa matkailijat pysähtymään rantojemme ja patojemme äärelle.

Vastine:

- a) Halkosaaren kaakkoispäässä säilyy nykyinen veneenlaskupaikka. Halkosaaren mantereen puoleiselle aukiolle on mahdollista sijoittaa jatkossakin muutama autopaikka. Lisäksi Halkosaareen on mahdollista pysäköidä esimerkiksi veneen lastauksen ajaksi. Halkosaaren aukiota lähes vastapäätä olevaa Neulasepänpuiston pysäköintialuetta laajennetaan, mikä korvaa osan Halkosaaren poistuvista pysäköintipaikoista.
- b) Kaavaehdotuksessa Halkosaareen on lisätty kaksi ohjeellista terassin rakennusalueen tuntumaan. Oleskelualueita on mahdollista sijoittaa myös muualle saareen.
- c) Uusi puisto mahdollistaa oleskelun veden äärellä ja täydentää mahdollisuuksia nauttia oleskelusta erityyppisillä alueilla lähellä rantaviivaa. Kimpisenniemenpuiston kohdalla säilyy Aionkadun varressa nykyinen puurivi, ainoastaan huonokuntoisia puita korvataan uusilla.
- d) Aionkadun ulkokaarteessa olevien pysäköintipaikkojen siirtäminen muille pysäköintialueille antaa mahdollisuuden kehittää Kimpisenniemenpuistosta laaja ja monipuolinen oleskelu- ja viheralue. Pysäköinniltä vapautuvalle alueelle voidaan yleissuunnitelman mukaan toteuttaa muun muassa hulevesiallas ja huoltorakennus. Puiston rakentaminen aktivoi rantavyöhykettä tällä nykyisin lähinnä läpikulkupaikkana toimivalla rantaosuudella. Pysäköintipaikkamäärä Aionkadun kahdella muulla (Neulasepänpuisto ja Myllysaari) pysäköintialueella kasvaa Aionkadun yleissuunnitelman mukaan yhteensä 42 autopaikalla. Yleissuunnitelmassa on esitetty 51 autopaikkaa Neulasepänpuiston pysäköintialueelle ja 42 autopaikkaa Myllysaareen, jotka siten korvaavat täysimääräisesti Aionkadun ulkokaarteesta poistuvat 25 autopaikkaa.

6 Mielipide 6 (9.12.2025)

Kaupunginlahden asemakaavanmuutoksen tavoitteissa (asemakaavaselostus kappale 4.4) kerrotaan, että eräs asemakaavan tavoite on "luoda kulkijan näkökulmasta sujuvat ja turvalliset reitit".

Lappeenrannan pyöräilijät toteaa, että asemakaavaehdotus on mainitun tavoitteen mukainen lukuun ottamatta Satamatorin eteläpäätyä, jossa polkupyöräilylle tarkoitettu alue (pp) kiertää Rantapuiston pohjoispäädyn tehden samalla jyrkkiä, 90 asteen mutkia.

Lappeenrannan pyöräilijät ehdottaa, että pyöräilyn aluereitin linjaus Rantapuiston pohjoispäässä säilytetään likimain nykytilanteen mukaisena, oheiseen kuvaan merkityn sinisen nuolen mukaisena. Pyörätielle on tilaa myös kahvilarakennukselle suunnitellun terassialueen laajennuksen (ter) kohdalla.

Kaavaehdotuksen huonot puolet, joiden vuoksi ehdotusta pitäisi muuttaa:

- Mutkikas pyöräreitti ei mahdollista sujuvaa, turvallista pyöräilyä torialueen ohi tai sinne saavuttaessa
- On todennäköistä, että sujuvuutta hakevat pyöräilijät oikaisevat Rantapuiston pohjoispään läpi eivätkä käytä mutkittlevaa pyörätietä. Kätevä reitti oikaisulle löytynee mahdollisten pyöräkatosten eteläpuolelta. Sama pätee tietysti kevyiden sähköajoneuvojen kuten skuuttien kuljettajiin.
- Muiden torin käyttäjien, kuten jalankulkijoiden on vaikea hahmottaa pyöräreittiä, joka mutkittlee. Tästä seuraa konflikteja pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden välille.
- Sataman esiintymislavan huoltoliikenne tukkisi pyörätien säännöllisesti
- Sujuvan pyöräliikenteen mahdollistaminen torilla järjestettävien tapahtumien aikana muuttuisi nykyistäkin hankalammaksi, jopa mahdottomaksi. Lappeenrannan pyöräilijät muistutti tapahtumien aikaisen pyöräliikenteen ohjauksen kehitystarpeista jo aiemmin Meiän Rannat -suunnitelman lausuntokierroksella.

Vastine: Kaavakarttaa on muutettu saadun palautteen perusteella ja väylän mutkia on Rantapuiston pohjoisosassa loivennettu. Kaavaehdotukseen merkitty jalankulku- ja polkupyöräily-yhteys tekee loivan s-kirjaimen muotoisen reitin nykyisen maalausympyrän läpi.

7 Mielipide 7 (11.12.2025)

- a) Tulevan Aionkadun remontin yhteydessä olisi suotavaa jos Hyväntuulentien yhteydessä olevalle suojatielle saataisiin hidaste/koroke. Tämä siis autoilijoiden kaahailun sekä ylinopeuksien takia.

Vastine: Kaava mahdollistaa hidasteen tai korotetun suojatien rakentamisen Ainonkatu 23:n kohdalle. Hidasteet ja niiden paikat suunnitellaan katusuunnittelun yhteydessä.

8 Mielipide 8 (11.12.2025)

- a) Kaupunginlahden asemakaava-alue perustuu keväällä 2025 hyväksytyyn Meijän rannat -suunnitelmaan, mutta nykyinen luonnos koskee vain osaa kokonaisuudesta. Koska alue Pallonlahdelta keskussairaalaan muodostaa kiinteän kokonaisuuden, muutokset tulisi käsitellä yhtenäisesti. Erilliset ratkaisut voivat sitoa liikaa jatkoa ja osoittautua myöhemmin virheellisiksi, erityisesti pysäköinnin osalta, joka on jo nousut merkittäväksi ongelmaksi. Nykyinen asemakaavaehdotus tulisi palauttaa osaksi suurempaa kokonaisuutta tai rajata alue koskemaan vain Kipparikadulta Halkosaaren kulmaan, ja liittää Halkosaari sekä loput Ainonkadusta Myllysaareen.
- b) Ranta-alue on kesäisin suosittu kaupunkilaisten keskuudessa, ja sinne halutaan houkutella myös turisteja. Samalla suunnitelmat kuitenkin vähentävät pysäköintipaikkoja Halkosaaresta eteenpäin, mikä voi aiheuttaa ongelmia ruuhkaisella alueella. Pysäköintipaikkoja tulisi kehittää, ei vähentää, ja nykyiset paikat Halkosaaren päässä sekä Myllysaaren alueella on säilytettävä. Neulasepänkadun laajennus on järkevä lisä, ja kylpylaitoksen edustan paikat voidaan siirtää sen vasemmalle puolelle, jotta määrä säilyy. Satamatorin laidalle esitetty rakennus ja leikkipuiston laajennus eivät ole hyväksyttäviä, koska ne vähentäisivät lehmuksia ja tekisivät pyöräreitit epäkäytännöllisen. Nykyinen leikkipuisto on suosittu ja turvallinen, joten sen koko ja toiminta tulee säilyttää. Polkupyöräparkit soittolavan takana on säilytettävä ja niitä voidaan lisätä rantabulevardille.
- c) Halkosaaren ja Myllysaaren välissä oleva noin 20 auton pysäköintipaikka on suosittu ja tarpeellinen, mutta asemakaavaluonnoksessa sen tilalle ehdotetaan Kimpisenniemenupuistoa. Puistoalueen nimi ja suunnitelmat koetaan keinotekoisiksi, ja ne etäännyttävät kaupunkilaiset ja turistit rantaviivasta, jonka viehätys perustuu yhtenäiseen kivetykseen ja mahdollisuuteen kulkea lähellä Saimaata. Havainnekuvissa esitetyt terassimainen rakennus ja porrastettu ranta-alue sekä Halkosaaren alkupään mitava levennys rikkovat rantalinjan yhtenäisyyttä. Nykyinen linjaus tulisi säilyttää, alueen toimintaa voi kehittää ilman suuria muutoksia. Halkosaareissa on tärkeää säilyttää veneiden lasku- ja nostopaikka sekä pysäköintipaikat. Lisäksi alueelle toivotaan palautettavaksi laiturit, joka tarjoaisi kaupunkilaisille ja matkailijoille oleskelupaikan kuten entinen mattopyykkilaituri.
- d) Ainonkadun entisen panimon edustalle on suunniteltu levennystä ja erillisiä väyliä kävelijöille ja pyöräilijöille, mutta toimiva ratkaisu katosi, kun osa muutettiin pysäköintipaikoiksi. Veneilijät tarvitsevat paikkoja, mutta jos laiturit poistuvat, pysäköinnin tarve rantabulevardilla on kyseenalainen, sillä korvaavia paikkoja löytyy Halkosaaren

ja Neulasepänpuiston alueelta. Kaikki laituripaikat ovat kesäisin varattuja, mikä kertoo niiden tarpeellisuudesta.

- e) Panimon edustan vanhojen puiden kaataminen ei säilytä kulttuuriarvoja. Puurivistö tulisi säilyttää, sillä se erottaa pysäköinnin kevyen liikenteen väylistä ja tukee rantabulevardin vetovoimaa matkailijoiden silmissä. Väylät voidaan erottaa istutuksilla ja penkeillä. Vanhat puut vaihdetaan yksitellen kuntotutkimusten perusteella, ja kaadetujen hopeapajujen tilalle on istutettava mahdollisimman suuria taimia, koska puut kasvavat hitaasti.

Vastine:

- a) Kaupunginlahden alueelle on laadittu yleissuunnitelma Rantapuistosta Kirkkoherranlahdelle saakka. Kaupunkikehityslautakunnan hyväksymä yleissuunnitelma ja Meijän rannat -hankkeen suunnitelmat muodostavat alueesta kokonaiskuvan, jonka puitteissa asemakaavamuutokset ja toteutussuunnitelmat voidaan laatia ilman riskiä siitä, että kokonaisuus ei pysyisi hallinnassa. Nyt ensimmäisessä vaiheessa laaditaan kaava Satamatorilta Myllysaaren hiekkarannan reunaan saakka. Vaiheistuksen ansiosta keskeisimmän alueen kehittämistä saadaan edistettyä jo lähivuosien aikana. Vastaavasti Ainonkadun itäpää ja Myllysaari voidaan käsitellä keskenään samassa asemakaavamuutoksessa.
- b) Asemakaavaratkaisussa ja Ainonkadun yleissuunnitelmassa on huomioitu pysäköinti koko alueella ja pysäköintipaikkojen määrä alueella säilyy likimain ennallaan. Myllysaareen on suunniteltu pysäköintialueen laajennusta, joka toteutetaan seuraavassa vaiheessa. Alustavat rakentamisaikataulun mukaan katualueen levennys toteutetaan ensimmäisenä Kylpylaitoksen ja Halkosaaren välille.

Kaavaehdotuksessa Rantapuiston pohjoisosan ratkaisua on muutettu siten, että jalankulku- ja polkupyöräily-yhteys tekee loivan s-kirjaimen muotoisen reitin nykyisen maalausympyrän läpi. Ratkaisu ei vähennä lehmusten määrää nykyisestä, sillä kyseisen yhteyden alle jäävät puut siirretään tai korvataan täydennysistutuksella.

- c) Neulasepänpuiston pysäköintialuetta on laajennettu jo tässä asemakaavamuutoksessa. Myllysaaren pysäköintialuetta on tarkoitus laajentaa kaavoituksen seuraavassa vaiheessa. Laajennukset turvaavat pysäköintipaikkojen määrän säilymisen likimain ennallaan.

Uudesta Kimpisenniemenpuistosta muodostuu omaleimainen ja monipuolinen oleskelu- ja viheralue, joka aktivoi rantavyöhykettä nykyisin lähinnä läpikulkupaikkana toimivalla rantaosuudella. Pysäköinniltä vapautuvalle alueelle voidaan yleissuunnitelman mukaan toteuttaa muun muassa hulevesiallas ja huoltorakennus. Osalliset voivat esittää uudelle puistoalueelle kaavatyön yhteydessä myös muita nimiä.

Uudisrakentaminen Halkosaaren aukiolla on rajattu kaavassa pienmittakaavaiseksi (palvelurakennus 150 krs-m² ja huoltorakennus 50 krs-m²). Yleissuunnitelmassa ja kaavan havainnemateriaalissa esitetty porraskennelma on yksi mahdollisuus ran-

taviivan rakentamiseksi. Toteutussuunnitelmissa on mahdollista esittää myös kevyempiä ratkaisuja. Tavoitteena on joka tapauksessa aktivoida rantaviivan käyttöä ja helpottaa rantaan pääsyä tällä nykyisin louhepenkkana toteutetulla osuudella.

Halkosaaren kaakkoispäässä säilyy veneiden laskupaikka (luiska). Itse saareen on varattu kaavassa oleskelupaikkoja mm. terassien muodossa.

- d) Kaava mahdollistaa laitureiden säilymisen Aionkadun varressa (kaavamääräykset: W-6: Vesialue, jolle saa rakentaa kiinteitä ja kelluvia aallonmurtajia ja laitureita. Alueelle saa sijoittaa, portaita, käyntisilloja ja kiinnitysjärjestelyjä sekä Iv: Ohjeellinen vesialueen osa, jolle saa sijoittaa venelaitureita). Vesialueen tarkempi käyttö ratkaistaan jatkosuunnittelun yhteydessä.
- e) Puuriviä ei voi uusia vaiheittain, koska ranta-alueen täyttäminen ja katualueen levenyttäminen tulee toteuttaa kerralla Halkosaaren ja kylpylaitoksen välillä.

9 Mielipide 9 (12.12.2025)

- a) Asemakaavaluonnos näyttää erinomaiselta ja kehittää sataman aluetta ja Aionkatua hyvään suuntaan, samalla kunnioittaen alueen erityispiirteitä. Olen tyytyväinen kaavan ratkaisuun, joka edistää Halkosaaren kehittämistä virkistysalueena, eikä pelkästään kaupallisten toimintojen alueena.
- b) Kevyen liikenteen väylän jatkuvuus Satamatorin kohdalla. Keskustan ja Sataman yhdistävä kevyen liikenteen väylä on nykyisin hyvin epäselvä, ja Aionkadun jälkeen Torikadulla väylä käytännössä katkeaa ja pyöräilijä joutuu siirtymään kadulle tai ajamaan hyvin vilkkaasti liikennöidyllä jalkakäytävällä. Lisäksi Kipparikadun ja Torikadun risteys ei ainakaan nykyisellään toimi kovin hyvin kevyen liikenteen ylittämiseen (Kipparikadun yli), sillä kevyt liikenne on väistämismahdollista, ja risteysalue on kesäisin vilkas. Toivoisin että kevyen liikenteen väylien jatkuvuudesta huolehdittaisiin, ja haluaisin nostaa esille ajatuksen siitä, olisiko tässä yhteydessä hyvä pohtia sitä onko Torikatu oikea reitti kevyen liikenteen väylälle kohti Kauppatua ja keskustaa, vai olisiko väylä toteutettavissa Aionkadun yläpään kautta? Tämä reitti on ainakin allekirjoittaneen mielestä selkeämpi, ja käytän sitä pyöräilijänä jo nykyisin säännöllisesti. Joka tapauksessa toivoisin että kevyen liikenteen väylän jatkuvuus huomioidaan myös asemakaavamuutoksen reuna-alueelta eteenpäin.
- c) Toivon että veneluiska tai ainakin mahdollisuus uimaan pulahtamiseen säilyy Halkosaaren "kainalossa". Mikäli veneenlaskupaikka on poissuljettu, jonkinlainen ranta-mahdollisuus, josta pääsee järveen helposti, tikkaat, laituri, veteen pääsyn mahdollistama ranta on tärkeä ja sitä käytetään lähitaloista paljon. Myös kesäaikaan koirien turvallinen viilentymismahdollisuus on hyvä mahdollistama.

Vastine:

- a) Merkitään tiedoksi.

- b) Alueen jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien osalta ei tässä suunnitteluvaiheessa ole otettu kantaa kaavarajauksen ulkopuolisilla alueilla (Ainonkadun yläpään kautta ehdotettu reititys). Ainonkadun yläosan muutokset vaatisivat suurempia muutoksia katualueen jakoon ajoneuvoliikenteen ja pysäköinnin osalta, jotta tila mainitun kaltaiselle muutokselle olisi mahdollinen toteuttaa. Näitä ratkaisuita ei kuitenkaan päätetä kaavoituksen vaiheissa nykyisen katualueen osalta.

Kipparinkadun ylitys on alueen osalta tarkoitus suunnitella ja toteuttaa tarkemmin seuraavissa vaiheissa. Kipparinkadun ylityksen korotuksen kohdan uusimisen kohdalla muutokset koskevat myös Kipparinkatua Satamatien suuntaan, jossa on tarkoituksenmukaista uusia ja parantaa jalankulun ja pyöräilyn väylää. Torikadulle ja sen kautta suuntautuva pyöräliikenne on nykyisen kaltaisilla tilojen käytöillä ahdas, mutta jatkossakin sallittu ja tarkoituksenmukainen reitti myös pyöräliikenteelle. Torikadun osuuden kohdalla pätevät tässä vaiheessa samat perusteet ja mahdollinen etenemistapa kuin Ainonkadun yläosankin kohdalla.

- c) Veneluiska Halkosaaren "kainalossa" on tarkoitus säilyttää. Mahdollisuus uimiseen ja kastautumiseen säilyy koko Halkosaaren alueella sekä soveltuvin osin Halkosaaren itäpuolisella ranta-alueella.

10 Mielipide 10 (13.12.2025)

- a) Yleiskaavassa on majoitus- yms. toimintavaraus kahdessa kohtaa Ainonkatua: Asemakaavassa ei ollut mainittuna ko. toimintaa yleiskaavassa mainituissa kohteissa (nk. Kimpisenniemi, johon asemakaavassa on suunniteltu uusi puistoalue sekä satamassa noin Neulasepänkadun kohdilla). Vastustan majoitus- yms. toiminnan mahdollistavaa kaavaa/ rakentamista sekä Kimpisenniemeen että Neulasepänalueen kohdille satama-altaaseen.
- b) Neulasepän- ja uusi Kimpisenniemen puisto: Nykyisellään Neulasepänpuisto on eritoten Halkosaaren puoleisessa päässä ajoittain heikosti hoidettu. Isot ruohoalueet kasvavat heinää ja rikkakasveja nopeasti. Neulasepänpuistossa olevan sähkömuuntajan vieressä on valtava vaahteran kanto. Kaupungin puistohoidosta vastaava jättää aina poistamattoman kannon vuoksi isot alueet nurmea ajamatta, mikä tekee puistosta epäsiistin oloisen ja edesauttaa haittakasvien leviämistä yksityisalueille. Pyydetään kaupunkia poistamaan tuo kanto ja huolehtimaan paremmin puiston kunnossapidosta. Samoin uuden Kimpisenpuiston kunnossapitoon tulee satsata. Sekä Kimpisenniemen puiston että Neulasepänpuiston pysäköintialueelle on saatava kunnolliset, isot, linnuilta suojatut jäteastiat, joihin asukkaat / pysäköijät voivat laittaa jätteensä. Nykyisellään erityisesti poistuvalla pysäköintialueella on valtavasti pikaruokajätteitä sekä pysäköijien maahan pudottamina että lintujen jäteastioista nokkimina.
- c) Uuden Kimpisenpuiston yhdistämistä Myllysaaren uimarantaan tulisi parantaa. Myllysaaren Ainonkadun puoleinen hiekkaranta on koko lailla siivoton. Ehdotetaan puis-

ton jatkamista aivan Myllysaaren rantaan asti niin, että ne olisivat yhtenäinen kokonaisuus. Hiekkaranta erityisesti laskuveden aikaan jatkuu nykyisin melko kapeana kaistaleena Halkosaaren suuntaan eri korkeudella kuin suunniteltu puisto. Ko. kapea kaistale on sellainen, jolla juuri oleskelijoita ei ole eikä sitä kukaan käytä paitsi ohuidessaan. Yhtenäisesti suunniteltuna siitä tulisi edustava ja käyttökelpoisempi kokonaisuus. Esimerkiksi mahdollinen uimapaikka Kimpisenniemen puiston itäreunalla voisi olla hieno ja uimarantaa sekä puistoa yhdistävä tekijä.

- d) Halkosaaren alue: Ehdotetaan veneilijöiden jäteastioiden jättämistä alueelle kunnollisen jätehuollon turvaamiseksi. Samoin aluetta käyttäville olisi hyvä olla linnuilta suojattu jäteastia myös Halkosaaren tyvässä. Epätoivoiset rannan käyttäjät yrittävät nykyisellään tunkea kannen ja kauluksen välistä roskia veneilijöiden jäteastiaan tai sitten heittävät ne maahan. Rannan käyttöasteen kasvaessa myös jätemäärä tulee kasvamaan.
- e) Halkosaaren venepaikat/ -laiturit tulee turvata, kuten asemakaavassa niiden osalta näyttäisi olevankin (tällä en tarkoita Aionkadun varrella olevia venepaikkoja, vaan Ainoastaan Halkosaareissa olevia). Kyseessä on luontainen satama ja ilmastonmuutoksen vuoksi mm. myrskyt tulevat lisääntymään, mikä venepaikkojen toisaalla ollessa, vaatisi satsauksia myrskyltä suojaaviin rakenteisiin. Veneet myös omalta osaltaan kuuluvat satamaan ja tuovat siihen eloisuutta.
- f) Satama-altaan kulma Armaadan / Maalaistenlaiturin eteläpuolella: Ehdotetaan tällä kohdin rantalinjan siirtämistä hieman kuten myös kylpylaitoksen kohdilla on asemakaavassa suunniteltu. Tälle jopa edullisempanakin toteutustapana voisi toimia ns. laiturikulmauksen rakentaminen, joka voisi olla integroitu ko. kulmaukseen nyt päättyvään kävelylaituriin. Se toisi ryhtiä rantaan ja toimisi kokonaisuutena paremmin. Samoin erityisesti matalan veden aikaan kyseinen kulma ei ole kovin edustuskelpoinen veden puuttuessa kulmasta ja korvautumisesta jätteillä.
- g) Muutoin haluan antaa positiivisen palautteen. On erittäin hienoa, että kaupunki satsaa ja tekee ranta-alueesta mannermaisesti viihtyisemmän ja monikäyttöisemmän. Samoin arvostan panostusta sekä jalankulkijoiden että pyörillä kulkijoiden turvallisuuden parantamiseen ko. väylät eriyttämällä nykyisinkin jo vilkkaalla Aionkadulla. Samoin kaupungin ja asukkaiden vuorovaikutus on nyt kohdillaan.

Vastine:

- a) Suunnittelualueella on voimassa Lappeenrannan keskustaajaman osayleiskaava 2030 keskusta-alueen osayleiskaava, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 24.4.2017, ja joka on saanut lainvoiman 17.8.2018. Yleiskaavassa on osoitettu Kimpisenniemeen kehitettävä ranta-alue-merkintä. Merkinnän mukaan alue on kaupunkikuvallisesti merkittävä ja kaupungin vetovoimaisuuden ja viihtyvyyden kannalta keskeinen. Ranta-aluetta kehitetään laadukkaaksi julkiseksi kaupunkitilaksi. Ranta- ja vesialueella kehitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä monipuolisia virkistys-

toimintoja, palveluita, pienimittakaavaisia liike- ja majoitustoimintoja sekä julkisia tapahtuma- ja kokoontumispaikkoja. Yleiskaavamerkintä on siis väljä ja mahdollistava. Tässä asemakaavamuutoksessa on ratkaistu alueen käyttötarkoitus tarkemmin ja rajattu majoitus- yms. toiminta pois. Yleiskaava ei ole asemakaavoitetulla alueella voimassa muuten, kuin asemakaavoitusta ohjaavan oikeusvaikutuksen osalta.

- b) Palaute on välitetty Kadut ja ympäristö -vastuualueelle. Kyse on kunnossapitoon liittyvistä asioista, joita ei ratkaista asemakaavassa.
- c) Kaavassa aluerajaukset ovat yksinkertaistettuja ja niillä varataan mahdollisuuksien mukaan hieman tarvetta enemmän tilaa eri toiminnoille. Kimpisenniemenpuiston puistosuunnitelman yhteydessä suunnitellaan puiston ja uimarannan liittyminen toisiinsa sulavasti ja maisemallisesti hyvin sopivaksi.
- d) Palaute on välitetty Kadut ja ympäristö -vastuualueelle. Kyseisiä asioita ei ratkaista asemakaavassa.
- e) Merkitään tiedoksi.
- f) Ranta-alueella on tarkoitus säilyttää myös avoimia kohtia, eikä sijoittaa koko rantaviivaa täyteen rakennelmia. Asemakaavamääräyksen W-6 mukaan alue on osoitettu vesialueena, jolle saa rakentaa kiinteitä ja kelluvia aallonmurtajia ja laitureita. Alueelle saa sijoittaa, portaita, käyntisilloja ja kiinnitysjärjestelyjä. Toisin sanoen kaava ei myöskään estä laiturin sijoittamista esitettyyn kohtaan. Lahden pohjan paistaminen ja näkyvä roskaisuus on kieltämättä ongelma, mutta keskimääräisen vedenkorkeuden aikana lahden lounaiskulmaus ei ole kuivilla.
- g) Merkitään tiedoksi.

11 Lappeenrannan Urheilu-Miehet Ry (9.12.2025)

- a) Lappeenrannan Urheilu-Miehet ry antaa näkemyksensä Kaupunginlahden asemakaavan muutoksesta. LUM myy tällä hetkellä satamatorin myyntikioskissa päätuotteena jäätelöä ja siihen nykyiset tilat riittävät erinomaisesti. Tuotevalikoiman lisäämistä ei ole myöskään suunnitelmissa, joten laajennustarpeita ei ole. Lisäksi meillä on omistuksessa puolikas kiosk, jossa jo vuosia on ollut vuokralaisena Satama-Sannin toinen myyntipiste.
- b) Lappeenrannan Urheilu-Miehet pitää kaikki satamatorin myyntikioskit peittävää katosta kannatettavana suunnitelmana. Katoksen olisi hyvä peittää koppien välit ja mielellään myös 5–10 m edustaa. Katoksen olisi ainakin osittain syytä olla valoa läpäisevää, jottei se pimennä kovin paljon. Läpinäkyvässä katteessa joudutaan tietysti puhdistus miettimään tarkasti.
- c) Katoksen rakentamisen kustannukset eivät saa nousta kioskien yrittäjille ylivoimaiseksi, koska tuottava myyntiaika on vain muutaman kuukauden vuodessa. Ei ole myöskään nähtävissä sitä, että satamatorin kioskeilla olisi mahdollista laajentaa kovinkaan paljon myyntiaikaa syksyyn tai kevääseen. Sää, loma-ajat ja tuotevalikoimat määrittävät kuitenkin realistiset kaupankäynti mahdollisuudet vahvasti kesäajalle.

- d) Kioskit on rakennettu jo 1990-luvun alussa, joten peruskorjauksia on varmaan jo toteutettu tai niitä joudutaan lähiaikoina tekemään. Toisaalta hyvin suunnitellulla yhteisellä katoksella pystytään kokonaisuuden ulkonäköä varmaan päivittämään.
- e) Kasinon edustan ja kylpylätoimintojen laajentaminen myös ulkoalueelle on hyvä suunnitelma. Vaihteittain ja kysynnän mukaan tehtävät investoinnit ovat realistisia ja paikka olisi vetovoimainen. Laajempi kylpylä kokonaisuus hyödyntäisi varmasti kaikkia satama-alueen yrityksiä.

Vastine:

- a) Kaava mahdollistaa kioskien laajentamisen ja parantamisen. Kaavalla ei kuitenkaan veloiteta näihin toimenpiteisiin.
- b) Merkitään tiedoksi.
- c) Kioskeja peittävää katosta ei ole vielä tarkemmin suunniteltu. Kaava toimii mahdollistajana ja mahdollinen toteutus suunnitellaan kioskien kanssa yhteistyössä. Tarkemman suunnittelun yhteydessä voidaan arvioida myös katoksen kustannuksia.
- d) Merkitään tiedoksi.
- e) Merkitään tiedoksi.

12 Satama-Sanni ja Sataman Pitsi Oy (11.12.2025)

- a) Nykyisessä asemakaavaluonnoksessa Satamatorin perinteinen myyntikioskialue on merkitty palvelurakennusten korttelialueeksi (pal 250). Merkintä mahdollistaa käytännössä sen, että erilliset kioskirakennukset voidaan korvata yhdellä suuremmalla palvelu- tai myymälärakennuksella.

Kioskien lukumäärä ja toimijoiden monipuolisuus Asemakaavamerkintää tulisi tarkentaa siten, että alueelle on mahdollista säilyttää useita erillisiä satamakioskirakennuksia. Satamakioskit ovat jo oleellinen osa Satamatorin rakennettua kulttuuriympäristöä. Yhden suuren rakennuksen salliminen johtaisi todennäköisesti yhden toimijan hallitsemaan kauppahalli-tyyppiseen rakennukseen, joka sisältäisi myös ympärivuotisen sisäasiakastilan. Tällainen ratkaisu ei sovi avoimelle torialueelle erityisesti markkina-aikana ja heikentäisi Satamatorin avaraa ja monipuolista luonnetta. Alueella on jo ympärivuotinen ravintola-/palvelurakennus puistossa sekä laivojen ympärivuotiset sisäravintolatilat. Kesäaikaan palvelutarjontaa täydentävät kaksi ravintolalaivaa, eteläpään soittolava ja pohjoisosan paikoitusalueen tilapäinen esiintymislava.

Kioskien väliin ja edustalle on perusteltua sallia kevyet katokset suojaamaan asiakkaita ja myyjiä sateelta ja auringolta. Katokset tulee kuitenkin suunnitella niin, että ne eivät häiritse Satamatorin käyttöä seuraavissa tilanteissa: normaali kesäpäivän toritoiminta, torialueen käyttö katsomoalueena soittolavalle suurempien esiintymislavien sijoittuminen paikoitusalueelle markkinatapahtumat Satamatorilla, paikoitusalueella sekä Ranta- ja Kasinonpuistossa, Satamatorin kulttuurinen ja kaupunkikuvallinen

merkitys Nykyinen usean pienen toimijan kioskirypäs yhdessä ravintolalaivojen, soitto-lavan, paikoitusalueen esiintymistilan ja ”maalaisten laiturin” kanssa muodostaa Lappeenrannan ainutlaatuisen ”kesäolohuoneen”. Tämä kokonaisuus on keskeinen osa kaupungin vetovoimaa sekä asukkaille että matkailijoille. Usean erillisen kioskin säilyminen on välttämätöntä torin ilmavan ilmeen, monipuolisen palvelutarjonnan ja kesäkaupunkikulttuurin jatkumisen kannalta.

Kioskien peruskorjauksen tai nykyisten kioskien laajentamisen yhteydessä rakennusten lämmöneristystä voidaan parantaa, mikä mahdollistaisi tarvittaessa toimintaa myös talvikuukausina ilman, että erillisiä kioskeja tarvitsee korvata yhdellä suurella rakennuksella.

Pyydämme tarkistamaan asemakaavamerkintää niin, että Satamatorin perinteinen usean erillisen kioskirakennuksen malli turvataan ja että mahdolliset katokset suunnitellaan torin monipuolisen käytön ehdoilla.

Näin varmistetaan Satamatorin avoin luonne, kulttuurinen jatkuvuus ja kesäpalveluiden monipuolisuus myös tulevaisuudessa.

b) Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiasta.

Vastine:

a) Sekä voimassa oleva asemakaava että nyt tehtävä kaavamuutos mahdollistavat myös kioskien säilymisen ja uudisrakentamisen erillisinä rakennuksina. Kaavalla halutaan mahdollistaa monipuolisesti kioskien mahdolliset tulevat tarpeet, minkä vuoksi laajemman rakennuksen toteuttamistakaan ei ole haluttu kokonaan estää. Kaupunki pyrkii kuitenkin turvaamaan yritysten toimintaedellytykset ja huomioi alueen jatko-suunnittelussa yrittäjien tarpeet. Kaava mahdollistaa myös yhtenäisen katoksen rakentamisen kioskien eteen ja väleihin, jolloin niiden käytettävyys parantuisi myös huomommalla säällä.

b) Merkitään tiedoksi.

13 Bistro & Café Veera (12.12.2025)

a) Tarvitsisimme rakennusoikeutta lisää siten, että pystyisimme kasvattamaan sisätilojamme nykyisen etuterassin verran ja jatkamaan tuosta nykyisen etuterassin ulkolinjasta avonaista uutta etuterassia samalla leveydellä 15–20 metriä kohti satamatoria. Tällä muutoksella pystyisimme kasvattamaan sisäterassimme asiakaspaikkamäärää nykyisestä reilusta kolmestakymmenestä reiluun viiteenkymmeneen. Uudelle laajennetulle etuterassille sijoittaisimme kevytrakenteisen ja siirrettävän palvelupisteen esim. Topbox -tyyppisenä elementtiratkaisuna. Tuosta myyntitilasta tulee olemaan asiakaspalvelua (juomat, jäätelöt, pirtelöt, pikkusuolaiset ja -makeat) sekä terassillemme että suoraan ravintola-alueen ulkopuolelle katualueelle. Kyseinen ulkoterassi toisi neljä työpaikkaa lisää kesäkauteen.

- b) Laajennusvaiheen yhteydessä kasvattaisimme myös kattoterassiamme saman verran, mitä kasvaa sisätilat katutasossa. Hanavermein varustettu kattobaari toisi bistroamme kaksi lisätyöpaikkaa kesäsesonkiin.
- c) Katselmuksen yhteydessä esittelemäämme suunnitelmaa yhden metrin levyisestä terassikaistaleesta itäseinustallemme pidämme myös tärkeänä täydennyksenä. Asiakkaiden, jotka istuisivat siis rinnakkain rivissä kapean tiskin ääressä, eteen avautuisi maisema kasinonpuistoon kohti Kasinoravintolaa ja oikealla sijaitsevaa Veerapatsasta. Käynti tuolle terassiosuudelle tapahtuisi suoraan sisätiloista (seinät ovat liukulaseja) sekä etuterassilta. Tuo voisi tarvittaessa olla myös kevytrakenteinen, keväisin asennettava ja syksyisin purettava lisäterassikaistale.
- d) Pieni n 12 m² "iskä- & äiskä -parkki" (esim. neljä pientä terassipöytää tuoleineen) rakennuksen etelä- & lounaisnurkalla on lisäksi mukava lisä, ja näköjään jo huomioitukin kaavasuunnitelmissa. Tuolla voivat isät ja äidit istahtaa kahville seurattessaan lasten touhuja leikkipuistossa. Tuo ei olisi anniskelualue, koska se sijaitisi henkilökunnan valvonnalta piilossa.

Vastine:

- a) Rakennusoikeutta on kaavaehdotuksessa lisätty 50 kerrosneliömetrillä 180 kerrosneliömetriin. Lisäksi terassialuetta on laajennettu ja sille on osoitettu yksikerroksisen palvelurakennuksen rakennusala, jolla on rakennusoikeutta 15 kerrosneliömetriä.
- b) Kattoterassin laajentaminen rakennuslana puitteissa ei vaadi erillisiä kaavamerkin-
töjä.
- c) Rakennuksen itäreunalle ei ole mahdollista laajentaa rakennusalaa, koska puistossa kulkevat kevyen liikenteen reitit aivan rakennuksen vierestä ja kyseessä on vilkas liikenteellinen solmukohta.
- d) Asia on huomioitu jo kaavaluonnosvaiheessa. Terassialueen muotoa on kuitenkin kaavaehdotuksessa hieman muutettu viistämällä kulmaa leikkipuiston suunnitelmien vuoksi.

14 Dibat Oy (12.12.2025)

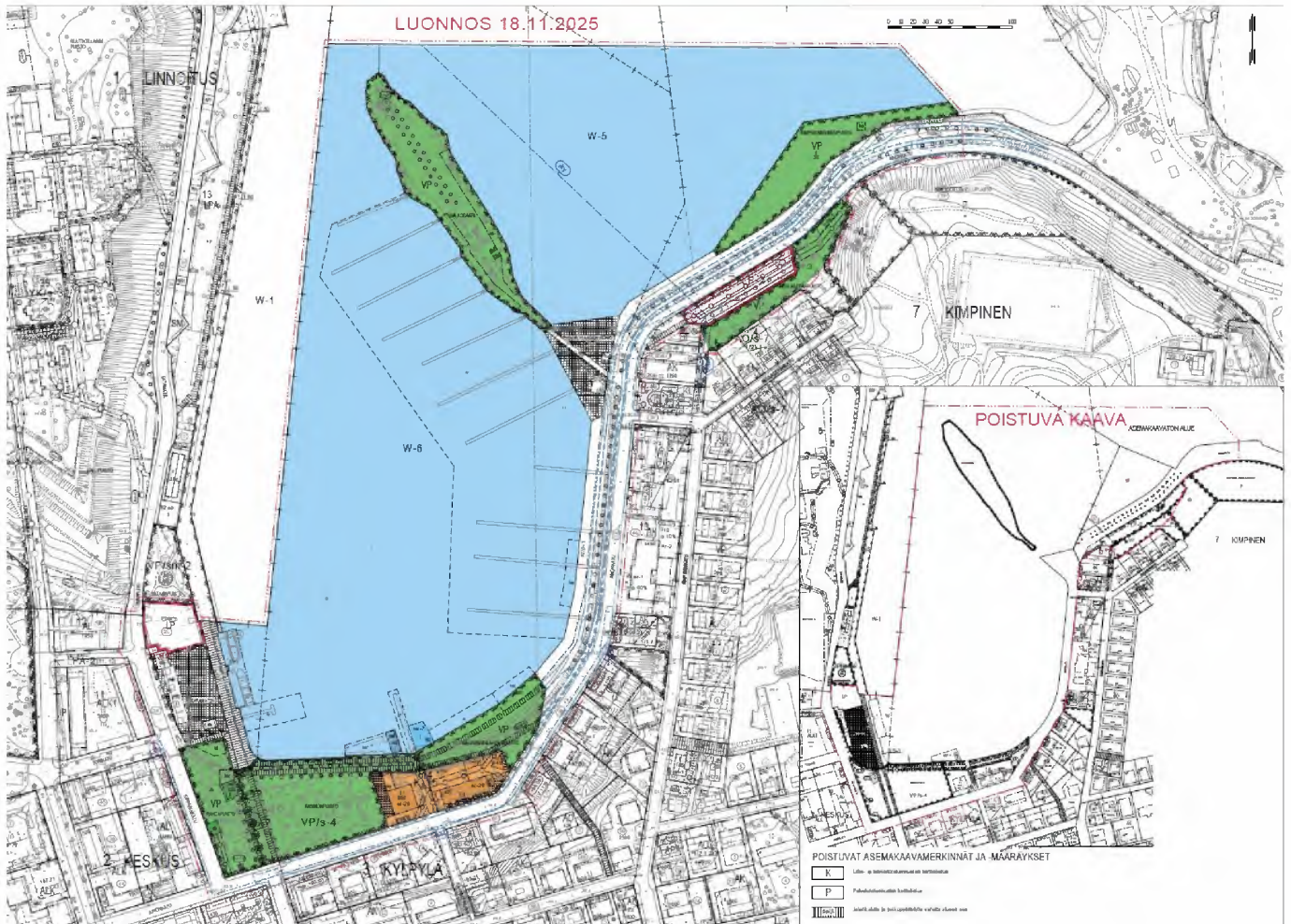
- a) Ravintola Kasinon terassia ei näy lainkaan asemakaavapiirroksessa. Terassi on sijainnut tällä samalla paikalla jo edellisen Kasinon edellisen toimijan eli Amica Ravintoloiden aikaan. Nykyinen toimija, eli Dibat Oy on ainoastaan korjannut olemassa olevaa terassia. Alustavasti on myös sovittu nykyisen terassin pienimuotoisesta laajennuksesta hiukan lähemmäksi puiston kulkutietä. Lisäksi terassi laajenisi hiukan Kasinon etualalle.
- b) Haluamme varmistaa myös, että ravintola Kasinon henkilökunnan parkkipaikat rakennuksen takana säilyvät. Lisäksi täytyy säilyttää tilaa rakennuksen Ainonkadulta katsottuna oikealta puolelta eli Raatimiehenkadun rannan puoleinen lyhyt patkka pitää säilyttää väliaikaispysäköintinä Pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueen sekä poliisin autoille, kun he saapuvat lounaalle virka-aikana.

- c) Koko näkymää Saimaalle ei pitäisi tukkia ravintola Kasinon edestä. Joten jos Kylpylälle eli Hotelli Lähteelle, tai muulle kaupalliselle toimijalle sallitaan saunan rakentaminen vierasvenelaiturille tai samaan sijaintiin, niin sen ei tule kilpailla Ravintola Kasinon liiketoiminnan kanssa eikä estää näköalaa Ravintola Kasinolta. Lisäksi saunan tulisi sopia Kylpylän rakennuksen tyyliin.

Vastine:

- a) Terassin asemakaavamerkintää on luonnosvaiheen jälkeen laajennettu koko rakennuksen levyiseksi, jolloin sen laajentaminen mielipiteessä esitetyllä tavalla on mahdollista.
- b) Rakennuksen takana (eteläpuolella) on edelleen pysäköintiin varattu alue. Lisäksi kasinon itäpuolelle on lisätty pysäköintiin varattu alue.
- c) Kelluvalle saunarakennukselle on kaavassa annettu rakennustapaan ja kokoon liittyviä määräyksiä ja rakennuksen kerrosala on rajattu 50 krs-m²:iin. Tavoitteena on, ettei uudisrakennus peitä näkymiä eikä merkittäviä rakennuksia.

Pienennös kaavaluonnoksesta, jolla ennakkokuuleminen on suoritettu.

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

- K-15** Liike- ja toimistorakennusten korttelialue. Alueelle voidaan sijoittaa myös majoitus-, ravintola- ja kokoontumistiloja.
- VP** Puisto.
- VP/s-4** Puisto, jossa ympäristö säilytetään. Olemassa oleva puisto on säilytettävä tai vaiheittain uusittava.
- LP** Yleinen pysäköintialue.
- LP-2** Yleinen pysäköintialue. Pysäköintialue tulee jäsenöidä puu- ja pensasistutuksin.
- W-5** Vesialue. Alueella voi olla muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia vedenalaisia muinaisjäännöksiä. Ennen alueella tehtäviä vesirakennustöitä on selvitettävä, vaikuttaako työ vedenalaisiin muinaisjäännöksiin. Aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.
- W-6** Vesialue, jolle saa rakentaa kiinteitä ja kelluvia aallonmurtajia ja laitureita. Alueelle saa sijoittaa, portaita, käyntisiltoja ja kiinnitysjärjestelyjä.

LUONNOS
18.11.2025

 3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

 Kaupungin- tai kunnanosan raja.

 Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

 Osa-alueen raja.

 Ohjeellinen osa-alueen raja.

2 Kaupungin- tai kunnanosan numero.

KES Kaupungin- tai kunnanosan nimi.

14 Korttelin numero.

850 Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

SATAMATORI Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.

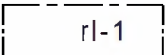
III Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

 Rakennusala.

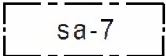
 Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen.

 Katoksen rakennusala.

 Ohjeellinen katoksen rakennusala.

 Alueen osa, jolle saa sijoittaa ravintolalaivoja ja niihin liittyviä terasseja.

 Palvelurakennusten rakennusala.

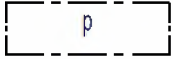
 Vesialueen osa, jolle saa sijoittaa saunan sekä siihen liittyviä laiturirakenteita. Rakennus tulee toteuttaa kelluvana. Rakenteiden tulee soveltua kaupunkikuvallisesti merkittävään ympäristöön ja olla laadukkaasti toteutettuja.

 Säilytettävä/istutettava puurivi.

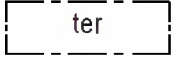
LUONNOS
18.11.2025

Istutettava alueen osa.

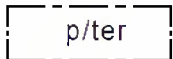
Pysäköimispaikka.

Terassin rakennusala.

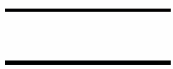
Ohjeellinen terassin rakennusala.

Alue voidaan toteuttaa joko pysäköintialueena tai osana rakennuksen terassialuetta. Käyttötapa ratkaistaan rakentamisluvan yhteydessä.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Katu.

Jalankululle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu.

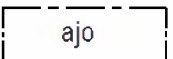
Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.

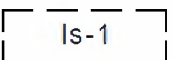
Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa, jolla huoltoajo on sallittu.

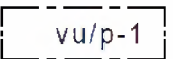
Ulkoilureitti.

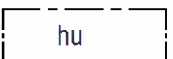
Ajoyhteys.

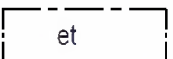
Alueen osa, jolle saa sijoittaa venepaikkoja.

Alueen osa, jolle saa rakentaa virkistystä ja oleskelua palvelevia rakenteita.

Huoltorakennuksen rakennusala.

Alueen osa, jolle saa sijoittaa yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevan rakennuksen tai laitoksen.

LUONNOS
18.11.2025

YLEISET MÄÄRÄYKSET

Alue kuuluu rky-merkinnällä rajatulta osin valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Rakentamisessa sekä muissa alueelle kohdistuvissa toimenpiteissä on erityisesti otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset arvot.

Tämän asemakaavan alueelle myönnettävistä pysyvistä luvanvaraisista toimenpiteistä sekä katujen ja yleisten alueiden suunnitelmista on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta ja kaupunkikuvatyöryhmältä.

Rantapuiston, Kasinonpuiston ja Kaupunginlahden puiston toteutuksessa tulee käyttää korkeatasoisia ja laadukkaita materiaaleja, jotka sopivat valtakunnallisesti arvokkaaseen, historialliseen kulttuuriympäristöön.

Kimpisenpuiston toteutuksessa tulee käyttää monipuolisesti eri kivimateriaaleja. Alueella tulee suosia luonnonkiveä. Kasvillisuuden tulee tukea alueen ekologista toimivuutta, maisemallista laatua ja kaupunkikuvaa.

Huoltorakennukset ja pienet rakennukset voidaan toteuttaa myös tilaelementteinä, joiden tulee olla kaupunkikuvallisesti ympäristöön soveltuvia. Pintamateriaaleina tulee käyttää esimerkiksi puuta, erilaisia levyjä, viherrakenteita tai näiden yhdistelmiä.

Terassialueet tulee yhteensovittaa arkkitehtuuriltaan suojeltuun rakennukseen siten, että ne eivät heikennä kohteen suojeluarvoja.

K-15 -korttelialueella jäteastiat tulee sijoittaa mahdollisimman lähelle katua ja ne tulee aidata.

Rakentamisessa ja rakennusten sijoittamisessa tontille tulee huomioida Saimaan ylin tulvakorkeus (HW 1/100). Alin sallittu tulvasta vaurioituva rakentamiskorkeus on +78,01 metriä (N2000).

Kaava-alue kuuluu 1E-luokan pohjavesialueeseen. Alueella on kielletty sellainen rakentaminen ja muut toimenpiteet, joista voi aiheutua ympäristönsuojelulain (pohjaveden pilaamiskielto ja maaperän pilaamiskielto) tarkoittamia seuraamuksia. Toimenpiteet, joista voi aiheutua vesilain 3 luvun mukaisia seurauksia, kuten vaikutuksia pohjaveden laatuun tai määrään, ovat kiellettyjä ilman vesilain mukaista lupaa. Tehtäessä rakennustöitä pohjavesialueella on kiinnitettävä erityistä huomiota pohjaveden pilaantumisen estämiseksi.

Rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää selvitys hulevesien hallinnasta ja johtamisesta. Selvityksen pohjalta laadittava hulevesien hallintasuunnitelma ja toteutus tulee laatia Lappeenrannan kaupungin hulevesien hallintaohjelman periaatteiden mukaisesti. Ensisijaisesti tulee hulevedet imeyttää alueella. Selvityksessä tulee huomioida hulevesien hallinta tulvatilanteessa.

Kaava-alueen maaperästä purkautuu radonkaasua, joka on huomioitava rakennussuunnittelussa. Asuntojen ja muiden oleskelutilojen sekä työpaikkojen sisäilman vuosikeskiarvot eivät saa ylittää STM:n antamia kulloinkin voimassa olevia ohjearvoja.

Kaava-alue on ympäristöriskejä aiheuttavan laitoksen konsultointivöhykkeellä. Rakennusten rakentamislupaa haettaessa tulee esittää suunnitelma pelastustoimenpiteistä huomioiden alueen turvallisuusriskit ja pyytää Tukes:n ja aluepelastuslaitoksen lausunto.

LUONNOS
18.11.2025

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

KAUPUNKIKEHITYS

Kaupunkisuunnittelu

ASEMAKAAVA

7 KIMPINEN, osa tilasta 405-438-1-1

ASEMAKAAVAN MUUTOS

2 KESKUS, katu-, tori-, puisto-, pysäköinti- ja vesialueita.

3 KYLPYLÄ, kortteli 14, tontit 1 ja 2, katu-, puisto- ja vesialueita.

7 KIMPINEN, katu-, puisto-, pysäköinti- ja vesialueita.

MUODOSTUU

2 KESKUS, katu-, tori-, puisto-, pysäköinti- ja vesialueita.

3 KYLPYLÄ, kortteli 14, tontit 1 ja 2, katu-, puisto- ja vesialueita.

7 KIMPINEN, katu-, puisto-, pysäköinti- ja vesialueita.

Lappeenrannassa . . . 2025

Maarit Pimiä, kaupunginarkkitehti

Pohjakartta täyttää alueidenkäyttölain 752/2023 vaatimukset

Lappeenrannassa 3.11.2025

Janne Villanen, vs. paikkatietopäällikkö

Tasokoordinaattijärjestelmä ETRS89 - GK28

Korkeusjärjestelmä N2000

Vahvistanut

LUONNOS
18.11.2025

Ennakkokuuleminen 20.11.-12.12.2025

Kaup.keh. Itk

KH

Nähtävillä

KV

Suunnittelija NS

Valmistelija KK

Mittakaava 1:1000

Työ nro K2738

Asemakaavan perustiedot			
Asemakaavan nimi	Ainonkadun asemakaavan ja tonttijaon muutos		
Kunta	LAPPEEN-RANTA	Ayk:n kaavatunnus	
Kuntanumero	405	Kunnan kaavatunnus	405K2738
Hyväksymispvm		Vireille tulosta ilm. pvm	19.11.2025
Kaava-alueen pinta-ala	23,0817	Uusi ak:n pinta-ala	1,4680
Maanal. tilojen pinta-ala		Ak:n muutoksen pinta-ala	21,6137
Ranta-asemakaava:	Rantaviivan pituus km	Rakennuspaikkojen lkm Oma ranta Muut	Lomarak.paikkojen lkm Oma ranta Muut

Yhteenveto aluevarauksista						
	Pinta-ala ha	Pinta-ala %	Kerrosala k-m ²	Tehokkuus e	Pinta-alan muut. ha _±	Kerrosalan muut.k-m ² _±
Aluevar. yhteensä	23,0817	100,0	3315	0,01	~~+1,4680~~	+660
A yhteensä						
P yhteensä					-0,2032	-1 525
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	0,3703	1,6	2390	0,65	+0,2032	+1 590
T yhteensä						
V yhteensä	3,1626	13,7	275	0,01	+0,8480	+190
R yhteensä						
L yhteensä	3,9633	17,2	540	0,01	+0,5843	+330
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä	15,5855	67,5	110	0,00	+0,0357	+75

Yhteenveto maanalaisista tiloista						
	Pinta-ala ha	Pinta-ala %	Kerrosala k-m ²		Pinta-alan muut. ha _±	Kerrosalan muut.k-m ² _±
Maan.til. yht.						

Rakennussuojelu					
	Suojeltujen rak. lkm		Suojeltujen rak. k-m ²		Suojeltujen rak. muutos lkm _± k-m ² _±
Suoj.rak. yht.	3		2330		+1
asemakaava	3		2330		+1
muu					

Asemakaavan tunnistetiedot			
Asemakaavan nimi	Ainonkadun asemakaavan ja tonttijaon muutos		
Kunta	LAPPEEN-	Ayk:n kaavatunnus	
Kuntanumero	RANTA	Kunnan kaavatunnus	405K2738
Hyväksymispvm	405		

Aluevaraukset						
	Pinta-ala ha	Pinta-ala %	Kerrosala k-m ²	Tehokkuus e	Pinta-alan muut. ha+	Kerrosalan muut.k-m ² +
Aluevar. yhteensä	23,0817	100,0	3 315	0,01	~~+1,4680~~	+660
A yhteensä						
P yhteensä					-0,2032	-1 525
P					-0,2032	-1 525
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	0,3703	1,6	2 390	0,65	+0,2032	+1 590
K					-0,1671	-800
K-15	0,3703	100,0	2 390	0,65	+0,3703	+2 390
T yhteensä						
V yhteensä	3,1626	13,7	275	0,01	+0,8480	+190
VP/s-9	0,8203	25,9			-0,2729	-85
VP	2,3423	74,1	275	0,01	+1,1383	+275
VL					-0,0174	
R yhteensä						
L yhteensä	3,9633	17,2	540	0,01	+0,5843	+330
Kadut	2,8349	71,5	30	0,00	+0,4471	+30
Katuauk./torit	0,6007	15,2	510	0,08	+0,2082	+300
Kev.liik.kadut	0,1395	3,5			+0,0569	
LS-1					-0,0647	
LP	0,1734	4,4				
LP-2	0,2148	5,4			-0,0632	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä	15,5855	67,5	110	0,00	+0,0357	+75
W					-15,5498	-35
W-5	5,5654	35,7			+5,5654	
W-6	10,0201	64,3	110	0,00	+10,0201	+110

Asemakaavoituksen seuranta
Asemakaavan tietojen täyttölomake 4/4

Asemakaavan tunnistetiedot

Asemakaavan nimi **Ainonkadun asemakaavan ja tonttijaon muutos**

Kunta **LAPPEENRANTA** Ayk:n kaavatunnus
Kuntanumero **405** Kunnan kaavatunnus **405K2738**
Hyväksymispvm

Rakennussuojelu

	Suojeltujen rakennusten		Suojeltujen rakennusten muutos	
	lkm	kerrosala k-m ²	lkm±	kerrosala k-m ² ±

Suoj.rak. yht.	3	2 330,0000	1	

<i>sucjellut rak.</i>				
asemakaava	3	2330	1	
muu				

Yhteyshenkilö
Soile Turkulainen
Matkapuhelin
040 5724001
Sähköposti
soile.turkulainen@afry.com
Pvm.
03/10/2025
Projektiviite
101022492-001

Vastaanottaja
Lappeenrannan kaupunki

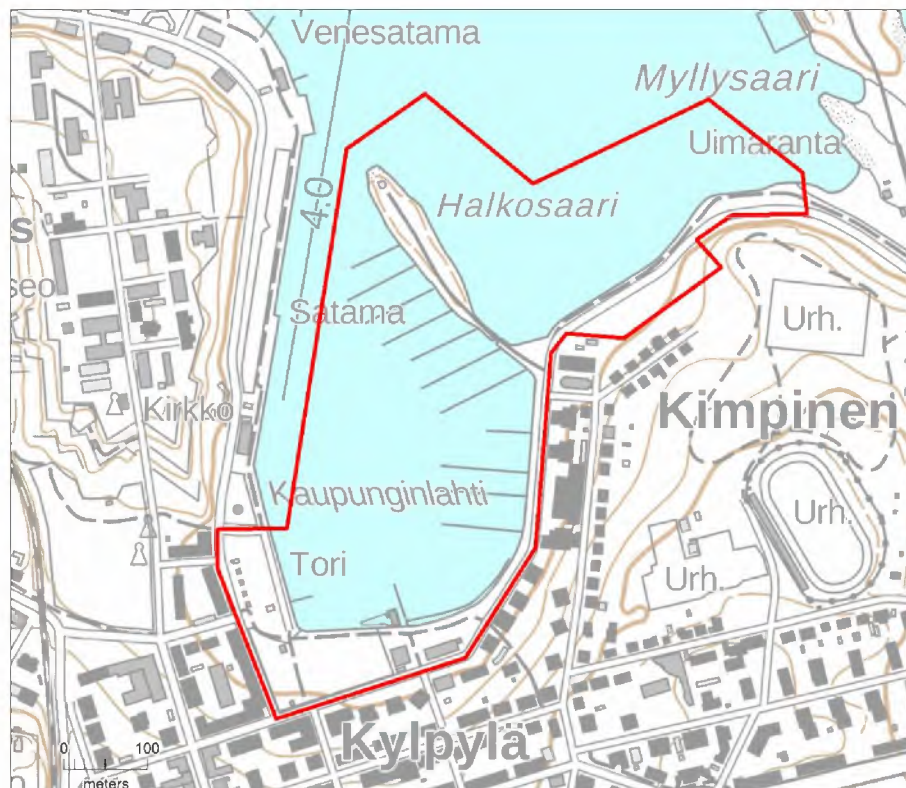
Lappeenrannan Kaupunginlahden–Halkosaaren luontoselvitys

1 Johdanto

Tämä luontoselvitys on tehty Lappeenrannan kaupungin Kaupunginlahden ja Halkosaaren ranta-alueelle asemakaavamuutosta varten. Selvityksessä kartoitettiin alueen luonnonympäristön nykytila sekä mahdolliset luontoarvot. Kaupunginlahden alue kartoitettiin vuonna 2020 ja Halkosaaren alue lisättiin selvitykseen vuonna 2025. Samalla päivitettiin raportti kokonaisuudessaan. Selvityksen teki biologi FM Soile Turkulainen AFRY Finland Oy:stä. Kaupunginlahden alueen lepakkoselvityksen (liite 1) teki alikonsulttina luontokartoittaja MMM Karri Kuitunen.

2 Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Lappeenrannan keskustassa Kaupunginlahden rannassa (kuva 1). Siihen kuuluvat Kaupunginlahden rannat Satamatorilta Halkosaareen asti sekä Halkosaaren ja Myllysaaren välinen ranta-alue. Huomattavimmat puistoalueet ovat Rantapuisto eteläosassa ja Halkosaari keskiosassa. Alue rajoittuu pääosan matkaa Ainonkatuun ja länsireunalla Kipparinkatuun. Selvitysalueeseen sisältyy maa-alueetta noin 6,0 hehtaaria.

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus. Maastokartta: Maanmittauslaitos 2025.

Kaupunginlahden ranta siistittiin Rantapuistoksi eli Kasinon puistoksi matkustajasataman rakentamisen aikoihin 1800-luvun loppupuolella (Lappeenrannan kaupunki 2025a). Puiston itäosassa sijaitsee Lappeenrannan kylpylä, jonka nykyinen kylpylärakennus valmistui vuonna 1912. Kylpylän vieressä sijaitsee Ravintola Kasino, jonka mukaan Rantapuistoa kutsutaan myös Kasinon puistoksi. Rantapuiston pohjoispuolella sijaitsevat Satamatori ja matkustajasatama.

Halkosaari kunnostettiin puistoksi 1890-luvulla ja yhdistettiin sillalla mantereeseen (Lappeenrannan kaupunki 2025b). Vuonna 1895 saareen rakennettiin paviljonki. Halkosaaren itärannalla sijaitsi perinteinen mattolaituri, joka purettiin vuonna 2023. Halkosaarella ja Ainonkadun varressa on pienvenäpaikkoja.

3 Menetelmät

3.1 Lähtötiedot

Luontoselvityksen taustatietoina käytettiin osayleiskaavan luontoselvitystä (Pöyry Finland Oy 2016) ja Lappeenrannan karttapalvelun (2020 ja 2025) tietoja. Lisäksi tarkistettiin Suomen ympäristökeskuksen tiedot lähimmistä luonnonsuojelualueista ja muista valtakunnallisesti arvokkaista luontokohteista (SYKE 2025) sekä tiedossa olevat lajihavainnot (Suomen Lajitietokeskus 2025).

Lähtötietojen perusteella selvitysalueita lähimmät Natura 2000 -alueet sijaitsevat yli viiden kilometrin päässä (SYKE 2025). Lähin luonnonsuojelualue on Pappilanniemi (YSA238103) noin kilometrin päässä koillisessa. Lähin osayleiskaavan luontoselvityksessä mainittu luontokohde on Linnoitus noin 200 metrin päässä Rantapuiston luoteispuolella (Pöyry Finland Oy 2016).

3.2 Maastokartoitukset

Kaupunginlahden alue kartoitettiin maastossa 11.9.2020, Halkosaari 18.6.2025 ja Halkosaaren ja Myllysaaren välinen alue 21.8.2025. Käynneillä tarkasteltiin alueen luonnonympäristön yleispiirteitä, kasvilajistoa ja mahdollisia luontoarvoja. Selvityksessä noudatettiin soveltuvilta osin luontoselvityksiä koskevaa ohjeistusta (Nieminen & Ahola 2017, Mäkelä & Salo 2024).

Lisäksi luontoselvitykseen sisältyi Kaupunginlahden alueelle kesällä 2020 tehty lepakkoselvitys. Selvitys tehtiin Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen ohjeen (2012; päivitetty viittaus vuoden 2023 ohjeeseen) mukaisesti kolmella eri aikaan kesästä tehdyillä kartoituskiertoilla 9.–10.7., 29.–30.7. ja 26.8.2020. Lepakoita havainnoitiin Pettersson D1000X -merkkisellä tallentavalla detektorilla. Saalistavien ja ohilentävien lepakoiden lisäksi tarkkailtiin mahdollisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin viittaavia merkkejä. Lepakkoselvityksen menetelmät on selostettu tarkemmin liiteraportissa (liite 1).

4 Luonnonympäristön yleispiirteet

4.1 Geologia, vesistöt ja pohjavesialueet

Selvitysalue sijoittuu ensimmäisen Salpausselän reunamuodostuman Saimaaseen rajoittuvalle pohjoisreunalle. Maalajeina ovat sora ja hiekka sekä osin täyttömaa (GTK 2025). Maasto on tasaista tai viettää loivasti kohti rantaa.

Selvitysalueeseen sisältyy Saimaan rantaviivaa noin 1,6 kilometriä. Kaupunginlahden ranta on pengerretty, eikä siinä ole jäljellä alkuperäistä luonnontilaista rantaviivaa. Myös Halkosaaren itäpuolella rantaa reunustaa louhepenger Myllysaaren uimarannan hiekkarannalle asti. Halkosaaren ja mantereiden väli on täyttömaata, mutta saarella rantaviiva on ainakin osittain luonnontilainen. Halkosaaren kärjessä on näkyvissä silokallio (kuva 16). Vesistöaluejaossa alue sijoittuu Vuoksen Suur-Saimaan vesistöalueen Ala-Saimaan lähialueelle (tunnus 4.112) (SYKE

2025). Pintavesien ekologisen tilan arvioinnissa alue on osa Läntisen Pien-Saimaan itäosaa, jonka tila on arvioitu hyväksi vuosina 2012–2017 kerättyjen aineistojen pohjalta (SYKE 2025).

Selvitysalue sijaitsee Huhtiniemen pohjavesialueella sen varsinaisella pohjaveden muodostumisalueella (tunnus 0540501) (SYKE 2025). Huhtiniemen pohjavesialue on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (luokka 1E). Pohjavesialueen pinta-ala on 26,94 km² ja pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala 20,55 km². Pohjavesialueen kuvauksen mukaan pohjavettä purkautuu pohjoisosissa vesistöön. Selvitysalueella ei havaittu lähteitä tai muita pohjaveden purkautumispaikkoja.

4.2 Kasvillisuus

Selvitysalue sijoittuu eteläboreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen Järvi-Suomen alueelle Etelä-Savon eliömaakuntaan (SYKE 2025). Selvitysalue on rakennettua kaupunkialuetta, jossa ei ole jäljellä juurikaan alkuperäistä luonnonympäristöä.

4.2.1 Rantapuisto

Rantapuiston alue on kokonaisuudessaan hoidettua puistoa. Maastokäynnillä alueella ei havaittu uhanalaisia tai muuten huomionarvoisia kasvilajeja tai haitallisia vieraslajeja (Vieraslajit.fi 2025). Puistopuiden joukossa on vanhoja paksurunkoisia puistolehmuksia, vaahteroita, tammia ja kuusia. Seuraavassa on kuvattu Kaupunginlahden alueen kasvillisuutta osa-alueittain (kuva 2).

Kuva 2. Rantapuiston alue maastokartalla ja keltaisella pistekatkoviivalla rajattuina sen kasvillisuuskuvausten osa-alueet (länsiosa, keskiosa ja itäosa). Maastokartta: Lappeenrannan karttapalvelu 2020.

Länsiosa: Puiston länsiosassa sijaitsevat lasten leikkipaikka (kuva 3) sekä sen eteläpuolella muuntamorakennus ja pohjoispuolella kioski/kahvila. Alueen puustossa on puistolehmuksia ja vaahteroita. Pari vaahteroita on melko järeitä ja muut puut nuorempia. Lisäksi alueella kasvaa koristepensaista ainakin pensasangervoa ja syreenejä. Muuntamorakennuksen ympärillä on unkarinsyreenejä ja lumimarjapensaita (kuva 4).

Leikkipuiston itäpuolelle pystytettiin kesällä 2020 Kaunis Veera -patsas (kuva 5). Patsaan alaja yläpuolella rinteessä on pienet alueet perennaistutuksia ja nurmikkoa (kuva 6). Lisäksi alueella on kiveyksiä ja molemmilla reunoilla kulkuväylät.

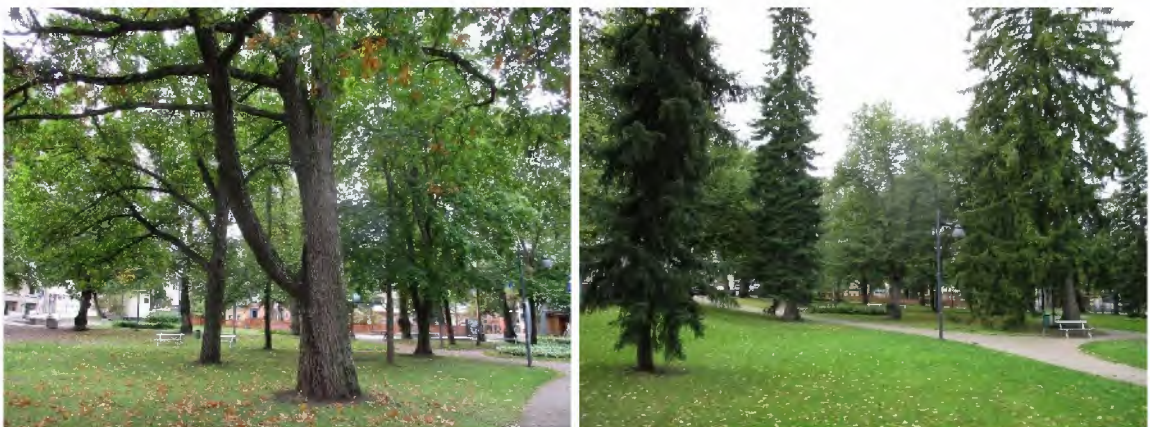
Kuvat 3 ja 4. Leikkipaikka ja muuntamo Rantapuiston länsiosassa.

Kuvat 5 ja 6. Kaunis Veera -patsaan alue Rantapuiston länsiosassa.

Keskiosa: Puiston keskiosassa on isoja ja nuorempia puistopuita. Alueen keskellä kasvavat mm. kaksi järeärunkoista vanhaa tammaa, kaksi puistolehmusta, kaksi vaahteraa sekä kookas kuusi ja kaksi pihtaa (kuvat 7 ja 8). Nuorempien puiden joukossa on koivuja, vuorijalavia, vaahteroita, tammia, kuusia ja hevoskastanja. Puiden alla on nurmikko.

Aluetta halkovat sorapintaiset kulkuväylät, joiden varsilla on penkkejä ja valaisinpylväitä sekä muutamia perennojen ja kesäkukkien istutusalueita (kuva 9). Rannassa kulkee vanhojen puistolehmusten reunustama asfaltoitu rantaraitti (kuva 10) ja sen rannan puolella sorapintainen kulkuväylä. Myös Aionkatuun rajoittuvalla eteläreunalla ja Kaunis Veera -patsaan alueeseen rajoittuvalla länsireunalla (kuva 5) on vanhojen lehmusten rivit.

Kuvat 7 ja 8. Puistopuita Rantapuiston keskiosassa.

Kuvat 9 ja 10. Istutuksia ja rantaraitti Rantapuiston keskiosassa.

Itäosa: Puiston itäosassa sijaitsevat kylpylä- ja ravintolarakennukset sekä ravintolan kohdalle vesialueelle rakennettu terassi. Rakennusten ympärillä on puu-, pensas- ja kesäkukkaistutuksia (kuvat 11 ja 12). Rakennusten välissä on ajoyhteyden reunoilla muutamia puistolehmuksia. Lisäksi nuorehkoja puistolehmuksia on rannassa rantaraitin ja lähempänä rantaa kulkevan sorapintaisen kulkuväylän välissä (kuva 13).

Kuvat 11 ja 12. Kylpylän ja ravintola Kasinon rakennukset Rantapuiston itäosassa.

Aivan itäkulmassa on ryhmä järeämpiä puistolehmuksia. Lisäksi on kaksi pientä pihtaa kylpylän päädyssä (kuva 14). Kylpylärakennuksen pihaa reunusti rannan puolelle komea rivi kannoja (kuva 11). Kummankin rakennuksen edessä on matalaa orapihlaja-aitaa ja rannassa rivi pensasangervoja ja seppelvarpua. Lisäksi on istutusruukkuja.

Kuvat 13 ja 14. Rantaraitti ja puuryhmä Rantapuiston itäosassa.

4.2.2 Halkosaari ympäristöineen

Kaupunginlahden itärannalla on Aionkadun ja rannan välissä puurivi ja rantaraitin jalankulku- ja pyöräilyväylä. Koko alue on kadun reunasta rantaluiskaan asti asfaltoitu. Puut ovat eteläosassa puistolehmuksia ja pääosan matkaa Halkosaareen asti hopeapajuja. Rantaluiskassa on kaistale nurmikkoa ja paikoin koristepensaita. Halkosaareen menevän pengertien molemmilla puolilla kasvaa nuoria koivuja.

Halkosaareen on hoidettuja nurmikoita, lehtipuustoa ja istutettuja koristepensaita kuten syreenejä (kuvat 15 ja 16). Kookkaimmat puut ovat paviljongille johtavan sorapolun reunoilla kasvavia koivuja ja hopeapajuja. Lisäksi on istutettu pari vuorijalavaa ja puistolehmusta. Rannoilla kasvaa harvakseltaan ja ryhmissä koivuja ja harmaa- ja tervaleppiä. Vesirajassa ja sen lähellä on luonnontilaisempaa kasvillisuutta kuten saroja, rantakukkaa ja paikoin vähän järviruokoa. Maastokäynnin aikaan myös rantakasvillisuus oli juuri niitetty (kuva 17). Polun pohjoispuolella oli niittämätön laikku, johon oli ilmeisesti perustettu pieni niitty, ja jossa kasvoi mm. ahdekaunokkia, mäkitervakkoa ja mailasta.

Kuvat 15 ja 16. Halkosaaren puistopuita ja hoidettua nurmikkoa sekä paviljongi ja silokallio saaren pohjoiskäijessä.

Kuvat 17 ja 18. Halkosaaren niitettyä rantaa venelaiturien kohdalla ja hopeapajuja Halkosaaren ja Myllysaaren välillä rantaraitin molemmilla puolilla.

Halkosaaren ja Myllysaaren välinen rantaosuus on samantyyppinen kuin Kaupunginlahden ranta, mutta hopeapajuja kasvaa rantaraitin molemmilla puolilla, ja niiden alla on hoidettua nurmikkoa (kuva 18). Rantatörmään on istutettu seppelvarpua ja pensasangervoja. Aionkadun eteläpuolelle on istutettu rivi pienikokoisempia lehtipuita (ehkä iso-orapihlaja) kadun ja parkkipaikan väliin. Kadun ja sen eteläpuolella sijaitsevien asuintalojen välissä kasvaa hopeapajuja ja muita puistopuita, pensaita ja perennoja. Myös niiden alla on hoidettua nurmikkoa.

Ennen Myllysaarta on toinen parkkipaikka kadun pohjoispuolella. Sen kohdalla on kadun varressa rivi pienempiä lehtipuita ja pieniä pensas- ja kesäkukkaistutuksia. Rantapuustossa on muutamia hopeapajuja, koivuja, tervaleppiä ja raitoja. Aionkadun eteläpuolella kohoaa Myllysaaren kohdalle asti jatkuva jyrkkä metsäinen rinne.

4.3 Rantapuiston lepakot

Kesän 2020 kolmella kartoituskierroksella tehtiin 60 havaintopaikalla yhteensä 122 pohjanleppakohavaintoa, joista 13 tulkittiin ohilennoiksi ja 109 saalistustilanteeksi (kuva 15). Havaintojen määrä ei tarkoita tässä samaa kuin lepakoiden yksilömäärä, vaan eri havaintopaikoilla havaitut lepakot olivat pääosin samoja lepakkoyksilöitä (tässä arviolta muutamia lepakoita). Selvityksessä ei havaittu muita lepakkolajeja. Lepakkoselvityksen tulokset on kuvattu tarkemmin liiteraportissa (liite 1).

Kuva 15. Pohjanleppäkon havaintopaikat (60 havaintopaikkaa, 122 havaintoa) kesän 2020 selvityksen kahdella kartoituskerralla. Kolmannella kartoituskerralla 26.8. ei havaittu lainkaan lepakoita. Kohteen rajaus vastaa III luokan leppäkoalueen rajausta.

Suurin osa Rantapuiston leppäkohavainnoista (89 %) koski saalistavia yksilöitä. Havaintojen perusteella alueella on ainakin paikallista merkitystä pohjanleppäkon lisääntymisaikaisena saalistusalueena, mutta merkitys saattaa olla vähäisempi lisääntymisajan jälkeen. Tutkimusten mukaan pohjanleppäkot jättävät usein lisääntymispaikan heinäkuun loppupuolella tai elokuun alussa ja siirtyvät muualle. Myös Rantapuistossa suurin osa havainnoista tehtiin heinäkuun alussa, heinäkuun lopussa havaintomäärä oli vähäinen, eikä elokuun lopulla havaittu lepakoita enää lainkaan (kuva 15).

Alueella ei havaittu leppäkoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, eikä niihin viittaavaa leppäkoiden käyttäytymistä (parveilu, sosiaaliset äänet). Puistopuissa on koloja, jotka voivat soveltua leppäkoille ainakin päiväpiiloiksi, ja myös rakennuksissa saattaa olla sopivia tiloja ja/tai koloja. Pohjanleppäkoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat tavallisimmin rakennuksissa, mutta joskus myös puun koloissa. Alueelta ei ole tiedossa olosuhteiltaan leppäkoiden talvehtimiseen soveltuvia tiloja kuten kellareita.

Kaikki Suomessa esiintyvät leppäkolajit kuuluvat luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin, ja niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulaille. Selvityksessä ei havaittu uhanalaisiksi arvioituja leppäkolajeja (Hyvärinen ym.).

2019). Lajimäärän (yksi laji, joka ei ole uhanalainen) ja yksilömäärän (ei erityisen suuri) perusteella Rantapuisto vastaa lähinnä Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (2023) ohjeen mukaista luokan III lepakkoaluetta (muu huomionarvoinen lepakkoalue).

Luokan III lepakkoalueet on suositeltavaa ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa mahdollisuuksien mukaan. Huomioon ottaminen voi tarkoittaa esimerkiksi monipuolisen puustorakenteen, vanhojen puiden ja kolopuiden säästämistä sekä tarpeettomasta ulkovalaistuksesta luopumista. Liiteraportissa on annettu tarkempia ohjeita siitä, miten valaistuksen lepakoille aiheuttamaa häiriötä voidaan vähentää ja välttää (liite 1).

Tarvittaessa rakennusten arvoa lepakoille voidaan arvioida vielä tarkemmin tutkimalla niiden rakenteita ja etsimällä merkkejä lepakoista esimerkiksi ullakkotiloista. Lepakoille voidaan luoda pesäpaikkoja ja päiväpiiloja ripustamalla lepakonpönttöjä. Lepakkoselvitys ei ulottunut idässä Rantapuiston ja Halkosaaren väliselle Ainonkadun alueelle. Sillä ei arvioida olevan erityistä arvoa lepakoille.

4.4 Muu eläimistö

Rantapuiston alueelta on kirjattu lintuhavainnot naakasta ja haapanasta vuonna 2020, ja lisäksi on vanhempia havaintoja mm. kirjosiepostasta ja käenpiiasta (Suomen Lajitietokeskus 2025). Haapanahavainto koski heinäkuun alussa havaittua haapananaarasta ja poikasia. Haapanoita on pesinyt viime vuosikymmenten aikana myös kaupunkien rantapuistossa, joten mahdollisesti pesintä on tapahtunut Rantapuistossakin jossakin pensaiden suojassa. Haapana on arvioitu vaarantuneeksi (VU) lajiksi ja käenpiika on silmälläpidettäväksi (NT) (Hyvärinen ym. 2019). Tikkalintuihin kuuluva käenpiika voi pesiä puistoissa pöntöissä ja puunkoloissa. Viime vuosina selvitysalueella havaittuja lintuja ovat mm. naakka, räkättirastas, meriharakka, valkospokkanahki ja varpushaukka (Suomen Lajitietokeskus 2025). Todennäköisesti alueella pesii joitakin pareja kaupunkilintuja.

Kaupunginlahden vesialue sisältyy Suomen tärkeisiin FINIBA-lintualueisiin kuuluvaan Saimaan-Lietveden aluekokonaisuuteen (Leivo ym. 2002). Lähes tuhannen neliökilometrin laajuisen järviolue Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon rajaseudulla on tärkeä pesimisalue useille selkäviesien lintulajeille. Kaupunginlahdella on vilkasta vesiliikennettä ja rantojen käyttöä, joten siellä pesinee vain vähän lintuja. Maastokäyntien havaintojen ja muiden havaintojen (Suomen Lajitietokeskus 2025) perusteella siellä käy ruokailemassa mm. sorsia, lokkeja ja pääskyjä.

Puistopuut tarjoavat elinympäristöjä myös hyönteisille. Puunkoloihin ja onttojen puiden sisälle muodostunut lahoava puuaines, mulmi, sopii mm. joidenkin kovakuoriaisten toukkien elinympäristöksi. Lappeenrannan keskustan alueella on tehty joitakin satunnaisia havaintoja liito-oravista (Pöyry Finland Oy 2016, Suomen Lajitietokeskus 2025). Liito-oravat saattavat käyttää alueen puistoja liikkumisyhteyksinä ja mahdollisesti puunkoloja tilapäisinä levähdyspaikkoina.

5 Arvokkaat luontokohteet

Selvitysalueella ei luontoselvityksen perusteella ole varsinaisia arvokkaita luontokohteita. Rantapuistoa voidaan kokonaisuutena pitää huomionarvoisena varsinkin muutamien vanhojen puistopuiden takia. Lisäksi se arvioitiin lepakkoselvityksessä luokan III lepakkoalueeksi (muu huomionarvoinen lepakkoalue).

6 Johtopäätökset

Selvitysalue sijoittuu rakennetulle kaupunkialueelle ja on kokonaisuudessaan puistona hoidettua aluetta. Sinne ei sijoitu luonnonsuojelulain (64 ja 65 §) suojeltuja luontotyyppisiä, vesilailalla (2 luku 11 §) suojeltuja vesiluontotyyppisiä, metsälain (10 §) erityisen tärkeitä elinympäristöjä tai uhanalaisiksi arvioituja luontotyyppisiä (Kontula & Raunio 2018). Sieltä ei ole tiedossa havaintoja uhanalaisista lajeista, eikä merkittäviä lajihavaintoja tehty kohdekäynnillä (lepakkoha-

vaintoja lukuun ottamatta). Rantapuiston vanhat puistopuut ovat huomionarvoisia. Halkosaarressa on suositeltavaa säilyttää luonnonvaraista rantapuustoa ja kasvillisuutta. Koko ranta-kaistale toimii suojavyöhykkeenä vesistön suuntaan, joten siinä on suositeltavaa olla mahdollisimman paljon puustoa ja pensaita. Nurmikot voivat olla osin niittymäisiä kuten Halkosaarressa.

Lepakkoselvityksessä havaittiin ruokailevia pohjanlepakoita Rantapuiston alueella. Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit kuuluvat luonnonsuojelulailla (78 §) tiukasti suojeltuihin luontodirektiivin IV (a) liitteen eläinlajeihin, joihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Puiston alueella ei havaittu lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Puistopuiden kolot ja rakennukset voivat kuitenkin soveltua lepakoille ainakin päiväpiiloiksi. Puisto arvioitiin luokan III lepakkoalueeksi (muu huomionarvoinen lepakkoalue). Muista luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista liito-orava saattaa käyttää puistoja varsinkin liikkumisyhteyksinä.

Liite 1. Lappeenrannan Kaupunginlahden lepakkoselvitys 2020.

7 Lähteet

Geologian tutkimuskeskus GTK 2025. Maankamara-karttapalvelu. Maaperäkartta 1:20 000/1:50 000 ja kallioperäkartta 1:200 000. <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>. 2.10.2025

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Lappeenrannan karttapalvelu 2020 ja 2025. <https://kartta.lappeenranta.fi/ims/>. 2.10.2025

Lappeenrannan kaupunki 2025a. Kasinon puisto. <https://www.lappeenranta.fi/kasinon-puisto>.

Lappeenrannan kaupunki 2025b. Halkosaari. <https://www.lappeenranta.fi/media/LappeenrantaFI/Asuminen%20ja%20rakentaminen/Kaupunkisuunnitelu/Hankkeet/Meij%C3%A4n%20rannat/7%20Halkosaari%202023-2025%20Meij%C3%A4n%20Rannat.pdf>

Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E. Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. ja Virolainen, E. 2002. Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisu (No 4). <http://www.birdlife.fi/suojelu/paikat/finiba/finiba-johdanto.shtml>.

Maanmittauslaitos 2025. Karttapaikka ja Paikkatietoikkuna. <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/> ja <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>. Lisenssi: <https://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata-lisenssi-cc40>. 4.9.2025

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Pöyry Finland Oy 2016. Lappeenrannan keskiosan luontoselvitys. Lappeenrannan kaupunki.

Suomen Lajitietokeskus 2025. Laji.fi -sivuston lajihavainnot sekä aineistopyynnöllä saadut uhanalaisten lajien havainnot 2.4.2025. <https://laji.fi/>. 2.10.2025

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2023. Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. https://lepakko.fi/lepakot/Aineistot/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2023.pdf

Suomen ympäristökeskus SYKE 2025. Avoimet paikkatietoaineistot. http://www.syke.fi/fi-FI/Avoim_tieto. 4.9.2025

Vieraslajit.fi 2025. Vieraslajiportaali. <https://vieraslajit.fi/>. 2.10.2025

Lappeenrannan Kaupunginlahden lepakkoselvitys 2020

T:mi Ympäristötutkimus Karri Kuitunen

Lappeenrannan Kaupunginlahden lepakkoselvitys 2020

SISÄLLYS

Tiivistelmä.....	3
1. Selvitysmenetelmät.....	4
2. Tulokset.....	6
3. Tulosten tarkastelu.....	7
4. Johtopäätökset.....	10
5. Kirjallisuus.....	11

Tiivistelmä

T:mi Ympäristötutkimus Karri Kuitunen selvitti Lappeenrannan kaupungin toimeksiannosta lepakoiden esiintymistä kolmella detektorikartoituksella Kaupunginlahden kaava-alueella 9.–10.7., 29.–30.7. ja 26.8.2020. Kartoituksissa noin 1,1 kilometrin pituisella reitillä havainnointiin saalistavien ja ohilentävien lepakoiden lisäksi mahdollisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin viittaavia merkkejä, kuten lepakoiden parveilua ja sosiaalisia ääniä rakennusten ja puiden läheisyydellä.

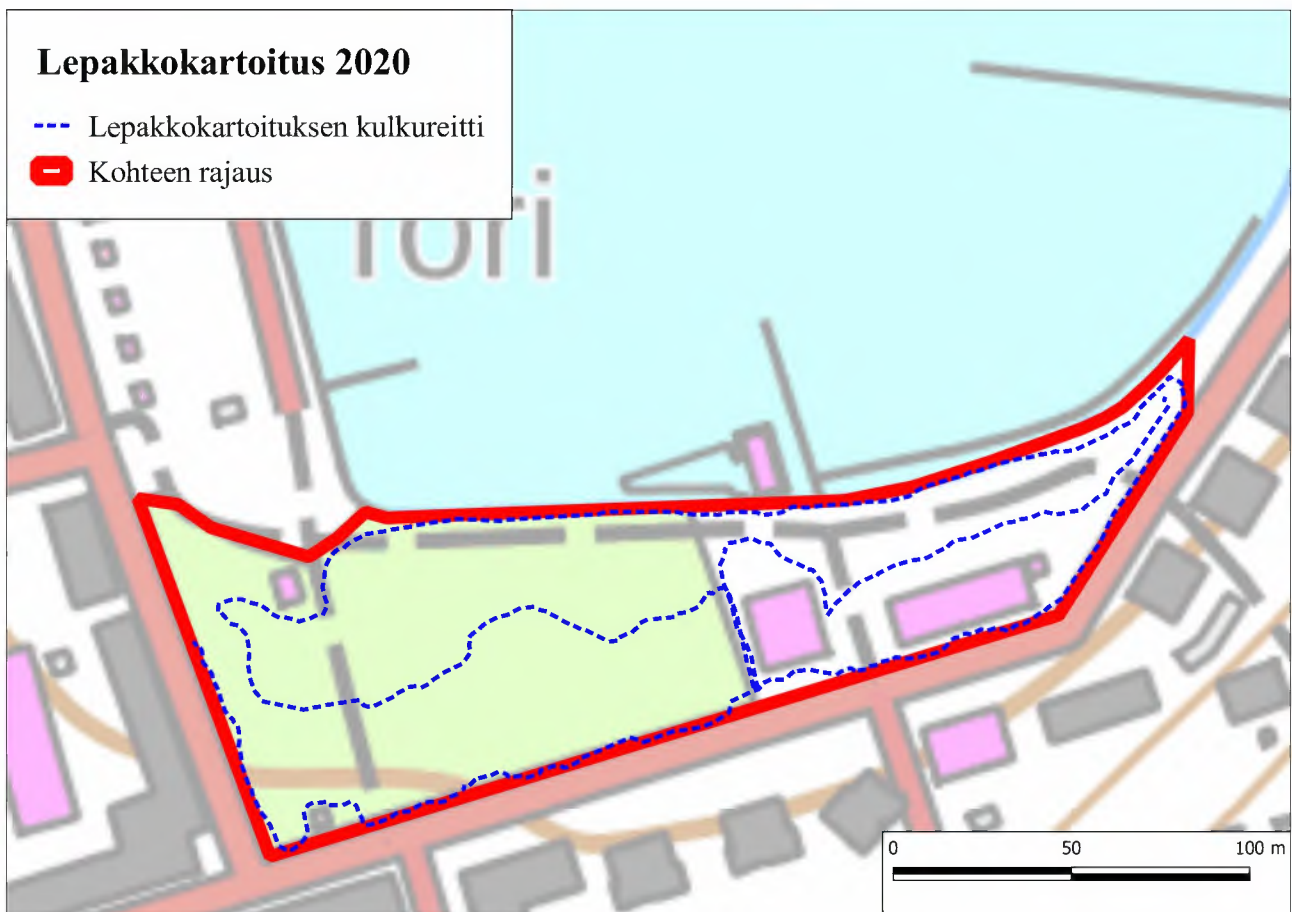
Kolmella kartoituskerroksella tehtiin 60 havaintopaikalla yhteensä 122 pohjanlepakkohavaintoa. Lepakkoaktiivisuus (havaintojen yhteismäärä/kartoitusreitien pituus) oli noin 111 havaintoa/km. Suurin osa havainnoista (89 %) koski saalistavia yksilöitä. Kaava-alueella ei havaittu luonnonsuojelulla tarkoitettuja lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, eikä niihin viittaavaa lepakoiden käyttäytymistä (parveilu, sosiaaliset äänet). Mahdollisia lepakoiden käyttämiä päiväpiiloja lienee kuitenkin kaava-alueen rakennuksissa ja vanhoissa lehtipuissa. Selvitysalueelta ei ole tiedossa olosuhteiltaan lepakoiden talvehtimiseen soveltuvia tiloja, kuten kellareita.

Kaava-alue arvioitiin kokonaisuudessaan Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen ohjeessa tarkoitukseksi III luokan lepakkoalueeksi (muu huomionarvoinen lepakkoalue), joka voidaan mahdollisuuksien mukaan huomioida maankäytön suunnittelussa. Lepakkoalueen huomioiminen voi tarkoittaa esimerkiksi monipuolisen puustorakenteen, vanhojen puiden ja kolopuiden säästämistä sekä tarpeettomasta ulkovalaistuksesta luopumista. Potentiaalisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tuhoutumista voidaan kompensoida lepakkopönttöjä asettamalla.

Koska lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat saattavat tavanomaisessa detektorikartoituksessa jäädä havaitsematta, papanakartoituksella tai muulla erityyselvityksellä voidaan tarvittaessa myöhemmin varmistaa, että esimerkiksi rakennusten purkaminen ei uhkaa lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilymistä.

1. Selvitysmenetelmät

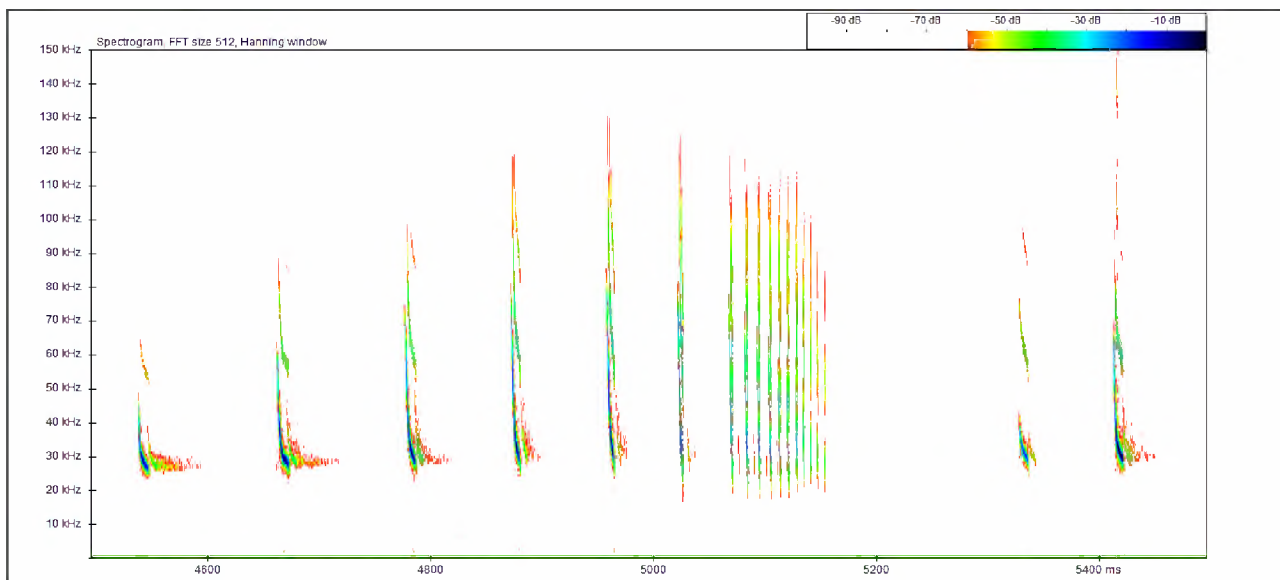
Kartoituksen tarkoituksena oli lepakkolajiston, lepakkoaktiivisuuden (havaintojen yhteismäärä/reitin pituus) ja tärkeimpien elinympäristöjen selvittäminen Kaupunginlahden kaava-alueella (Liukko ym. 2019). Selvitysalueen merkityksen arvioinnin perusteena käytettiin Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (2012) ohjetta. Kartoitus toteutettiin 9.–10.7., 29.–30.7. ja 26.8.2020 noin 1,1 kilometrin pituisella reitillä (kuva 1).

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus ja esimerkkinä kartoituskäynnin 8.–9.7.2020 kulkureitti (1,1 km) Lappeenrannan Kaupunginlahden kaava-alueella. © MML 2020

Reitti kuljettiin läpi jalan 9.–10.7. klo 23.56–01.00 (+12°C, pilv. 2/8, heikko/kohtalainen tuuli, >30 km), 29.–30.7. klo 23.26–00.04 (+15°C, 7/8, heikko→kohtalainen tuuli, >20 km) ja 26.8.2020 klo 22.46–23.27 (+13°C, 7/8, heikko tuuli, >20 km). Lepakoita havainnoitiin Pettersson D1000X -merkkisellä tallentavalla detektorilla kulkureitillä jatkuvasti ja haarukoitiin heterodyne-menetelmällä pääasiassa taajuuksialueella 20–50 kHz. Lepakkohavainnoksi tulkittiin ohilento (äänen ilmestymisestä äänen loitontumiseen). Samanaikaishavainto esimerkiksi kahdesta lepakkoyksilöstä tulkit-

tiin kahdeksi ja samanaikaishavainto kolmesta yksilöstä kolmeksi havainnoksi jne. Lepakkoyksilö tulkittiin saalistavaksi, kun detektorilla kuultiin surahtava äänipulssien tihentymä (engl. feeding buzz; ks. kuva 2) tai muu saalistukseen viittaava muutos kaikuluotausäänien rytmissä.

Kuva 2. Esimerkki saalistavan poljanlepakon (Eptesicus nilssonii) kaikuluotausäänistä Lappeenrannan Kaupunginlahden kaava-alueella 10.7.2020 BatSound 4.1 -ohjelmalla kuvannettuna. Lepakko tuottaa kuvan keskiosassa näkyvän pulssitihentymän hetki ennen varsinaista saalistustapahumaa. Pystyakseli kuvaa taajuutta kilohertseinä (kHz) ja vaaka-akseli aikaa (mittaväli 200 ms).

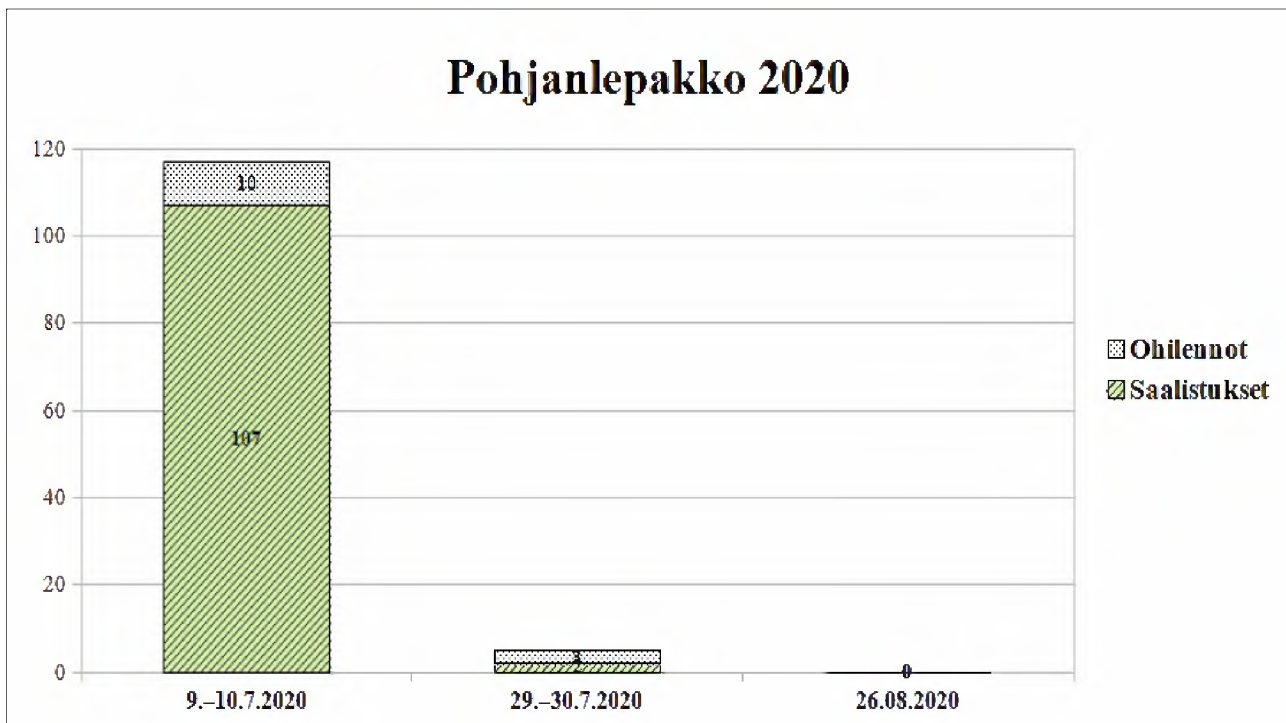
Lajintunnistuksen perusteina olivat näköhavaintojen lisäksi kaikuluotausäänien taajuus, pulssipituus, pulssiväli, pulssin muoto, rytmi ja sointi. Referenssinä käytettiin keskeistä lepakoiden määrittämisjärjellisuutta (esim. Barataud 2015 & 2020, Russ 2012, Skiba 2009). Lepakkohavaintojen koordinaatit ja havainnon tyyppi (ohilento, saalistus) tallennettiin gps-laitteeseen. Osa äänistä tallennettiin tietokonetarkastelua (BatSound version 4.2.1) varten (kuva 2).

2. Tulokset

Kolmella kartoituskierroksella tehtiin 60 havaintopaikalla yhteensä 122 pohjanlepakkohavaintoa, joista 13 tulkittiin ohilennoiksi ja 109 saalistustilanteeksi (kuvat 3 ja 4). Lepakkoaktiivisuus (lepakkohavaintojen yhteismäärä/reitin pituus) oli noin 111 havaintoa/km. On huomattava, että havaintojen määrä ei tarkoita tässä samaa kuin lepakoiden yksilömäärä, vaan eri havaintopaikoilla havaitut lepakot olivat pääosin samoja lepakkoyksilöitä (kokonaisyksilömäärä tässä arviolta muutamia). Selvityksessä ei havaittu lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja eikä uhanalaisia lepakkolajeja (Liukko ym. 2019). Kaava-alueella todennäköisesti kuitenkin sijaitsee ainakin lepakoiden päiväpiiloiksi soveltuvia, esimerkiksi rakennuksissa ja puissa sijaitsevia koloja.

Kuva 3. Pohjanlepakon havaintopaikat (60, 122 havaintoa) kolmella eri kartoituskerralla Lappeenrannan Kaupunginlahden kaava-alueella vuonna 2020. Kolmannella kartoituskerralla 26.8. ei havaittu lainkaan lepakoita. Selvityksessä ei havaittu muita lepakkolajeja. © MML 2020.

Kuva 4. Pohjanleppäkohavaintojen määrä kolmella eri kartoituskerralla Lappeenrannan Kaupunginlahden kaava-alueella 9.–10.7., 29.–30.7.2020 ja 26.8.2020. Muita leppäkolleja ei havaittu.

3. Tulosten tarkastelu

Suomen leppäkotieteellisen yhdistyksen (2012) ohjeessa leppäkoalueet jaetaan merkityksensä perusteella kolmeen luokkaan:

Luokka I: Lisääntymis- ja levähdyspaikka

- Kaikki Suomen leppäkolajit mainitaan luontodirektiivin liitteessä IV(a) ja siten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä (Luonnonsuojelulaki 49 §, Neuvoston direktiivi 92/43/ETY; luontodirektiivi).

Luokka II: Tärkeä saalistusalue tai siirtymäreitti

- Tärkeät saalistusalueet sekä päiväpiilon ja saalistusalueen väliset siirtymäreitit tai muut kulureitit eivät ole luonnonsuojelulla suojeltuja, mutta niiden huomioiminen maankäytön suunnittelussa on vahvasti suositeltavaa.

- Suomi liittyi Euroopan lepakoidensuojelusopimukseen (EUROBATS) vuonna 1999 (Valtiosopimus 104/1999). Sopimuksen mukaan jäsenmaiden tulee pyrkiä säästämään lepakoille tärkeitä ruokailualueita.
- Tärkeillä ruokailualueilla saalistaa a) monta lajia ja/tai merkittävä määrä yksilöitä, b) aluetta käyttää harvinainen tai harvalukuinen laji.

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue

- Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alue.
- Lepakoiden käyttämä alue, jossa laji- ja/tai yksilömäärä on pienempi kuin luokan II kohteilla.
- Ei luonnonsuojelulla suojeltu.
- Ei suosituksia EUROBATS-sopimuksessa.

Lisääntymis- ja levähdyspaikat Kaupunginlahden kaava-alueella

Kaikki selvityksessä tehdyt havainnot koskevat pohjanlepakkoa, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat tavallisimmin rakennuksissa, mutta joskus myös puun koloissa (Dietz & Kiefer 2016, Ville Vasko, suullinen tiedonanto). Lisääntymis- ja levähdyspaikkoja (I luokan lepakkokohteet) eikä selkeästi niiden olemassa oloon viittaavaa käyttäytymistä (parveilua, sosiaalisia ääniä) havaittu, vaikka puistikon lehtipuissa ja rakennuksissa on todennäköisesti sopivia koloja tarjolla. Pohjanlepakon koloniat ovat tavallisesti äänekkäitä ja esimerkiksi seinäautojen läpi lähietäisyydeltä detektorilla helposti kuultavissa. Mahdolliset korkealla kattorakenteissa ja vintillä sijaitsevat koloniat saattavat kuitenkin maanpinnan tasolla kulkiessa jäädä havaitsematta. Pohjanlepakkohavaintojen määrä ja ajoittuminen sekä potentiaaliset piilopaikat huomioiden on mahdollista, että selvitysalueella tai jossain sen lähiympäristössä sijaitsee ainakin joitakin lepakoiden käyttämiä päiväpiiloja. Selvitysalueelta ei ole tiedossa lepakoiden talvehtimispaikoiksi soveltuvia kellareita tai muita vastaavia tiloja. Myös talvehtimispaikat ovat luonnonsuojelulla (49 §) suojeltavia luokan I lepakkokohteita.

Tärkeät saalistusalueet ja siirtymäreitit sekä muut huomionarvoiset lepakkoalueet

Pohjanlepakon havaintomäärä (noin 111 havaintoa/reittikilometri) oli kohtalaisen suuri ja suurin osa (89 %) havainnoista koski saalistavia yksilöitä (kuva 4). Havaintojen perusteella kaava-alueella näyttää olevan ainakin paikallista merkitystä pohjanlepakon lisääntymisaikaisena saalistusalueena, mutta merkitys saattaa olla vähäisempi lisääntymisajan jälkeen. Suomalaisen ja ruotsalaisen tutkimuksen mukaan pohjanlepakot jättävät lisääntymispaikan heinäkuun loppupuolella tai elokuun

alussa ja siirtyvät muualle, mikä on linjassa Kaupunginlahdella todetun havaintojen ajallisen jakouman kanssa: suurin osa havainnoista tehtiin heinäkuun alkupuolen käynnillä, ja heinäkuun lopussa havaintomäärä oli vähäinen. Elokuun lopussa pohjanlepakoita ei havaittu enää lainkaan (Kosonen 2008, Rydell 1989). Lepakoiden yksilömäärien arviointi on usein vaikeaa (pois lukien veden yllä saalistavien vesisiippojen laskeminen esimerkiksi pimeänäkölaitteella), mutta detektori- ja osin näköhavaintojen perusteella voidaan tulkita, että pohjanlepakon yksilömäärät kaava-alueella eivät olleet erityisen suuria: kerrallaan havaittiin arvion perusteella yhdestä kahteen yksilöä, kun esimerkiksi Vuoksen kaltaisella merkittäväällä saalistusalueella voi yhdellä havaintopaikalla havaita jopa muutamia kymmeniä saalistavia yksilöitä (Karri Kuitunen, julkaisemattomat havainnot). Lajimäärän (yksi laji, joka ei ole uhanalainen) ja yksilömäärän (ei erityisen suuri) perusteella kaava-alue vastaa lähinnä Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen (2012) ohjeen mukaan luokan III lepakkoaluetta.

Lepakoiden huomioiminen kaava-alueella

Luokan III lepakkoalue (muu huomionarvoinen lepakkoalue) voidaan mahdollisuuksien mukaan huomioida maankäytön suunnittelussa. Huomioiminen voi tarkoittaa esimerkiksi monipuolisen puustorakenteen, vanhojen puiden ja kolopuiden säästämistä sekä tarpeettomasta ulkovalaistuksesta luopumista. Potentiaalisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tuhoutumista voidaan korvata lepakopöytäasettamalla. Valaistuksen lepakoita häiritseviä vaikutuksia voidaan vähentää esimerkiksi seuraavin keinoin (Bat Conservation Trust 2009):

- Pienpaine- tai suurpainenatriumlamppujen (PPNa, SPNa) käyttäminen elohopea- tai monimetallilamppujen sijaan.
- Valaistuksen kohdistaminen sinne, missä sitä tarvitaan. Tarvittaessa esimerkiksi istutusten käyttäminen valon esteenä.
- Mahdollisimman matalien valaisinpylväiden käyttäminen, mikä yleensä vähentää valaistuksen ekologisia vaikutuksia.
- Valaistuksen suunnittelu esimerkiksi tarkoitusta varten kehitetyllä tietokoneohjelmalla.
- Mahdollisimman vähäisen valaistustason käyttäminen.
- Valaistuksen ajastaminen tai liiketunnistimien käyttö.

Koska lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat saattavat jäädä tavanomaisessa detektorikartoituksessa havaitsematta, papanakartoituksella tai muulla erityisselvityksellä voidaan tarvittaessa myöhemmin varmistaa, että esimerkiksi rakennuksia purettaessa ei vaaranneta mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilymistä.

4. Johtopäätökset

Selvityksen perusteella voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset.

- 1) Tavanomaisen lajimäärän (yksi; ei uhanalaisia lajeja) ja yksilömäärän (muutamia tai useita) sekä lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin viittaavien havaintojen puuttumisen perusteella kaava-alue vastaa lähinnä Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (2012) ohjeen mukaista III luokan lepakkoaluetta.
- 2) Luokan III lepakkoalue voidaan mahdollisuuksien mukaan huomioida maankäytön suunnittelussa.
- 3) Tavanomaisen detektorikartoituksen tulokseen liittyvän epävarmuuden vuoksi papanakartoituksella tai muulla erityiselvityksellä voidaan tarvittaessa myöhemmin varmistaa, että esimerkiksi rakennusten purkaminen ei uhkaa lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilymistä.

5. Kirjallisuus

- Barataud, M. 2020: *Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. 2nd ed. Biotopé éditions, Méze; Muséum national d'Histoire naturelle, Paris (Inventaires et biodiversité series), 368 s.*
- Bat Conservation Trust 2009: *Bats and lighting in the UK. Bats and the Built Environment Series.*
http://www.bats.org.uk/data/files/bats_and_lighting_in_the_uk_final_version_version_3_may_09.pdf
- Dietz, C. & Kiefer, A. 2016: *Bats of Britain and Europe. Bloomsbury. 398 s.*
- IUCN 2019. *The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2019-2.* <http://www.iucnredlist.org>.
Downloaded on 18 July 2019.
- Kosonen, E. 2008: *Lepakkujen salatut eläimet. Pohjanlepakkoyhdyskunnan radiotelemetriatutkimus. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 74. Turku 2008. 51 s.*
- Liukko, U.-M., Henttonen, H., Kauhala, K., Kujala, I., Kyheröinen, E.-M. & Pitkänen, J. 2019. *Nisäkkäät. Julk.: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus–Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 571–576.*
- Luonnonsuojelulaki 1096/1996.
- Neuvoston direktiivi 92/43/ETY: *luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (luontodirektiivi).*
- Russ, J. 2012: *British Bat Calls: A Guide to Species Identification.* – Pelagic Publishing. 192 s.
- Rydell, J. 1989: *Site fidelity in the northern bat (Eptesicus nilssonii) during pregnancy and lactation.*
– *J. Mamm.* 70: 614–617.
- Skiba, R. 2009: *Europäische Fledermäuse. Kennzeichen, Echoortung und Detektoranwendung.* – *Hohenwarleben (Westarp Wissenschaften). Die Neue Brehm-Bücherei Bd. 648. 220 s.*
- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys r.y. 2012: *Suomen lepakkotieteellinen yhdistys r.y:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille.*
http://www.lepakko.fi/docs/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2012_12.pdf
- Valtiopöytä 104/1999

Lappeenrannan Kylpylä, Kasino ja rantapuisto

RAKENNUSHISTORIA- JA MAISEMASELVITYS

Minna Halonen, Anna Maaninen, Eija Teivas, Nina Virtanen

SITOWISE

Sisältö 1/2

PERUSTIEDOT	4
JOHDANTO	8
KAAVOITUSHISTORIA	11
Kaupunkikehitys	11
Ensimmäinen kylpylä	15
Kylpylä ja puistot kaupunkirakenteen muutoksessa	18
Asemakaava kulttuurin ja luonnon ehdoilla	22
Asemakaavoitus korjaa sodan jälkiä	24
Yleiskaava ohjaa mittakaavaa	25
Kylpylän ja kasinon alueen suojelu	26
KAUPUNKIKUVA	27
Rautatie muokkaa kaupunkikuvaa	27
Puistot ja luonto terveyslähteinä	29
Rantapuisto ja kylpylä syntyvät yhdessä	30
Rantapuisto elämyksenä	32
Kylpylä kaupunkitoimintojen keskiössä	34
Sataman vetovoima	35
Kaupungin painopiste vahvistuu etelään	37

Kannen kuva Kaupunginlahti ja kylpylaitos, väritetty valokuva. Kuvaaja Mortensen 1949. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 1. Ortokuva ja rajaus kohdealueesta. Lähde: Lappeenrannan karttapalvelut, <https://kartta.lappeenranta.fi/ims/>

Sisältö 2/2

RAKENNUSHISTORIA	<u>44</u>
Esikuvat ja maanlaajuinen konteksti	<u>44</u>
Arkkitehdit	<u>52</u>
Rakennuksen vaiheet - Kylpylä	<u>57</u>
Keskeiset muutokset - Kylpylä	<u>76</u>
Muutoskaaviot - Kylpylä	<u>81</u>
Rakennuksen vaiheet - Kasino	<u>84</u>
Keskeiset muutokset - Kasino	<u>90</u>
Muutoskaaviot - Kasino	<u>95</u>
NYKYTILA - KYLPYLÄ	<u>98</u>
Piha	<u>98</u>
Rakennus - ulkoa	<u>99</u>
Rakennus - sisältä	<u>101</u>
Rakenne, rakennusosat, talotekniikka	<u>109</u>
NYKYTILA - KASINO	<u>110</u>
Piha	<u>110</u>
Rakennus - ulkoa	<u>111</u>
Rakennus - sisältä	<u>113</u>
Rakenne, rakennusosat, talotekniikka	<u>118</u>
OSANA YMPÄRISTÖÄ	<u>120</u>
Kaukomaisemissa	<u>121</u>
Lähimaisemissa	<u>123</u>
ARVIOINTI JA OMINAISPIIRTEET	<u>132</u>
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	<u>145</u>

Kohde

Kylpylaitos vanha osa (1912) Aionkatu 12, 53100

Lappeenranta, 3-14-2

Kasino (1913) Aionkatu 10, 53100 Lappeenranta, 3-14-1

Alkuperäinen suunnittelija

Kylpylä: Gustaf Strengell

Kasino: Eino Forsman ja Juhani Viiste

Alkuperäinen käyttötarkoitus

Kylpylaitos

Kasino ja ravintola

Muut käyttötarkoitukset

Kuntoutustoiminta.

Lopettanut toimintansa vuonna 2020.

Omistus ja hallinta

Lappeenrannan toimitilat Oy.

Osakeyhtiö v. 1899-1917.

Lappeenrannan kaupunki vuosina 1917 – 1997,

Säätiö 1997-2010,

Vuokralaiset Kruunupuisto Oy ja KK-Kunto Oy 2010-2016.

Vuokralainen Lappeenranta Spa Oy, omistaja Savon Mafia Oy v. 2016-2020.

Laajuustiedot

Kylpylä 1263,0 kem²

Kasino 746,0 kem²

Asemakaava

Kylpylä ja kasino 405-2219 Hyväksytty 1.4.2004

Rantapuisto 405-2557. Hyväksytty 7.10.2015

Suojelutilanne

Asemakaavassa Kylpylaitoksen vanha osa, Kasino ja puistomuuntamo on suojeltu merkinnällä sr-1, puisto merkinnällä VP-/s-4.

Alue kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun ympäristöön (RKY); Lappeenranta linnoitus- ja varuskuntakaupunki.

Selvityksen tarkoitus

Selvitystyö muodostuu Lappeenrannan kylpylän ja kasinon rakennushistoriaselvityksestä sekä kohteeseen liittyvästä maisemaselvityksestä, joiden pohjalta kootaan analyysi alueen arvoista, muutosherkkyydestä sekä häiriökohteista sekä toimenpidesuositukset. Kohdealueella on voimassa asemakaava. Selvitystä käytetään Kaupunginlahtea koskevan asemakaavamutoksen suunnittelun perusselvityksenä. Pääpaino on Kaupunginlahden Kylpylän ja Kasinon sekä Rantapuiston kaavahistorialla, rakennusten muutoshistorialla arkkitehtonisten arvojen näkökulmasta sekä yhteydellä puistoon maisemakokonaisuutena.

Selvityksessä esitetään alueen rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteet. Kohteiden rakennushistoriaa tarkastellaan myös maanlaajuisessa kontekstissa. Aiempia historiatietoja kohteista päivitetään kenttätöissä havaittujen muutosten pohjalta. Rakennuksista kootaan liitteiksi ns. kohdekortit ja karttaesitys paikannuksen avuksi. Kulttuurihistoriallisten arvojen arviointi tehdään yhteistyössä kaavoituksen ja museoviranomaisten (Etelä-Karjalan museo/kulttuuriympäristö) kanssa. Samalla arvioidaan myös nykyisten asemakaavamääräysten riittävyys edellä mainitusta näkökulmasta. Maisemasta kuvataan rakennusten sijainti osana ympäristöään ja liittyminen muuhun ympäristöön, niiden näkyvyys kauko- ja lähimaisemassa sekä rakennusten piha- sekä lähialueiden nykyinen kunto.

Kuva 2. Viistoilmakuva, rajaus kohdealueesta. Lähde: Lappeenrannan kaupunki.

Työvaiheet

Lappeenrannan kaupunki tilasi rakennushistoriaselvityksen asemakaavamuutosta varten. Selvitysten laadinta aloitettiin olemassa olevan tiedon ja nykytilan analysoinnilla. Arkistotöitä tehtiin Lappeenrannan kaupunginarkistossa ja rakennusvalvonnan arkistossa yhteistyössä arkistoväen kanssa. Nykytila-analyysyjä täydennettiin maastokäynneillä. Maastotyöt tehtiin lokakuussa 2020 rinnakkain Linnoituksen maastokäyntien kanssa. Raportin ja liitekarttojen luonnokset luovutettiin Tilajalle kommentoitavaksi vuoden 2020 lopulla. Konsultti viimeisteli työn lopulliseen asuun tilaajan kommenttien perusteella alkuvuodesta 2021 ja lopullisen version luovutus sekä Kioski-tietokantaan syöttö tehtiin maaliskuussa 2021. Lappeenrannan kaupungilta yhteyshenkilönä oli asemakaava-arkkitehti Matti Veijovuori kaupunkisuunnittelusta. Selvityksen toteutti FM Minna Halonen ja arkkitehti SAFA Eija Teivas sekä rakennusarkkitehti Nina Virtanen. Maisemaselvityksen toteutti päävastuullisena Anna Maaninen (FK/maantiede, hortonomi AMK). Yhteistyössä rakennustutkimuksen osalta olivat Etelä-Karjalan museosta amanuenssit Noora Gherghel ja Sini Saarilahti.

Kuva 3. Viistoilmakuva, rajaus kohdealueesta. Lähde: Lappeenrannan kaupunki.

Lyhenteet:

LKA Lappeenrannan kaupunginarkisto

LRVA Lappeenrannan kaupunki rakennusvalvonnan arkistopalvelut

MV Museovirasto

KA Kansallisarkisto

EKM Etelä-Karjalan museo

Aikaisemmista selvityksistä olivat käytettävissä erityisest inventoinnit, opinnäytteet ja historiateokset: Talka, Anu 1990. Gustaff Strengellin Lappeenrannan kylpylaitos; Jormakka, Kari 1984. Lappeenrannan merkittävät rakennukset; Kiiveri-Hakkarainen, Kaija 2006. Rakennettu Lappeenranta. Kaupunginosat; Kumpulainen, Jouni – Kohvakka, Mikko – Kolari, Pertti 2013. Lappeenrannan kylpylaitos. Selviytymistarina kolmelta vuosisadalta; Putkonen, Lauri 1997. Lappeenranta kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset ja alueet. Erilaisia ilmakuvia ja valokuvia saatiin konsultin käyttöön Lappeenrannan kaupunkisuunnittelusta. Nykytilavalokuvat ellei toisin mainita ovat kuvanneet Sitowise Oy ja Lappeenrannan kaupunkisuunnittelu 2020.

Lähteissä oli paikoin ristiriitaisuuksia esimerkiksi kohteiden rakennus- ja muutosvuosissa, joita pyrittiin tarkistamaan alkuperäisdokumenteista. Samoin aiemmissa selvityksissä oli ristiriitaisia tulkintoja kohteiden säilyneisyydestä (muutosten merkittävyys) esimerkiksi arkkitehtonisen tyylin suhteen, jotka arvioitiin uudestaan. Puistosuunnitelmia arvioitiin 1800-1900-luvun asemakaavakartoista ja myöhemmistä asemakaavoista. Rantapuistoa koskevia suunnitelmia 1900-luvun modernilta ajalta: piirustuksia, havainnekuvia tai lajikuvauksia ei saatu tässä selvityksessä esiin tilaajalta tai arkistoista.

Kylpyläkulttuuri rantautuu saunojen rinnalle

Kylpyläkulttuurin nousu alkoi Suomessa 1800-luvun puolivälin jälkeen. Esikuvana olivat keskieurooppalaiset ja pohjoismaiset terveyslähteet sekä -kylpylät. Sisämaan kylpylät perustettiin Suomessa usein järvisuudulle, terveyslähteen tai kaivon eli "runnin" läheisyyteen. Kylpylätoiminnan kehittyessä Suomessa, varhainen kansanperinne pyhistä lähteistä ja parantavista vesistä – "vesi vanhin voitehista" - siirtyi osaksi kaupunkien, lääkäreiden ja yhtiöiden kaupallista toimintaa. Kylpyläkonsepteissa puistot ja ranta liittyivät terveysliikuntaan. Kokonaisuuteen kuuluivat myös vapaa-ajan viihdettä tarjoavat kasinot.

Kylpylät eivät olleet vielä 1900-luvun alussakaan tasa-arvoisesti kaikkien yhteiskuntaluokkien saavutettavissa. Työväki käytti edelleen perinteisiä kaupungin yleisiä saunoja kuva 4 virkistytymiseen, kansanparantamiseen kuten kuppamiseen ja puhdistautumiseen. Terveyskylpylä saattoi kyllä myöntää erivapauksilla kaupungin vaivaistalon asukkaille tai raajarikoille ilmaisia hoitoja. Itse kylpylä uimaloineen ja tenniskenttineen oli kuitenkin aidattu alue ja tarkoitettu vain sen vieraille. Kylpylän yhteydessä ollut puisto promenadeineen ja kioskeineen sen sijaan oli kaikkien kaupunkilaisten käytettävissä.

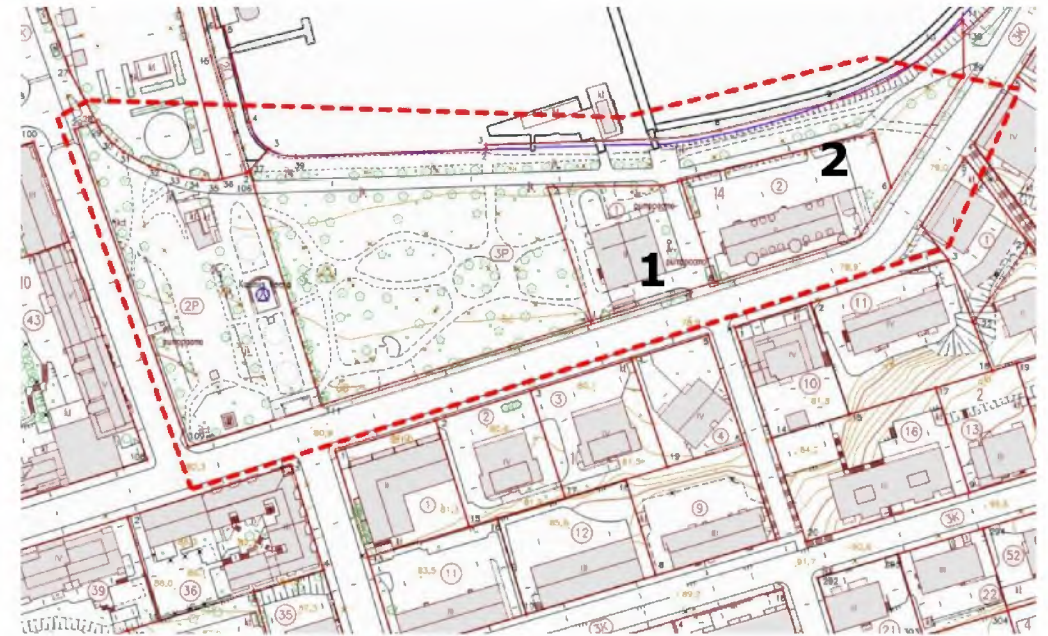

Kuva 4. Aionkatu 11 Rantapuiston kohdalla. Saaren yleinen sauna kuvattu Aionkadulta. 1920-1929. Lähde: <https://finna.fi/> Lappeenrannan museot.

Lappeenrannan Kylpylä ja Kasino sijoittuvat kaupungin vanhimman osan Linnoituksen ulkopuolisen kaupunginosan ranta-alueelle. Rakennukset ovat Kaupunginlahden maiseman maamerkkejä erityisesti Saimaalta veden päältä, satamatorilta ja Linnoituksesta tarkastellen. Aivan ensimmäinen kylpylä toimi Kaupunginlahdella Halkosaassa reilun vuosikymmenen ajan vuodesta 1824 alkaen.

Nykyinen Kasino ja Kylpylä ovat valmistuneet 1910-luvun alussa. Rantapuisto liittyy sen sijaan varhaisiin keskustan kaavavaiheisiin ja on nähtävissä jo 1800-luvun puolivälin asemakartoissa. Rantapuiston merkitys kasvoi 1870-luvulla nykyiselle tontille rakennetun puisen kylpylaitoksen ja kasinon myötä. Nämä hirsirakennukset purettiin tonteilta 1910-luvun vaihteessa.

Aikaisemmissa selvityksissä Kylpylää on luonnehdittu tyyliiltään myöhäisjugendia edustavaksi, yksityiskohdissa esiintyvin klassistisin piirtein. Rakennuksen perusmuotoon ja arkkitehtoniseen tyyliin vaikutti kuitenkin enemmän arkkitehtikilpailun jälkeinen ohjelman ja muodon karsiminen taloudellisin perustein. Toinen merkittävä tekijä ovat olleet esikuvat huviloista, joiden suunnittelusta Kylpylän arkkitehti Gustaf Strengellillä oli laaja kokemus kotimaasta ja ulkomailta.

Kuva 5. Yllä **Kasino tontti nro 1 ja Kylpylä tontti nro 2.**
Lähde: Lappeenrannan karttapalvelut, kartta.lappeenranta.fi ja
Kuva 6. Alla Kaupunginlahti. Lähde: Lappeenrannan kaupunki/
Bing-Maps Aerial View.

Kaupunkikehitys

Lappeenrantaan vaiheittain 1800-luvulla syntyneeseen kaupungin ruutukaavaan on vaikuttanut erityisesti Lappeenrannan Linnoituksen sotilaallinen käyttö ja suunnittelu. Kaupunginlahdella on ollut merkitystä suojaavana tavaraliikenteen satamana ja kaupan keskuksena, mutta myös matkailun solmukohtana. Linnoituksen 1700-luvun lopulle tyypillistä ruutukaavaa Viipurin kuvermentin Atlaksessa vuodelta 1799 kuva 8 suunniteltiin jatkettavaksi säännöllisenä myös sen eteläpuolella. Tämä näkyy siten, että 1800-luvun vaihteessa alue jakautui ensimmäiseen kaupunginosaan "Fästningen" ja toiseen osaan "Stora Förstaden". Suuri esikaupunki alkoi Kaupunginlahden pohjukasta kohti Marian kirkkoa.

Etelä-Saimaan järvipääkaupungeista esimerkiksi Mikkelin kaupunkialueen rakentuminen 1800-luvun alkupuolella kuva 9 muistuttaa Lappeenrantaa. Kaupunkikeskustat muotoutuivat vaiheissa erityisesti sotilaallisista näkökulmista leirikentät huomioiden. Myös vesi- ja kärrytiet (maantiet) sekä kaupankäynti ohjasivat rakentamista väylien solmukohtiin. Kun leirikenttiä ei myöhemmin tarvittu sotilaskäyttöön, niiden alueet vapautuivat kaupunginosien muodostamiseen.

Kuva 8. Lappeenrannan provinssi- ja piirikaupungin asemakartta ja julkisten rakennusten fasadit ja pohjapiirroksat 1799. Lähde: <http://narc.fi/>

Kuva 9. Mikkeli ja Mikkelin leiri rekognosointikartat 1776-1805. Lähde: <https://expo.oscapps.jyu.fi/s/vanhakartta/page/sotilaskartat;>

Korttelijako muodostui 1700-luvun lopulla, jolloin talojen ja tonttien luettelointi tehtiin kortteleittain. Ensimmäiseen kortteliin kuului linnoitus ja toiseen sen eteläpuolinen esikaupunki kuva 10. Pääkatulinjat erottuivat heikosti, toisin kuin kartasta voi päätellä, koska rakennuskantaa teiden varsilla oli harvakseltaan.¹ Suuri esikaupunki sijoittui Viipuriin vievän tien itäpuolelle ja tunnettiin lisänimellä ”Viipurin esikaupunki”. Etelämpänä voitiin erottaa lisäksi niin sanottu ”Savonlinnan esikaupunki”, jonka tontit sijoittuivat Savonlinnan maantien varteen. Pienin esikaupungiksi muodostuva alue oli kolmas kortteli, eli ”Haminan esikaupunki” tai ”Paldo” Haminaan vievän maantien ympäristössä.² Suuri Kaupunginosat saivat nimensä alueen topografian ominaispiirteiden ja maanteiden sekä niiden päätekaupunkien mukaan. Tämä esikaupunkijako muodostui kaupunkikehityksen ja -suunnittelun ohjaavaksi tekijäksi.

Linnoituksen sotilastoiminnan lakkauttaminen 1810-luvulta siirsi kaupunkikehityksen painopisteen pysyvästi Kaupunginlahden pohjukkaan. Linnoitus menetti sotilaallisen raja-asemansa Haminan rauhassa 1812, kun Suomi liitettiin Venäjään suurruhtinaskuntana, ja sai autonomisen asemansa.

Kuva 10. Lappeenrannan provinssi- ja piirikaupungin asemakartta ja julkisten rakennusten fasadit ja pohjapiirrokset 1799. Lähde: <http://narc.fi/>.

Lappeenrannan asutuksen ja kaupan keskittymä rakentui vaiheittain linnoituksesta erilleen Viipurin ja Savonlinnan maanteiden risteyskohtaan. Vuonna 1790 rakennetun luterilaisen Lappeen Marian puukirkon asema oli kaupungin symbolinen etuvartio Viipurin suuntaan. Se sijaitsi rakenteilla olevan esikaupungin etelälaidalla, palovaaran vuoksi hieman erillään muusta rakennuskannasta. Pääkatuakselit suunniteltiin jatkuvaksi kohtisuorina leikaten kirkolta pohjois-eteläsuunnassa. Nämä pääkatulinjat muodostuivat pysyviksi 1800-luvun vaihteessa.³

Iso Rantakatu, nykyinen Ainonkatu, nimellä on pitkä historia 1700-luvun puolivälistä, jolloin asutus alkoi levitä ranta-alueille linnoituksen ympäristössä.⁴ Nimen historia selittää sen asemaa vielä 1800-luvun kaavakartoissa ja yhdistyy luontevasti Iso-Rantapuisto, myöhemmin Rantapuisto, nimeen.

Esikaupunginosien vakiintuminen

Suuri esikaupunkialue oli paikoin maastonmuodoltaan voimakkaasti Kaupunginlahteen päin laskeva. 1800-luvulla se oli profiililtaan myös matala, pääosin puurakenteinen ja umpikortteleista muodostuva. Ruotsin ja Venäjän vallan aikaiset, näyttävät klassistiset kivrakennukset sijaitsivat korkealla mäellä Linnoituksessa ja ensimmäisessä kaupunginosassa. Kun Linnoituksen sotilaskäytön merkitys laski, ja vallit laitteineen luovutettiin kaupungille vuonna 1835, alkoi kaupunkikehityksen uusi vaihe esikaupungissa ja Kaupunginlahdella.⁵

Kartalla vuodelta 1825 [kuva 11](#) esikaupungin kaava näytti muodostuneen maanmittauksessa epäsäännöllisen muotoisista lohkoista, päinvastoin kuin 1700-luvun lopun ja Linnoituksen ruutukaavalle tyypillisistä suorakulmaisista tonteista.

Lappeen Marian kirkko oli keskustan merkittävin julkinen maamerkki pitkään 1800-luvun lopulle. Esiteollisen ajan tapaan asuminen esikaupungissa ja keskustassa oli eriytynyttä: porvaristo ja julkiset hallintorakennukset sijaitsivat järjestyneen ruutuasemakaavan sisällä, mutta itselliset, mökkiläiset ja käsityöläiset Kaupunginlahden itärannalla vapaammin, missä rakennusjärjestyksen noudattamista ei vaadittu samoin kuin ruutukaava-alueella.

Vuoden 1825 asemakaavakartta kuva 11 oli ensimmäinen ei-sotilaallisiin tarkoituksiin. Se ei ilmaise vielä kadunnimiä tai kaupunginosien nimiä.⁶ Kartalla havainnollistuu hyvin keskusta-alueen topografia ja kuinka korttelit oli ryhmitelty pääteiden ja osin laskevan maastonmuodonkin mukaan. Keskusta-alueella Kirkon seutu sai painoarvoa raatihuoneen valmistuttua sen läheisyyteen. Kirkkokadun päätteinä olivat pohjoisessa Kaupunginlahti ja etelässä Lappeen Marian kirkko puistoineen.

Kuva 11. Linnoitusplanadi rakentamaton – sittemmin puistomainen alue ja sataman sekä suuren Rantakadun ympäristö 1820-luvulla. Lähde: valokuva kirjasta Talka – Puntanen 2005, Lappeenrannan historia 1812-1917.

Ensimmäinen kylpylä

Kaupunkikartta kuva 12 vuodelta 1838 kertoo Lappeenrannan kaupunkikehityksen painopisteistä. Kartassa vuodelta 1838 on näkyvillä itä-länsisuuntainen Suuri Rantakatu. Puistomainen viheralue oli merkitty nykyisen Satamatorin eteläosaan, ja sen viereinen tontti numero 30 oli valtion omistuksessa. Kaupungin kylpylaitos oli merkitty Kaupunginlahdella olevaan Halkosaareen. Tämä osoittaa Lappeenrannan varhaisen kylpyläperinteen olleen tärkeä osa kaupunkikuvaa ja terveydenhoitoa. Terveyslähde, Pikkalan lähde, oli löytynyt Lappeenrannasta jo 1800-luvun alussa.

Halkosaaren kylpylä perustettiin 1830-luvun alussa kaupungin osakkuuden turvin. Kylpylässä oli mahdollisesti viisi kylpyhuonetta ja lääkärin vastaanottohuone. Kylpylätoiminta saarella loppui kuitenkin jo 1840-luvun vaihteessa ja rakennus siirrettiin muualle. Siitä, minne rakennus siirrettiin, tai käytettiinkö kylpylässä paikallista Pikkalan terveysvettä, ei ole varmuutta. z

Kuva 12. Kaupunkikartta 1838 Gylden; Rantakadun ympäristö 1830-luvulla. Lähde: <https://finna.fi/>.

Kaupankäynnin yhteydet erityisesti Viipurin suuntaan ovat luettavissa kuva 13 kartassa vuodelta 1838. Pääkatu Handels Gatan, nykyinen Kauppakatu, liittyy Linnoituksen eteläiseen Viipurin portilta lähtevään tielinjaan kohti Viipuria. Esikaupungin vanhimpia kadunnimiä olivat myös Stora Strand Gatan, nykyinen Aionkatu ja Stora Kyrko Gatan, nykyinen Kirkkokatu, joka päättyy Rantapuistoon pohjoisessa.⁸ Oleellinen tekijä Lappeenrannan olemassaololle oli jo varhain Saimaan alueen kauppaliikenne ja kaupankäynti. Lappeenranta kokosi eteläisen Saimaan alueen tuotteita, muun muassa viljaa, karjaa, villakankaita ja puutavaraa.⁹

Kartassa vuodelta 1838 Kaupunginlahden rantaan on merkitty tontit numero 15, 30 ja 31. Manttaalikirjan vuodelta 1827 mukaan tontti numero 30 kuului valtiolle. Tonttikirjan vuodelta 1849 mukaan numero 30 oli edelleen "Stadens gård".¹⁰

Kuva 13. Kaavakartalla 1838 Lähde: Tonttikirjojen mukaan Suuren esikaupungin tontti nro 30 Kaupunginlahdella oli tulkittavissa kaupungin puistoksi. Lähde: <https://www.narc.fi/kaupunkikarttakokoelmat>.

Autonomian aikakaudella Lappeenrannan asemakaavakehitys seurasi alkujaan 1700-luvun lopulta alkanutta ideaa, jossa kaupunki laajentui Linnoituksesta etelään eri kaupunginosineen. Esikaupunkia muokattiin 1800-luvun alkupuolella pääosin vain jatkamalla ruutukaavan katuverkkoa ja kortteleita uusin tontein. Kaupunginlahden täyttö 1840-luvulla toi lisää tilaa rannan ja Suuren Rantakadun, eli nykyisen Aionkadun väliin. Caloniuksen maanmittauskartassa kuva 14 vuodelta 1848 ei näy rantatonttien numerointia, mutta tonttikirjaan vuodelta 1849 ne on numeroitu, ja kuuluivat kolmanteen kaupunginosaan.¹¹

Katuja ja uusia katunimiä esiintyy vuoden 1848 Caloniuksen kartalla, muun muassa tulevaa Rantapuiston itäsivua rajaava Lilla Strand Gatan, nykyinen Kipparinkatu. Kaupunki jakaantui karttamerkkien mukaan neljään kaupunginosaan. Leveä rakentamaton alue, Linnoitusesplanadi, erotti esikaupungit Linnoituksesta.¹² Esplanadi oli tarkoitettu alkujaan suoja-alueeksi, mikä näkyy kaupunki- ja asemakartassa vuodelta 1838.

Kuva 14. Lähikuva Kaupunginlahti, Staden Willmanstrands tomter och öfrige egor. Afmätte år 1848 af Willehard Calonius. Kartta on lähteen mukana hyväksytty kaupungin rakennusjärjestykseksi 1847 ja on keisarillisen senaatin hyväksymä 1849. Lähde: <https://www.narc.fi/kaupunkikarttakokoelmat>; Calonius 1847/48.

Kylpylä ja puistot kaupunkirakenteen muutoksessa

Lappeenrannan tontteja ja omistuksia esittelevässä Caloniuksen kartassa esitettiin myös vuonna 1847 hyväksytty rakennusjärjestys. Kartta osoittaa neljä kaupunginosaa eri värein. Kolmas kaupunginosa on merkitty kuvassa 16 keltaisella. Kartalle on merkitty myös puu- ja kirkkopuistot, pellot ja vallit. Tonttirajat on merkitty katkoviivoin.

Lappeenranta ei saanut kuitenkaan hyväksytyä uutta asemakaavaa ennen 1880-lukua. Kaupunkirakenteen muutosta ohjasivat erityisesti kylpylätoiminnan vilkastuminen, kaupungin etelä- ja itäosiin keskittynyt kauppa- ja teollisuustoiminta, kaupungin kehittäminen huvilakaupungiksi sekä venäläisten sotilastoiminnan vahvistaminen 1900-luvun vaihteessa. ¹³

Kylpylä kolmannen kaupunginosan nimityksenä on verrattain uusi käytäntö, sillä sitä ei esiinny tonttikirjoissa eikä kaupunkikartoissa vielä 1940-luvullakaan. Nimellä korostettiin 1800-luvun alkupuolella ensimmäinen kaupunginosa eli Linnoitus ja toinen, Suuri esikaupunki.

Kuva 15. Byggnads Ordning för Willmanstrand af hans Kejsersliga Majestät den 17 Augusti 1847. Lähde: LKA.

Kuva 16. Lähikuva kaupunkikartasta 1848. Lähde: <https://www.narc.fi/>. kaupunkikarttakokoelmat; Calonius 1847/48.

Vuoden 1856 Suomen kaupunkien yleisen rakennusjärjestyksen mukaan alettiin kaupunkipuistoja suunnitella osana kaavoitusta myös paloturvallisuuden ja hygienian vuoksi. Jo aiemmin puistoja oli suunniteltu palokatkoineen puistokatuineen. Uutuutena olivat erityisesti rantapuistot ja maisemapuutarhat suihkukaivoveistoksineen.¹⁴

Puistot palvelivat paitsi terveydellisiä, myös sosiaalisia tarpeita. Saimaan järvipääkaupunkien puistoihin ovat vaikuttaneet varmasti myös vuonna 1856 avatun Saimaan kanavien miljöökokonaisuus, niiden virkatalojen ja huviloiden puistojärjestelyt istutuksineen. Kanavapuistot oli tarkoitettu matkailijoiden virkistäytymiseen. Lappeenrannan kaupunkipuistojen suunnitteluun on voinut löytyä esikuvat myös läheisten kauppakumppanikaupunkien, kuten Viipurin, Käkisalmen ja Sortavalan, vehreistä puistoista.

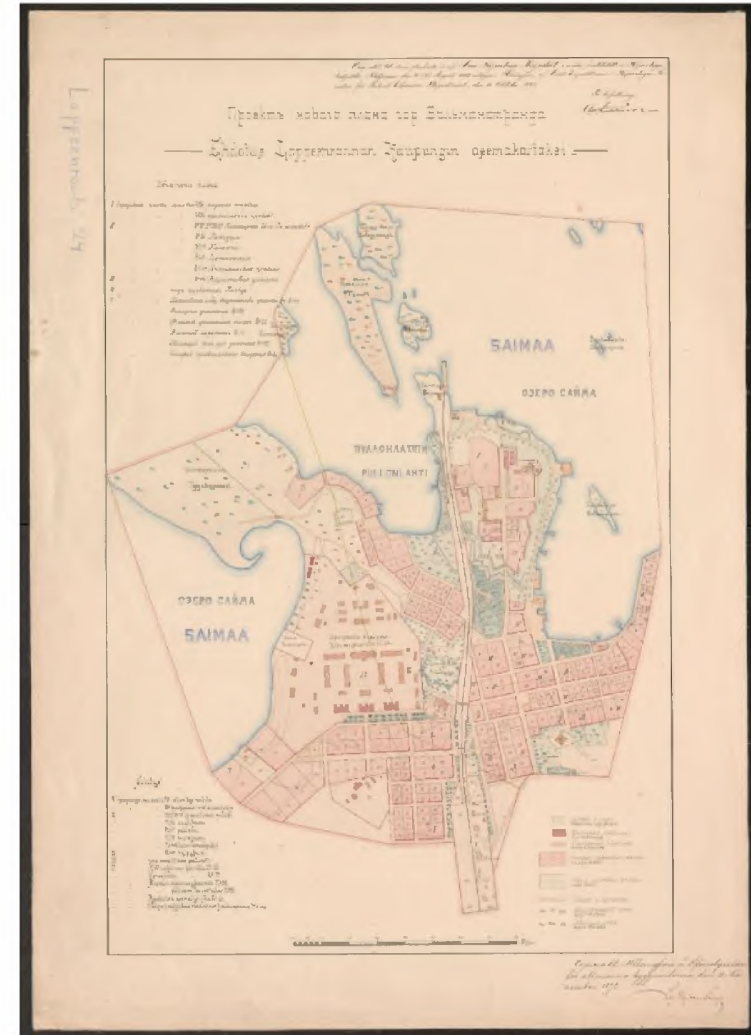

Kuva 17. Kylpylä. Näköala Rantapuistosta satamatorille. Kuvaaja tuntematon 1900-1905. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Maanmittari Albin Hannikaisen 1891 laatimassa mittauksessa ja Keisarin kaavaksi kutsutussa asemakaavassa vuodelta 1892 kuva 18 on jo nähtävissä kaupunginlahden Rantapuiston ja Kylpylä-Kasinon maisemakokonaisuus. Lisäksi kortteli ja tonttien muoto on pistemittauksin tehtynä jo tarkka.¹⁵

Puistojen muotokieli etenkin lähinnä Kaupunginlahtea mukailee englantilaiselle maisemapuistolle tyypillistä epäsymmetrisyyttä kaarevine muotoineen. Asemakartassa vuodelta 1892 on nähtävissä kaupungin merkittävimmät muutkin puistot ja puiden rajaamat pääväylät. Tarkempi kuva 19 seuraavalla sivulla näyttää jopa Rantapuistoon hahmotellut vapaamuotoiset käytävät sekä rantaan sijoittuvan Kasinon laitureineen. Tavoite oli muodostaa suuria nurmipintoja, joihin sijoitettiin puu- ja pensaryhmiä.

Lappeenrannassa kauemmaksi Lappeen kirkon ympäristöön kaavoitettiin 1880-luvulla myös puistoa istutuksineen, osin palomuuriksi kohti keskustan puutalokortteleita, mutta osin kaupunkipuistoperiaatteen mukaisesti osana kaavoitusta. Immosen mukaan puistot ja istutukset muodostivat autonomian kaudella maisemallisesti olennaisen piirteen "lehmusten kaupunkina" tunnetun Lappeenrannan kaupunkirakennetta.

Kuva 18. Keisarin kaava. Ehdotus Lappeenrannan kaupungin asemakartaksi, keisarin vahvistamana vuodelta 1892. Lähde: <https://www.narc.fi/kaupunkikarttakokoelmat>.

Kuva 19. Kaavakartalla 1892 mutkittelevat puistokäytävät yhtyvät pääteihin englantilaistyyppisessä Rantapuistossa. Lähde: <https://www.narc.fi/>, kaupunkikarttakokoelmat.

Asemakaava kulttuurin ja luonnon ehdoilla

Kaupungin uusi rakennusjärjestys 1911 sisälsi tarkempia määräyksiä, jotka määrittivät muun muassa, miten teollisuuslaitokset sijoitettaisiin kaupungin syrjäisimpiin osiin pois keskusta-alueelta. Tähän yhteyteen liittyy arkkitehtien Valter Thomén ja insinööri Hugo Liliuksen näyttävä asemakaavaehdotus, alkujaan Kimpisen asemakaavaa 1907 varten kuva 21. Ehdotus korosti kaupungin luonnonolosuhteita kuten puistoja, järvi- ja ranta-alueita, sekä historiallista maisemaa, erityisesti Rantapuiston, Vanhapuiston ja Vallipuiston sekä sataman kokonaisuutta kuva 20 Kaupunginlahdella.

Kuva 20. Maisema satamatorille 1890-luvulla. Suuren Rantapuiston länsiosaa. Etualalla nykyinen Kipparinkatu. Tuntematon kuvaaja 1894-1899. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 21. Valokuva kaavakartasta Lappeenrannan kaupungin asemakaava 1908 Valter Thomé ja Hugo Lilius. Lähde: LKA Iab:48.

Suunnitelmasta kaavakartalla 1908 toteutui vain osa, ehkä sen kunnianhimoisten painotusten vuoksi, eikä ehdotusta pitkän käsittelyn jälkeenkään vahvistettu.¹⁷ Kaavaehdotus heijastaa hienosti aikaansa, jolloin vielä korostettiin puisto- ja huvilakaupunginosien merkitystä asumisviihtyvyyden ja terveyden kannalta.

Rantapuistoon ja Linnoituksen eteläpuoliseen Vanhapuistoon keskittyi olennaisesti 1900-luvun alkupuolella kaupungin asukkaiden vapaa-ajan vietto. Kaupungistumisen ja matkailun lisääntymisen ohella Lappeenranta oli kuitenkin edelleen perinteinen varuskunta-kaupunki. Varuskunta vaikutti paljon alueen huielämään ja vapaa-ajan viettotapoihin 1900-luvun alkupuolella. Linnoituksen ja ratsuväkirykmentin upseerit käyttivät myös kylpylän ja kasinon palveluita. Iltaohjelmaa tarjosivat Linnoituksen lähellä Vanhapuistossa ja Kaupunginlahden puistokäytävien varsilla vuonna 1893 valmistunut kioski kuvassa 22 ja vuonna 1926 valmistunut soittolava sekä perinteinen Kasino terasseineen.

Kuva 22. Vanhapuiston eli Pusupuiston kioski juhannuskoivuon somistettuna vuonna 1930. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Asemakaavoitus korjaa sodan jälkiä

Sotavuodet 1940-luvulla, erityisesti kaupungin pommitukset ja siirtolaisten asuttaminen, katkaisivat asemakaavojen kehityksen. Pommitukset tuhosivat erityisesti keskustan puutalovaltaista rakennuskantaa. Paineet kaavoittamiseen kasaantuivat. Suunnittelutyö oli aloitettu kesällä 1944 ennen suurhyökkäystä ja jatkui käsittelyin syksyllä. 1940-luvun lopulla käynnistettiin lukuisia kaupunginosien asemakaavoituksia sekä rinnan suurisuuntaisempi yleiskaavoitustyö.¹⁸

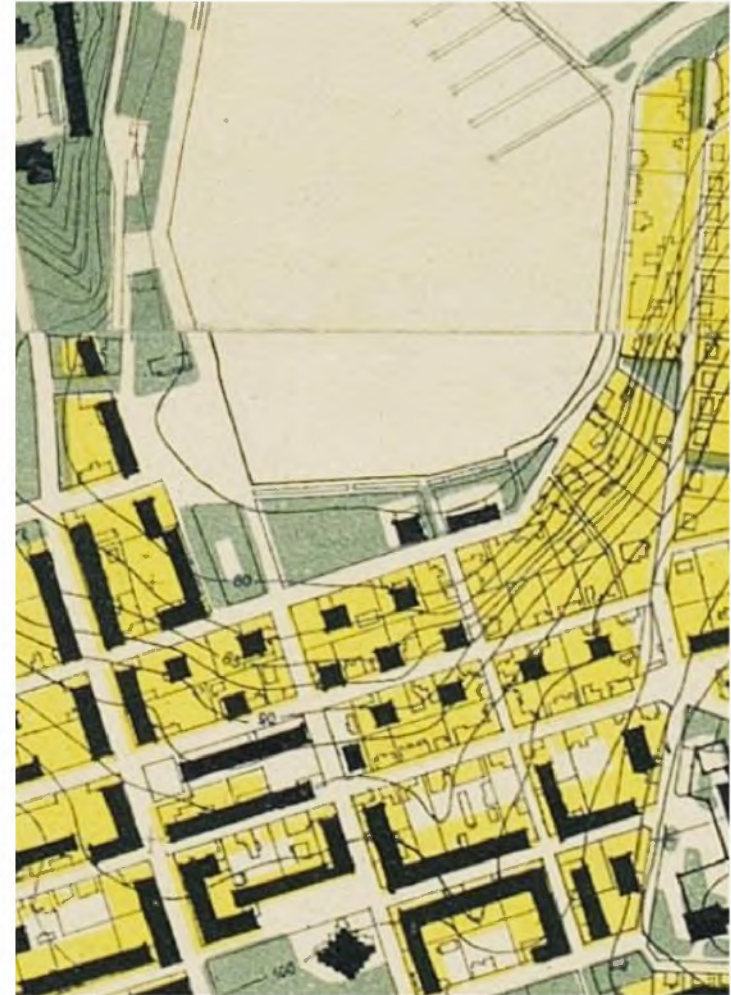
Vuoden 1944 kaavoitustyötä varten kartoitettiin keskusta-alueen mahdolliset korkeiden kerrostalojen sijoituspaikat kuva 23. Muutos suunnitelmasta toteutukseen 1960-1970-luvuilla on Ainonkadun osalta merkittävä kaupunkikuvallisesti. Nykyisin korkeat kerrostalot Ainonkadulla muodostavat tiiviin katuseinän varjoineen.

Kuva 23. Viisikerroksisten rakennusten kaavailut paikat keskustassa. Lähde: valokuva julkaisusta Lappeenrannan kaupungin historia 1917-1966 s. 164.

Yleiskaava ohjaa mittakaavaa

Yleiskaavan laati Otto-Iivari Meurman vuonna 1935. Suoria linjoja sekä päätenäkymiä ja porttiaiheita sisältänyt kaava vahvistettiin vuonna 1936. Kolmannessa kaupunginosassa jäi kuitenkin voimaan vuonna 1912 hyväksytty, mutta senaatissa vahvistamaton asemakaava.¹⁹ Meurmannin avustajana toimineen arkkitehti Olli Kivisen seuraavaksi laatima yleiskaava vuodelta 1955 kuva 24 jätti Kylpylän ja kasinon puistoineen ennalleen, mutta esitti puiston kohdalla kadun toiselle puolelle tornitaloja. Vihervyöhyke jatkui yleiskaavassakin Kaupunginlahden pohjukasta linnoitukseen. Vuonna 1971 vahvistetussa asemakaavassa oli yleiskaavan hengessä rakennusalat useille nelikerroksisille, noppamaisille rakennusmassoille, näistä yksi vinossa kulmatontilla. Autojen ehdoilla laadittu asemakaava toi maanpäälliset autosuoja-kerrokset ja veti rakennukset pois katulinjasta, jolloin katutilan jäntevä rajaus muuttui, mutta ei kokonaan; Rantapuiston kohdalla tontit oli silti rajattava 4/5 Ainonkadun puoleisesta sivustaan kaksi metriä korkealla aidalla. Korttelin sisäosiin oli istutettava lehtipuita, eikä siellä sallittu puolta metriä korkeampia aitoja. Myös Ainonkadun varteen määrättiin istutettavaksi puita. Kylpylän ja kasinon alue oli jo aikaisemmin merkitty kokonaan puistoksi ilman rakennusaloja.²⁰

Kuva 24. Ote yleiskaavakartasta v. 1955, Olli Kivinen.
Lähde: Lappeenrannan kaupunki, kaavoitus.

Kaavoitushistoria

Kylpylän ja kasinon alueen suojeleminen

Kylpylä ja kasino puistoineen jäivät Aionkadun sotien jälkeisten kaavamuutosten ulkopuolelle. Vielä 2000-luvun alussa muutoslupahakemuksissa rakennuksille ei ollut erotettu tontteja eikä rakennusaloja. Vasta vuonna 2004 hyväksytyssä asemakaavassa rakennuksille on merkitty suojelumerkinnot ja tehty tonttijako.

Puistossa oli vielä vuonna 2015 voimassa vuoden 1939 asemakaava, jossa oli merkitty vain puistoalue ja vesialue ilman muita kaavamerkintöjä. Vuoden 2015 asemakaavassa suojeltiin Rantapuistossa sijaitseva muuntaja. Itse puisto sai ympäristön säilyttämistä edellyttävän merkinnän, kuten myös rannan puurivit.

26

Kuva 25. Näkymä Aionkatua itään vuonna 1972. Vasemmalla kasino ja kylpylä. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 26. Aionkatua länteen noin vuonna 1975-89. Vasemmalla uusi kylpylaitos. Kuvaaja: Aarne Mikonsaari. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Rautatie muokkaa kaupunkikuvaa

Lappeenrannan matkailukartta vuodelta 1894 kuva 27 kertoo, miten kaupunkikeskus on rakentunut Kaupunginlahden pohjukasta pääteiden Savonlinnaan, Mikkeliin ja Viipuriin solmukohtaan sekä ympäristöön. Rautatieyhteys etelä-pohjoissuunnassa läpi kaupunkikeskustan ja Linnoituksen länsipuolitse korostui kaupunkikuvassa, mikä näkyy myös kuvassa 28. Rata johti pistoratana vuodesta 1889 Rapa- ja Pikisaareen salmen täytön jälkeen, mikä helpotti tehtaiden puutavarakauppakuljetuksia. Lisäksi rata toi kaupunkiin asukkaita kausityöhön radan rakentajiksi sekä teollisuustyöntekijöiksi erilaisiin laitoksiin.

Esikaupunkialueella oli vuonna 1895 yhtä paljon taloja kuin varsinaisessa kaupungissa, mikä viittaa juuri työväen asuttamisen olleen merkittävää vuokratonteille ja kaavoittamattomiin osiin kuten Taikinmäen, Tykin ja Peltolan alueelle. Lappeenrannan teollisuus- ja liike-elämä vilkastuivat erityisesti 1900-luvun vaihteessa ja painottui kaupunkiseudulla pienteollisuuteen. Tämän myötä Lappeenranta oli vuosisadan vaihteessa muuttovoittokaupunki jota vaivasi jopa asuntopula.²¹

Rautatiehanke toteutui arvioiden mukaan erityisesti sotilaallisista syistä: Lappeenrannan sotilasleirin asevelvollisten pataljoonien ja asetarvikkeiden kuljetuksessa pidettiin rautatietä tärkeänä. Krimin sodalla oli myös yhteys junaradan rakentamisaikaan ja -päätökseen. Lisäksi vuoden 1885 keisarivierailu kiirehti radan toteuttamista. Kesäkuussa 1885 Lappeenrantaan saapui ensimmäinen juna uutta rautatieyhteyttä myöten.²² Ratalinja halkaisi kehittyvän keskusta-alueen ja sekoitti kaupunkirakennetta hallitsevana tekijänä pitkään.

Rautatie mahdollisti kuitenkin kylpylä- ja matkailijavirtojen kuljetukset ympärivuotisesti Lappeenrantaan. Kylpylaitoksen ja Rantapuiston asemaa matkailukartassa onkin korostettu värein ja kohdenumerolla. Kylpylä on esitetty kartalla muiden kaupungin merkittävien julkisten rakennusten sekä nähtävyyksien rinnalla.

Puistot ja luonto terveyslähteinä

Kenraalikuvernöörin luvalla kaupunki ryhtyi valmistamaan Linnoitusesplanadia puistoksi 1850-luvun alussa. Lisäksi Kaupunginlahden rantoja oli aloitettu täyttämään jo 1840-luvulla.²³ Nämä suuret muutokset mahdollistivat Rantapuiston ja myöhemmin Kylpyläkokonaisuuden rakentamisen rantaan.

Lappeenrannassa Linnoituksen Viipurin portilta etelään ja kohti Kaupunginlahtea oli puistorakennetta käytävineen kuva 29 sekä lehtipuineen nähtävissä 1800-luvun jälkipuoliskolla. Vanhaa puistoa laajennettiin linnoitusvalleihin saakka ja luterilaisen kirkon ympäryspellot muutettiin puistoksi. Näin saivat alkunsa Linnoituksen Vanhapuisto eli Pusupuisto ja Vallipuisto Viipurin portin itäpuolella.

Alueen puistojen asemaan vaikutti myös radan rakentaminen Linnoituksen länsipuolitse kohti Rapasaarta, sekä sataman rakentaminen 1870-1880-luvulla Kaupunginlahden tuntumaan. Keisarillinen vierailu 1880-luvun puolivälissä vauhditti myös puistojen rakentamista näyttäväksi. Matkailijayhdistys oli mukana rakennuttamassa kaupungin puistoja 1880-luvulla.

Kuva 29. Linnoituksen Vallipuistosta näkymä kohti Rantapuistoa.

Kuvaaja Nyblin Daniel 1890. Lähde:

<https://museovirasto.finna.fi/>.

Rantapuisto ja kylpylä syntyvät yhdessä

Lappeenrannan Kylpylää ja läheistä puistoa kehitti 1880-luvulla erityisesti sen johtaja ja ratsuväen lääkäri Maximilian (Max) Buch. Taustansa vuoksi Buchilla oli kokemusta myös aikakauden kasarmirakentamisen periaatteista, kuinka hygieniatason nostaminen ja kasarmipuistot vaikuttivat terveyteen sekä viihtyvyyteen. Max Buchia voidaan pitää yhdellä tapaa Lappeenrannan puistoisänä.

Kun linnoituksen esplanadin paikalle perustetun Vanhapuiston ja läheisen satama-alueen kunnostus jatkui 1860-luvulla, se varmasti innoitti Buchia Rantapuiston suunnitteluun Kaupunginlahdelle.

Buch korjautti huvilatyyppistä Kylpylaitosta, laajensi sitä ja määräsi rantaan istutettavaksi jasmiini- sekä sireenipensaita käytävän varsille. Hänellä oli kokonaisnäkemys, jolla kaupungista tulisi viihtyisä huvilamiljöön puistoineen. Buch pyrki vaikuttamaan erityisesti kaupungin rakennusjärjestykseen kaupungin hallinnossa sekä puistojen rakentamiseen Matkailijayhdistyksen kautta.²⁴

Kuva 30. Postikortti Lappeenranta. Rantapuiston huolella istutuksin ja kalustein jäsenetty rantabulevardi. Taustalla Kylpylä-kasino. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Varhaisimpia kuvia, jotka lähteinä kertovat tarkemmin Kylpylän ja Kasinon liittymisestä puistoon, ovat postikortit 1890-luvulta kuvat 31 ja 32. Ne ilmentävät hyvin, miten rakennukset sijoitettiin Kaupuginlahden kapealle rantatontille, ja miten niiden asema korosti yhteyttä Rantapuistoon sekä -promenadiin.

1870-luvulla rakennetun Kasinon katettu veranta, ulkoilmaravintola, ulottui rantaviivaan asti ja jatkui paalujen varaan juntattuna veden ylle. Verannalla otettiin vastaan Saimaalta veneellä saapuvat vieraat. Molemmat rakennukset olivat hirsirunkoisia ja nikkarityyliin koristellut veistetyin pylväin, kaitein sekä päätykoristein.

Lappeenrannan ensimmäistä Kylpylaitosta, johon kuului kasinokin, ja Rantapuistoa on vaikea arvioida toisistaan erillään. Kaupunkikuvallisesti tarkastellen ensin on todennäköisesti ollut varaus puistolle, kuten aiemmin on mainittu tonttikirjassa vuodelta 1849 ja Caloniuksen kartassa vuodelta 1848. Kartalla esiintyi ennen ensimmäistä Kylpylaitosta jo "Stadens gård". ²⁵

Kuva 31. Postikortti Lappeenrannan "Kylpylaitoksen puisto". Kuvaaja Hanson Hans A. Tuottaja Lappeenrannan kirjakauppa tuottaja 1890-1905. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Rantapuisto elämyksenä

Suomeen levisi 1800-luvun puolivälissä yleiseurooppalainen matkailuinnostus ja kiinnostus luonnonmaisemiin. Matkailijoita viehättivät erityisesti järvimaisemat ja näköalavuoret pittoreskein huviloin. Suomalaisista maisemista ja luonnonpuistoista kirjoittivat erityisesti Topelius ja Runeberg matkakirjoissaan. Kansallisromantiikan sävyttämänä virisi maanlaajuinen puutarha- aate. Puutarhojen tuli olla kaiken kansan saavutettavissa kulttuuri- ja terveysvaikutuksineen. Suomen puistojen kultakausi, jossa merkittävää osaa esittivät myös kylpyläpuutarhat, ajoittuu 1900-luvun vaihteeseen. ²⁶

Rantapuistoa rajasivat valokuvien perusteella varhain pensasaita ja puistokoivun taimet katusivulla. Puistossa oli mahdollisesti hopeapajuja ja Rantabulevardia reunustivat lehmusten taimet. Puistokalusteita oli käytävien varsilla sekä rantapromenadilla. Käytävät olivat tarkkarajaisia ja hiekkapintaisia. Kaivolla Stora Strand Gatan nykyisen Aionkadun varrella oli tärkeä merkitys puiston virkistystoimintaan, mutta myös kylpylälle sekä sen kasinolle. Kaivon paikka näkyy merkittynä jopa asemakartalle vuonna 1825 ja vuonna 1848 maanmittauksessa.²⁷

Kuva 32. Postikortti Rantapuistoa Kaupunginlahden rannassa. Taustalla Kimpisen ranta. Lähde: <https://finna.fi>, Lappeenrannan museot.

Viihtyisyyttä ja elämyksellisyyttä antoivat puistokalusteet, kukkaistutukset, puuston ja pensasistutusten luomat varjot ja toisaalta valoisat istutuskumpareet, avautuvat näkymät Kaupunginlahdelle ja veden läheisyys sekä pääkaduilta puiston kulmista mutkitellen kulkevat hiekkakäytävät. Elämyksellisyyttä lisäsi se, että alue oli kaikkien kaupunkilaisten helposti saavutettavissa kaupungin ytimessä.

Kuva 33. Lappeenranta, Iso-rantapuisto. Näkymä Kirkkokatua puiston lävitse kohti Lerkanmäkeä. Tuntematon kuvaaja 1910-1919. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kylpylä kaupunkitoimintojen keskiössä

Kaupungin kaunistaminen puistoin ja istutuksin jatkui 1890-luvulla. Kuvassa 34 on nähtävissä taustalla Rantapuiston länsiosan nuoria puuntaimia jo Keisarin Aleksanteri kolmannen vierailun ajalta. Vuonna 1895 valtuusto päätti perustaa käytöstä pois jääneen raatihuoneen edustatorin tilalle puistikon. Lisäksi päätettiin istuttaa vaahteroita Kauppakadun molemmin puolin sekä Isolle Rantakadulle. Matkailijayhdistys, jonka puheenjohtajana toimi kylpylaitoksen johtaja Buch vuoteen 1894 asti, alkoi kaupungin tukemana kunnostaa myös kylpylaitoksen lähellä sijainnutta Halkosaarta puistoksi. Sieltä rakennettiin silta mantereeseen ja vuonna 1895 saareen rakennettiin paviljonki. Vuonna 1902 valtuusto myönsi lisää varoja puiden istuttamiseen Aleksanterinkadulle ja isolle Rantakadulle.²⁸

Kuva 34. Lappeenranta. Keisari Aleksanteri kolmannen vierailu. Kuvaaja Ståhlberg K. E. 1891. Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>.

Sataman vetovoima

Satama kuvassa 35 laitureineen oli merkittävä lähtö- ja pääteasema, mutta vesiliikenne oli mahdollista kotimaan kylpylävieraille vain kesäaikaan Saimaan höyrylaivoilla. Alkuun kylpylä- ja matkailukausi keskittyivätkin vain kesäsesonkiin.

Saimaan kanavan avaaminen vuonna 1856 aina 1900-luvun alkupuolelle asti vauhditti kylpyläturismia. Höyrylaivaliikenteen ohella 1900-luvun vaihteessa Lappeenrantaan matkustettiin yhä useammin rautateitse myös kauempaa Viipurista Pietarin rataa ja jatkoyhteyksin pääkaupungista Helsingistä.

Matkailu oli ehdottomasti Lappeenrannan vetovoimatekijä. Keisari Aleksanteri kolmannen vierailu seurueineen, saapuminen huvijahdilla satamaan, oli merkkitapahtuma ja hyvää mainosta Kylpyläkaupungille. Keisarille järjestettiin juhlalliset vastaanotot tietenkin kaupungin paraatipaikalla Kylpylässä ja sen rantakasinolla. Keisarin vierailua varten rakennettiin huvila Kirkkokadulle lähelle Rantapuistoa, Kylpylää ja satamaa.

Kuva 35. Kaupunginlahti ja kauppatori. Etualalla oikealla kauppahalli. Valokuvaamo Saimaa 1924. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Lappeenrannan satama-alue kehittyi toimintoinen nopeasti 1900-luvun vaihteessa erityisesti alueen teollistumisesta johtuen. Satamatorin ympäristössä käytiin vilkasta kauppaa. Tullin vaaka- ja pakkahuone sekä kauppahalli olivat sataman näyttävimmät sekä käytetyimmät rakennukset. Puunjalostusteollisuuden ja teollisten tuotteiden rahtaamisesta vastasi Saimaan höyrylaivasto, joka oli aikanaan Saimaan kaupungeista toiseksi suurin Joensuun jälkeen.²⁹

Kuva 36. Ajo- eli kyytimiehiä ja kaupankäyntiä Kirkkokadulla. Näkymä tulvakesältä venerantaan sekä satamatorille halki Rantapuiston. Tuntematon kuvaaja 1924. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kaupungin painopiste vahvistuu etelään

Kaupungin vetovoimaisuuden lisäämiseksi ja matkailutoiminnan kehittämiseksi 1920-luvun vaihteessa pidettiin tärkeänä, että Lappeenrannan Kylpylätoimintaa varten kaavoitettaisiin vuokrattavia huvilatontteja Kaupunginlahden itäpuolelle Kimpisen alueelle.³⁰ Puistomaiset huvilakaupunginosat olivat tyypillisiä kaupunkikylpylöiden lähiympäristössä 1900-luvun alkupuolella. Kimpiselle 1910-luvulla kaavoitettu huvila-alue tontteineen ei kuitenkaan lopulta muodostunut tiiviiksi ja yhtenäiseksi puutarhoineen, eikä se palvellut siten kylpylätoimintaa kuten alkuun suunniteltiin.

Kaupunginlahdella kaupunkirakennetta muutti osin laivaliikenteen taantuminen sotien jälkeen 1940-1950-luvulla. Ilmakuvassa kuva 37 vuodelta 1935 on vielä nähtävissä Saimaan höyrylaivaston aluksia pitkä rivi laiturissa. Immosen mukaan Lappeenrannan liiketoiminnan painopiste alkoi siirtyä satamasta Kauppakadun toiseen päähän, lähelle rautatieasemaa. Rantatorin siirtämistä etelämmäksi oli suunniteltu jo 1930-luvulla, mutta vasta vuonna 1956 tori siirrettiin Palokunnan aukiolle, eli Oksasen-, Toikan- ja Snellmaninkadun välin aukiolle.³¹

Kuva 37. Kaupunginlahti ilmakekuva. Kuvaaja Veljekset Karhumäki Oy ilmakekuva 1935. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

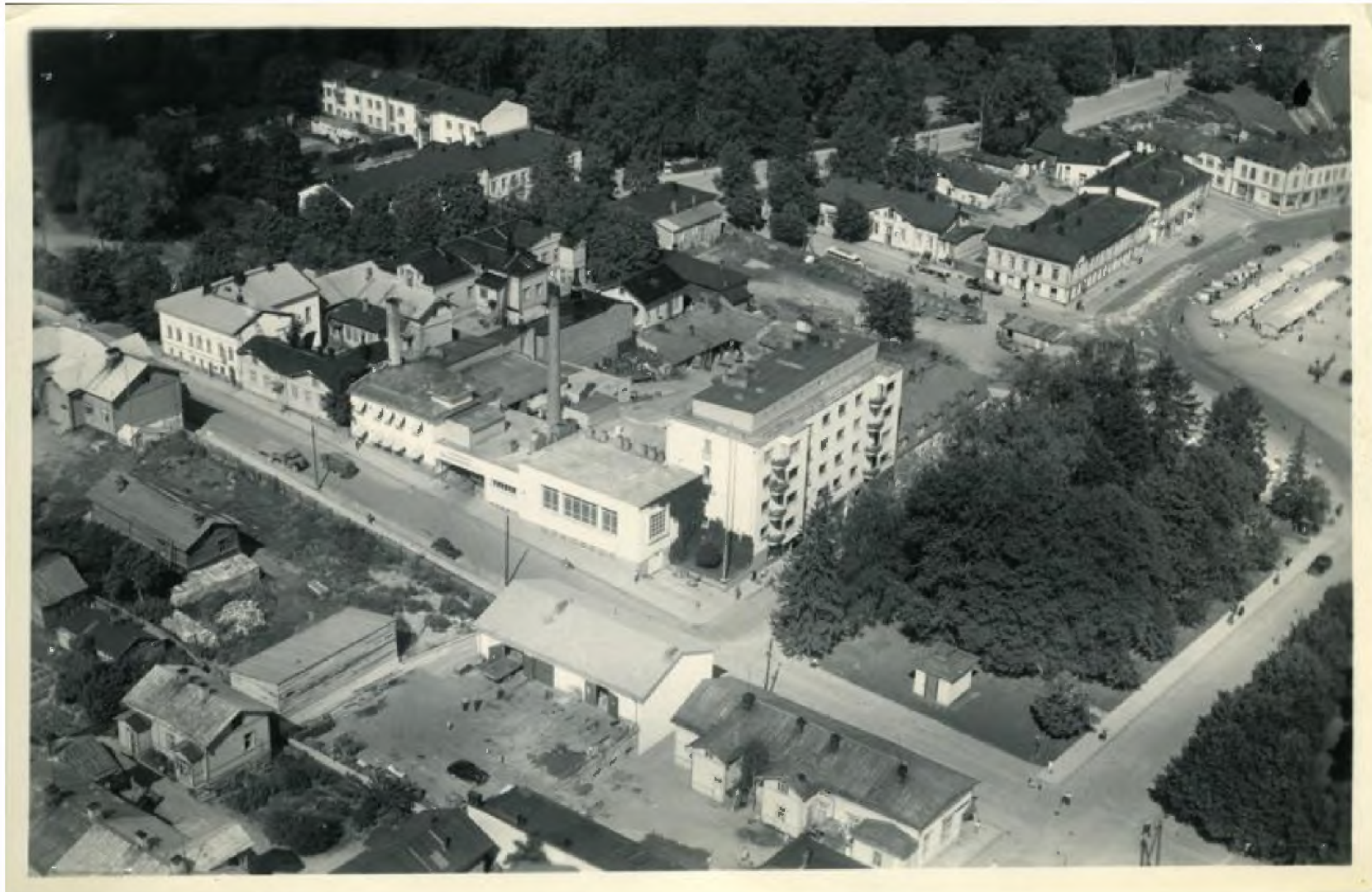
Lakkautetun Linnoituksen vallitukset, laitteet ja rakennuskanta pihapiireineen olivat päässeet rapistumaan 1950-luvulle tultaessa. Mutta Vanha puisto Linnoituksen eteläosassa sekä itäiset vallit niittykasvustoin lähellä satamaa liittyivät edelleen hoidetumpina Rantapuistoon, puistoketjuksi. Rantapuisto tarjosi viihtyisän kävely- ja rentoutumispaikan kaikille kaupunkilaisille kioskipalveluin, vesialtain, hiekkakäytävän ja kauniiden istutusten keskellä.

Lappeenrannan kaupunkikuvan ominaispiirteeksi 1800-luvulla tulleet puistopuuistutukset vähenivät sotien jälkeisenä kautena katujen varsilta. Tähän johti erityisesti liikenteen lisääntyminen. Autoja varten tarvittiin lisää tilaa niin kaduilla kuin talojen pihoilakin. Esimerkiksi Kauppakadulta kaadettiin keväällä 1959 lehmukset lähes koko kadun pituudelta.³² Toisaalta vihreää ilmettä vaalittiin asemakaavoillakin; Ainonkadun varteen määrättiin istutettavaksi puita 1970-luvun alussa. Pensasaita, joka vanhojen valokuvien kuva 50 perusteella rajasi Kylpylän ja kasinon katualueesta jo 1900-luvun alussa, on säilytetty Ainonkadulla.

Kuva 38. Kaupunginlahti. Kuvaaja Veljekset Karhumäki Oy ilmakuva 1935. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Puiston itäpäässä Raatimiehenkatu on jatkunut keskustasta lahdelle avoimena ja luonteeltaan julkisena tilana 1900-luvun alusta kuva 38. Rantapuiston halkaisi Kirkkokadulta satamaan jatkuva tie ja jalkakäytävä edelleen 1950-luvulla kuva 39 Puiston länsireunalla Ainonkadun puoleisella sivulla oli kadun laidalla ja nurmikentällä perinteinen 1920-1930-luvun puistomuuntaja.

Kuva 39. Nykyisen Rantapuiston länsiosa. Kuvaaja Veljekset Karhumäki Oy 1945-1955. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 40. Ilmakuva Rantapuistokokonaisuus etelästä. Kuvaaja Sarle Ernst 1952. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 41. Suurennos alueesta kolmas kaupunginosa, kaupunkikartasta vuodelta 1936. Lähde: <http://narc.fi/>.

Kuva 42. Ilmakuva 1967-1968 Lappeenrannan keskustasta. Kuvaaja Uusi-Honko Matti. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 43. Rantapuisto 1967-1968. Matalat vesiaiheet, suihkulähteet ja lasten kahluualtaat liuskekivireunuksin olivat suosittuja 1950-luvulla kautta maan. Kuvaaja Matti Uusi-Honko. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 44. Rantapuiston suihkulähde 1955-1959. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 45. Ortoilmakuva 1939. Lähde:
Lappeenrannan kaupunki,
kaupunkisuunnittelu.

Kuva 46. Ortoilmakuva 2000. Lähde:
Lappeenrannan kaupunki,
kaupunkisuunnittelu.

Kuva 47. Ortoilmakuva 2015. Lähde:
Lappeenrannan kaupunki,
kaupunkisuunnittelu.

Ilmakuvista on hyvin nähtävissä, kuinka Kaupunginlahden pohjukka viheralueineen sekä Kasinon ja Kylpylän ympäristöt ovat säilyneet ilmeeltään lähes muuttumattomina 1900-luvun alkupuolelta lähtien.

Esikuvat - Virossa ja Mikkelissä

Halkosaaren kylpylävaiheen jälkeen toiminta käynnistyi nykyisellä Kylpylän tontilla, kun Lappeenrannan Kylpylaitososakeyhtiö perustettiin vuonna 1870. Kylpylän tontin, jolla sijaitti kaksi lähdettä, lahjoitti kaupunki. Nikkarityylisen hirsikylpylän esikuvina arvellaan olleen Viron Haapsalun ja Kuressaaren 1800-luvun alkupuolen kylpylät Länsi-Virossa. ³³ Viron merenrantakylpylät oli rakennettu terveyskylpylöiksi ja niihin matkattiin pääosin laivayhteyksin Suomesta, Viipurista ja Pietarista. Haapsalun promenadi ja rantakylpylä satamineen muistuttaa asemaltaan paljon Lappeenrannan Kaupunginlahden kylpyläratkaisua puistoineen.

Lappeenrannan kylpylän hoitavan veden kerrotaan löytyneen kahdesta lähteestä Taikina- eli Kaupunginlahdelta jo 1870-luvulla juurikin Kylpylän alta. Veden kerrotaan olleen raikasta, hyvänmakuista, kylmää ja jopa radioaktiivista kuten Keski-Euroopan parhaissa kylpylöissä. Uuden Kylpylän valmistuttua 1910-luvulla aikalaislähteiden ja lehtitietojen mukaan lähteitä syvennettiin ja rakennettiin leveä uusi kaivo, jonka säiliöiden kautta hoidoissa käytetty kylmä vesi paineistettuna kierrätettiin kylpyosastoille. Lähteitä rakennuksen alla ei ole tiettävästi tutkittu tai todennettu tarkemmin muualla kuin historiateoksissa. ³⁴

Kuva 48. Viron Haapsalun "Kuursaal" ja promenadi. Lähde: <http://kuursaal.ee/en/history-of-kuursaal>.

Kuva 49. Haapsalun Kuursaal ja rantapromenadi satamassa. Lähde: Kuursaal <https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:65491/829>

Kuva 50. Postikortti Lappeenranta. Kylpylä-Kasino ja puisto. Etualalla kaivo. Kuvaaja – tuottaja Knackstedt & Näther 1890-1910. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Lappeenrannan Kylpylän esikuvina saattoivat olla tyylipiirteiden perusteella yhtä hyvin Suomen ja sisämaan kylpylät, kuten 1860-luvun alussa rakennettu Kuopion Väinölänniemen tai Mikkelin Pirttiniemen kylpylä. Pirttiniemen kylpylä kuva 51 muistuttaa tornirakennelmiseen Lappeenrannan Kylpylaitosta perusratkaisultaan ja nikkarityyliin koristeltuna. Vuonna 1870 rakennetun Lappeenrannan kylpylän lääkärinä aloitti Johan E. Björkstén Mikkelin kylpylästä. Hän toimi piirilääkärinä ja oli myös Kylpyläosakeyhtiön perustaja. Onkin arveltu Mikkelin kylpyläperinteen jatkuneen ja siirtyneen näin Lappeenrantaan.

35

Kuvissa 52 ja 53 on Kuopion Väinölänniemen kylpylä vuodelta 1863, kasino, teatteri ja uimalaitoskokonaisuus. Sen puistoalueen suunnitelman vuodelta 1864 täydensi maamme ensimmäisiin koulutettuihin puutarhureihin lukeutuva kuopiolainen Mårten Gabriel Stenius. Laaja kaupunkipuisto työntyy edelleenkin 2000-luvulla Kallaveden niemeen. Kuopion kylpylaitos- ja puistosuunnitelma oli Suomessa ensimmäinen laatuaan ja varmasti esikuva kotimaassa.36

Kuva 52. Alla vas. Kuopion Väinölänniemi W.A. Drewniokin laatima ensimmäinen puistosuunnitelma 1864. Kuva 53. Väinölänniemi A.F. Wickströmin 1925 kartan mukaan. Lähde molemmissa: Riekkö 2005 Kuopion kaupungin rakennushistoria, 442 ja 443.

Kuva 51. Mikkelin Pirttiniemen kylpylaitos noin 1870. Lähde: <https://finna.fi/>, Mikkelin kaupungin museot.

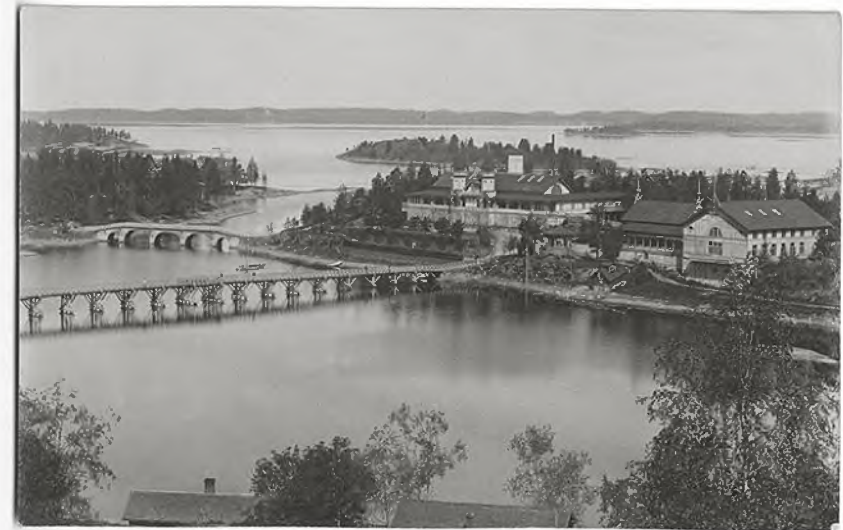
Rakennushistoria

Suomessa 1890-luvulla tunnetuimmat ja vanhimmat kylpyläkaupungit olivat kuvassa 54 Hanko, Maarianhamina, Naantali, Loviisa, Lappeenranta, Mikkeli ja Kuopio. Matkailun kautta suosittuja kylpyläkohteita olivat myös Savonlinnan (1896) ja Terijoen (1892) kylpylät, joiden yhteydessä tunnetuksi tulivat erilaiset kulttuuritapahtumat kuten oopperaesitykset, laulujuhlat sekä kirjallisuusseurat. Suomessa käytettiin kylpylöiden suunnittelussa yhtenäisiä tyyppirakennuksia. Mallit olivat nikkarityyliin veistettyjä ja usein karelianismin hengessä itäkarjalaisia kansanrakennuksia mukailevia.

Kuva 54. Hangon kylpylä. Lähde: <https://finna.fi/>.

Merenrantakylpylät erosivat sisämaan mannerilmaston kylpylöistä arkkitehtuuriltaan ja rantaelämän osalta. Niissä on nähtävissä myös 1800-luvun englantilaisten merikylpylöiden tyylipiirteitä. Rantarakentaminen meren äärellä mahdollisti tasaiselle hiekkamaalle laajemmat terassoidut alueet, uimalaitokset ja linnamaisen korkeat päärakennukset. Sisämaassa järvimaisemaan rakentaminen oli usein pienipiirteisempää. Huvilatyyppisten rakennusten ympärillä oli metsäiset ja rehevät puistoalueet korkeine näkötorneineen. Rikkonaista järvirantaviivaa tai pieniä saaria yhdistettiin pitkiä siltoja rakentaen, kuten kuvassa 55 Savonlinnan kylpylä-kasinon saaren ja kaupungin välillä.

Kuva 55. Savonlinnan kylpylä. Lähde: <https://finna.fi/>, Lahden kaupungin museo.

Kylpylävieraiden majoitusolot ja viihtyminen

Kylpylän, Kasinon ja Rantapuiston rakentaminen 1870-luvulta alkaen oli osa kaupunkikeskustan, liikenteen ja sataman kehittämistä. Lappeenrannan Kylpylän ja Kasinon syntyyn vaikutti myös kaupungin maantieteellinen asema, missä edukseen oli Salpausselän harjulinjan suoma suotuisa sisämaan leuto ilmasto. Ilmastolla uskottiin olevan suora vaikutus tiettyihin sairauksiin ja hoitojen vaikuttavuuteen.³⁷

Kylpylöiden yhteydessä 1800-luvulla toimi usein hotelli tai pensionaatti sekä ruokaravintola, josta käytettiin myös nimitystä kappeli, kaivohuone tai kasino. Nimitykset johtuivat siitä, että kylpylä ja kasino sijaitsivat puistoissa, joihin kuului usein myös terveysvettä myyviä kaivohuoneita³⁸ soittolava ja huvimaja. Pensionaatteja ylläpitivät usein kaupungin vakavaraisimmat asukkaat ja kauppiat Kylpylän kesävieraille. Majoitustoiminta tarjosi tärkeän tulolähteen vuokraamalla kodin tai huvilan huoneita. Itse kylpylässä ei Lappeenrannassakaan yövytty, vaan sen majoitustilat yläkerrassa tai vintillä oli tarkoitettu henkilökunnalle.

Lappeenrannan Kylpylän omistajana 1880-luvulla jatkoi tohtori Max Buch, jonka aikakaudelle ajoittui myös erityinen keisariperheen ja seurueen vierailu Kylpylässä vuonna 1885. Kylpylän tohtori Max Buch omisti myös läheiset tontit nro 47 ja 50 Kimpisen puolella. Vuoden 1891 kaavaehdotuksen mukaan kaupunki käsitti 228 eri tonttia. Kylpylän tontti esiintyy numerolla 48 ja nimellä Kylpylaitos kiinteistöluettelossa 1940-luvulle asti.³⁹

Kuva 56. Lappeenrannan Kylpylaitos. Kuvaaja Lagergren Svante 1887. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 57. Näkymä Kaupunginlahdelta keskustaan. Kuvaaja Sarén Oscaria 1898. Lähde: <https://museovirasto.finna.fi>

Maanlaajuinen konteksti

Lappeenrannan kylpylää rakennettaessa 1910-luvun vaihteessa vastaavia aikakauden kohteita ei ollut monia valmistumassa. Lars Sonckin Kauniaisten huvilakaupungin yhteyteen suunnittelema jugend-tyylinen Bad Grankulla, Kauniaisten kylpylä ja hoitolaitos kuva 58 valmistui samoihin aikoihin. Hieman aiemmin oli valmistunut Sonckin vuonna 1906 suunnittelema Hyvinkään parantolan kuva 59 kylpylä edustaa kansallisen ja mannermaisen jugend-tyylin synteesiä. Lars Sonck hallitsi tyylin variaatioita täydellisesti. Hän oli tunnetuin aikakauden arkkitehti, joka suunnitteli luonnonkiveä ja tiiltä (runko- tai verhousteraerialina) käyttäen julkisia rakennuksia kautta Suomen, myös useita kylpylärakennuksia.

Strengellin ja Frosteruksen toimistolta valmistui vuonna 1910 Kokkolan sähkö- ja kylpylaitos. Arkkitehtien suosima käytännöllisyys tulee esiin Kokkolan rakennuksen perusmuodossa ja ulkoasussa. Tämä asiallisen ja käytännöllinen suuntaus oli nähtävissä jo Strengell-Frosteruksen Helsingin rautatieaseman suunnitelmassa sekä toteutuksessa vuodelta 1904.

Kuva 58. Bad Grankulla 1910-luku. Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>

Kuva 59. Hyvinkään parantola 1910-1919. Tuntematon kuvaaja. Lähde: <https://finna.fi/>, Hyvinkään kaupunginmuseo.

Kuva 60. Kokkolan kylpylä- ja sähkölaitos 1909.
Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>

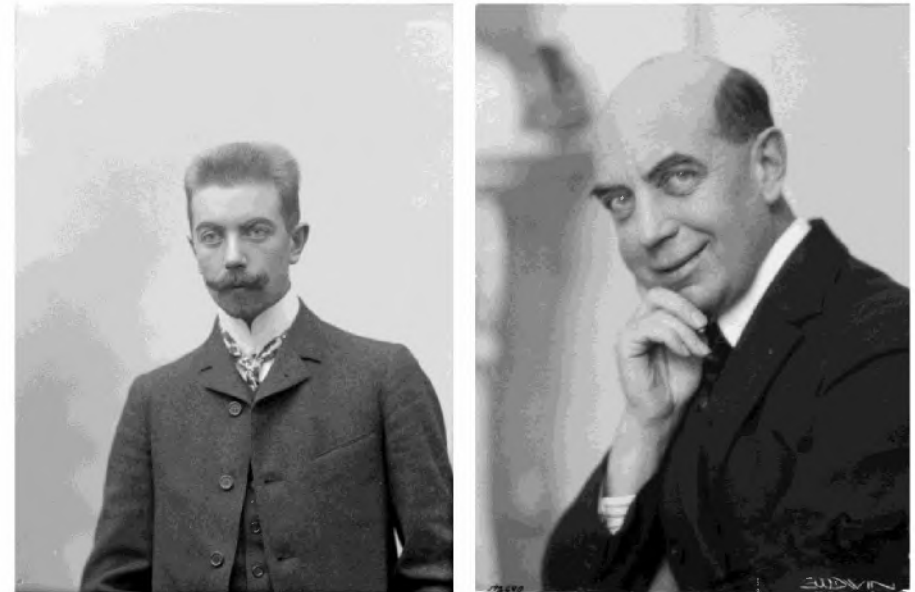
Kokkolan Sähkö- ja kylpylaitos kuvassa 60 edustaa selkeästi modernia aikaa kotimaassa 1910-luvulla. Kokkolan kylpylä- ja sähkölaitoksen erityinen runko- ja kattomuoto, mittasuhteet aukotuksessa sekä tiili- ja rappauspinnan vaihtelu detaljointina ovat ehkä enemmän Frosteruksen vaikutusta: asiallista, aikakauden materiaali- ja teknisiä ratkaisuja hyödyntävää. Molemmat arkkitehdit vastustivat kyllä menneisyyden muotoihin ja ratkaisuihin palaamista tyyliseikoissakaan.

Strengellin Lappeenrannan kylpylaitoksen runkomuoto ja tyyli edustavat kuitenkin enemmän ylellistä, harkittua ja mannermaista huvila- sekä kylpyläkaupunkiperinnettä. Rapatut julkisivut muistuttavat osin myös Sonckin käyttämiä ratkaisuja: detaljointi on harkittua, aukotukseen liittyvät korosteet, kuten erkkeri-ikkunat, kaariaukot seinäpinnan tasossa ilman listoja, sileän ja karkean rappauksen vaihtelu tekstuurina. Strengell suositteli Lappeenrannan kylpylän maalaamista keltaisella tai harmaalla murretulla värillä.⁴⁰

Gustaf Strengell s. 30.05.1878, Kotka – k. 22.08.1937, Helsinki.⁴¹

Vuonna 1888 Strengell muutti Helsinkiin vietettyään varhaislapsuuden Kotkassa. Hän menetti molemmat vanhemmat alle kymmenvuotiaana. Ylioppilaaksi Strengell valmistui vuonna 1896 ja filosofian kandidaatiksi vuonna 1899. Tämän jälkeen hän hakeutui Polyteknilliseen opistoon, josta hän valmistui arkkitehdiksi vuonna 1902.

Aktiivisena kulttuuritoimijana tunnetun Strengellin uraa on ylistetty uudistajana, joka tunsu hyvin myös mannermaisen arkkitehtuurin tyylivirtaukset. Strengell työskenteli opiskeluaikanaan Eliel Saarisen ja Lars Sonckin arkkitehtitoimistossa. Lisäksi hän valmistuttuaan hakeutui työhön Lontooseen Harrison-Townsendin toimistoon. Opiskeluajoilta Polyteknillisessä opistossa Strengelliin vaikuttivat erityisesti opettajat ja aikalaisarkkitehdit Usko ja Gustaf Nyström. Heidän esimerkkiä sekä opetustyötä voi luonnehtia merkittäväksi sukupolvikokemukseksi 1900-luvun vaihteessa opiskelleille. Taidehistoriaan hyvin perehtyneenä Strengell aloitti uransa arkkitehtuurikriitikkona.

Kuva 61. Vasemmalla arkkitehti Strengell nuorena. Kuvaaja Nyblin Daniel 19.12.1901. Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>

Kuva 62. Oikealla arkkitehti ikämiehenä. Kuvaaja Goodwin 1930-1939. Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>

Vuosina 1902-1906 Strengellillä oli yhteinen arkkitehtitoimisto Sigurd Frosteruksen kanssa. Toimisto osallistui Suomessa useisiin asemakaava-kilpailuihin voitokkaasti. Frosteruksen kanssa merkittävä ensimmäinen suunnittelutyö oli Villa Nissen 1904 kuva 63 Helsingin Meilahdessa, josta myöhemmin tuli presidentti Urho Kekkosen Tamminiemenä tunnettu virka-asunto. Huvilan arkkitehtuurin esikuvat olivat mannereurooppalaisesta ja pelkistetyimmästä art nouveausta tyylipiirteineen. Strengellin ja Frosteruksen yhteinen suunnitelma samalta ajalta on lisäksi Kokkolan sähkö- ja kylpylaitos.

Kirjoituksissaan Strengell kannatti rationaalisempaa art nouveauta, mikä enteili muotokieleltään jo pelkistettyä uusklassismia. Strengell painotti erityisesti käytännöllisyyttä, myös sisustuksissa. "Hemmet som konstverk" (1923) esitteli arkkitehdin ideaalin uusklassismin mukaisesta ja rationaalisesta sisustuksesta valokuvien hänen omasta kodistaan. Kuvissa sisustukset näyttävät tämän päivän näkökulmasta varsin romanttisilta ja jopa viittauksilta menneisiin historiallisiin tyyliin.

Kuva 63. Strengellin ja Frosteruksen suunnittelema Tamminiemi eli Villa Nissen noin 1907, Helsinki Meilahti. Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>

Strengell toimi Taideteollisuusyhdistyksen museon (nyk. Designmuseo) sihteerinä vuosina 1901-1918 ja museon intendenttinä 1911-1918. Suomen Taideyhdistyksen kokoelmien intendenttinä 1914-1918, mikä kokonaisuus toimi sittemmin Ateneumin taidemuseon kokoelmien perustana. Tavaratalo Stockmannin mainoskonttorin organisaatiojohtajana 1919-1921. Tunnetuimpia julkaisuja ovat muun muassa "Staden som konstverk" (1922), "Hemmet som konstverk" (1923), "Den nya annonsen" (1924), "Byggnaden som konstverk" (1928) ja "En bok om boken" (1931).

Strengell oli myös uudenaikaisten rakennustekniikoiden puolestapuhuja. Hän otti käyttöön uusia tekniikoita omassa suunnittelussaan ja huvilasuunnitelmissa hän suosi anglo-amerikkalaista rankarakennetekniikkaa niin sanottua frame-house -rakennetta.

Gustaf Strengell keskittyi urallaan pientalo-, huvila- ja sisustussuunnitelmiin. Vaikka Strengell ei suosinut romantiikan dekoratiivisuutta, hän rikastutti suunnitelmiaan erkkereillä sekä kuisti- ja kattoratkaisuilla julkisivuilla. Hänen viimeisimpiä suuria suunnittelutöitään oli Lappeenrannan kylpylä, joka valmistui 1912. Kylpylärakennuksen hienostunutta myöhäisjugendia hän piristi muun muassa ulostyöntyvillä kattoikkunoilla, epäsymmetrisesti sijoitetuilla erkkereillä ja frontoneilla.

Strengellin suunnitteluideologian ydintä oli arkkitehtuuri kokonaistaideteoksena, mikä oli tyypillistä niin kotimaisessa jugendissa kuin mannermaisessa art nouveaussa. Frosteruksen kanssa hän jatkoi romantiikan vastaista taistelua rationalismin hengessä ja kirjoittamista lukuisiin kotimaisiin ja ulkomaisiin lehtiin ja kausijulkaisuihin. Suomen taideteollisuuden ja taiteen tukemiseksi ja toimi laajasti niin museo kuin yrityskentällä.

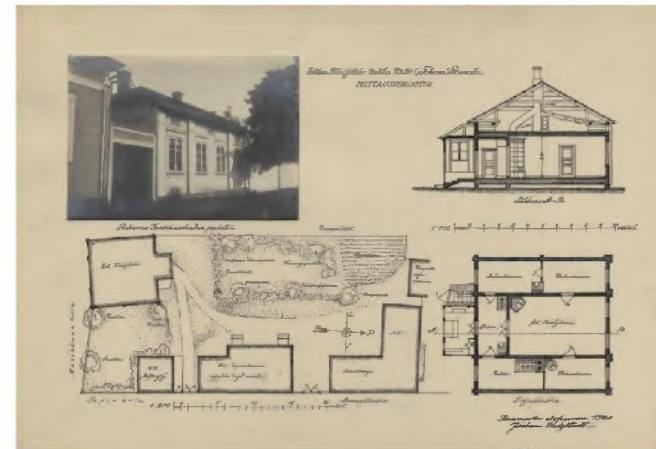
Kuva 64. Strengellin suunnittelema taiteilijahuvila Ilmilinna, Köyliö. Kuvaaja Kustaa Klint 1910-1919. Lähde: <https://finna.fi/> , Satakunnan museo.

Arkkitehti Juhani Vikstedt / Viiste s. 20.4. 1890 -
k.29.12.1949.⁴²

Juhani Oskari Vihtori Viiste suunnitteli Lappeenrannan Kasinon 1920-luvun muutokset sisä- ja ulkotiloissa. Hän muutti sukunimensä vuodesta 1930 alkaen Viisteeksi. Viiste pääsi ylioppilaaksi Viipurin suomalaisesta reaalilyseosta vuonna 1908 ja valmistui arkkitehdiksi teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1915. Hän toimi yksityisenä arkkitehtina Viipurissa vuosina 1915-1939 ja Viipurin apulaislääninarkkitehtina vuosina 1924-1929. Oma toimisto Viisteellä oli 1940-luvulle saakka. Hän oli erityisen kiinnostunut tehtävistä, jotka kohdistuivat Viipurin historiallisten vanhojen rakennusten restaurointiin tai uudelleen järjestelyyn kuva 66. Viiste hallitsi jo opiskeluajoiltaan ja opintomatkojensa ansiosta suvereenisti arkkitehtuurin eri aikakausien tyylipiirteet, mikä oli avuksi suunnittelussa. Merkittävän työpanoksen hän antoi Suomen vanhojen kirkkojen restauroinnissa. Tunnettu on hänen julkaisunsa vuodelta 1926 Suomen kaupunkien vanhaa rakennustaidetta. Viisteen suunnitelmia ovat muun muassa: Lappeen kirkon alttarikuva 65 restaurointi vuonna 1929, Lappeenrannan poliisilaitos 1923, Joensuun siunauskappeli, Savo-Karjalan Osake-Pankin talo Viipurissa 1929, Ortodoksisen kirkon hallintotalo Sortavala 1930-31 ja Haminan kauppahalli vuodelta 1931.

Kuva 65. Lappeenkirkon alttariosa. Suunnittelija Vikstedt.
Lähde: <https://finna.fi/>

Kuva 66. Vikstedtin rakennushistoriallinen tutkielma ja piirustus. Lähde: <https://finna.fi/>

Arkkitehti Eino Forsman s. 19.3. 1879 - k. 12.8.1958. [43](#)

Kasinorakennuksen suunnitellut Johan Eino Ilmari Forsman valmistui ylioppilaaksi vuonna 1897 ja filosofian maisteriksi vuonna 1904. Hän opiskeli polyteknillisessä opistossa vuosina 1902-1904 ja Münchenin teknillisessä korkeakoulussa vuosina 1904-1906. Opiskellessa Forsman teki lukuisia opintomatkoja Euroopan maihin, Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Hän työskenteli Valter Jungin ja Emil Fabritiuksen toimistossa vuosina 1908-1911 sekä Lars Sonckin toimistossa vuosina 1925-1924. Oma arkkitehtitoimisto hänellä oli vuosina 1924-1955. Forsman suunnitteli useita sairaala- ja parantolarakennuksia, joista tunnetuimpia ovat Helsingin Laakson tuberkuloosisairaala Kuva 67 ja invalidisäätiön sairaala sekä Siilinjärven Tarinaharjun parantola. Sairaalarakennukset 1920-1930-luvun vaihteessa edustavat klassisismia sekä orastavaa funktionalismia tyylipiirteiltään. Funktionalismia tyylipuhtaimmillaan on Helsingin konservatorion rakennus kuvassa 69. Pohjanmaan museon rakennuksessa kuva 68 on nähtävissä rakennusajankohdasta huolimatta klassisimin tyylipiirteitä, mikä hyvin sopikin museomaailmaan ja –rakennustyyppin toteutukseen.

Kuva 67. Forsmanin toteutus, Laakson sairaala 1929. Tuntematon kuvaaja. Lähde: <https://finna.fi/>

Kuva 68. Forsmanin toteutus, Pohjanmaan museo. Kuvaaja Pietinen Viljo 1937-1939.

Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>

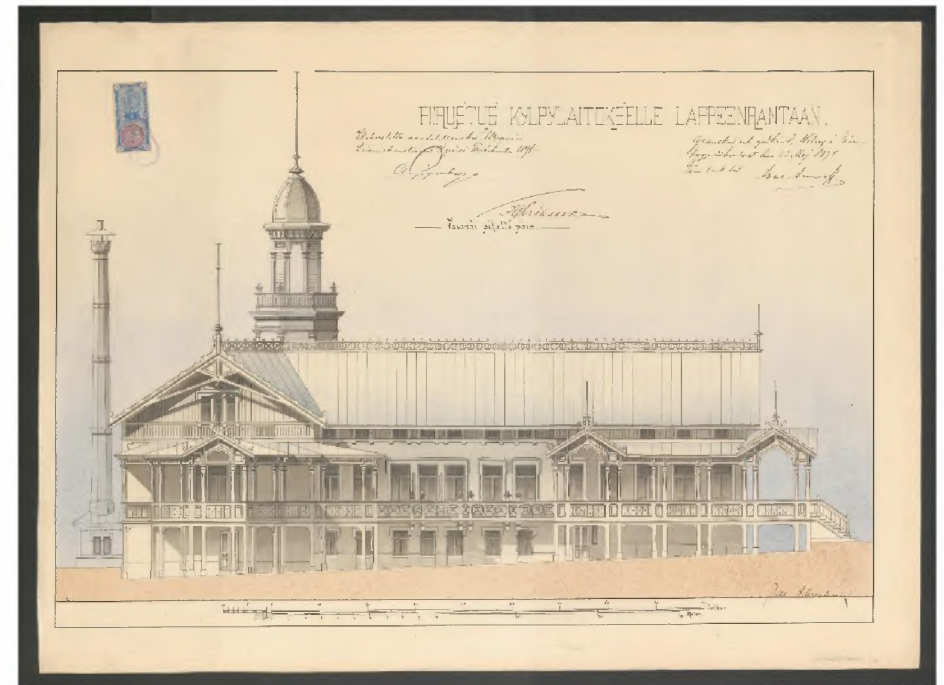
Kuva 69. Forsmanin toteutus Helsingin konservatorio. Kuvaaja Pietinen Viljo 1940-1943.

Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>

/

Varhaisimpia Lappeenrannan Kylpylän kehittämissuunnitelmia olivat vuonna 1889 Alfred Söderbergin ja vuonna 1894 Jac Ahrenbergin piirustus [kuva 70](#) näyttävää puuhuvilatyyppiä. Aiemmissa historiikkeissa ei ole mainintaa tästä suunnitelmasta. Ahrenberg suunnitteli lisäksi Savonlinnan Olavin kylpylän vuonna 1896, kaksikerroksisena ja näkötornein. Lähteiden mukaan vanha Kylpylää olisi muutettu jo aiemmin 1880-luvun alussa.⁴⁴ Jac Ahrenbergin suunnitelmassa on selvästi hyödynnetty aikakauden tyyppi- ja ulkomaisia esikuvia, mikä näkyy sen mittasuhteissa, julkisivun tarkassa ja säännöllisessä jäsennystavassa. Suunnitelma oli tarkoitettu selvästikin korvaamaan vanha 1870-luvun kylpylärakennus, mutta se jäi toteutumatta.

Kylpylä kamppaili koko 1890-luvun taloudellisissa vaikeuksissa. Todennäköisesti Ahrenberg Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehtina oli saanut Kylpyläsuunnitelman tehtäväksi myös sen johdosta, että hän oli onnistuneesti vastannut keisari Aleksanteri II:n seurueen vierailusta Kylpylässä vuonna 1885. ⁴⁵

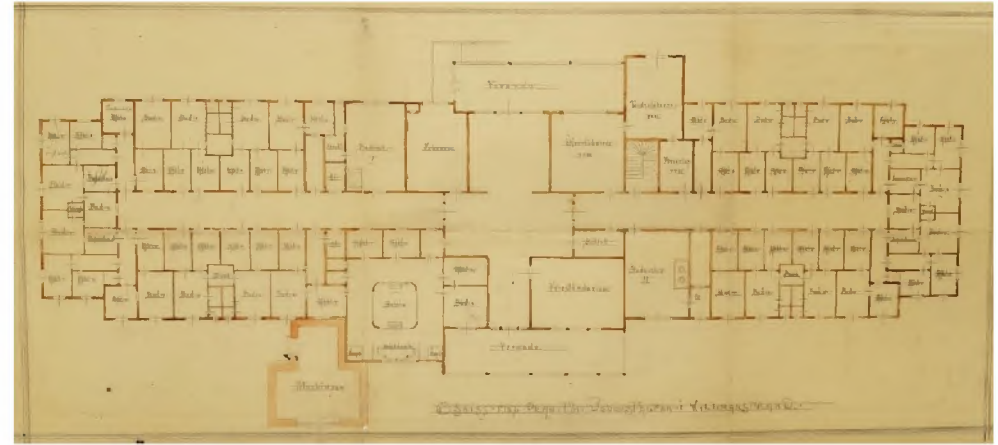

Kuva 70. Piirustus kylpylaitokselle Lappeenrantaan vuonna 1894 Jac Ahrenberg. Lähde: KA digitaaliarkisto, <http://narc.fi/>

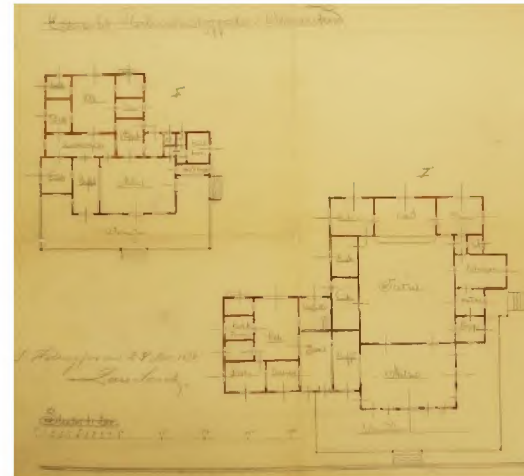
Lappeenrannan kaupunkikuvassa 1890-luvulla vallitsevana oli rakennustyyppi, jossa oli korkea kellariosa luonnonkivistä ja runko-osa hirrestä. Rakennusjärjestys vuodelta 1896 vasta salli kaksikerroksisten puurakennusten rakentamisen.⁴⁶ Tällaisia olivat lähinnä liike- ja kaupparakennukset. Kivijalassa oli liikkeitä ja yläkerrassa sijaitsivat asuin- tai hellahuoneita. Näin oli rakennettu Kylpylän kaupunginosan puutalokorttelit, keskustan ja Rantapuistonkin ympäristössä.

Useiden omistajavaihdosten jälkeen 1990-luvulla Kylpylälle perustettiin uusi Lappeenrannan Kylpylaitos-Osakeyhtiö vuonna 1898. Yhtiö paneutui erityisesti kylpylätoiminnan uudistamiseen ja uudisrakennuksen hankintaan.⁴⁷ 1900-luvun alkupuolella Lappeenrannan Kylpylällä oli myös kilpailijoita erityisesti Terijoen ja Imatran kylpylät, mikä lisäsi painetta uudistuksiin. Kylpylaitososakeyhtiön perustamisvuonna hallitus pyysi piirustukset kuvat 71 ja 72 Kylpylän uudisrakennukseksi arkkitehti Lars Sonckilta vanhan kylpylän paikalle.

Tunnetun arkkitehdin suunnitelma oli hyvin laaja-alainen ja hallitus päättikin selvittää sen sijoittamista Kimpisenniemen uudelle kaavoitettavalle alueelle. ⁴⁸

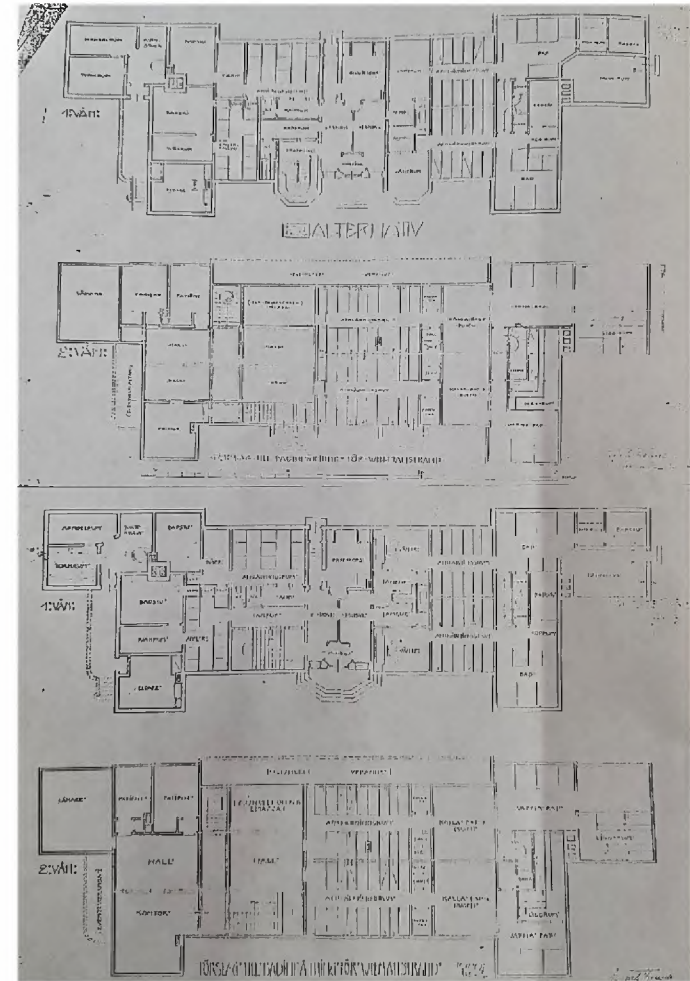
Kuva 71. Luonnos ja piirustus kylpylaitokselle Lappeenrantaan 1898 Lars Sonck. Lähde: LKA.

Kuva 72. Luonnos ja piirustus kylpylaitokselle Lappeenrantaan 1898 Lars Sonck. Lähde: LKA.

Kylpylän kilpailu, suunnittelu ja rakentaminen etenivät vaiherikkaasti. Piirustuksia yritettiin muokata sopimaan maltillisiin rakennuskustannuksiin sopiviksi, mutta myös modernien hoitojen ja kylpyläarkkitehtuurin näkökulmasta.

Aika	
1909	1909 Uuden Kylpylaitoksen suunnittelutyön valmistelut ja kutsukilpailun julistaminen. Osallistujista valikoitui kolme ehdotusta arkkitehdeilta: Gustaf Strengell, Valter Thomé, toimisto Gylden & Ullberg. Strengellin ehdotus hyväksyttiin: Ensimmäisen kerroksen tilat oli varattu kokonaan ympärivuotiseksi "kansan- ja luokkasaunaksi". Toisen kerroksen tilat "lämmin- ja kylmävesiparantolalle". Strengellin ehdotukset olivat tilaohjelmiltaan laajat ja moniin osastoihin jaetut, vaikkakin selkeä runkomuoto ja osastojaottelu viehätti tilaajia.⁴⁹

Kuva 73. Strengellin vaihtoehtoiset kilpailusuunnitelmat vuodelta 1909 1-2 krs pohjista (vas. yllä). Lähde: LKA kuva proseminariesitelmästä Talka 1990.

Aika	
1909-1910	Osakeyhtiön hallitus tilasi yllättäen uudet piirustukset edullisemman kylpylävaihtoehdon toivossa Viipurilaiselta arkkitehti Paavo Uotilalta. Rakentaminen alkoi heinäkuussa 1910.
1910	Kylpyläsuunnitelmia vaadittiin muutettavaksi uudestaan, sillä tilat eivät olleet ajanmukaiset toimintojen kannalta. Yhtiön hallitus kääntyi tunnetun arkkitehti Lars Sonckin puoleen piirustusten tilaamiseksi.
	Vanhan puisen kylpylärakennuksen purkaminen keskeytettiin.
	Arkkitehti Lars Sonck vetosi kilpailun voittaneen Strengellin suunnitelman puolesta ja lupasi Kylpylä osakeyhtiön hallitukselle neuvotella Strengellin kanssa piirustusten muuttamisesta ajanmukaisiksi kylpylätoimintoja varten.50

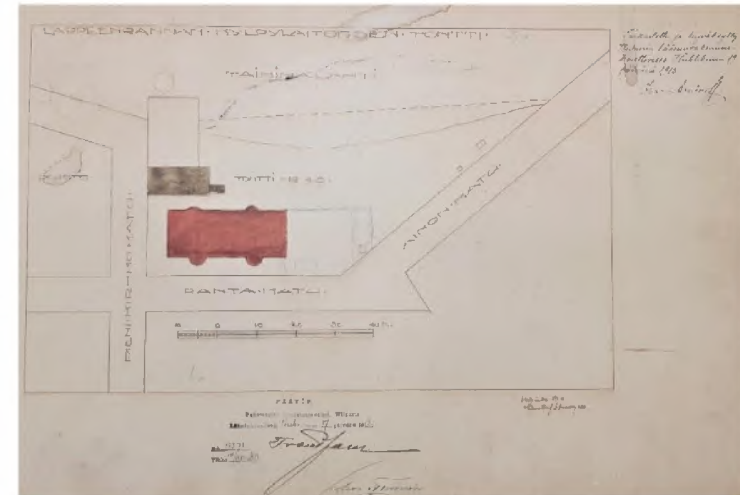
Kuva 74. Kylpylaitossuunnitelma Paavo Uotila, Viipuri 1910. Lähde: LKA.

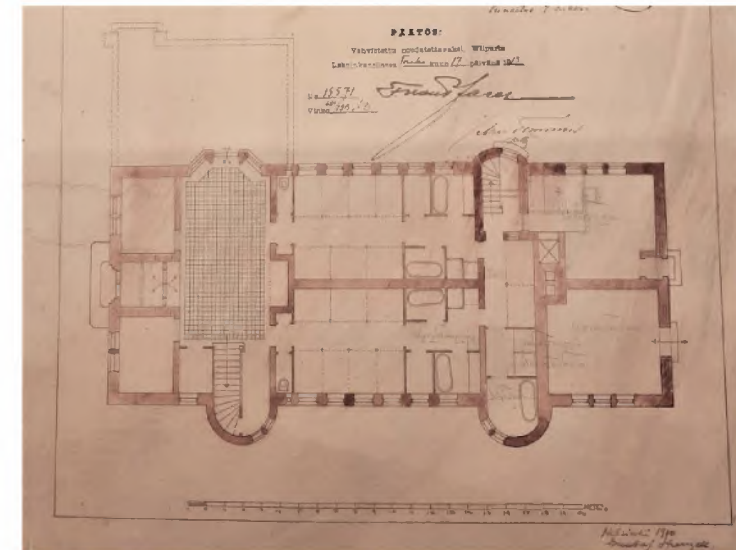
Kuva 75. Kylpylaitossuunnitelma Paavo Uotila, Viipuri 1910. Lähde: LKA.

Strengellille näyttää olleen tuttuja mannermaiset ja angloamerikkalaiset tyyli- sekä rakenneratkaisut. Lisäksi Kylpylän asussa, perusmuodossa ja asemassa tontilla voi nähdä 1910-luvun Manner-Euroopalle tyypillisten huvila- ja puutarhakaupunkien mallien vaikutusta. Ulkoasua on luonnehdittu harkituin detaljein, jotka korostavat pystyauoituksella rakennuspäättyä, ulkonevia sisäänkäyntejä ja ikkuna-aukkoja. Julkisivuja jäsentää rungon tornimaiset ulosvedot ja taitteiset erkkerit. Päinvastoin kuin aiemmin on esitetty, 1910-luvun piirustusten ulkoasu on aikalaisvalokuvien mukaan säilynyt varsin pienin muutoksin myöhemmillä vuosikymmenillä.⁵¹

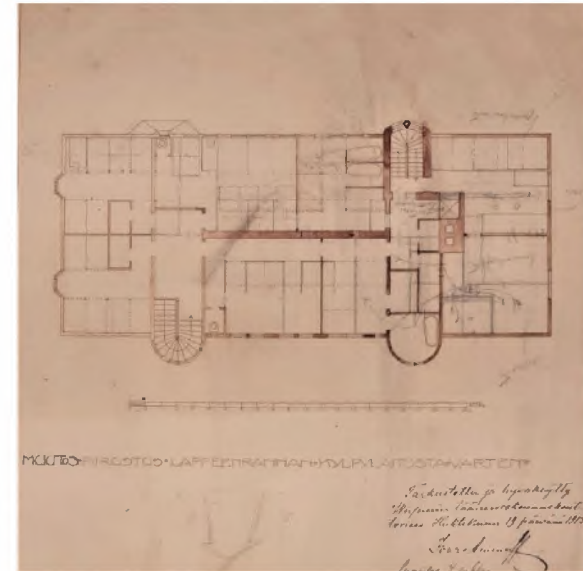
Kuva 77. Lappeenrannan Kylpylaitoksen pohja 1 kerros, Helsinki 1910. Hyväksytty Viipurissa 1913. Lähde: LKA

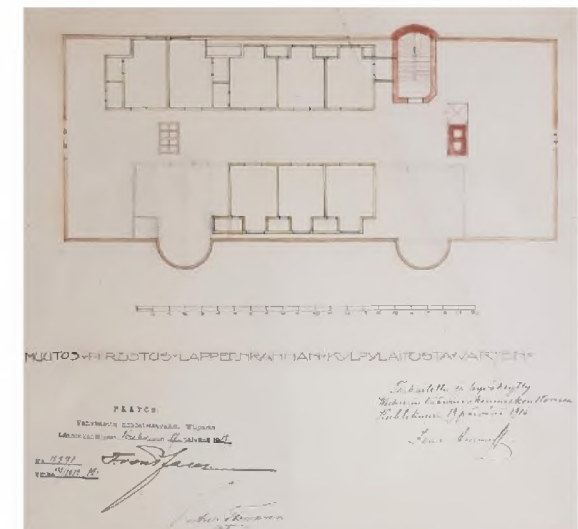
Kuva 76. Lappeenrannan Kylpylaitoksen tontti nro 48, Taikinalahti, Helsinki 1910. Hyväksytty Viipurissa 1913. Lähde: LKA

Aika	
1910	Strengell toimitti uudistetut piirustukset. Kylpyläyhtiön hallitus päätti toimia Kylpylän rakennuttajana. Rakennusmestariksi valittiin August Tolonen. Strengellin karsittu suunnitelma ja tilaohjelma poikkeaa merkittävästi ympärivuotiseen käyttöön alkujaan suunnitellusta ratkaisusta. Jäljelle jäi kuitenkin uusien ajanmukaisten kylpylähoitojen vaatimat olennaiset, muunneltavat ja käytännölliset tilaratkaisut.
	Rakennustyöt alkoivat syksyllä 1910.
1911-1912	Talvella 1911 rakentamisen kustannukset olivat kasvaneeet arvioitua suuremmiksi. Töitä jatkettiin lainarahan turvin. Kevättalvella 1912 Kylpylaitos alkoi valmistua ulkoasultaan.⁵²

Kuva 78. Lappeenrannan Kylpylaitos toinen kerros, Helsinki 1910. Hyväksytty Viipurissa 1913. Lähde: LKA.

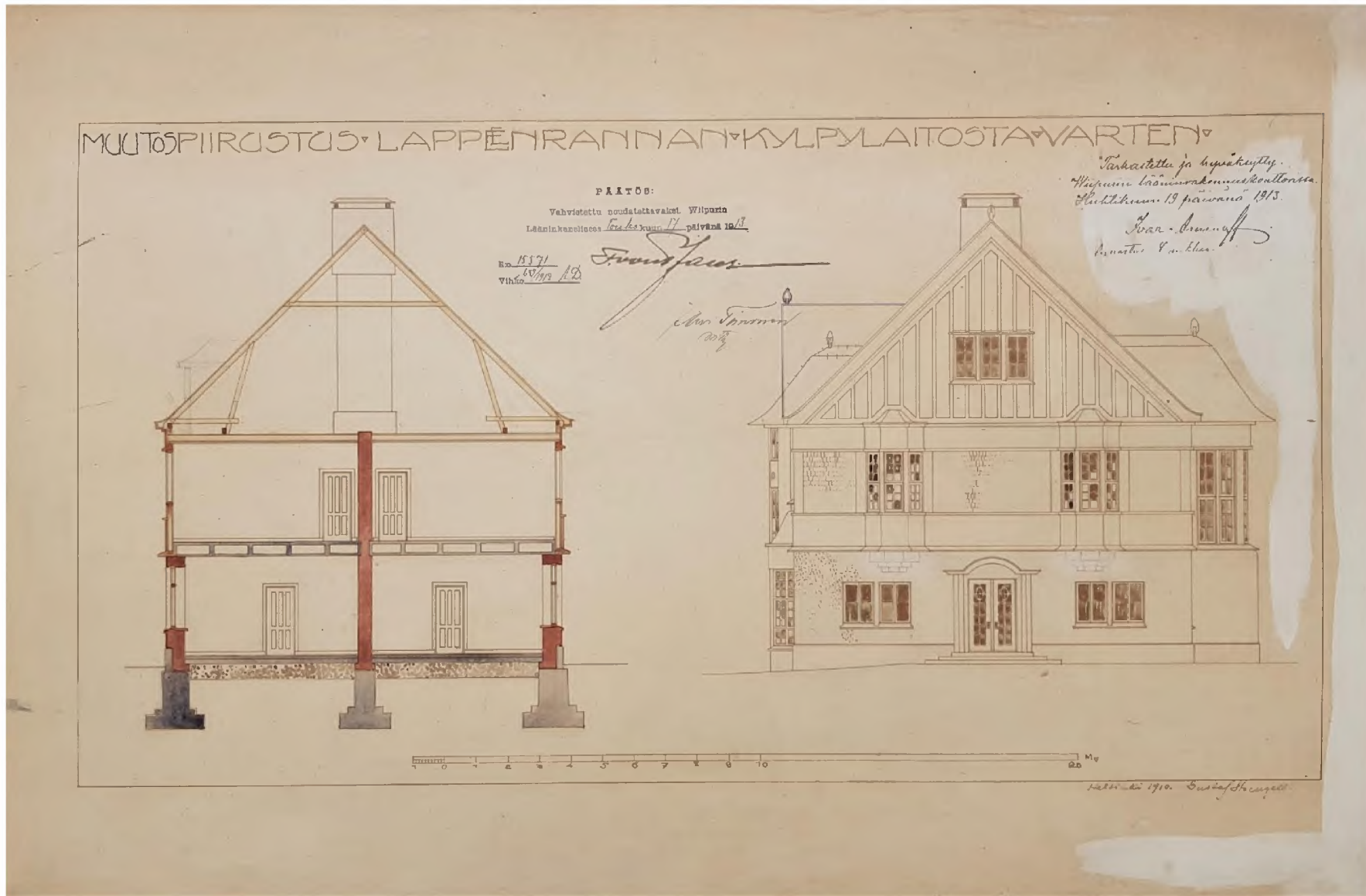
Kuva 79. Lappeenrannan Kylpylaitos ullakkokerros, Helsinki 1910. Hyväksytty Viipurissa 1913. Lähde: LKA.

Kuva 80. Lappeenrannan kylpylaitos pääjulkisivu, Helsinki 1910. Muutos piirretty myöhemmin muokaten kilpailusuunnitelmaa. Hyväksytty Viipurissa 1913. Lähde: LKA

Kuva 81. Lappeenrannan uusi Kylpylaitos pian valmistumisen jälkeen. Lappeenrannan kirjakauppa, kuvaaja 1913. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 82. Lappeenrannan Kylpylaitos leikkaus ja julkisivu länteen, Helsinki 1910. Muutos piirretty myöhemmin. Hyväksytty Viipurissa 1913. Lähde: LKA.

Kuva 83. Lappeenrannan Kylpylaitos 1930-luvun puolivälissä alkuperäisessä runkomuodossa. Kuvaaja Pietinen 1936. Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>

6.9.2021

Kesäkylpylälle suunniteltu sisustus oli alkujaan ainakin tarkoitus tilata Strengelliltä. Loppuvaiheessa Strengell pääsi vaikuttamaan Kylpylän sisäosiin, kun hallitus kääntyi sisustamisessa hänen puoleen.⁵³ Toisaalla lähteissä mainitaan, että sisustuksen ja huonekalujen suunnittelua tarjottiin ensin Strengellille, mutta hän ei ilmeisesti ehtinyt tarttua tehtävään, sillä sisutuksen suunnitteli lopulta W. Keinänen. Kalusteet valmisti paikallinen Pikisaaren puusepäntehtas.⁵⁴ Vanhoissa valokuvissa hallissa ja aulassa on nähtävissä myöhäisjugendille muodoltaan tyypillisiä kalusteita. Kodinomaisuus tuskin oli itsetarkoitus, vaan kompaktien tilaratkaisujen sekä hoitoihin painottuvan Kylpylän luonteen ja laitteiden vaatimusten seurausta. Suuremmissa aikakauden kylpylähotelleissa oli tapana sisustaa yhteistilat näyttäväksi, missä kalusteet ja viherkasvit olivat pääosassa luomassa ylellistä viihtyisyyttä.

Aika	
1912	Kevättalvella Kylpylaitoksen valmistuessa hallissa mainitaan kalustoluettelon mukaan olleen: 2 sohvaa, 1 pöytä, 2 lehtihyllyä ja toisessa hallissa 1 pöytä, 1 sohva, 4 tuolia ja 2 nojatuolia. Tämän lisäksi kalustona oli 6 korituolia, 2 peiliä, rappukäytävämatto villasta, seinäkello ja 2 liinamattoa. Sisustukseen liittyviä piirustuksia ei ole löytynyt arkistolähteistä.
	Kylpylä avattiin osin keskeneräisenä ensimmäiseksi kesäkaudeksi. Kylpylä ei valmistunut, alkuperäisistä suunnitelmista huolimatta, ympärivuotiseen käyttöön. Ympärivuotisen käytön suunnitelmista luovuttiin korkeiden rakennuskustannusten vuoksi.
	Sisustaminen ja kalustaminen painottui vanhojen valokuvien perusteella käytännöllisyyteen ja kodikkuuteen. Hallin ja pääaulan ryhmäkalusteita on uusittu tarvittaessa kulumisen myötä.

Kuva 84. Lappeenrannan Kylpylaitoksen toisen kerroksen odotushalli. Kuvaaja Wallenius Hugo 1937. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 85. Ullakon kylvettäjän huone. Kuvaaja Wallenius Hugo 1937. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 86. Lappeenrannan Kylpylaitoksen venäjän ja saksankielinen Kylpyläesite. Lähde: LKA Ua:2-Ua:4 esitteet ja lehtileikkeet 1912-1990.

Kuva 88. Lappeenrannan Kylpylaitoksen halli. Kuvaaja Poutvaara Matti 1957. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot. 6.9.2021

Kuva 87. Halli valmistuttuaan. Kylpyläesite. Lähde: LKA Ua:2-Ua:4 esitteet ja lehtileikkeet 1912-1990.

Kuva 89. Hallin kalusteet olivat valkeaksi maalattuja, kevytrunkoisia rimakalusteita. Kuvaaja Pietinen Aarne 1939. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kylpylän käytön aikainen historia

Hoitoja annettiin alkujaan kahdessa kerroksessa. Miesten ja naisten toimenpiteet pidettiin erillään verhoihin ja kevyin väliseinin jo siveyssyistä. Lääkärit ottivat asiakkaat vastaan lähellä pääsisäänkäyntiä ja -hallia, missä oli tilaa odottaa. Tilojen käytössä ja erottelussa oli huomioitu myös hygieniakysymykset. Kylvettäjien, hierojien ja pyykinpesijöiden, jotka olivat useimmiten naisia, valtakuntaa oli Kylpylän hoito-osastot, pesuhuone sekä kesäiset asuinhuoneet ja keittotilat vintillä.

Tilaohjelmassa vuonna 1912 alkujaan oli: 1. kerroksessa lääkärin päätyhuoneet, kamreerin huone, halli, kassahuone, naisten- ja miesten kylpyosastot, pesutupa, vaakahuone, vesiosastot ja mankelihuone; 2. kerroksessa oli kylmävesi- ja hieromaosasto, kylpyhuoneet naisille ja miehille; 3. kerroksen ullakolla oli kahdeksan huonetta kylvettäjille järven- ja kadun puolella. Käytävien varsilla 1. kerroksen isompia huoneita jaettiin verhoilla lepokopeiksi.⁵⁵

Aika	
1910	Vuonna 1917 Lappeenrannan kaupunki lunasti Kylpylaitoksen, mikä johtui sen kannattomasta toiminnasta. Taloudellisesti vaikeat vuodet osuivat 1914-1918 ensimmäisen maailmansodan ja Suomen sisällissodan aikaan. Hoitoja annettiin kylmävesi-, kääre- ja saviosastolla sekä höyrykaapeissa. Rakennuksen ja rannan väliin rakennettiin aikakaudelle tyypillinen tenniskenttä. Kylpylän uusi Kasinorakennus avattiin vuonna 1914. Sisätiloja uudistettiin vuonna 1915 savi- ja mutaosastolla.

Aika	
1920	Kylpylaitoksen toimintaa kehitettiin ja laajennettiin muun muassa tarjoamalla uudempia savihoitoja, ottamalla majoitustiloja vintiltä käyttöön sekä lisäämällä ranta-aktiviteetteja. Kylpylaitoksen yhteyteen, sen toimintaa tukemaan esitettiin huvila-alueen kaavoittamista Kimpisen alueelle. Kylpylä ylläpiti Kimpiseen rakennettua uimarantaa. Tarjontaan kuului vesikelkkamäki, ulkoilmavoimistelua, kioskki ja rantsauna. Lisäksi Halkosaareen kioskki ja Myllysaaren kävelysilta kuuluivat Kylpyläkonseptiin.⁵⁶

Kuva 90. Kylpylaitoksen hieromasali. Kuvaaja Wallenius Hugo 1937. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 91. Kylpylaitoksen diatermiosasto. Kuvaaja Wallenius Hugo 1915-1929. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Rakennuksen vaiheet - Kylpylä

Kylpylä toimi sota-aikana rintamalla kaatuneiden evakuoitokeskuksena. Sotien jälkeen Kylpylässä oli kysyntää erityisesti veteraanikuntoutukselle ja yleiselle kuntoutukselle. Muun muassa reumapoliklinikka toimi Kylpylässä 1950-luvulla. Tilarajoitukset aiheuttivat useita vastoinkäymisiä toiminnan kehittämiseksi. Yleisesti 1950-luvulta alkaen oli jatkuvia vaatimuksia tilojen laajentamisesta ympärivuotiseen käyttöön.⁵⁷

Aika	
1930	Vuonna 1936 aloitettiin Kylpylän laajennussuunnitelmat hoitojen uudistamiseksi. Muodossa olivat erityisesti laajat savihoidot ja kuhnekylvyt. Laboratoriotointa alkoi 1. kerroksen tiloissa.
1940	Vuosina 1941-1945 Kylpylä toimi jatkosodassa rintamalla kuolleiden evakuoimiskeskuksena. Kylpylän tiloissa puhdistettiin ja arkutettiin vainajat.
1950	Lääkärit vaativat kylpylälaitteiden ja -hoitojen kehittämistä. Lääkärien ja laboratorion vastaanottotilat siirtyivät Kasinolta Kylpylärakennuksen länsipäähän, mikä palveli asiakkaita paremmin. Kylpylän toisen kerroksen ja ullakon tiloja muutettiin vieraiden sekä työntekijöiden majoitukseen.

Kuva 92. Kylpylaitoksen valohoitoa. Valokuvaaja Karhu-filmi 1946. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kuva 93. Lappeenrannan Kylpylaitoksen savihoidoja. Kuvaaaja Wallenius Hugo 1949. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Rakennuksen vaiheet - Kylpylä

Uusi Kylpylaitosrakennus valmistui vuonna 1973 Aionkatu 17 tontille, mikä mahdollisti ympärivuotisen hoito- ja majoitustoiminnan vanhan Kylpylän kanssa. Vuonna 1997 Kylpylän hallinta siirtyi säätiölle. Palveluihin kuului kuntoutusten lisäksi kylpylälomat, kokouspalvelut sekä kauneudenhoito-osasto.

Aika	
1960-1990	Kylpylä laajensi toimintaa veteraanikuntoutukseen sekä laajemmin reumahoitoihin. Tarjontaan kuuluivat myös terveyslomapaketit ja työterveyshuollon kuntoutettavien palvelut. 1980-luvulla tilattiin konsulttiselvitys toiminnan siirtämiseksi ja uudeksi Kylpyläksi Huhtiniemen esikunta-alueelle. Selvitys ei edennyt toimeksi asti.
2000-2020	1990-luvulla Kylpylän säätiöiminen ei poistanut talousvaikeuksia ja tilat vuokrattiin talousongelmien vuoksi Kruunupuisto Oy:lle ja edelleen KK-Kunto Oy:lle vuonna 2010. Vuonna 2010 säätiön toiminta lopetettiin. Lappeenranta Spa Oy:n osti Savon Mafia Oy vuonna 2016. Lappeenrannan kaupungin omistama Lappeenrannan toimitilat Oy oli edelleen rakennusten omistaja. Kylpylän ja hotellin toiminta loppui kesäkuussa vuonna 2020. ⁵⁸

Kuva 94. Lappeenrannan Kylpylaitoksen uudisrakennus. Kuva 1970-1990-luvulta. Lähde: LKA, Ug:2 Kylpylaitos valokuvat, negatiivit ja diat. Valokuva arkistovedoksesta.

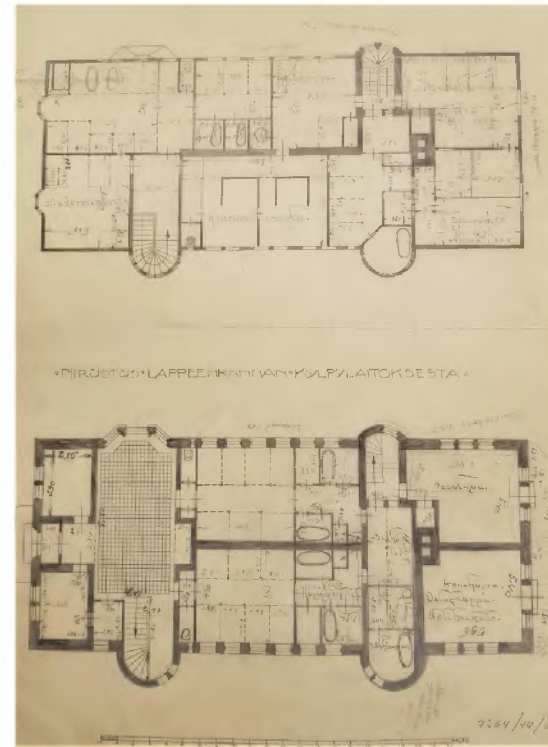
Kuva 95. Lappeenrannan Kylpylaitoksen lähimiljöön merkitys korostuu valokuvassa vuodelta 1936. Kuvaaja Pietinen 1936. Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/>.

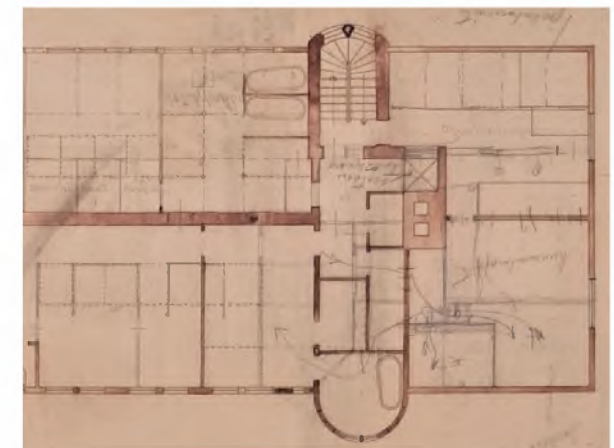
Keskeiset muutokset - Kylpylä

Kylpylätoimintojen mukaan tilat oli 1910-luvulta alkaen jaettu kerroksissa siten, että lääkärin vastaanottohuoneet olivat Kylpylän ensimmäisen kerroksen länsipäässä, keskiosaan rakennusta keskittyivät erilaiset hoituhuoneet pitkien käytävien varrelle ja itäpäässä rakennusta olivat tekniset tilat sekä pesula. Lepo- ja hoituhuoneita (vannahuoneet, höyrykaappi sekä hieronta) oli myös toisessa kerroksessa. Toisen kerroksen itäpäässä sijaitsivat saviosasto ja mankelihuone kuvat 99-100.

Aika	
1910-1920	Kylpylän 2. kerros piirustukset vuodelta 1910 ja luonnospiirustus 1910-20-luvulta ennen lisäosaa osoittavat, miten jo varhain kaavailtiin erilaisia toiminta- ja tilamuutoksia erityisesti uusien hoitomuotojen tarpeisiin. Nämä on voitu toteuttaa kevyin väliseinin tai verhoihin, kuten "vannahuoneissa ja lepokopeissa". ⁵⁹ Kevyempiä muutoksia ei ole pystytty kaikkia varmistamaan aikatasopiirroksiin sivuilla 81-82.

Kuva 99. Lappeenrannan Kylpylaitos piirustukset 1920-1930-luvulta ennen lisäosaa. Piirustuksissa ei ole vuosimerkintää. Lähde: LKA.

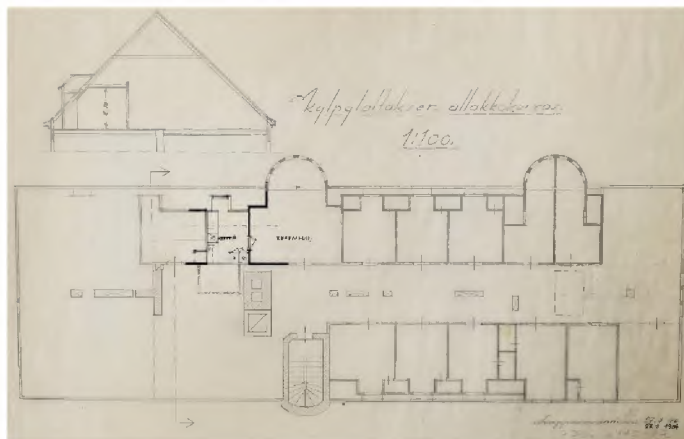
Kuva 100. Lappeenrannan Kylpylaitos piirustukset 1920-1930-luvulta ennen lisäosaa. Piirustuksissa ei ole vuosimerkintää. Lähde: LKA.

Keskeiset muutokset - Kylpylä

Vuonna 1937 toteutettu laajennus sovitettiin pohjaltaan ja ulkoasultaan hyvin alkuperäiseen runkomuotoon sekä tyylliratkaisuihin sopivaksi, mikä näkyy hyvin kuvassa 101. Pihapiirissä oli lisäksi talousrakennus ja juomahalli vuodelta 1938.

60

Aika	
1937	Vuonna 1937 kaupunginvaltuusto hyväksyi Kylpylän saviosaston laajennusosan itäpäähän ja rakennustyöt alkoivat. Kylpylän laajennuksen piirustukset ovat vuodelta 1937.
1946	Piirustus ja suunnitelma ullakkokerroksen laajentamisesta asuinhuoneiksi on vuodelta 1946 ja myöhempi keittiömuutos vuodelta 1954. 61

Kuva 102. Lappeenrannan Kylpylaitos ullakkokerros piirustus 1946 ja 1954 keittiömuutos. Lähde: LKA.

Kuva 101. Lappeenrannan Kylpylaitos lisäosan piirustus 1937. Lähde: LKA.

Keskeiset muutokset - Kylpylä

Kylpylän hoitotoimintojen ja majoittamisen uudet vaatimukset mukavuuksineen virisivät sotien jälkeen 1940-1950-luvuilla. Kylpylän muuttaminen retkeilymajaksi ympärivuotiseen käyttöön kuva 103 ei saanut kannatusta yksimielisesti yhtiössä eikä lääkärin keskuudessa. Hoitohuoneet ja -toimenpiteet säilyivät ensimmäisessä kerroksessa.

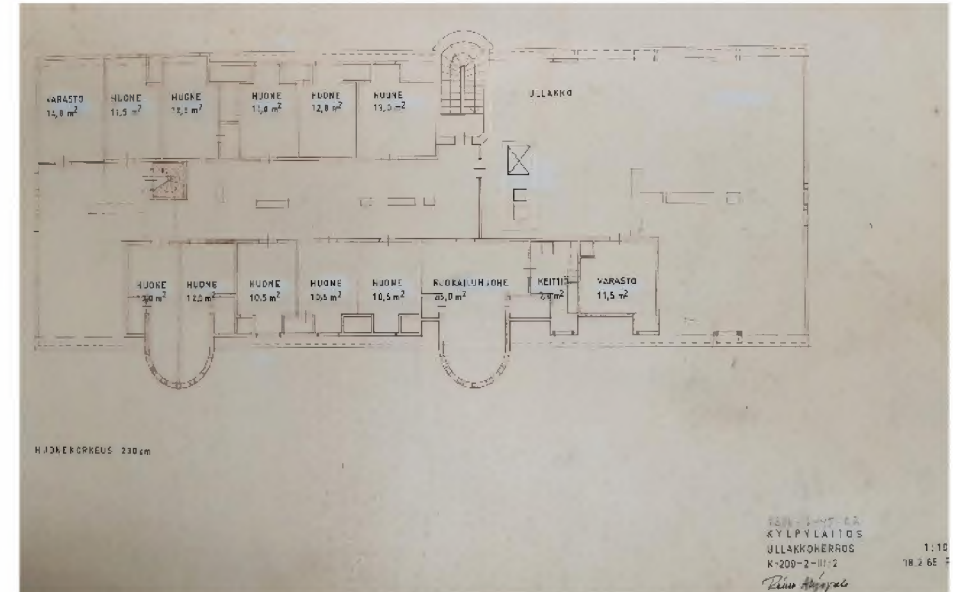
Aika	
1954	Kylpylän konttoritilat siirrettiin 1950-luvun alussa Kasinolle ja lääkärin huoneiden sisäänkäynnit muutettiin avautumaan hallin sijaan eteiskäytävältä. Savihissi ja kaivohuone rakennettiin 1950-luvun alussa 1. kerrokseen lisäosan yhteyteen kytkemällä se itäpäähän katusivulle. Ullakkokerrokseen uusittiin asuinhuoneiden yhteydessä oleva ruokailuhuone ja keittiö. Majoitusongelmat olivat jatkuvasti esillä.
1957	Retkeilymajasuunnitelmat 1-2 kerrokseen vuodelta 1957 eivät toteutuneet piirustusten mukaan. ⁶²

Kuva 103. Lappeenrannan Kylpylaitos piirustus retkeilymajan sijoittaminen vuodelta 1957. Lähde: LKA.

Toisen kerroksen tiloja uudistettiin majoittamisen ehdoilla erityisesti 1970-luvulta alkaen. 1970-luvun puolivälissä päästiin Kylpylän peruskorjaukseen. Portaikkoja uusittiin ja hissilinja rakennettiin samalla, kun 2-3 (ullakko) kerrokseen keskitettiin uudet päämajoitustilat. Viimeistään tuolloin purettiin alkuaikojen hoito-osastonkin kevyet väli- tai verhoseinät.

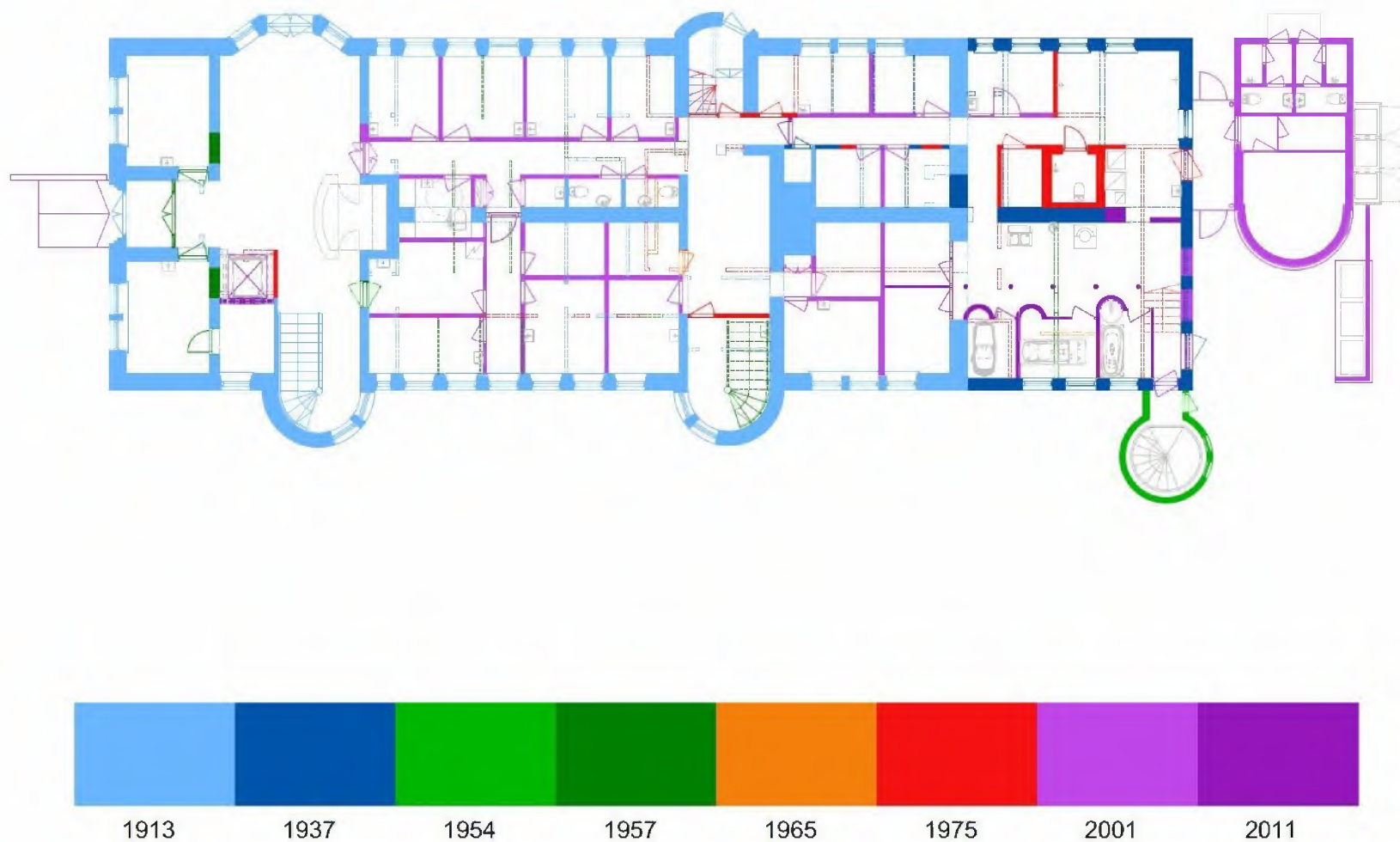
Aika	
1965	Ullakon keittiö, ruokailuhuone ja varasto majoitustilojen yhteydessä uusittiin.
1975	Kylpylän 1- ja 2 -kerroksissa peruskorjattiin WC- ja teknisiä tiloja. Käytävien seinät ja asuinhuoneet saneerattiin 2-3 -kerroksissa, samoin pääportaikko läpi kerrosten länsipäädyssä.
2000-2020	Muutokset 2000-luvulla koskivat kaikkien kerrosten hoito- ja asuinhuoneiden sekä käytävien seiniä. Muutokset ovat pääosin parannuksia pintoja tai aukotuksia uusimalla. Märkätilat saneerattiin vuonna 2003. Muutostyössä 2000-luvun alussa kytkettiin lisäosa Suomessa ensimmäinen suolahuone itäpäähän kylpyläosastoon. 63

Kuvat 104. Lappeenrannan Kylpylälaitos ullakkokerros piirustus 1965. Lähde: LKA.

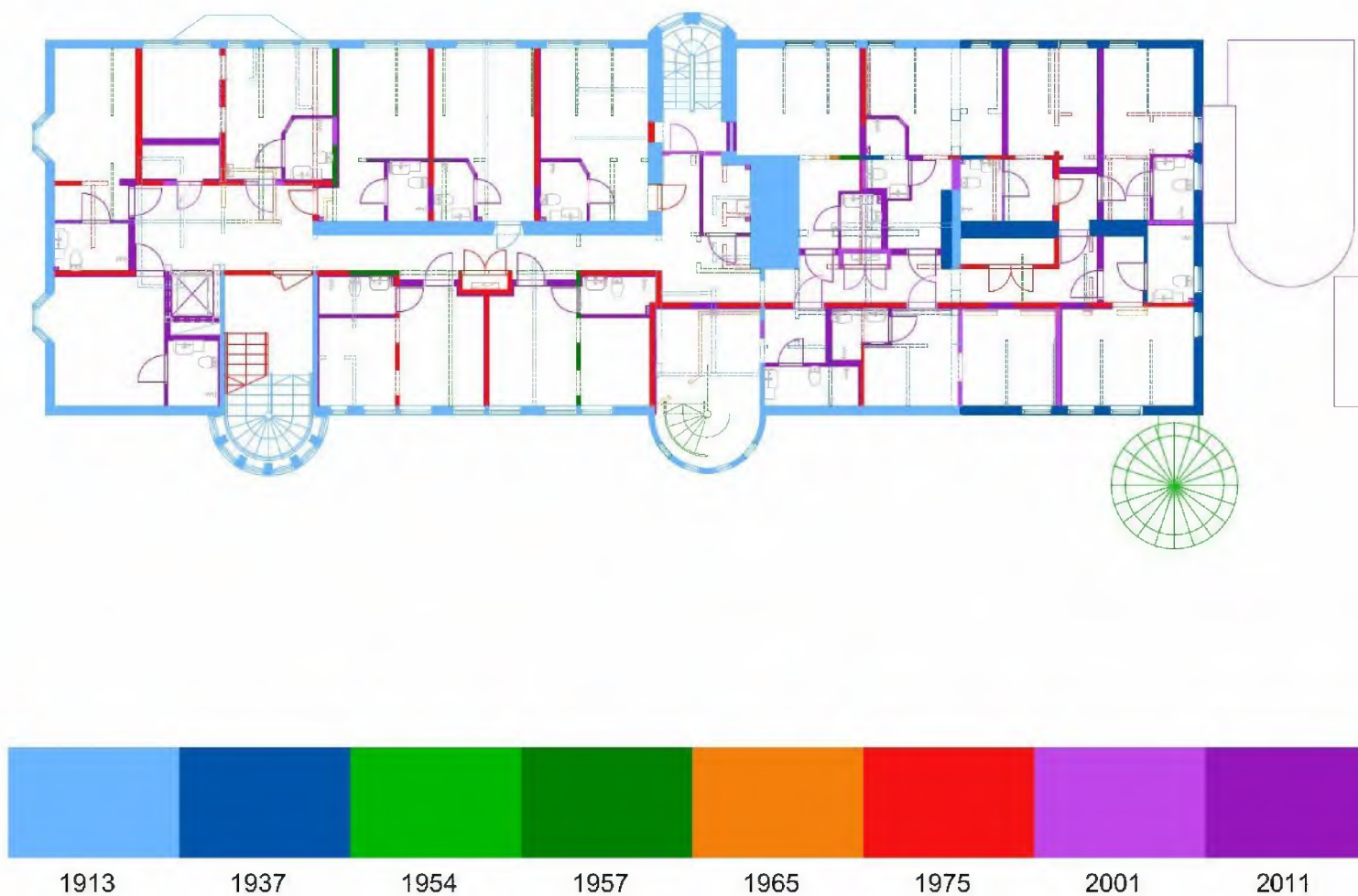

Kuvat 105-108. Vasemmalta oikealle. Lappeenrannan Kylpylaitoksen kuvia muutostöistä arviolta 1970-1990-luvulta. Lähde: LKA, Ug:2 Kylpylaitos valokuvat, negatiivit ja diat. Valokuvat arkistovedoksista 2020.

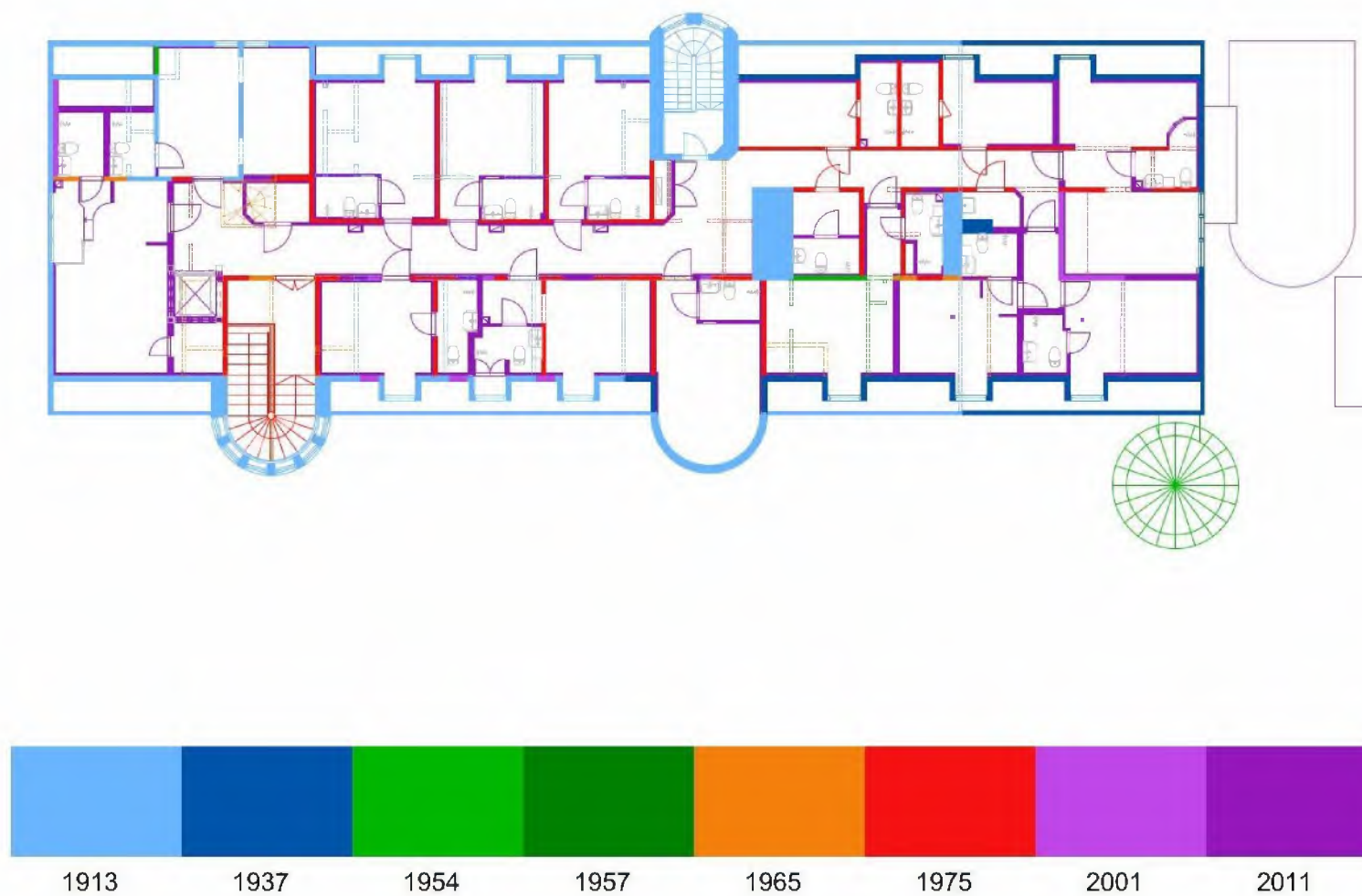
Kuva 109. Muutoskaavio Sitowise 2020.

6.9.2021

Kuva 110. Muutoskaavio Sitowise 2020.

6.9.2021

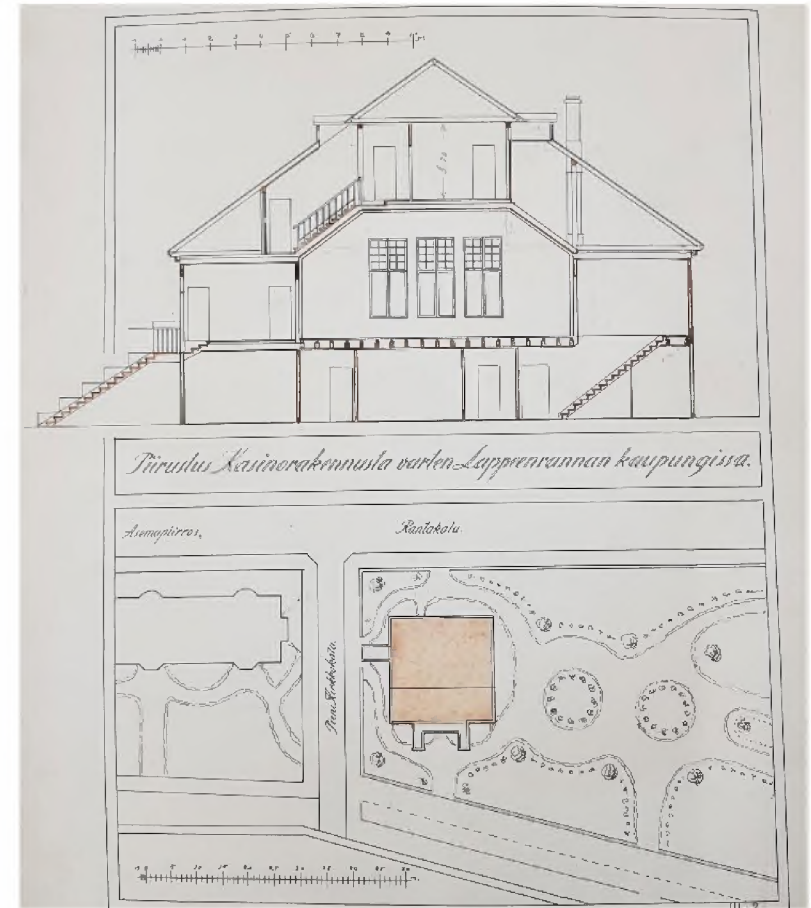
Kuva 111. Muutoskaavio Sitowise 2020.

6.9.2021

Kasinoon suunnittelu ja sisätilat alkuaikoina

Kasinoon rakennuttamiseksi 1910-luvulla perustettiin oma Kasino osakeyhtiö. Vuonna 1913 Kaupunginvaltuusto antoi Kasino Oy:lle luvan rakentaa myöhäisjugendia edustavan kasinorakennuksen rantapuistoon. Rakennus sijoitettiin vanhaa Kasinoa ylemmäksi puiston puolelle. Muitakin rakennuspaikkoja harkittiin, mutta Rantapuisto voitti perinteen voimalla. [64](#)

Myöhäisjugend- tyyliin on viitattu aiemmissä selvityksissä, mikä selittyy ehkä myöhemmin 1920-luvun lopulla vilpolaan rakennetuista pieniruutuisista ikkunoista ja julkisivun lautavuorauksen sommitelluista koristekentistä. Muissa ikkunamuodoissa ja listoissa sekä päätyaiheissa on sen sijaan selviä uusklassistisia muotoja, kuten sisällä rakennuksessa. Kasinopiirustuksista [kuva 112](#) voi nähdä, miten sen sisäänkäynnit sijoituivat: pääsisäänkäynnit yleisölle rantajulkisivulle. Toisen kerroksen vilpola oli umpikuistin tapaan toteutettu. Pihakäytävältä sisäänkäynti oli suunniteltu toisen kerroksen sallin ja sivutiloihin. Myös puistokäytävien oli tarkoitus alkuperäisen suunnitelman mukaan liittää Kasino puistoon jatketuin hiekkakäytävin rakennuksen sivuitse.

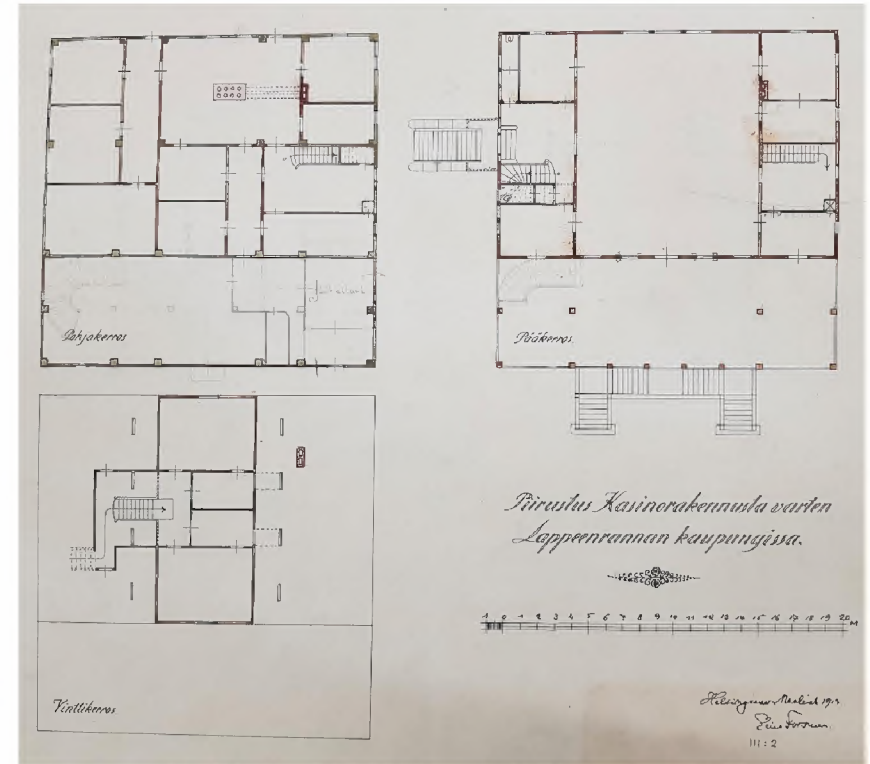

Kuva 112. Arkkitehti Forsmanin piirustukset Lappeenrannan Kasino, hyväksytty vuonna 1913. Lähde: LKA.

Alkuperäisen tilaohjelman mukaan ensimmäisessä kerroksessa oli varasto, keittiö ja huoltotilat. Piirustuksiin kuva 113 on merkitty lyijykynällä myöhemmin ensimmäiseen kerrokseen kolme palvelijan huonetta itäsivulle, keskiosaan "säiliöitä" eli varastoja ja keittiö, länsisivulle pesuhuone, tarjoiluhuone ja säiliö. Ensimmäiseen kerrokseen on merkitty kuuluvaksi myös jääkellari.

Pääportaikko johti toisen kerroksen vilpolaan, josta avautuivat kaariaukkoiset pariovet suureen ravintola ja tanssisaliin.

Pääkerroksessa oli myös "vesiklosetti" ja pesuallas porrashuoneen sivussa. Ullakolla on piirustuksen ja arkistolähteiden⁶⁵ mukaan ollut palvelijoiden huoneita, joihin valoa antoivat pääty- ja kattoikkunat.

Kuva 113. Arkkitehti Forsmanin piirustukset Lappeenrannan Kasino, hyväksytty vuonna 1913. Lähde: LKA.

Kasinon sisätilat alkuaikoina

Kasinolla oli 1910-luvulla kannattavuusongelmia yhdessä Kylpylätoiminnan kanssa. 1920-luvulla, kun kylpylän toimintaa ja Kasinorakennustakin alettiin kehittää, erityisesti kaivattiin lisää ravintolatilaa ja toisaalta uusia ulkoilma-aktiviteetteja Kylpyläasiakkaille. Kunnostettu läheinen Kimpisen hiekkaranta "Saimaan Rivieira" toi runsaasti asiakkaita kesäaikaan Kasinollekin.

66

Valmistuttuaan kasinon kalusteiden suunnittelusta ei tietoa. Oletettavasti ne toteutettiin aikakaudelle tyypillisesti kevyin puukalustein, joihin kuuluivat vanhojen valokuvien perusteella muun muassa erityyppiset rimakalusteet ja pinnatuolit pöytäryhmiin jaettuna. Mahdollisesti nämä kalusteet, kuten Kylpylänkin, valmisti paikallinen puusepäntehdas.

Kuva 114. Kasinon vilpolan ravintolapöydät ja tarjoilua. Tuntematon kuvaaja 1930-1939. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Vuonna 1928 suunniteltu muutos kuistilla lisäsi vilpolan käyttömahdollisuuksia myös viihtyisänä ravintolana, kun lasitetun kuistin kautta avautui kauniit näköalat Saimaalle, puistoon ja satamaan. Varhaisimmista valokuvista voi päätellä, että vilpolan seinä ja katto olivat paneloituja. Tanssissalin puolella taitteinen katto oli paneloitu koristeellisin kasetein. Kaariaukkojen ja pylväiden, peiliovien (pariovet) sekä kattokasettien väritys oli aikakaudelle tyypillinen murretuin tummin sekä vaalein sävykontrastein. Tanssisalin puolella on ollut seinämaalauksia ainakin kaariaukotuksen yllä.

Kasinon tilat 1930-luvulla oli kirjattu ravintolalupaan: viisi huonetta, juhlasali, vilpola, tarjoiluhuone, apuhuone, pesu- ja varastohuoneet. Kasino sai luvan vuonna 1934 Kasino nimisenä ravintolaliikkeenä lääninkanslian Viipurissa vahvistettua anomuksen. Kasinoravintola oli tarkoitettu vielä vain kesäkäyttöön.

Kuva 115. Vilpolan ravintolakalustus ja näköalaikkunat. Kuvaaja Mäkinen 1949. Lähde: <https://finna.fi/>, Lappeenrannan museot.

Kasinon käytön aikainen historia

Kasinon viihdetoiminnan kulta-aikaa oli 1930-luku. Lama-aika ei näytä vaikuttaneen kulttuuritapahtumien ideointiin, joista vastasi Kasinon perinteinen huvi-intendentti. Malli intendentin toimesta oli saatu mannermaisesta huvielämästä ja kasinoista. 1930-luvulle tyypillistä olivat vauhdikkaat torstai-illat, joihin osallistuivat myös kaupunkilaiset. Tansseja järjestettiin parhaimpina aikoina neljänä iltana viikossa. Suosittuja olivat myös erilaiset kahvitilaisuudet.⁶⁷

Vaikeat sotavuodet 1940-luvulla Kasino toimi tiiviissä yhteistyössä Kylpylän kanssa sotaponnisteluissa. Muun muassa Kasinon alakerran tilat (isot kylmätilat – ajalta ennen jääkaappeja tai kylmiöitä) oli luovutettu Valiolle voin säilytykseen. Muut Kasinon suuret huoneet olivat vuonna 1944 varattu siirtoväen tavaroiden säilytykseen, jotka oli siirretty Lappeenrantaan rajan takaa evakkokuljetuksissa.

Sota-ajan jälkeen Kasinon viihdetoiminta, jolla oli vahvat perinteet 1800-luvun lopulta, jatkui erilaisin kulttuuritapahtumin ja esityksin iloista tanssia ja elävää musiikkia unohtamatta. Kasinolle saapuivat aikakautensa tunnetuimmat esiintyjät ja orkesterit.

6.9.2021

Kasinoksi suunniteltu rakennus toimi aika-ajoin myös Kylpylän toimisto- tai laboratorio käytössä. Kylpylän lääkärit vaativat erityisesti 1950-luvulla Kasinorakennuksen laajentamista, koska Kylpylän ruokaravintolatoiminta vaati uusia tiloja. 1960-luvulla vaadittiin uuden Kylpylaitoksen ja siihen ravintolaosan rakentamista Aionkatu 17 tontille. Tavoite oli saattaa kylpylä- ja kasinotoiminta ympärivuotiseksi.⁶⁸

Aika	
1950	Kylpylän lääkärien vastaanottotilat ja konttori olivat väliaikaisesti Kasinolla 1950-luvun alkupuolella.
1960	Vuosikymmenen alussa toisen kerrokseen uusittiin kabinetti yksityistilaisuuksiin ja vilpola toimi ruokaravintolana. Tanssisaliin liitettiin kassa ja baaritiski. Alakertaan varattiin yleisölle kahvilatilat.
1970	Saneerauksen jälkeen kylpylävieraidenkin ruokailumahdollisuudet parantuivat Kasinon tiloissa. Kylpylä mainosti terveysturmatkailupaketteja yhdessä Kasinon kanssa.
2000	Peruskorjattu Kasino aloitti ympärivuotisen ravintolatoiminnan vuonna 2003.

Kuva 118. Lappeenrannan Kasinon ravintola- ja tanssisali.
 Kuvaaja tuntematon 1949. Lähde: <https://finna.fi/>,
 Lappeenrannan museot.

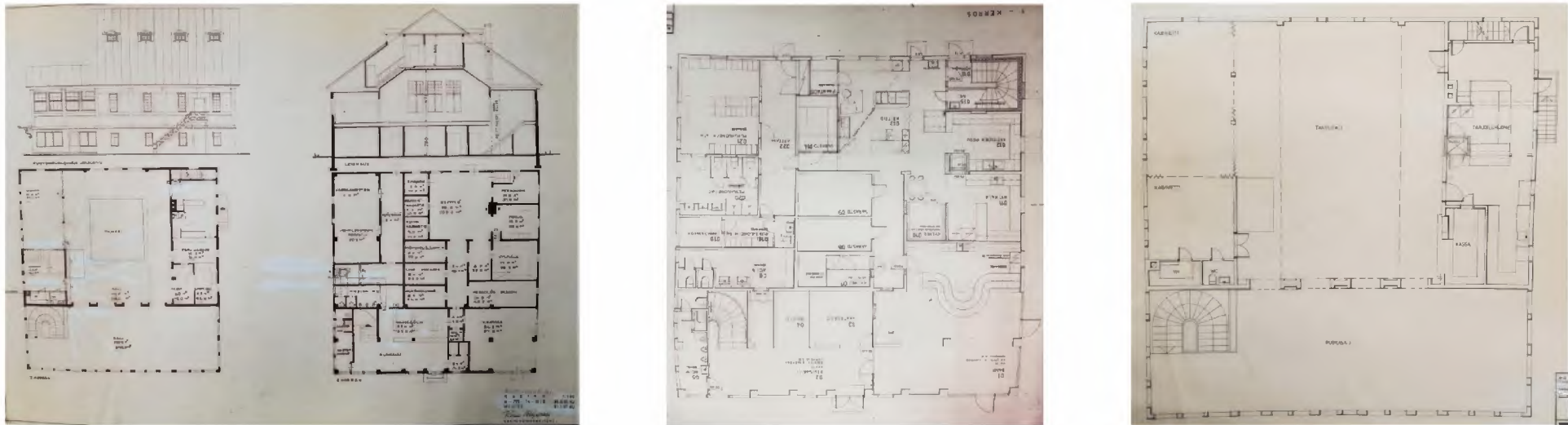
Kuvat 116-117. Yllä vas. tanssiesitys ja tanssit salissa lyhytelokuvassa
 Lappeenranta 300-vuotias. Lähde: Lappeenranta 300-vuotta lyhyt
 dokumentti, Suomi 1949. Kansallinen audiovisuaalinen instituutti.

Aika	
1920	Vuonna 1928 lasikuistin ja pääportaikon muutoksen suunnitteli arkkitehti Juhani Vikstedt.69 Muutos kunnioitti uusklassistista muotokieltä pilareineen ja kaiteineen kuva 121. Muutospiirustuksen mukaan vilpolan ja tanssisalin välistä aukotusta muutettiin neljän pyörökaaren (aiemmin viisi aukkoinen) mallin mukaan. Uusklassistinen tyyli korostui oletettavasti myös salien väritystä myöten.
1930	Ravintolatilat vuodelta 1934 edustivat uusia ja aikakaudelle tyypillisiä vaatimuksia kuvat 120 ja 122. Tarjoiluhuoneita lisättiin sekä ala- että yläkertaan.

Aika	
1960-1980	Kahvila- ja baaritoiminnan myötä ensimmäisen kerroksen yleisö-, keittiö- ja sosiaali-tiloja uusittiin ajanmukaisiksi kalusteita myöten. Vilpolakin toisessa kerroksessa otettiin salikäyttöön. Ensimmäisen kerroksen 1930-luvun jääkellarin tiloihin rakennettiin kahvila ja baari, joiden vuoksi avattiin luoteiskulmaukseen ikkunat näköaloin järvelle ja puistoon kuvat 126 ja 127.
2000	Viimeisimmät korjaukset 2002-2003 kohdistuivat sekä Kasinon sisä- että ulkoasuun. Kesäterassi paalujen varaan kuva 130 valmistui Kasinon eteen vuonna 2003 arkkitehti Mikko Heikkilän suunnitelmana.

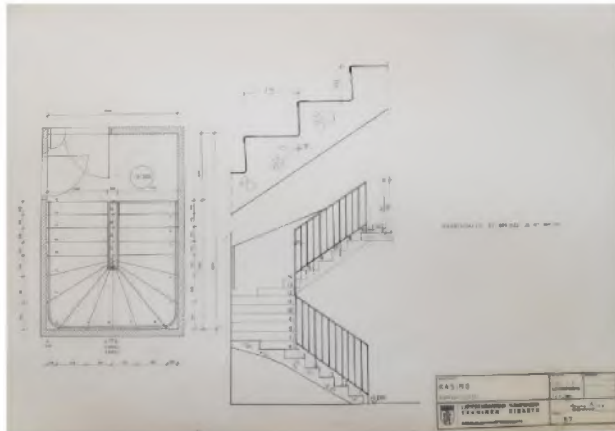

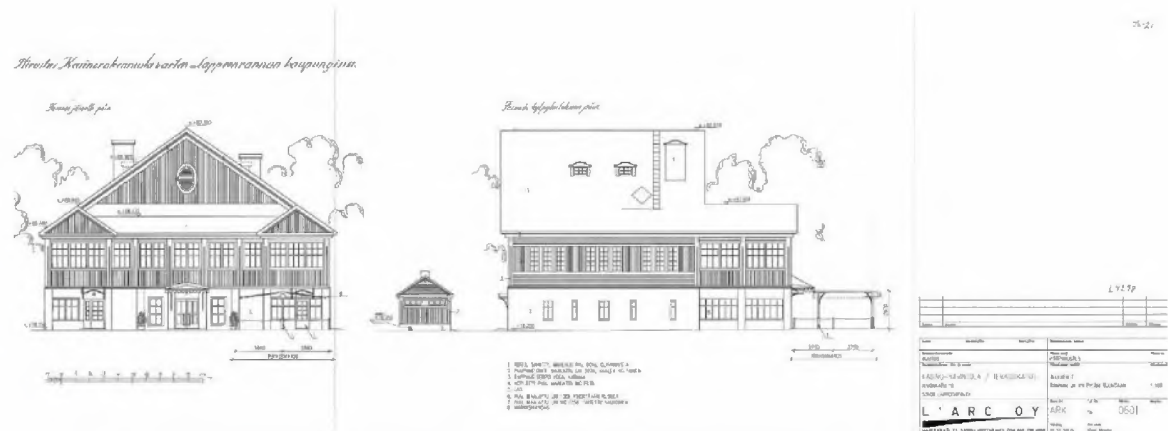
Kuvat 123-125. vasemmalta oikealle Lappeenrannan Kasino 1-2 kerros vuodelta 1961; 1 ja 2 kerros vuodelta 1978. Lähde: LKA.

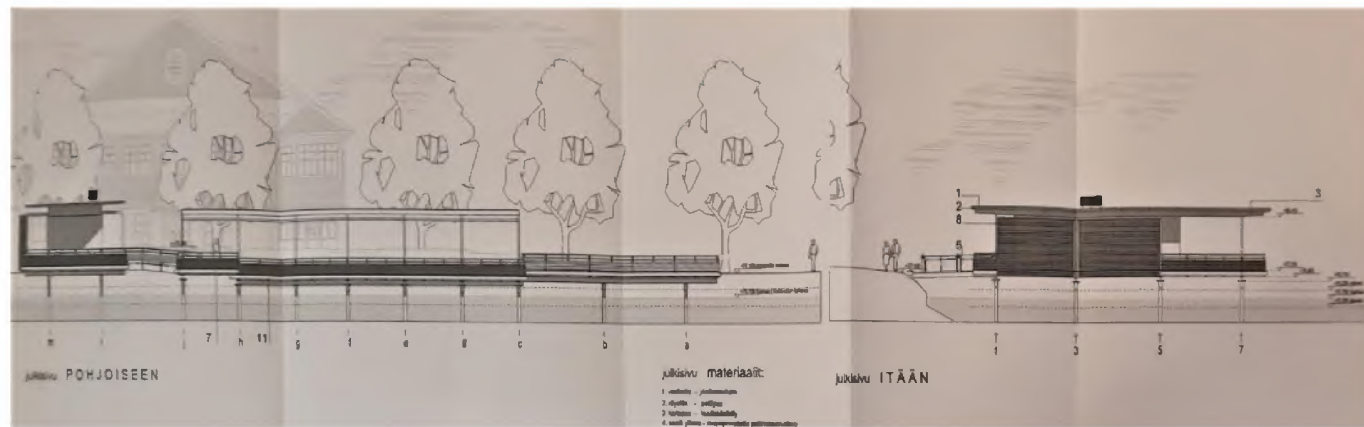
Kuvat 126 ja 127. Vasemmalta oikealle. Kasinon ensimmäisen kerroksen aukotusmuutokset: vuodelta 1936 kuvaaja Pietinen, Lähde: <https://museovirasto.finna.fi/> ; 1968-1978 kuvaaja Mikonsaari Aarne. Lähde: <https://finna.fi/> , Lappeenrannan museot.

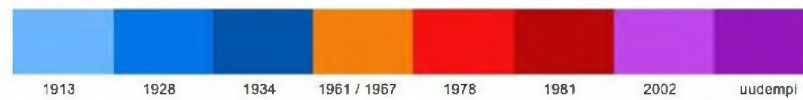
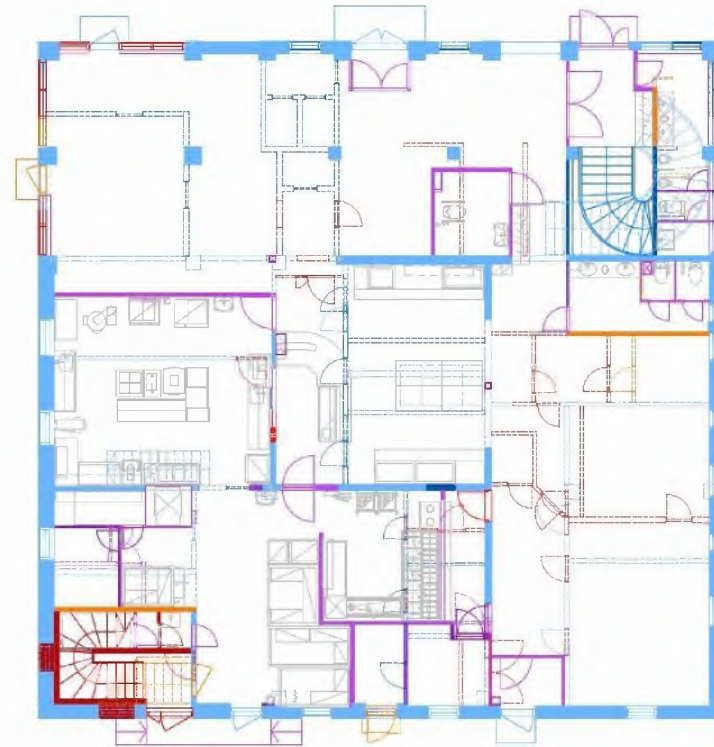
Kuva 128. Lappeenrannan Kasino porraskorjauksen pohjakerroksen vuodelta 1981.
Lähde: LRVA

Kuva 129. Lappeenrannan Kasino peruskorjaukset 2001-2003.
Lähde: LRVA

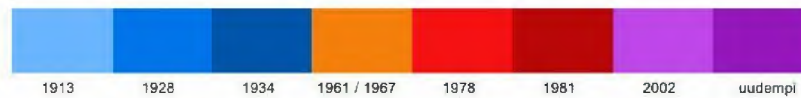

Kuva 130. Uudisrakennus piirustus Rantapuistoon terrassiksi vuodelta 2003. Lähde: LRVA

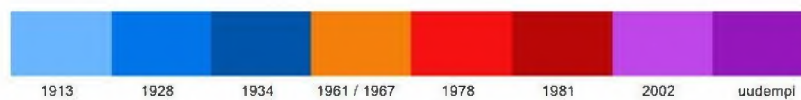
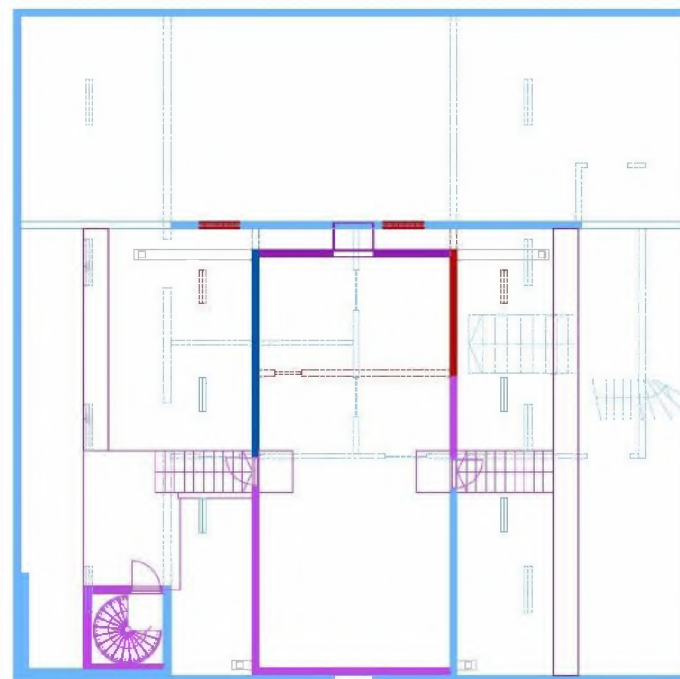
Kuva 131. Muutoskaavio Sitowise 2020.

6.9.2021

Kuva 132. Muutoskaavio Sitowise 2020.

6.9.2021

Kuva 133. Muutoskaavio Sitowise 2020.

6.9.2021

Nykytila - Kylpylä

Piha

Kuvat 134-139. Vasemmalta oikealle. Laatoitettu piha-alue pohjoissivulla, rantabulevardi käytävineen ja pihatie Kylpylän ja Kasinon välissä pensasaitoineen.

Nykytila - Kylpylä

Rakennus ulkoasu

Kuvat 140-145. Vasemmalta oikealle. Kylpylän eteläsivua hallitsevat porrastornit. Julkisivua jakavat kerroslistat ja sileän sekä karkean rappauksen vaihtelu. Kaivuhuone itäpäädyssä kuva 144 erottuu 1950-luvulle tyypillisiin pintamateriaaleihin.

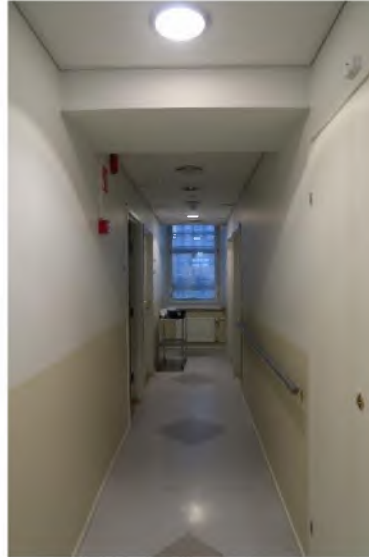
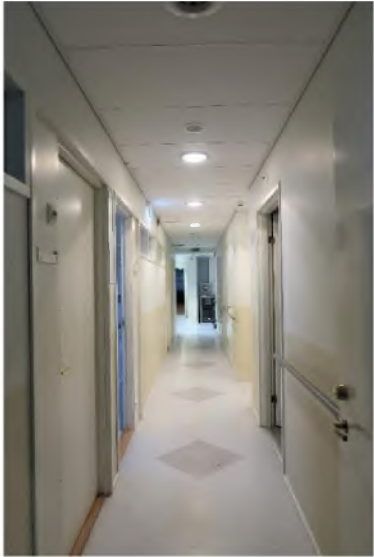
Kuvat 146-151. Vasemmalta oikealle. Pohjoissivun ja päätyjen jäsennyksessä korostuvat: maltilliset ulosvedot, koristeelliset päätyaiheet lautavuorattuna, kerroslistat ja kerrosten tekstuurvaihtelu sileää sekä karkeaa rappausta. Muistolaatta seinässä kuva 147 kertoo viime sotien aikaisista tapahtumista. Katon frontoni-ikkunoissa, julkisivun erkereissä ja porrashuoneissa on kaarikattoja.

Rakennus 1 kerros

Kuvat 152-158. Vasemmalta oikealle. Länsipäädyn pääaula ja sisäänkäynti, aulanäkymä kohti pääporrashuonetta ja rantaa (pohjoiseen) kuva 154. Länsipäädyn vastaanottohuone, lähikuva porrassyksyyn ja käynti aulasta pitkään käytävään kohti itäpäätä. Kaikki lasiovet ja pintamateriaalit on uusittu, hissikuilu rakennettu 2000-luvulla.

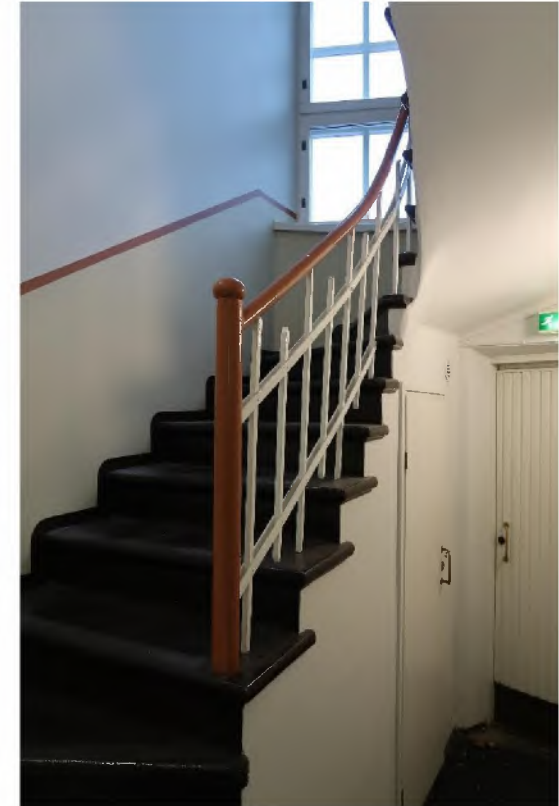
Rakennus 1 kerros

Kuvat 159-164. Vasemmalta oikealle. Pohjoissivun pääkäytävä läpi rakennuksen itä-länsisuunnassa. Poikkikäytävä kuva 161, inva-wc ja wc, hoituhuone. Pintamateriaalit lattiamatot, laatat ja akustiikkalevyt on uusittu eri vaiheissa 1970-luvulta alkaen kulumisen ja tilojen käyttömuutosten myötä.

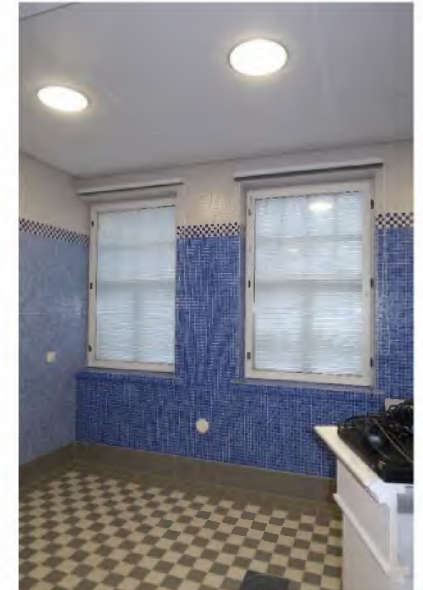

Rakennus 1 kerros

Kuvat 165-169. Vasemmalta oikealle. Rakennuksen keskihalli eli aula ja ovi pohjoissivun porrashuoneeseen. Eteläsivun alkuperäiseen porrashuoneeseen on rakennettu hoituhuone (kaareva seinä) kuva 169. Pohjoissivun hyvin säilynyt porrassyöksy betoniaskelmineen (maalattu) ja teräskaitteineen.

Rakennus 1 kerros

Kuvat 170-176.
Vasemmalta oikealle.
Itäpäädyn 2000-
luvulla tiloiltaan ja
pinnoiltaan uusittu
kylpyläosasto, hoito-
sekä peseytymistilat.

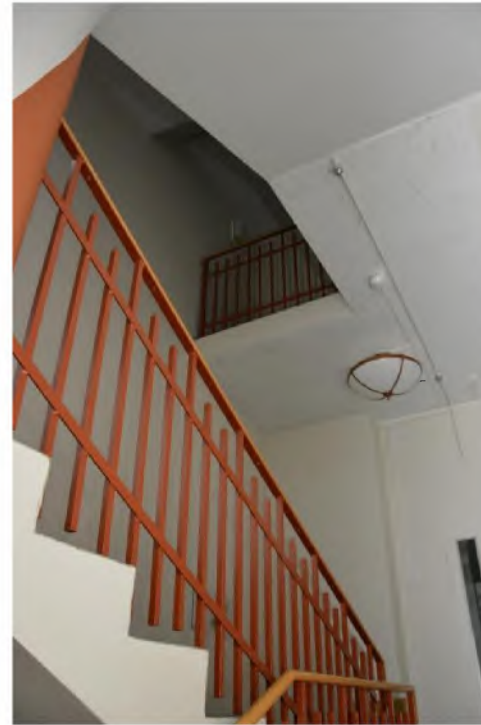
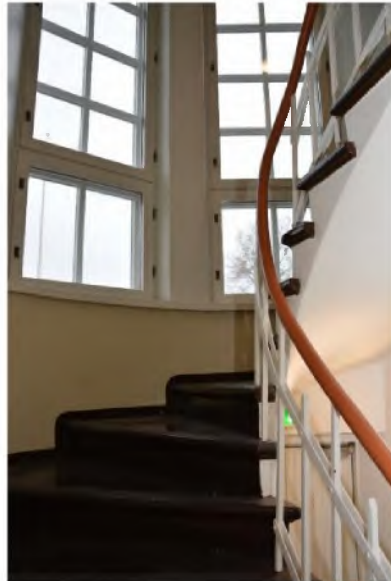

Rakennus 1 kerros

Kuvat 177-182. Vasemmalta oikealle. Itäpäädyn käytävä pohjoissivulla hoituhuoneisiin, hierontahuone ja käynti 2000-luvun alussa rakennettuun erilliseen suolahuoneeseen ulkokautta kuva 180.

Rakennus 2 kerros

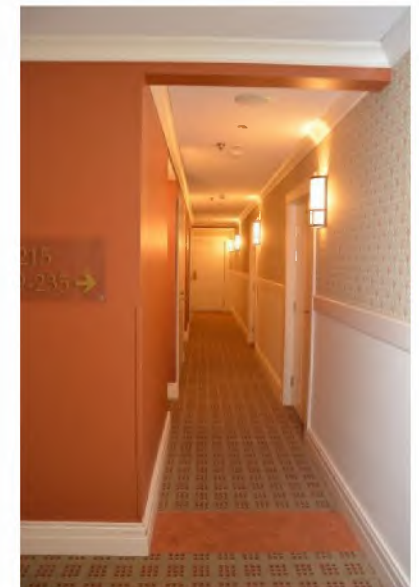

Kuva 186 ja 187. Yllä eteläsivun pääporrashuone. Uusitut porraskaiteet toisesta kerroksesta kolmanteen kerrokseen.

Kuva 183-185. Vasemmalla pohjoissivun porrashuone. Hyvin säilynyt porrassyöksy, alkuperäiset takorautaiset kaiteet ja puujohteet ensimmäisestä kerroksesta ullakolle.

6.9.2021

Rakennus 2 kerros

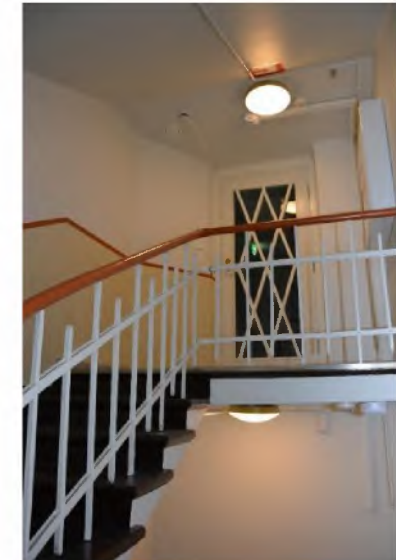
Kuvat 188-192. Vasemmalta oikealle. Länsipääty ja hissilinja (hissikuilu pääporrashuoneen sivussa). Pohjoissivun majoitushuone kuva 189. Pohjoissivun porrashuoneen uusi lasiovi. Käytävä kohti itäpäädyn huoneita kuva 192. Tilojen pintamateriaalit on uusittu 2000-luvulla. Lattioissa kokolattiamattoja ja laminaattia. Seinissä tapetti ja erilaiset paneelit.

Rakennus 3 kerros

Kuvat 193-199. Vasemmalta länsipäädyn pääporrashuone. Ylätasanne, lasi- ja teräskehysovi. Hissiovi ja pohjoispäädyn majoitushuoneet kuvat 195 ja 198.

Oikealla kuva 197 käytävä itäpäätyyn. Pohjoissivun hyvin säilynyt porrashuone kuva 199.

Rakenne, rakennusosat ja talotekniikka

Perustukset ja alapohja: betonista ja sementistä, lohkokivi.

Seinät: "alakerta tiilestä; yläkerta laudoista ja parruista".

Lattia: sementistä.

Ulkoseinätyyppi (ulkoa sisälle päin): karkea- ja sileä rappaus "kalkkilaastia", tiili- tai rankorakenne.

Välipohjat: "välikatto rautabetonista".

Yläpohja alkujaan 1910-luvun rakennustavan mukainen palopermannolla.

Vesikattorakenteet: kattotuolit piiruista ja parruista, "rautapelti" saumapeltikatteena.

Julkisivut: rappaus

Ikkunat: uusittu, olleet 1910-luvun rakennustavan mukaiset puupuitteilla ja tuplana.

Julkisivut: sileää ja karkeaa rappausa, ulkomaali.

Tilalliset ratkaisut: porrastyyppinä kierreporras

Ilmanvaihto: ollut 1910-luvun rakennustavan mukainen ja painovoimainen. Muutettu koneelliseksi poistoilmanvaihdoksi.

Vesi ja viemärointi: Rakennuksessa on ollut lämmin vesi ja viemäri alusta asti.

Lämmitys: "höyrykattila, pumput, vesisäiliöt, vesijohto sekä höyryjohtoputket erikoislaitteineen, mikä on kiinteässä yhteydessä johtoihin." Vesikeskuslämmityksen energialähde on nykyisin oletettavasti kaukolämpö.⁷⁰

Kuvat 248 ja 249. Vasemmalta oikealle Kylpylän talotekniikkahuoneet.

Piha

Kuvat 200-204. Vasemmalta oikealle. Kasinon ja Kylpylän yhdistävä piha- ja rantakäytävä kuva 200. Kasino lounaasta Rantapuistosta kuvat 201 ja 203. Kasinon länsisivu ja yhteys puistoon. Kasinon pohjoissivu ja yhteys Rantapuiston terassille kuva 204.

Rakennus ulkoasu

Kuvat 205-208. Vasemmalta oikealle. Kasinon pohjoissivua hallitsee näyttävät päätykolmioaiheet. Kolmioita kehystää voimakas profiililista ja korostaa ovaali-ikkuna. Julkisivuilla rantaan ja puistoon päin avautuvat kuistin pieniruutuiset ikkunat lasiseinän tapaan kuva 207. Julkisivun verhous on jaettu kerroksiin paneloinnin ja listojen avulla. Eteläsivulla on korostettu pääsalikerrosta ja sen ikkunaa koristeellisella kehyslaudalla.

Rakennus ulkoasu

Kuvat 209-212. Vasemmalta oikealle. Yksityiskohta korkeasta kivijalasta. Seinäpinnan jäsennyksessä korostuvat uusklassisimin aiheet: nurkkapilarit, kerroslistat, vaihtelu vaaka- ja pystypaneelikenttin. Päätykolmion katkoinen päälista kuva 211 on voimakkaasti profiloitu. Pohjoissivun pääsisäänkäyntiä on korostettu ripustetulla lipalla.

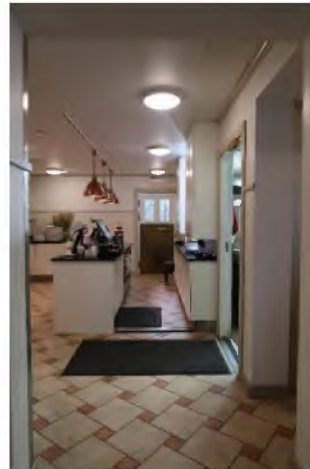

Rakennus 1 kerros

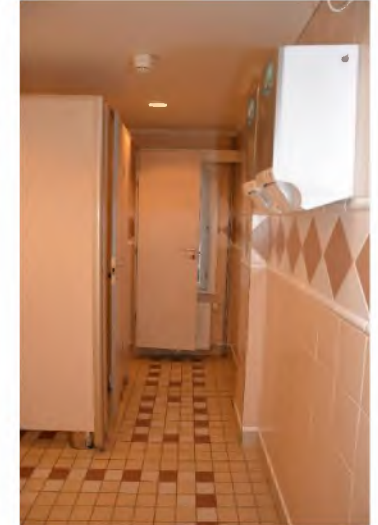
Kuvat 213-219. Vasemmalta oikealle. Alakerran keittiö- ja aputilat. Ovi ruokasalin puolelle kuva 217. Pinnat on uusittu vuosikymmenten aikana tarvittaessa kulumisen ja käyttötarkoituksen mukaan.

Rakennus 1 kerros

Kuvat 220-226. Vasemmalta oikealle. Lounasravintolatilosta avautuvat näköalat Rantapuistoon sekä järvelle. Sisäänkäynti näihin tiloihin on pohjois- ja länsisivulta. Ravintolan tarjoilu- ja kattaussareke. Lounasravintola rakennuksen itäisivulla kuva 226, sisäänkäynti Aionkadulta ja eteläsivulta.

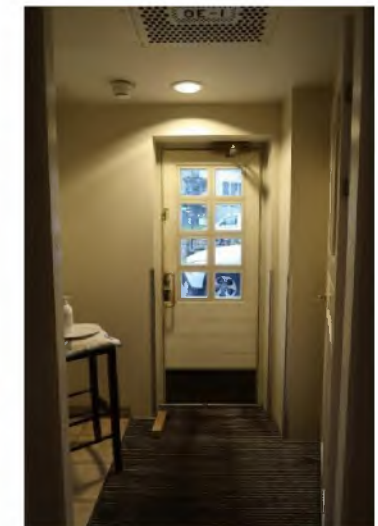
Rakennus 1 kerros

Kuvat 227-235. Vasemmalta oikealle. Sivusisäänkäynti pohjoissivulta. Alla naisten wc.

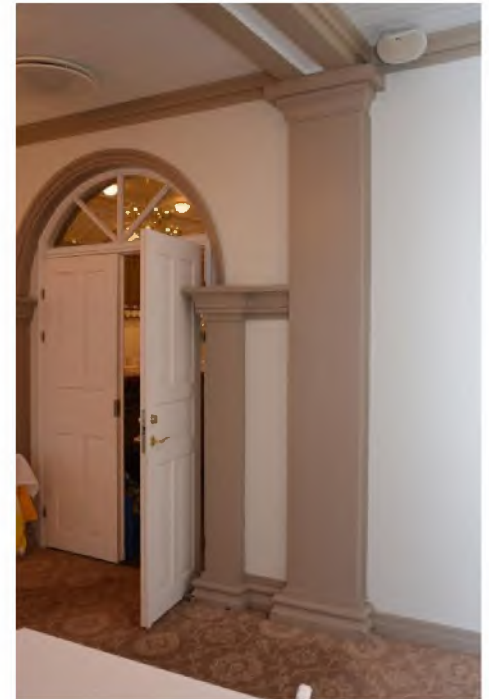
Aulasta nouseva pääporras kuva 228 ja kierreportaikko.

Käytävä ja naulakot lounasravintolaan. Miesten wc kuva 232 ja ulko-ovikuva 235 eteläsivulle. Pintoja on uusittu ja maalattu kulumisen myötä eri vuosikymmenillä.

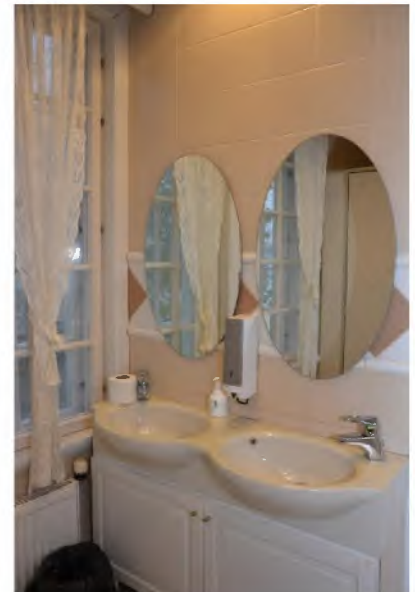
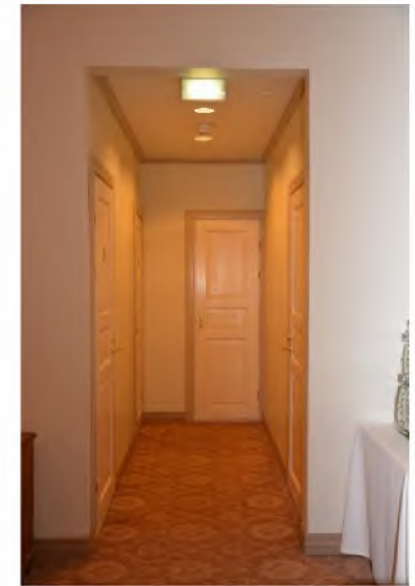
Nykytila - Kasino

Rakennus 2 kerros

Kuvat 236-241. Vasemmalta oikealle. Kierreportaikko ylös alkuperäiseen vilpolaan, nykyiseen ravintolasaliin kuvat 236 ja 237. Salin kaariaukot ja pariovet tanssi- sekä ravintolasaliin. Oviaukkoja kehystää uusklassistiset aiheet, pilarit kapiteeleineen. Kattopanelointi on säilynyt hyvin alkuperäisen mukaisena. Ikkunat on uusittu, samoin lämmityspatterit aiemmissa peruskorjauksissa.

Rakennus 2 kerros

Kuva 242-247. Vasemmalta oikealle. Detalji kattopaneloinnista listatöineen. Kokous ja kabinettitila. Pääsali läpi talon etelästä pohjoiseen ja päivävastoin kuvat 244, 245. Kuvissa erottuu katon kasetointi. Valaisimet eivät ole alkuperäiset. Itäsivun wc ja varastotilat lyhyen käytävän varrella. Salin värityksen alkuperäisyydestä ei ole tietoa, mutta 1910-20-luvulla on perinteisesti käytetty voimakkaampia murrettuja sävyjä kuin nykyiset. Pintoja on maalattu ja nykyinen kokolattiamatto uusittu vuosikymmenten peruskorjauksissa.

6.9.2021

Rakenne, rakennusosat ja talotekniikka

Perustukset ja alapohja: "betonista, osaksi sementtilattia".

Seinät: hirsi ja "yläkerta puusta lautaseinillä vinttikamareineen".

Ulkoseinätyyppi (ulkoa sisälle päin): vuorilauta, hirsi ja rankorakenne.

Välipohjat: "puinen välikatto".

Yläpohja: oletettavasti ollut 1910-luvun rakennustavan mukainen (puru- tai niin sanotut muhaeristeet), päällimmäisenä palopermanto.

Vesikattorakenteet: oletettavasti ollut 1910-luvun rakennustavan mukaan parruista ja piiruista kattotuolit, peltikatto saumapellistä. Kattotuolit edelleen pääosin alkuperäisistä materiaaleista. Ruodelaudat sahalautaa.

Julkisivut: vuorilaudoitus ponttilautaa, ulkomaali.

Ikkunat: olleet 1910-luvun rakennustavan mukaan puupuitteiset ja vilpolassa todennäköisesti yksinkertaisena. Nyt ikkunat ovat uusitut, mutta puitejako on alkuperäisen mallin mukainen.

Tilalliset ratkaisut: porrastyyppinä kierreporras.

Ilmanvaihto: ollut 1910-luvun rakennustavan mukainen ja painovoimainen. Uudistettu koneelliseksi poistoilmanvaihdoksi.

Vesi ja viemärointi: rakennuksessa on ollut lämmin vesi ja viemärointi alusta asti.

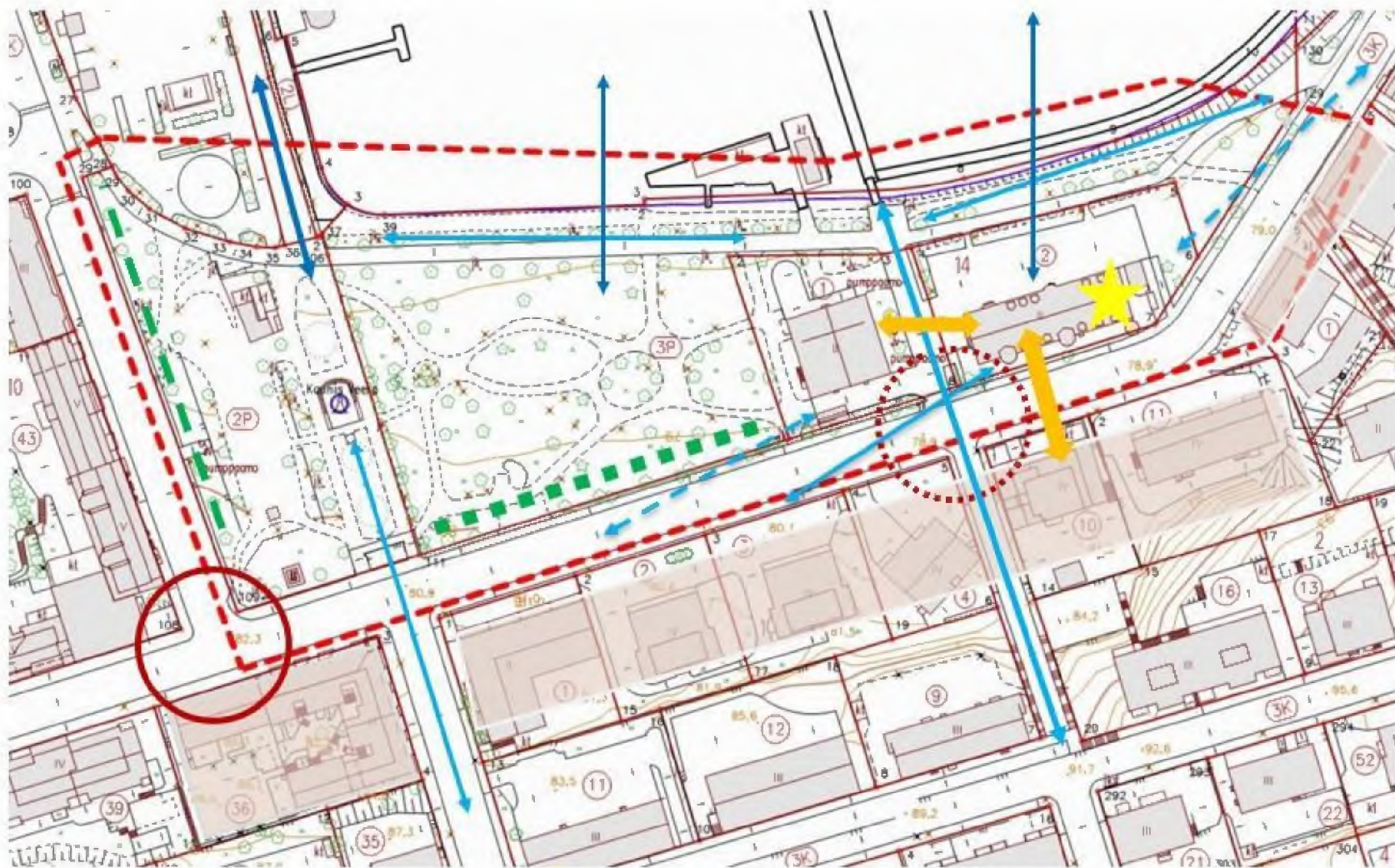
Lämmitys: alkujaan ollut vain kesäkäytössä.

Lämmitysjärjestelmä uusittu 1960-70-luvulla ja uudistettu 2000-luvulla ympärivuotisen ravintolatoiminnan myötä.⁷¹

Kasino 1 kerros ja ullakko

Kuvat 250-257. Vasemmalta oikealle. Kierreportaat toiseen kerrokseen ja ullakolle. Alakerran tekniset tilat ja sähköpääkeskus. Ullakon tekniset tilat ja IV- konehuone kuva 254 ja 256.

-
 Moderni rajapinta
 Korkea ja tiivis
-
 Liikenteen
 solmukohta
-
 Tiivis vuorovaikutus
-
 Maiseman fokus
-
 Viherfasadi
-
 Merkittävä näkymä (suunta)

Kuva 258. Havainnekuva tarkastelualueesta. Sitowise 2020.
6.9.2021

Kaukomaisemissa

Kylpylä- ja kasinorakennukset tontteineen sijoittuvat vieretysten veden äärelle Suur-Saimaasta kuroutuvan Kaupunginlahden eteläiseen pohjukkaan kapealle kaistaleelle. Tontteja rajaa pohjoiseen lahden rantoja kiertävä kevyelle liikenteelle tarkoitettu itä-länsi -suuntainen rantabulevardi ja eteläpuolta rajaa saman suuntaisena Aionkatu. Kylpylän tonttia rajaa itäpuolella pieni puistoalue vasten katualueita. Länsipuolella oleva Kasinon tontti rajautuu hoidettuun Rantapuistoon, jossa sijaitsee mm. kuuluisa KaunisVeera -patsas, puistokahvila sekä lapsille rajattuna pieni alue leikkivälineineen. Rantapuistosta pohjoiseen sijaitsee Satamatori myyntialueineen.

Pohjoisesta Satamatietä pitkin autolla lähestyttäessä kylpylä- ja kasinorakennuksia ei juuri havaita niiden jäädessä satamarakennusten ja torirakenteiden peittoon. Veden päältä, rannan puolen laiturialueelta sekä linnoituksen päältä rakennuspari näkyy hyvin jo kaukaa ja Saimaalta katsottuna näkymä on kaunis.

Kuva 259. Viistoilmakuvasta lähikuva 2018 Kylpylä ja Kasino pohjoisesta Saimaalta nähtyinä.

Pohjoisesta Satamatietä pitkin autolla lähestyessä kylpylä- ja kasinorakennuksia ei juuri havaita niiden jäädessä satamarakennusten ja torirakenteiden peittoon. Veden päältä, rannan puolen laiturialueelta sekä linnoituksen päältä rakennuspari näkyy hyvin jo kaukaa ja Saimaalta katsottuna näkymä on kaunis. Vaakasuuntaisesti jäsennellyt kerrostalot muodostavat yhtenäisen taustan maisemaa hallitsevalle Kylpylälle.

Kuva 260 ja 261. Vasemmalta oikealle. Kylpylä vasemmalla ja Kasino oikealla luoteesta linnoituksen päältä nähtyinä.

6.9.2021

Kuva 262. Satama ja Kaupunginlahti Linnoituksen eteläkärjestä kohti Kylpylää ja Rantapuistoa. Kuvaaja Mikonsaari Aarne A. 1975-1985. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot.

Lähimaisemissa

Lännen suunnasta Aionkatua pitkin tultaessa kylpylä näkyy puiston kohdalla vasta melkein vieressä. Rantabulevardia pitkin lähestyttäessä tulee ensin Kasino näkyviin puiston lomasta.

Idästä päin Aionkatua pitkin tultaessa rakennukset alkavat hämmöttää rantapuuston lomasta jo Halkosaaren kohdalla ja molemmat näkyvät kauniina rakennusparina katumaisemassa koko matkan niiden kohdalle saakka. Itäpuolelta Kylpylä liittyy saumattomasti pikkupuistoon, jossa kasvaa muun muassa kuusia ja lehmuksia.

Kuva 263. Kasino nähtynä lännestä rantabulevardia pitkin.

Kuva 264. Kylpylän tontti liittyy itäpuolella saumattomasti pieneen puistikkoon ja idän suuntaan jatkuvaan rantabulevardiin.

Kuvat 265-268. Vasemmalta oikealle. Lappeenrannan Kylpylän rantabulevardia. Kuvaaja tuntematon 1930-1939. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot; alla Kasino kuvattuna 1980. Kuvaaja Kenzi Rinno. Rantapuiston sivulla raput yläkertaan. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot. Oikealla Kylpylä ja rantabulevardi, alla Kasino ja piha-alue puistosta nähtynä 2020.

Etelän suunnasta Raatimiehenkadulta laskeuduttaessa rantaa kohti vastassa on Kylpylä- ja Kasino. Vasemmalla kuvassa 269 Raatimiehenkatu 1940-luvulla oli vielä perinteinen nupukivikatu. Kylpylän ja Kasinon kohdalla on risteysalue liikennevaloineen. Pihatie on moderni laatoitettu ajoväylä tontille. Näkymä on hieman sekava, mutta kauniit rakennusten päädyt eheyttävät nähtyä kokonaisuutta.

Kuva 269. Katunäkymä Raatimiehenkatua alas rantaan. Raatimiehenkatu 6-2. Kuvaaja Mäkinen Eino 1949. Lähde: finna.fi, EKM.

Kuva 270. Kylpylä- ja Kasinorakennusten välissä oleva ajoväylä tontille 2020.

Kuvat 271-274. Vasemmalta oikealle. Lappeenrannan Kylpylä ja uusi Kylpylä-hotelli Ainonkadun molemmin puolin 1975-1989 kerrostalojen muutettua katukuvaa. Kuvaaja Mikonsaari Arne. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot; Kylpylaitoksen vastapäätä Raatimiehenkadun kulmatalo kuva 272. Kuvaaja Mikonsaari Arne 1968-1975. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot. Ainonkatua länteen kuva 273 ja Kylpylän itäpäässä 1950-luvulla toteutettu kaivo kuvattuna 2020.

Kuva 275. Rakennukset erottaa Aionkadusta kapealla viherkaistalla kasvavat leikattu pensasaita ja lehmuskujanne.

Kuvat 276 ja 277. Vasemmalla Rantapuiston kävelytie 2020 terasseineen. Oikealla rantapuistoa ja satamaa. Kuvaaja Mikonsaari Aarne 1980-1989. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot

Kuva 278. Kasinon länsisivu vasten Rantapuistoa rannan puolelta nähtynä.

Kuva 279. Kasinon tontti liittyy saumattomasti Rantapuistoon, jossa kasvaa runsaasti vanhoja kookkaita pääosin lehtipuita, mutta myös muutamia suuria kuusia. Puisto on korkeatasoisesti hoidettu.

Osana ympäristöä

Kuvat 280-283. Vasemmalta oikealle. Ainonkatu 9-11 ja 1960-1970-luvulla rakennetut asuinkerrostalot katukuvassa. Kuvaaja Nikulainen Pentti 1981. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot; alla

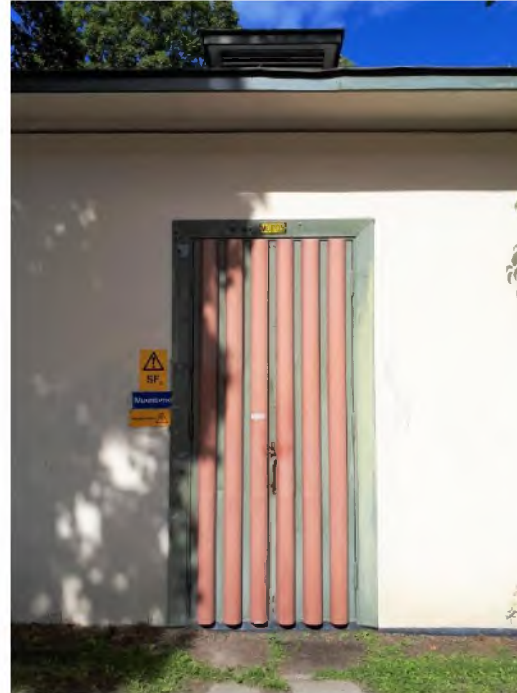
Ainonkatu Kasinon puiston kohdalla. Kuvaaja Nikulainen Pentti 1962. Puiston eteläpuolella oli vielä säilynyt vanhoja puutaloja kuva 281. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot.

Oikealla nykytilakuvat 2020 yllä Ainonkadulta itään ja alla katua länteen.

Kuvat 284-287. Vasemmalta oikealle. Rantapuistosta kohti Kirkko- ja Aionkadun kulmaa. Kuvaaja Mikonsaari Aarne A. 1968-1975. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot; Rantapuistosta käytävänäkymä kohti satamaa kuva 285. Kuvaaja Mikonsaari Aarne A. 1977. Lähde: finna.fi, Lappeenrannan museot. Oikealla Rantapuisto nähtynä idästä Kasinon suunnalta kohti Kirkko- ja Aionkadun kulmaa sekä satamaa 2020.

Kuvat 288-290. Vasemmalta oikealle. Rantapuiston länsiosan puistomuuntaja Ainonkadun varressa 2020; alla ilmakuva ja puistomuuntaja. Kuvaaja Veljekset Karhumäki Oy 1945-1955. Lähde: finna.fi. Oikealla puistomuuntajan lähikuva 2020.

Kuva 291. Rantapuiston vanhat osat yhdistävä kävelytie istutuksin ja vuonna 2020 pystytetty KaunisVeera –patsas, kuvanveistäjä Markku Hirvelä.

Kuva 292. Rantapuiston kesäkahvila on viimeistellysti liitetty ympäristörakentamisen keinoin kaltevaan ympäristöönsä.

Kuva 293. Rantapuisto liittyy edelleen pohjoiseen jatkettaessa Satamatoriin pieneen pelialueen sisältävän rakennetun puistoaukion välityksellä. Puistoaukea Rantapuiston ja Satamapuiston välissä.

Rakennukset ympäristössään

Vanha Kylpylä ja Kasino sijaitsevat Kaupunginlahden rannalla, tiiviisti Ainonkadun varressa perinteisen 1800-luvun alun Rantakadun varrella. Lähiympäristössä ovat Satamatori, laaja Rantapuisto, vierasvenesatama ja Ainonkadun eteläpuolella uudempi Kylpylärakennus sekä moderneja asuinkerrostaloja. Vanha Kylpylä eli Kylpylaitos Kasinon kanssa edustavat Kaupunginlahden vanhinta ja perinteistä 1900-luvun alkupuolen matalaa rakennuskantaa. Kylpylaitos ja Kasino sijoittuvat 1800-luvun asemakaavan mukaan – ruutukaavassa - lähikatujen liikenteen solmukohtaan. Nykyinen kapeahko Ainonkadun linja sekä mittasuhteet ovat peräisin 1900-luvun vaihteesta. Kylpylaitos ja Kasinorakennus sijaitsevat keskenään tiiviissä vuorovaikutuksessa ja niiden arkkitehtuurin tyylipiirteet luovat yhtenäisen sekä kaupunkikuvassa tunnistettavan rakennuskokonaisuuden. Kokonaisuuteen liittyvät olennaisesti näkymät rakennuksista Kaupunginlahdelle, kaukonäkymät Saimaalle kohti Halkosaarta ja samoin vesiltä myös kohti Kylpylaitosta.

Rantapuisto, jonka leveä puistokäytävä Kirkkokadun jatkeena avautuu Satamatorille, liittyy Kasinon pihapiiriin sujuvasti istutusten, kapeampien käytävien ja puistopuiden sijoittelun avulla. Kylpylaitoksen itäpäädyn puistoalue on väljä pienmaisema, joka seuraa lahden rantaviivaa ja Ainonkadun linjaa. Väljän rannan puistoalueen läpi voi kaukonäkymissä koillisesta hahmottaa kaukaa Kylpylaitoksen rakennuksen ja piha-alueen.

Kylpylaitoksen ja Kasinon merkitys kulttuurihistoriallisten arvojen ilmentäjänä liittyy olennaisesti Rantapuiston ja rannan veneily- sekä vapaa-ajan toimintoihin, mutta myös Satamatoriin vesiliikenteen sekä kaupan keskuksena. Ainonkadun ympäristössä Kylpylaitoksen ja Kasinon yhteensovitettu arkkitehtoninen tyyli ja asema ilmentävät kaupunkikuvassa varhaisinta kaavoituksen suunnittelukautta. Ne jäivät rantatonteilleen todistamaan 1960-70-luvun vaihteen modernismin murroskohtaa, jolloin Lappeenrannan ruutukaava-alueella purettiin runsaasti vanhaa puutalorakennuskantaa tiiviisti rakennettujen kerrostalokortteleiden tieltä.

Kuva 294. Kasinon pihalla eri pintojen rajaukset ovat paikoin epämääräisiä, mikä korostuu muutoin arvokkaassa ja hoidetussa ympäristössä kuva 2020.

Kuva 295. Kylpylä pihan kunto rannan puolella ei täysin vastaa rakennuksen arvoa kuva 2020.

Kylpylaitos ja Kasino erottuivat 1960-luvulle asti helposti katumaisemassa näyttävän arkkitehtuurin ja kokonsa ansiosta Ainonkadulta niitä lähestyttäessä. Julkisivut ovat jääneet nyt paikoin katveeseen huomion kiinnittyessä katutilaa hallitsevaan moderniin kerrostalorivistöön. Tiivis yhteys Kylpylaitoksen ja Kasinon sekä niiden pihapiirien välillä on kuitenkin vahvuus. Ne yhdessä ovat kertova, toiminnallinen ja todistusvoimainen ajankuva – eli aikamatka - yli sadan vuoden takaiseen Lappeenrantaan Kaupunginlahdella. Niissä on luettavissa idea Kylpylaitoksesta lisäämässä Lappeenrannan kaupungin vetovoimaisuutta, kehityksen eturintamassa.

Nykyisellään Kylpylä- ja Kasino -rakennukset yhdessä muodostavat kauniin ja merkittävän kohteen katu- että rantaympäristössä. Itäpuolelta Kylpylä liittyy saumattomasti pikkupuistoon samoin kuin länsipuolella Kasino liittyy Rantapuistoon antaen kulkijalle miellyttävän tunteen siitä, että hienot rakennukset ja ympäröivät hoidetut viheralueet kuuluvat yhteen maisemalliseen ja historialliseen kokonaisuuteen. Molempien rakennusten pihapiireissä on ympäristönhoidon taso jäänyt hieman ympäröiviä alueita vähemmälle ja etenkin eri toimintojen rajauksia piha- ja paikoitusalueilla sekä rakennusten seinänvieruksia tulisi kehittää.

Kuva 296. Kasinon ja Kylpylän rakennukset osana kaunista rantabulevardia kuva 2020.

Suojelutilanne ja suosituksia

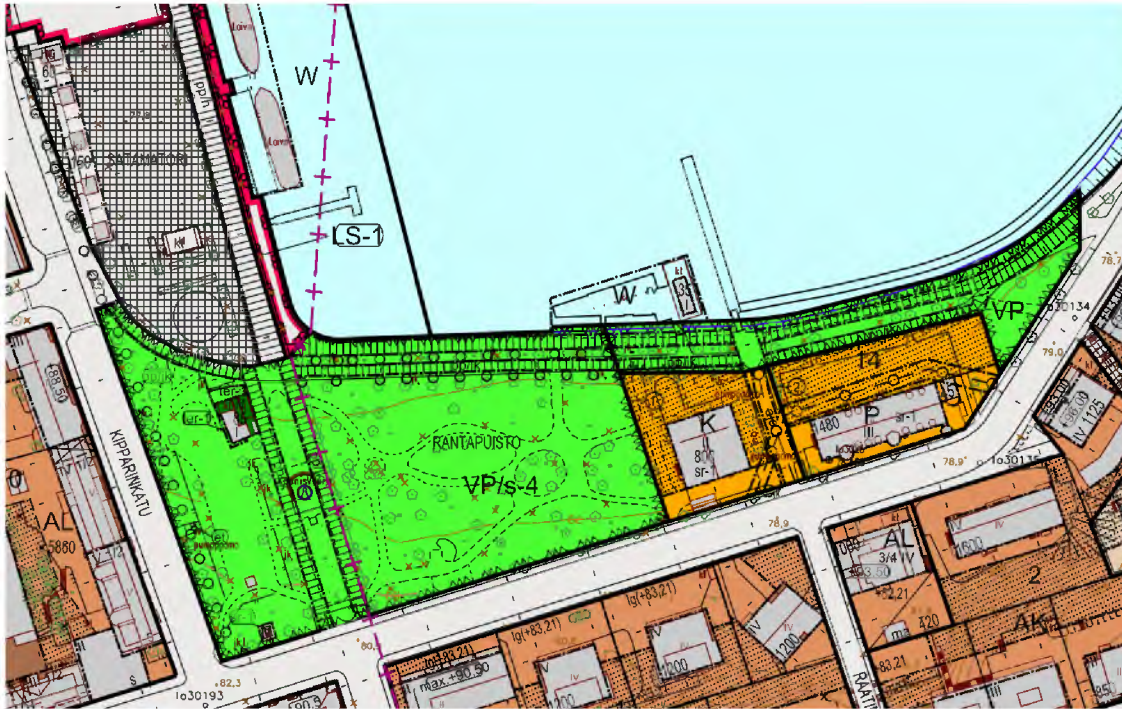
Voimassa olevissa asemakaavoissa sekä Kylpylä että Kasino on suojeltu ja niiden rannan puoleinen tontin osa on määrätty istutettavaksi. Kaava määrää, että Rantapuiston ympäristö on säilytettävä ja puusto säilytettävä tai vaiheittain uusittava. Rantaa reunustaa säilytettävä tai istutettava puukuja, joka johtaa torille. Kirkkokadun päätteenä oleva patsas jää kahden rinnakkaisen kevyen liikenteen väylän väliin. Puiston eteläkulmassa oleva puistomuuntamo on suojeltu, ja torin lähellä on rakennusala kesäkahvila-ravintolalle ja sen terassille.

Raatimiehenkadun jatkeena näkyy pitkä laituri Kaupunginlahdelle. Pontti- ja pistolaituri vierasveneille on rakennettu 1990-luvulla perinteiselle laituripaikalle. Kasinon rannassa oleva ravintolaterassi on toteutettu poikkeusluvalla vuonna 2002.

Katu ja piha-alueen näkymissä merkittävää on säilyttää esteettömät kaukonäkyvät lahdelle Raatimiehenkatua pitkin. Kylpylän ja Kasinon välinen pihatie on yksityisluonteisena ristiriitainen historialliseen, avoimeen kulkuyhteyteensä nähden.

Toinen tärkeä näkymä lahdelle on Kirkkokadulta, jonka ajoyhteys rantaan on katkaistu Rantapuiston osalta. Kadun jatkeena olevat kaksi kevyen liikenteen väylää on linjattu muistumana aikaisemman kadun leveydelle. Hiekkapinta tukee puiston historiallista luonnetta.

Piha-alue rakennusten välissä oli alkujaan nykyistä avoimempi ja julkisempi yhteys kohti rantabulevardia. Pihatien pinta oli Ainonkadulta laskien nupukiveä ja Kylpylän sekä Kasinon koko piha-alueella hiekkapintainen, jatkuen samoin Rantapuistoon. Nykyiset laatoitukset ovat vieras lisä piha-alueen pinnoilla. Kasinon ja Kylpylän välissä on suosittu kevyttä matalahkoa pensasaitaa. Ainonkadulla kaivuhuone tulee edelleen olla katseenvangitsija, joka kertoo Kylpylän alkuperäisestä lähteestä.

Kuva 297. ajantasa-asemakaava. Vasemmalla Rantapuisto, kaavatunnus 405-2557, hyväksytty v. 2015. Oikealla Kylpylä, kaavatunnus 405-2219, hyväksytty v. 2004. Lähde: Lappeenrannan karttapalvelut, <https://kartta.lappeenranta.fi/ims/>

Voimassa olevissa asemakaavoissa Kylpylää ja Kasinoa koskeva merkintä sr-1 tarkoittaa: suojeltava rakennus. Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa, eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivun, vesikaton tai sisätilojen rakennustaiteellista tai historiallista arvoa. Merkittävistä korjaus- tai muutostöistä on pyydettävä Museoviraston lausunto. Korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokas luonne ja ominaispiirteet säilyvät. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Alueelle laadittu tonttijako on sitova.

6.9.2021

	Palvelurakennusten korttelialue.
	Liike- ja toimistorakennusten korttelialue.
	Puisto.
	Vesialue
	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja
	Osa-alueen raja.
14	Korttelin numero.
	Sitovan tonttijakon mukaisen tontin raja ja numero.
RANTAPUISTO	Puiston nimi.
8x	Rakennusoikeus kerrosalanelmetreinä.
	Roomalainen numero osoittaa rakennuksen, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.
	Rakennusala.
	Istutettava alueen osa.
	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa
	Ajoyhteys
	Yleiselle jalankululle varattu alueen osa.
	Johloa varten varattu alueen osa.
	Vesialueelle rakennettavan lattunravintolan rakennusala
	Suojeltava rakennus
	Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. MRL 57 pykälän nojalla määrätään, että rakennusala ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivun, vesikaton tai sisätilojen rakennustaiteellista tai historiallista arvoa. Merkittävistä korjaus- tai muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisten lausunto.
	Korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokas luonne ja ominaispiirteet säilyvät. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja
sr-1	Alueelle laadittu tonttijako on sitova
	Puisto, jossa ympäristö säilytetään. Olemassa oleva puisto on säilytettävä tai vaihteittain uusittava.
	Kahvilaravintolan rakennusala
	Terassin rakennusala
	Muuntamon rakennusala.
	Suojeltava rakennus. Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. MRL 57 §:n nojalla määrätään että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivun, vesikaton tai sisätilojen rakennustaiteellista tai historiallista arvoa. Merkittävistä korjaus- tai muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisten lausunto.
	Säilytettävä/istutettava puuriivi
	Istutettava alueen osa.
	Tori
	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.
	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu.

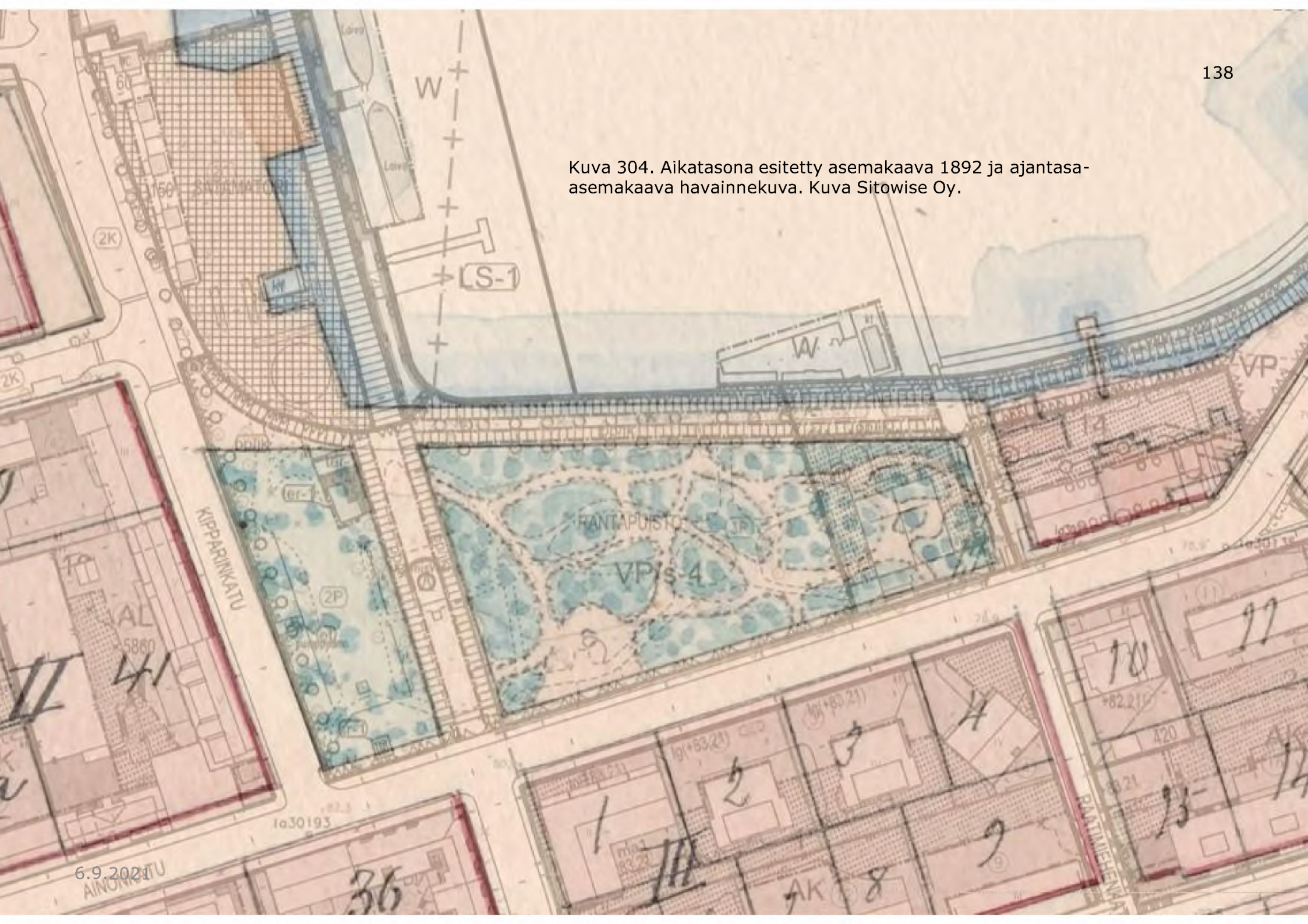

Kuvat 298-302. Vasemmalta oikealle. Kuvasuurennotokset Lappeenrannan asemakaava- ja kaupunkikartoista vuosilta 1838, 1892, 1908, 1936. Lähteet: <https://finna.fi/>, <http://narc.fi/>, <https://kartta.lappeenranta.fi/ims/>.

Muutokset: 1800-luvulla merkittävin muutos lahden pohjukassa on vihreän alueen muotoutuminen rakennetuksi englantilais-tyyppiseksi puistoksi. Rantapuiston asemakaava vuodelta 1915. Rantapuiston muoto ja muotokieli on sittemmin säilynyt lähes muuttumattomana nykypäivään saakka.

Kuva 304. Aikatasona esitetty asemakaava 1892 ja ajantasa-
asemakaava havainnekuva. Kuva Sitowise Oy.

Historialliset arvot (sosiaalhistoria, matkailuhistoria, henkilöhistoria)

Vanha Kylpylä oli valmistuttuaan merkittävä, valtakunnallisesti tunnettu hoitolaitos ja suosittu kylpylälomakohde erityisesti varakkaille ja turisteille. Kaupungistumisen historiassa se edusti uudenlaista vetovoimatekijää. Rakennuttamiseen osallistuivat kuntapäätäjät ja sitä myöten kohde linkittyy kaupungin eri hallinnonalojen sekä henkilöhistoriaan. Terveys- ja hyvinvoinnin kehittämiseksi kylpylä oli aikaudelle tyypillinen hoitolaitos. Myöhemmin kylpylä oli arvokas veteraani- ja työkuntoutuslaitos. Kylpylä todistaa kylpyläkulttuurista ja sosiaalisista ilmiöistä laajasti Suomessa itsenäisyyden alkutaipaleesta sekä jälleenrakennuksen vuosista hyvinvointivaltioksi. Arvokasta on, että Kylpylän alkuperäisen kaltainen käyttö on jatkunut rakennuksessa sen valmistumisesta nykypäivään. Kylpylä muuntui lopulta myös ajan tarpeiden mukaan jopa keskiluokkaiseksi kauneushoitolaksi hyvinvointia tuottaakseen. Lappeenrannan Kylpylä on Suomen vanhimpia keskeytyksettä toimineita kylpylöitä.

Rakennushistorialliset arvot (kaavoitushistoria, arkkitehtoninen, rakennusperinteinen)

Kylpylän, Kasinon ja Rantapuiston asema kaavassa todistaa edelleen 1700-luvun lopulla hahmottuneen esikaupunki-idean ja ruutukaavaperiaatteen ohjaavasta merkityksestä alueen suunnittelussa. Kylpylä on arkkitehtonisesti ainutlaatuinen ja monivaiheisen suunnitteluprosessin tulos. Prosessi avaa aikakauden suunnitteluideologiaa, arkkitehtien välistä kilpailua ja osapuolien taloudellisia tavoitteita.

Kylpylä edustaa hyvin tyylipiirteiltään 1900-luvun alun arkkitehtuuria, jolloin kansallisromanttiset piirteet yhdistyivät moderniin rationaaliseen ajatteluun. Ulkoasussa on myöhemmistä vähäisistä muutoksista huolimatta tunnistettavissa arkkitehdin alkuperäinen käytännöllinen suunnitelma ja yksityiskohdat enemmän Manner-Euroopan kuin kotimaisen 1910-luvun art nouveau-ilmennyksenä.

Kylpylän jatko-osa 1930-luvulla on nivottu luontevasti ulkoasultaan yhteensopivaksi alkuperäisen asun kanssa, kuitenkin niin, että sen tunnistaa myöhemmäksi lisäykseksi. Kylpylän sisätiloissa muutoksia on toteutettu erityisesti hoituhuone- ja retkeilymajatiloissa. Niitä on ajanmukaistettu käytännön tarpeiden mukaan säännöllisin väliajoin 1930-luvulta alkaen. Parhaiten ovat säilyneet Kylpylän yhteiset julkiset tilat, kuten aulat ja portaikot sekä asuin- ja majoitustilojen kerroskäytävälinjat. 1960-1970-luvulta alkaen on purettu ja uusittu ensimmäisen sekä toisen kerroksen hoitotiloja muun muassa huoneiden kevyitä verho- ja väliseiniä jotka muistuttivat pukuhuoneita.

Ympäristöarvot (maisemallisesti keskeinen sijainti, maisemakokonaisuus, pienmaisemat rantakaistalla)

Varhaisin Kylpylä ja Kasino sijaitsivat 1800-luvun lopulla huomattavasti lähempänä rantaa ja olivat osin aidatut tonteillaan. Uusi Kylpylä rakennettiin 1910-luvulla kauemmaksi rannasta kadun varteen. Näin korostettiin rantabulevardin asemaan kaupunkilaisten julkisena tilana. Kylpylästä avautuu sisältä merkittävät kaukonäkymät Kaupunginlahdelle ja Saimaalle. Vesipeili ja ehjä rantaviiva on merkittävä maiseman rajapinta. Kylpylän pihapiirissä on ollut useita aktiviteetteja eri vuosikymmenillä, muun muassa tenniskenttä. Näistä on viimeisimpänä toiminnassa ollut tapahtumalava. Kylpylän identiteetti ilmenee kuitenkin vahvimpana yhteydessään Kaupunginlahden Rantapuistoon ja -bulevardiin. Yli sata vuotta Kylpylää on rajannut pensasaita, joka kuuluu olennaisesti katumaisemaan.

Historialliset arvot (sosiaalhistoria, matkailuhistoria, henkilöhistoria)

Kasino oli valmistuttuaan merkittävä, valtakunnallisesti tunnettu viihdekeskus ravintoloihin ja tanssisaleihin. Kaupungistumisen historiassa se edusti uudenlaista vetovoimatekijää.

Rakennuttamiseen osallistuivat kuntapäätäjät, ja sitä myöten kohde linkittyy kaupungin eri hallinnonalojen historiaan sekä henkilöhistoriaan. Hyvinvoinnin, matkailun ja vapaa-ajan saralla kasino oli aikaudelle tyypillinen, kylpylään yhdistetty viihdekeskus. Myöhemmin kasino on ollut merkityksellinen myös ravintolatoiminnan ja tapahtumapalveluiden kentällä. Kasino todistaa laajasti kulttuuritapahtumista ja sosiaalisista ilmiöistä Suomessa itsenäisyyden alkutaipaleesta sekä jälleenrakennuksen vuosista hyvinvointivaltioksi. Arvokasta on, että Kasinon alkuperäisen kaltainen käyttö on jatkunut rakennuksessa sen valmistumisesta tähän päivään.

Rakennushistorialliset arvot (kaavahistoria, arkkitehtoninen, rakennusperinteinen)

Kasinon ja Rantapuiston asema kaavassa todistaa edelleen 1700-luvun lopulla hahmottuneen esikaupunki-idean ja ruutukaavaperiaatteen ohjaavasta merkityksestä alueella. Uusi Kasino rakennettiin Rantapuistoalueen itäpäähän 1910-luvulla ja on säilynyt hyvin rakennusajankohdan mukaisen aseman sekä perusmuodon mukaisena.

Kasinon arkkitehtuuri on alkujaankin poikennut 1910-luvulla rakennetusta Kylpylästä. Kasino on aikaudelle tyypillinen ravintola- ja tanssiravintola pohjaratkaisultaan. Arkkitehtonisesti ulkoasun klassisistiset korosteet ja koristeaiheet olivat lähiympäristössään poikkeavia. Rakennuksessa on aikakauden rakennustavan mukainen korkea kivijalka ja hirsirunko. Se edustaa rakennustavaltaan hyvin alueen vanhinta säilynyttä 1900-luvun alun huvilatyyppiä ja rinnetonteille rakennettuja kaupunkitaloja sekä niiden rakennustyyliä erityisesti pieniruutuisin lasiseinin vilpolassa.

Kasinon uusklassistisia piirteitä ilmentävät parhaiten pääjulkisivujen näyttävät päätykolmioaiheet ja ovaali-ikkunat sekä ikkunoiden profiloidut koristelistat. Ulkokuoraus on jäsennetty paneelien ja peiterimojen avulla kenttiin. Pohjoissivun ulkoasun jäsennys poikkeaa alkuperäisestä suunnitelmasta vuodelta 1913 ja on 1920-luvun muutoksen mukainen. Kasinon huonetilojen käyttötarkoitus on säilynyt hyvin alkuperäisen kaltaisena erityisesti toisen kerroksen päätiloissa: suuressa tanssi- ja ravintolasalissa 1920-30-luvulla tehdyin muutoksia. Ravintolatoimintojen ja asiakkaiden tarpeiden mukaan on ollut paineita uudistaa useammin alakerran keittiötä ja uusia kahvilaa sekä lounasravintolaa. Tilojen kiinteä sisustus, erityisesti kaiteiden, pilarien ja katon kasettien osalta on väritystä myöten uusittu useamminkin vuosikymmenien kuluessa. Ne eivät vastaa alkuperäistä 1910-20-luvun aikakauden väritystä, mikä tulisi jatkossa selvittää väritutkimuksin. Vielä 1920-luvun piirustuksissa esiintyneet itäsivun ulkoraput toiseen kerrokseen on purettu myöhemmin mahdollisesti vasta 1960-luvun vaihteessa, jolloin teknisiä ja wc-tiloja uudistettiin. 1960-luvun muutospirustuksissa on nähtävissä myös raput länsi- eli puistosivulla Kasinon toiseen kerrokseen. Ne olivat vanhojen valokuvien perusteella paikallaan vielä 1980-luvulla.

Ympäristöarvot (maisemallisesti keskeinen sijainti, maisemakokonaisuus, pienmaisemat rantakaistalla)

Varhaisin Kylpylä-Kasino sijaitsi 1800-luvun lopulla huomattavasti nykyistä lähempänä rantaa laitureineen. Uusi Kasino rakennettiin 1910-luvulla kauemmaksi rannasta kadun varteen. Näin korostettiin rantabulevardin asemaa kaupunkilaisten julkisena tilana. Kasinon edustalle on rakennettu 2000-luvun alussa lähes varhaisen 1800-luvun kasinolaiturin paikalle uudisrakennus, Rantapuiston terassi-ravintola. Perinteinen laiturin ja terassin paikka on siten säilynyt rantabulevardilla.

Kasinosta avautuu sisältä merkittävät kaukonäkymät Kaupunginlahdelle ja Saimaalle. Vesipeili ja ehjä rantaviiva on merkittävä maiseman rajapinta. Kasinon identiteetti ilmenee kuitenkin vahvimpana yhteydessään Kaupunginlahden Rantapuistoon ja -bulevardiin.

Historialliset arvot (sosiaalhistoria, matkailuhistoria, henkilöhistoria)

Rantapuiston, Kylpylän ja kasinon muodostama kokonaisuus on säilynyt 1910-luvulta käyttöhistorian puolesta periaatteiltaan samanlaisena nykyaikaan asti. Rantapuiston rakentaminen avaa myös henkilöhistoriaa, esitellen kaupunki- ja puistosuunnitteluun vaikuttaneita voimakkaita persoonia. Puisto liittyy 1800-luvun puolesta välistä alkaneeseen kylpyläkulttuuriin ja on sitä kautta tärkeä osa Lappeenrannan matkailuhistoriaa. Sosiaalhistorian kannalta puistosta voi lukea kehityksen varakkaiden kylpyläasiakkaiden lomailukohteesta yleiseksi kaupunkitilaksi ja eri yhteiskuntaluokkien virkistyskäyttöön.

Rakennushistorialliset arvot (kaavoitushistoria, puistoarkkitehtuuri - kaupunkipuisto)

Rantapuiston asema kaavassa todistaa edelleen 1700-luvun lopulla hahmottuneen esikaupunki-idean ja ruutukaavaperiaatteen ohjaavasta merkityksestä alueella. Lisäksi se kertoo miten merkittävä osa puistoarkkitehtuuri oli 1800-luvun kaavoitustyössä, ei vain kaupunkikuvallisesti, vaan myös paloturvallisuus- ja terveystieteiden näkökulmista arvioiden.

Puisto on koko olemassaoloaikansa kuvastanut vapaamuotoista, englantilaistyyppistä puistoihannetta. Ominaista on puita kasvava nurmialue vesiaiheineen ja penkkeineen, pensaskerroksen jäädessä melko vähäiseksi. Rakennusten pihapiireissä kauniit kukkaistutukset ovat korostaneet ympäristön arvokkuutta.

Puiston jäsenitys on säilynyt hyvin alkuperäisinä ja yhtenäisenä. Kohtalainen muutos oli uuden Kasinon rakentaminen puiston itäpäähän 1910-luvulla. Puiston läpikulkuun entiselle Kirkkokadulle on myös tehty kohtalaisia muutoksia. 1900-luvun vaihteen ajurien pysäkkikatu ja ajotie satamaan on muutettu 2000-luvun moderniksi kävelykaduksi istutuksineen. Länsiosassa Ainonkadun varrella on säilynyt vanha muuntajarakennus muistutuksena kaupungin sähkönsiirron vaiheista 1900-luvun alkupuolella. Muuntajan ulkoasu ja vanhat valokuvat viittaavat sen rakennusajankohdaksi 1920-1930-lukua.

Ympäristöarvot (maisemallisesti keskeinen sijainti, maisemakokonaisuus)

Kaupunkikuvassa Rantapuiston identiteetti ilmenee kuitenkin vahvimpana yhteydessään Kaupunginlahden satamapuistoon sekä kaukonäkymissä Linnoituksen puistoihin ja rantabulevardiin. Puiston sijainti kaikkien kaupunkilaisten helposti saavutettavana kohteena korostaa sen identiteettiä kaupungin ytimessä ja veden äärellä. Rantapuisto on myös osa puistojen vyöhykettä ja kaukonäkymiä kuljettaessa merkittävää Kirkkokatua pitkin Lappeen Marian kirkon puistolta Lottapuiston sivuitse kohti satamaa.

Arviointi ominaispiirteet : Kulttuurihistoriallisten arvojen kriteerein.

Tarkastelun kriteerien painotus

Todistusvoimaisuus (ilmiöiden kertovuus, alueen identiteetti)

Alkuperäisyys

Tyypillisuus

Harvinaisuus (paikallinen, maakunnallinen, valtakunnallinen konteksti)

Yhtenäisyys (arkkitehtuuri) ja liittyminen ympäristöön

Kulttuurihistoriallisten arvojen jaottelu

Rakennushistoriallinen

(rakennusperinteinen, -tekninen tai arkkitehtoninen)

(mrp = moderni rakennusperintö, 1945 jälkeen rakennetut kohteet)

Historiallinen

(esim. asutus-, liikenne-, sosiaalhistoria)

Ympäristöarvo

(maisemakokonaisuus tai maisemallisesti keskeinen sijainti)

Kirjallisuus

Antikainen, Jyrki – Herranen, Timo – Hoffman, Kai – Toivanen, Pekka 1988. Lappeenrannan kaupungin historia 1917-1966. 1. nide. Gummerus Oy. Jyväskylä.

Herranen, Timo – Räsänen, Matti – Räsänen, Riitta – Toivanen, Pekka 1989. Lappeenrannan kaupungin historia 1917-1966. 2. nide. Gummerus Oy. Jyväskylä.

Häyrynen, Maunu 1989. Kaupunkipuisto 1800-luvulla. Ars Suomen taide 4. Kustannusosakeyhtiö Otava. Keuruu.

Häyrynen, Maunu 2005. Puutarha, lakriksi ja kulkue. Suomalaisen puutarhan kansainvälisyys. Puistot ja puutarhat. Suomalainen puutarhaperinne. Suomen kotiseutuliitto. Suomen Kotiseutuliiton julkaisuja A:11. Euroopan rakennusperintöpäivät 2005.

Immonen, Olli 1992/ täydennetty 2006. Lappeenrannan varuskuntahistoria. Etelä-Saimaan Kustannus Oy 1992. verkkojulkaisu 2006.

Jormakka, Kari 1984. Lappeenrannan merkittävät rakennukset. Lappeenrannan kaupunki. Kaupunkisuunnittelutoimisto. Yleiskaavaosasto julkaisu C4. Saimaan kirjapaino Oy.

Kiiveri-Hakkarainen, Kaija 2006. Rakennettu Lappeenranta. Kaupunginosat. Etelä-Karjalan museon julkaisusarja nro 28. Lappeenrannan Kirjapaino Oy.

Kumpulainen, Jouni – Kohvakka, Mikko – Kolari, Pertti 2013. Lappeenrannan kylpylaitos. Selviytymistarina kolmelta vuosisadalta. Tammerprint Oy. Tampere

Lehikoinen, Laila 1982. Lappeenrannan kadunnimet. Etelä-Karjalan museon julkaisusarja 9. Etelä-Saimaan Kustannus Oy.

Mäkinen, Eija-Hilkka 1984. Lappeenrannan Linnoitus. Kustannusosakeyhtiö Otava. Helsinki.

Arkistolähteet painetut/ painamattomat

Lappeenrannan kaupunginarkisto asiakirjat, piirustukset ja valokuvat (kuvatiedot kuvateksteissä).

Kuntoutus- ja Kylpyläsäätiö historiaa. Lappeenrannan kylpylaitos 2007. LKA Dd:1

Tonttikirjoja 1830-1892 ja henkikirjoja 1780-1860. LKA, Aaf: 1-6 .

Tonttikirja 1891. LKA Aaf: 2a;

Kaupunginhallitus ja -valtuusto, kiinteistöluettelot 1925, 1927, 1948. LKA, Bb 1:3.

Lappeenranta asemakaava 1849. LKA, Iab:15.

Finna kulttuuri- ja tiedeaineistojen hakupalvelut. <https://museovirasto.finna.fi/https://finna.fi/>

Museoviraston kuvakokoelmat

Etelä-Karjalan museon kuvakokoelmat

Lappeenrannan museoiden kuvakokoelmat

Kansallisarkiston digitaaliarkisto. <http://digi.narc.fi/digi/search.ka>

Suomen Kansallisarkiston piirustuskokoelmat, venäläiset rakennuspiirustukset, kaupunkikartat

Vesa linnoitus ja rakennuspiirustuskokoelmat

Lappeenrannan Rakennusvalvontaviraston arkisto asiakirjat ja piirustukset.

Mäkinen, Eija-Hilkka – Vuorinen Aimo 1984. Ryöppysuihkuja ja vuoriastuntaa. Lappeenrannan kylpylän tarina. Tekstikarelia.

Narinen, Kaija 1968. Lappeenrannan Kylpylaitos. Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosastolla professori Ruusuvuoren ohjauksella tehty diplomityö. Helsingissä 21.4.1967. LKA Ue:1 Lappeenrannan Kylpylaitos tutkielmia ja muistelmia kylpylaitoksesta.

Putkonen, Lauri 1997. Lappeenranta kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset ja alueet. Etelä-Karjalan museon julkaisut n:o 3.

Rieki, Helena 2005. Kuopion kaupungin historia. Oulu. Kalevaprint Oy.

Schalin, Mona 2005. Puutarhat, puistokadut ja istutukset. Suomalaisen kaupunkipuiston vaiheita. Puistot ja puutarhat. Suomalainen puutarhaperinne. Suomen kotiseutuliitto. Suomen Kotiseutuliiton julkaisuja A:11. Euroopan rakennusperintöpäivät 2005.

Sihvo, Hannes 2005. Ryytimaita, puutarhoja ja puistoja kirjallisuudessamme. Puistot ja puutarhat. Suomalainen puutarhaperinne. Suomen kotiseutuliitto. Suomen Kotiseutuliiton julkaisuja A:11. Euroopan rakennusperintöpäivät 2005.

Suominen, Timo – Vattulainen, Päivi 2005. Puolivirallinen kauneus vesipeilissä, kanavien maisemat kultakaudella. Puistot ja puutarhat. Suomalainen puutarhaperinne. Suomen kotiseutuliitto. Suomen Kotiseutuliiton julkaisuja A:11. Euroopan rakennusperintöpäivät 2005.

Suvikumpu, Liisa 2014. Suomalaiset kylpylät. Kotimaisen kylpylökulttuurin historiaa. SKS. Helsinki.

Talka, Anu 1990. Esitelmä apulaisprofessori Eeva-Maija Viljon johtamassa proseminaarissa Jyväskylän yliopiston taidehistorian laitoksella 3.12.1990.

Talka, Anu – Puntanen, Pia 2005. Linnoitus ja kaupunki. Lappeenrannan historia 1812-1917. Lappeenrannan Kirjapaino Oy.

Vuorinen Aimo, 1991. Lappeenrannan vanha linnoitus itää ja länttä vastaan. Lappeenrannan kilta.

Verkkolähteet

http://www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/lpr_historia/artikkelit/KAUPUNKI_MUUTOSTEN_KOURISSA_artikkeli.htm. Viitattu 22.2.2021

<https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:65491/829>

<http://kuursaal.ee/en/history-of-kuursaal/>

Arkkitehtuurimuseo, arkkitehdit.

<https://www.mfa.fi/kokoelmat/arkkitehdit/gustaf-strengell> Viitattu 22.2.2021.

<https://www.geni.com/people/Juhani-Oskari-Vihtori-Viiste/6000000052564277912> Viitattu 22.2.2021.

https://fi.wikipedia.org/wiki/Eino_Forsman

<https://www.geni.com/people/Johan-Eino-Ilmari-Forsman/6000000007343997102> Viitattu 22.2.2021

Lappeenrannan karttapalvelu. <https://kartta.lappeenranta.fi/ims/#>

Etelä-Karjalan museon rakennetun ympäristön KIOSKI tallennustietokanta sovellus. <https://www.kulttuuriymparisto.fi/netsovellus/login.aspx>

- 1 Ranta 1978, 91-92.
- 2 Lehikoinen 1982, 9.
- 3 Vuorinen 1991, 92-95.
- 4 Ranta 1978, 92.
- 5 Mäkinen 1984, 67.
- 6 Lehikoinen 1982, 9.
- 7 Lappeenrannan kylpylaitos 2007, 7; LKA Dd:1 Kuntoutus- ja Kylpyläsäitiö historiaa; Narinen 1967, 8; LKA Ue:1 Lappeenrannan Kylpylaitos tutkielmia ja muistelmia kylpylaitoksesta, Kaija Narinen diplomityö.
- 8 Lehikoinen 1982, 10.
- 9 Immonen 2006, 121.
- 10 Tonttikirjoja 1830-1892 ja henkikirjoja 1780-1860, Aaf: 1-6 LKA.
- 11 Ibid.
- 12 Immonen 125, 126, 130.
- 13 Immonen 2006, 223-24.
- 14 Schalin 2005, 12-15.
- 15 Talka – Puntanen 2005, 65.
- 16 Immonen 2006, 121, 127.
- 17 Talka -Puntanen, 2005, 71-72.
- 18 Antikainen-Herranen-Hoffman-Toivanen 1988, 162-164.
- 19 Antikainen-Herranen-Hoffman - Toivanen 1988, 160; Lappeenrannan kaupunki kaavoitus 2018, 17. 12.2.2018 Asemakaavaselostus luonnos. Lappeenrannan Pormestarin kortteli asemakaavan muutos.
- 20 7.5.1971 vahvistettu asemakaava.
- 21 Talka - Puntanen 2005, 33; http://www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/lpr_historia/artikkelit/KAUPUNKI_MUUTOSTEN_KOURISSA_artikkeli.htm
- 22 Immonen 2006, 121.
- 23 Putkonen 1977, 10; Talka-Puntanen 2005, 191.
- 24 Immonen 2006, 223-224.
- 25 Tonttikirjoja 1830-1892 ja henkikirjoja 1780-1860, Aaf: 1-6 LKA.
- 26 Häyrynen 1989, 75; Suominen – Vattulainen 2005, 91; Sihvo 2005, 46-49.
- 27 LKA LPR asemakaava 1849, Iab:15.
- 28 Immonen 2006, 133.
- 29 Talka - Puntanen 2005, 115.
- 30 Immonen 2006, 129; Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 19.
- 31 Immonen 2006, 282.
- 32 Ibid.
- 33 Kuntoutus- ja Kylpyläsäitiö historiaa 2007 LKA Dd:1; Talka, Puntanen 2005, 186-187.
- 34 Mäkinen-Vuorinen 1984, 14, 54-55; Herranen- Räsänen- Räsänen-Toivanen 1989, 459.
- 35 Talka, Puntanen 2005, 186.
- 36 Riekkö 2005, 442; Suvikumpu 2014, 163.
- 37 Immonen 2006, 122; Suvikumpu 2014, 31.
- 38 Talka 1990, 3.
- 39 LKA tonttikirja 1891 Aaf: 2a; Kaupunginhallitus ja -valtuusto, kiinteistöluettelot 1925, 1927, 1948, Bb 1:3.
- 40 Talka 1990, 15.

41 Lähteenä <https://www.mfa.fi/kokoelmat/arkkitehdit/gustaf-strengell/>

42 lähteenä <https://www.geni.com/people/Juhani-Oskari-Vihtori-Viiste/6000000052564277912>

43 Lähteenä https://fi.wikipedia.org/wiki/Eino_Forsman
<https://www.geni.com/people/Johan-Eino-Ilmari-Forsman/6000000007343997102>

44 Jormakka 1984, 34.

45 Suvikumpu 2014, 166-167.

46 Immonen 2006, 282.

47 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 7-9.

48 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 10.

49 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 7-14; Talka 1990, 6.

50 Ibid.

51 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 7-14.

52 Ibid.

53 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 13.

54 Talka 1990, 11-14.

55 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 18-23.

56 Ibid.

57 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 18-25, 25-35, 36-49.

58 Ibid; Tuuliainen, Enni, Hotellin konseptin kehittäminen, case Lappeenranta Spa. Opinnäytetyö 2019, Saimaan ammattikorkeakoulu.

59 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 21-26.

60 LKA Bb 1:3 kaupunginhallitus- ja valtuusto kiinteistöluettelot 1925,1927, 1948.

61 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 21-26.

62 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 26-33.

63 Ibid.

64 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 17, 131.

65 LKA Kaupunginhallitus ja -valtuusto kiinteistöluettelot 1925, 1927, 1948 Bb 1:3.

66 Suvikumpu 2014, 167.

67 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 133-134.

68 Kumpulainen-Kohvakka-Kolari 2013, 33.

69 Jormakka 1984, 35; Kiiveri-Hakkarainen 2006, 25.

70 Lähteenä LKA Bb 1:3 kaupunginhallitus- ja valtuusto kiinteistöluettelot 1925, 1927, 1948.

71 Ibid.

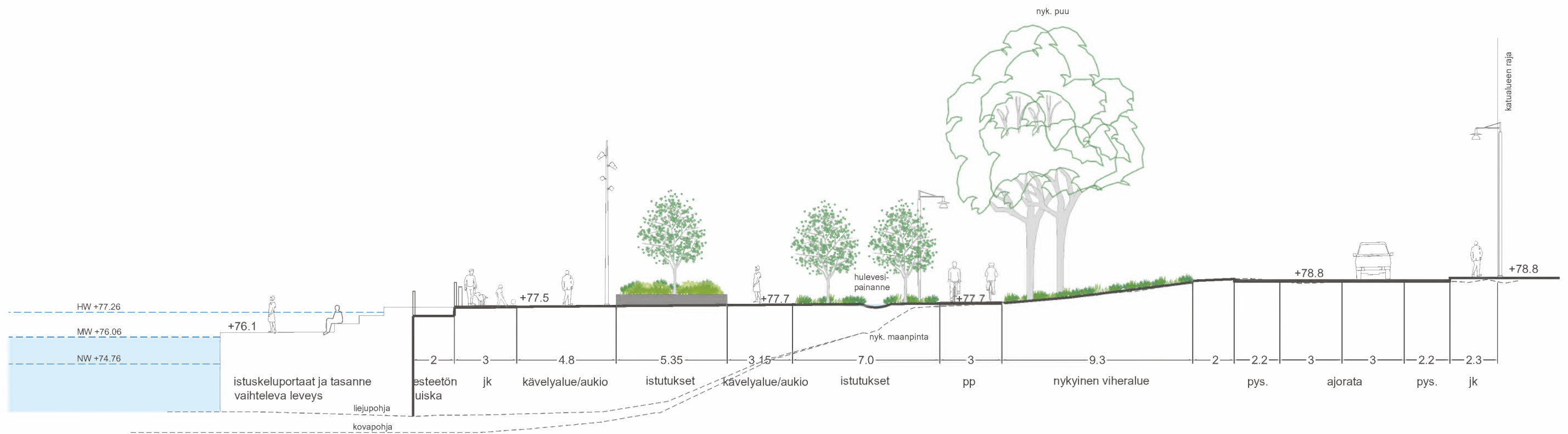
Merkintöjen selitykset

	Niitty- ja perennaistutusalue		Pyörätie, punertava asfaltti
	Hulevesipainanne/biosuodatus		Asfaltti
	Niitty		Luonnonkivi
	Rantaniitty		Luonnonkiviportaat
	Kivikkoranta		Luonnonkiveys, kävelyalue
	Nurmi		Luiska, kiviheitoke
	Nykyinen hiekkaranta		Betonilaatta
	Pensasistutus		Kivituhka
	Uusi lehtipuu, suuri/pieni		Puoliläpäisevä betonikiveys
	Uusi havupuu		Maatiili
	Säilyvä lehtipuu/havupuu		Puufaso/laituri
	Puu, poistuva		Rakennus, uusi
	Kaide		Ulkokuntoiluapaikka
	Muuri, paasikivi/luonnonkivi		Nykyinen rantaviiva
	Penkki		

Lappeenrannan Aino'skadun yleissuunnitelma
7.4.2025

WSP Finland Oy

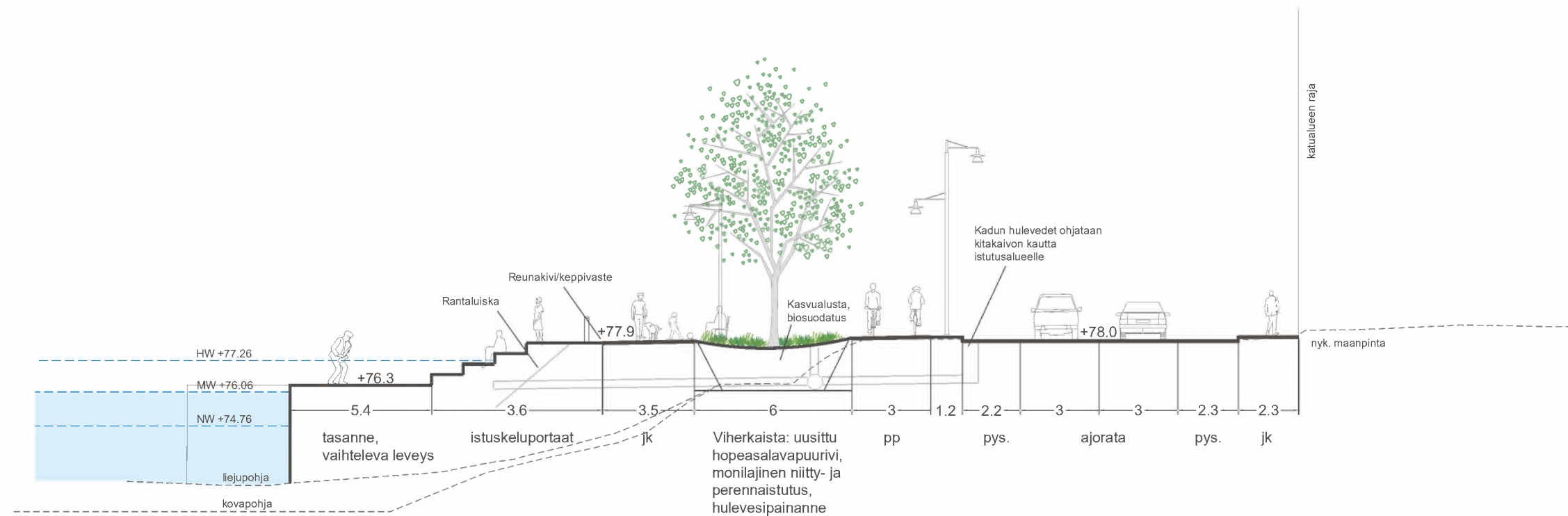

Leikkaus A-A Kylpylän puisto

Ainonkadun yleissuunnitelma

7.4.2025

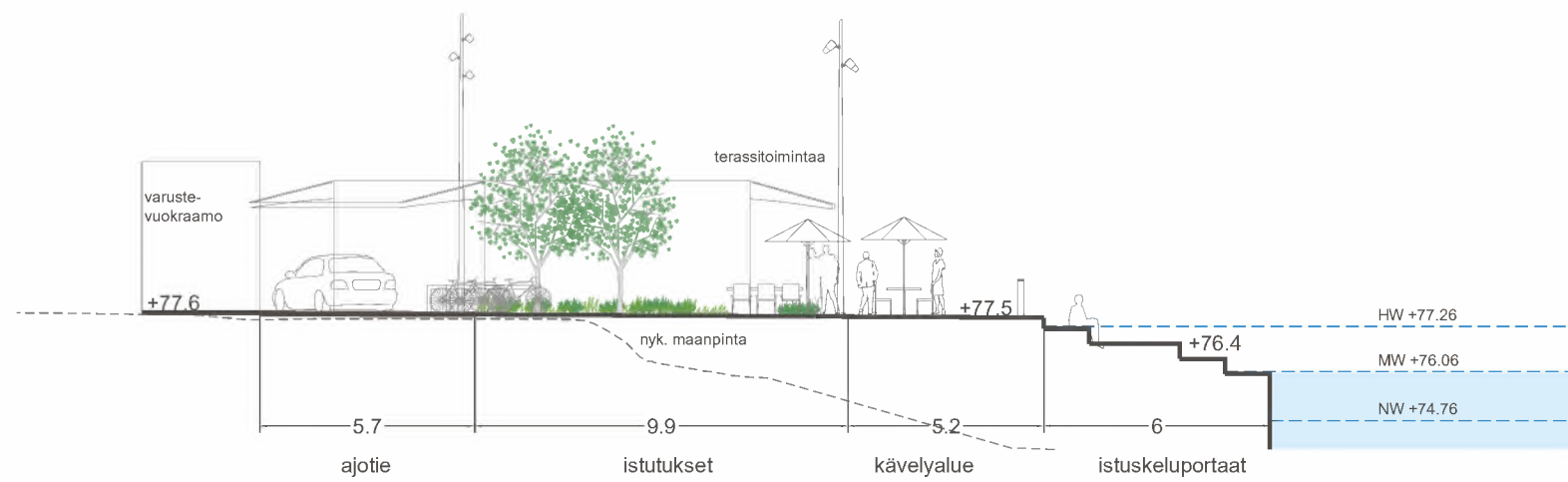

Leikkaus B-B Aionkadun suora

Aionkadun yleissuunnitelma

7.4.2025

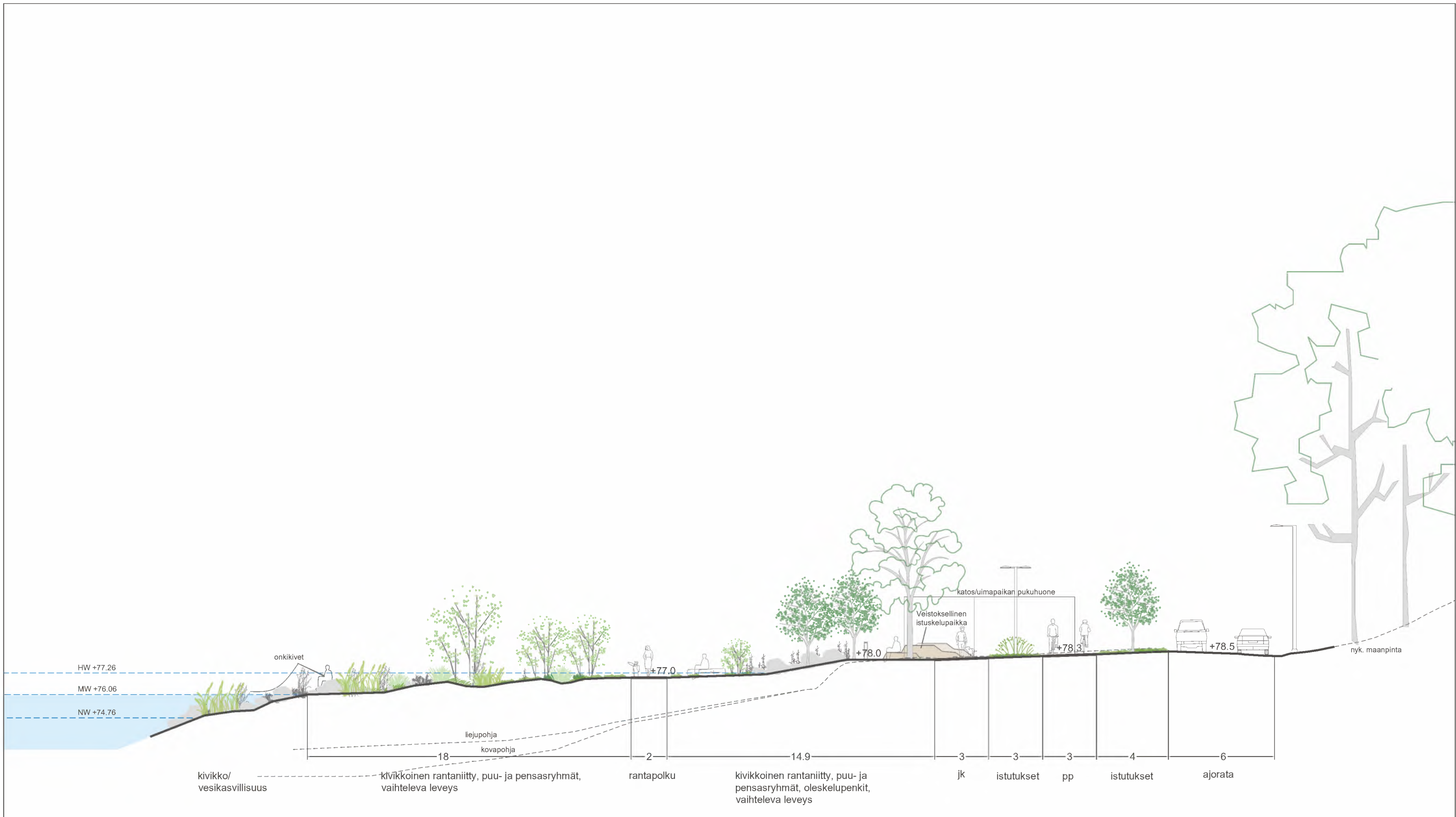

Leikkaus C-C Halkosaaren portti

Ainonkadun yleissuunnitelma

7.4.2025

Leikkaus D-D Kimpisen niemi

Ainonkadun yleissuunnitelma

7.4.2025

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI
KAUPUNKIKEHITYS
Kaupunkisuunnittelu

Halkosaaren
kehittämissuunnitelma

Päiväys 5.5.2026
Suunnittelija SJ

Luonnollinen rannan
kasvillisuus
(tuuheampi)

Tyylikkääät
vanhahtavat
valaisinpylväät

Näyttävä
pensasistutus

Taideteos

Kaunis portti
puistoon

PopUp

Oleskeluterassi
ja irtonaiset
siirreltävät
kalusteet

Oleskeluterassi

Aurinkotuoleja

Kukkaniitty
vaihettuu rannan
kasvillisuuteen

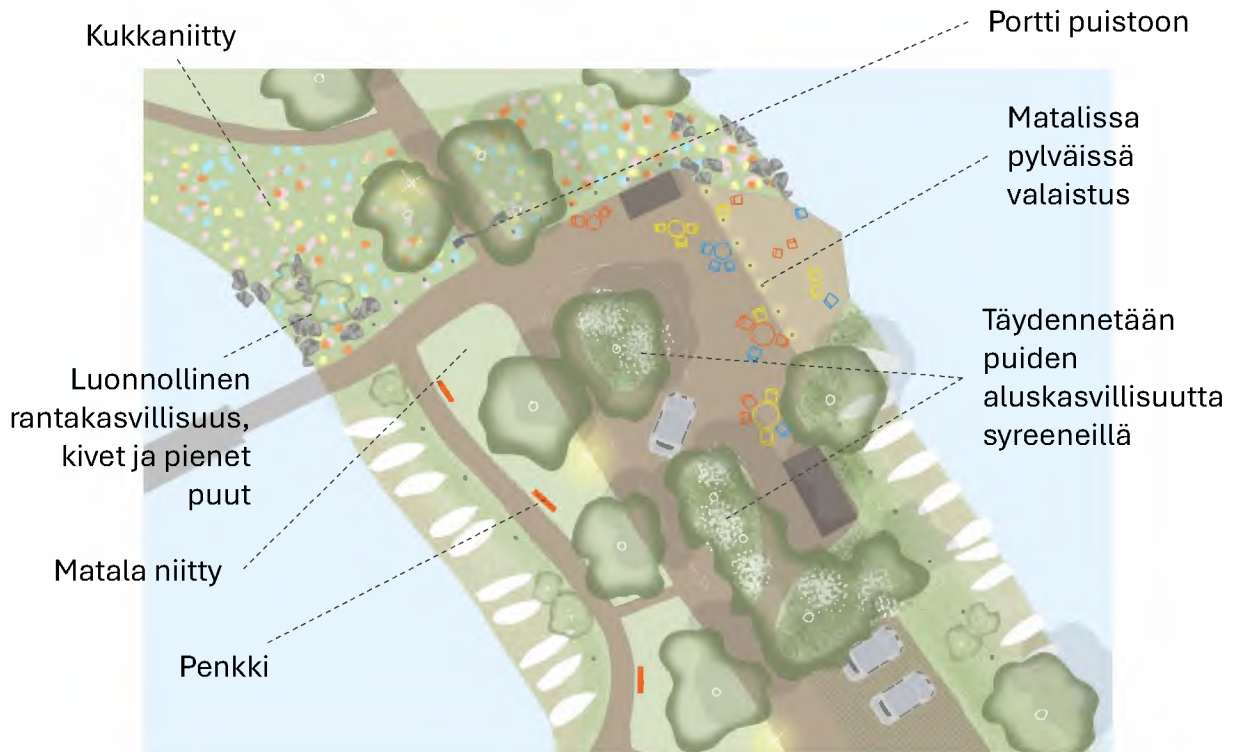

Muutama
lyhytaikainen
pysäköintipaikka,
nurmikivi

Jätetyt nyrit siirretään mantereelle puolelle.
Halkosaassa vain puistoroskiksia.

Kaupunkikehitys | Kaupunkisuunnittelu

PL 11, 53101 Lappeenranta | Villimiehenkatu 1 | puh. (05) 6161
kirjaamo@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

Puinen oleskeluterassi sijoittuu Halkosaaren keskusta. Tarkoituksena on toteuttaa mökkilaiturin pienipiirteisyyttä mukaileva kuitenkin julkinen puurakenne.

Ajo Halkosaareen rajoittuu edelleen saaren eteläiselle puolelle. Pysäköinti on lyhytaikaista ja veneiden lastauksen ajaksi sopivaa. Saaren keskusta toimii PopUp –aukiona.

Kaupunkikehitys | Kaupunkisuunnittelu

PL 11, 53101 Lappeenranta | Villimiehenkatu 1 | puh. (05) 6161
kirjaamo@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi